

R. P. R.

DOS. Nr. 40002

VOL. Nr. 65

MINISTERUL SECURITAȚII STATULUI

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta *LENA CONSTANTE*

P 218 / 65

Data 28 Iul 1954

1960007

P 000218, Vol. 65

Urmează vol. Nr. 66

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

11259

vol. 65.

ANUL 19_____

D O S A R Nr. _____

Referitor la

Leuș Corbule

vol. II

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, declar că în conversația mea dela Praga cu Nicole Gross, mă gândeam mereu să nu spui vreo critică prea aspră sau vreun lucru lucru care să poată fi povestit la Londra de Nicole Gross, spunând că vine dela mine. El ar fi putut să vorbească cunoștințelor și eu nu știam precis nici ce lucrase în timpul războiului dar presupuneam că lucrase într'un serviciu de informații. Presupuneam acest lucru din cauza faptului că lucrase cu colonelul Eisinger, care era militar și că român venit, după război dela Cairo vorbiseră de acest lucru.

Acest lucru fusese spus de o fostă cumnată a lui Harry, Marghit, care fusese în timpul războiului într'un lagăr de români și care a spus când s'a întors că ea a trăit foarte prost dar că Gross o ducea bine pentru că lucra cu Englezii.

Harry mi-a spus acest lucru.

Datorită acestui fapt eu am fost prudentă vorbind numai fapte generale și despre Pătrășcanu spunând că are o situație mai dificilă în Partid nu mi s'a părut un lucru grav pentru că în 1947 acesta era un lucru cunoscut.-

ss. Lena Constante

8 Martie 1950

Declarație

2

Subsemnata Lena Contanti domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 declară că în conversația mea dela Praga cu Nicol Gross, mă găndeam mereu să nu spună vreă critică prea aspră sau vreun lucru care să poată fi pomenit la d'onda de Nicol Gross, și spunând că vine de la mine. El ar fi putut să vorbească cuostintelor și eu nu știu precis nici ce lucruri în timpul războiului dar presupunam că lucrurile într'un necunoscut de informații, ~~putută~~. Presupunam acest lucru din cauza faptului că lucrare cu colonelul Litkeger care era militar și că românii veniți după război de la Carpați consideră de acest lucru.

Acest lucru fusese spus de o fostă cunoscută a lui Horuț, Marghit, care fusese în timpul războiului într'un lagăr de

românii în core a spus cănd s'a uitat
că ea a tăiat foarte prost dar ca
a ducea bine pentru că lucra cu Englezii.
Hany mi-a spus acest lucru.

Datorită acestui fapt eu am fost prudent
vorbind numai fapte generale și despre
Pașascium spunând că are o situație
mai dificilă în Port și nu mi s'a
putut un lucru grav pentru că în 1947
acesta era un lucru cunoscut.

Leu a Contanti

8 martie 1950

91
53

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, fiind întrebată ce știu în legătură cu vânzarea unui loc la Poiana Tapului de către Lucrețiu Pătrășcanu cumnatului meu Moisil, declar următoarele :

În timpul cât își construia casa dela Snagov, Pătrășcanu a spus de câteva ori în fața mea că trebuie să vândă terenul lui dela Poiana Tapului.

Atunci m'am gândit că sora mea Viorica Moisil dorind să-și construiască odată o casă la munte, ar fi foarte convenabil pentru ea acest teren, care era bine plasat și avea și apă și gaz, trase de Pătrășcanu pentru mama lui, a cărui casă era pe un teren alăturat.

Elena mi-a dat atunci un plan al locului, făcut de ea și o schiță colorată a interiorului casei, pe care ar fi dorit-o acolo pentru ea. Aceste schițe i le-am dus lui Viorica la Ankara. Sora mea Viorica Moisil născută Constante a acceptat la propunerea mea cumpărarea terenului pe care eu îl văzusem, ducându-ne special cu Pătrășcanu, Elena și Harry la Poiana Tapului.

Prețul locului cerut de Pătrășcanu era de 200 milioane lei nestabilizați sau 30 de galbeni. Prețul fusese stabilit înainte de stabilizare.

Când m'am întors dela Ankara cu Moisil i-am dat lui Pătrășcanu primă rată care era, după cât mi-aduc aminte de 10 monezi. Restul i-am dat treptat câte 5 monezi, care le primeam dela sora mea prin curier diplomatic, care aducea pentru mama pachete cu diferite alimente.

Ca atare locul era în întregime plătit achitat în aur adică 30 monezi de aur. De actele de vânzare s'a ocupat Pătrășcanu, trimetând pe cineva dela minister la Ploegști.

ss. Lena Constante

8 Martie 1950

Declarație

5

92
82

Subsemnata Elena Constanta, domiciliata in str. Dionisie Leptu 12, Bucuresti, fiind interbata de str. in legatura cu vanzarea unui loc la Poiana Tapului de catre Lucretia Patascanu cununatului meu Moisil declar urmatoarele:

In timpul cat isi construia casa dela fratele Patascanu a spus de cateva ori in fata ^{mamei} ca tebuie sa vanda terenul lui dela Poiana Tapului.

Atunci mi-am gandit ca sora mea Victoria Moisil donid sa-i construiasca odata o casa la munte, ar fi foarte convenabil pentru ea acest teren, care era bine plosat, si avea si apa si gaz, fara de Patascanu pentru mama lui, a carui casa era pe un teren alaturat.

Elena mi-a dat atunci un plan al locului, facut de ea, si o schita colorata a interiorului casei, pe care ea ar fi dorit-o acolo pentru ea. Acesta schita i le-am dus lui

6

Vionica la Aukora. Sora mea Vionica
Moisil născută Constanti a acceptat la
propunerea mea cumpărarea terenului pe
care îl voiam, ducându-mă special cu
Patroscam Elena și Hong la Paiaua Tapului.

Prețul locului cerut de Patroscam era
de 200.000.000 lei ~~sau de 30~~ neretabilizați
sau 30 de galbeni. Prețul fusese stabilit
înaintea de stabilizare.

Când m'am întors de la Aukora cu Moisil
i-am dat lui Patroscam prima rată care
era, după cât mi-aduc aminte de 10 monezi.

Restul i-am dat treptat câte 5 monezi care
le primeam de la sora mea prin curier di-
plomatic care aducea pentru mine pachete
cu diferite alimente.

~~La~~ La atare locul era în integritate plă-
tit achitat în aur adică 30 monezi de aur.

De actele de vânzare s'a ocupat Pa-
troscam, trimetându pe cineva de la
Minister la Ploiești.

Elena Constanti

8 Martie 1950.

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 București, fiind întrebată ce am discutat cu Belu Silber în perioada anului 1948 în închisoare din calea Rahovei am declarat în datele precedente tot ce mi-aduceam aminte fără ca să ascund ceva intenționat.

Imi mai aduc aminte următorul amănunt : că Silber mi-a spus că anchetatorul este omul lui Bodnăraș și deci pornit contra lui Andrei.

11. Martie 1950

ss. Lena Constante

Declarație

8

100
99

Subsemnata Lena Cantante domni-
ciliată în str. Drănișie Lupa 12 Bucu-
rest, fiind interbată ce am discutat
cu Belu Silber în perioada anului
1948 în închisoare din călea Rahovei
am declarat în datele precedente
tot ce mi-aduceam aminte fără ca
ră ascund ceva intenționat. Îmi mai
mă aduc aminte următorul amănunt:
că Silber mi-a spus că anchetatorul
este omul lui Bodușaros și deci por-
nă contra lui Andrei'.

Lena Cantante

11 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupa 12, București, ce înțelege și cu cine în general am avut înțelageri în legătură cu prima arestare, a doua arestare și eventual procesul :

Am declarat totul în declarațiile precedente date de mine și nu mai am nimic de adăugat.-

11.Martie 1950

ss.Lena Constante

Declarație

10 10 102
10 10 102

Subsemnata Lena Combaute, domiciliata
in str. Dionisie Lupu 12 Bucuresti. ce in-
telegeri n' cu cine in general am avut
in legatura cu ~~arestarea~~ ~~cu~~ prima are-
stare, a doua arestare n' ~~pe~~ eventual proce-
sul.

Am declarat totul in declaratiile prece-
dente date de mine n' nu mai am ni-
mic de adaugat.

Lena Combaute

11 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, declar :

Aproximativ 10 zile după ce am sosit aici, ducându-mă la baie să spăl rufe, am recunoscut o cămașă de lână a lui Harry Brauner, pe care noi o cumpărasem împreună. Mă gândeam că poate totuși să mai aparțină altcuiva, dar chiar a doua zi l-am auzit cerând o carte lângă masa dela ușa celulei mele, apoi când mă spălam l-am auzit tușind în celula 3.

Atunci m'am gândit să-i scriu un cuvânt ca să știe că suntem împreună. Am scris cu un băț de chibrit ars pe o margine de ziar câteva cuvinte "ce mai faci, mi-e dor de tine". Cum asta e sensul și l-am rugat dacă l-a primit să deseneze o cruce pe peretele closetului. Dar nu știam când să-l arunc pe geam și l-am ținut la mine 2 zile. Într-o dimineață când am ieșit dela closet l-am aruncat pe geam făcut ghemotoc.

Văzând că nu găsesc nici un semn pe peretele closetului am crezut că nu a găsit biletul.

Între timp am fost întrebată de anchetator de vizita celor 2 americani la mine. Cum eu nu știam nimic de acest lucru și cum Pătrășcanu scrisese că eu și Harry am fost de față, am vrut să aflu dacă Harry știe ceva de acest lucru, gândindu-mă că poate eu am uitat, cu toate că îmi venea greu să cred aceasta.

Atunci am scris din nou întrebându-l doar dacă își amintește că ar fi fost la mine Americani. L-am rugat să deseneze o mi se pare o cruce dacă da și un cerc dacă nu. Văzând iar că nu-mi răspunde, aruncasem biletul tot dimineața ieșind dela closet, am încercat să-l întreb cu vocea, dar nu am auzit nici un răspuns.

Ancheta continuând, eu mărturisisem despre Pogoneanu și otravă, dar cum socoteam că Harry nu are nicio vină în aceste fapte, pe care le aflase dela mine i-am scris un al 3-lea bilet spunându-i să nu pomenească de otravă și dacă nu a spus de Pogoneanu să nu spuie.

Nu mai țin exact minte ce anume cuprindea acest al 3-lea bilet și ce anume cuprindea al patrulea. Dar știu că i-am spus că Pătrășcanu a spus tot, că el, Harry să nu ascundă nimic,

123
că sunt bănuită de a fi spioană, că l-am văzut când se spăla,
că să nu-i fie frică, că situația lui e mai bună (asta o spuneam
ca să-l încurajez).

Am vrut să-i scriu că sunt la carceră și am renunțat
ca să nu-l sperii și să nu-l amărâse.

Toate aceste bilete le-am aruncat pe geam dimineața (și
mi se pare că unul din ele într'o seară) ieșind dela closet.

Le-am aruncat cam începând cu 2 săptămâni dela venirea
mea aici, adică pe la 1 Februarie până aprox. 15 Februarie.

În ultimul bilet, crezând că nu are curaj să scrie pe
perete (eu îi băgam în hârtia strânsă și un băț de chibrit) am
schimbat, rugându-l să-mi răspundă tușind. Dar nici așa nu a răs-
puns și atunci am înțeles că nu vrea să comunicăm și am încetat
de a-i scrie. -

ss. Lena Constante

17 Martie 1950

Declarație

Subsemnata Leona Constanta, domiciliata in
str. Dionisie Lupu 12 declor:

Aproximativ 10 zile dupa ce am sosit aici, du-
cându-mă la baie so' spāl rufe, am recunos-
cut o camora de lăna a lui Henry Brauner, pe care
noi o cumporaserăm împreună. Mă gândeam ca poate
totuși să mai aparțină altcuiva, dar chiar a doua
zi l'am auzit cerând o cortă lăngă morsa dela
ușa celulei mele, apoi când mă spălam l'am auzit

Atunci mi'am gândit să-i scriu un cuvânt ca să
stie că'munteu împreună. Am scris cu un băț de
chibrit ars pe o margine de zion câteva cuvinte,
"ce mai faci, mire dor de tine". Cam asta e totul
și l'am rugat dacă l-a primit să deseneze o
cruce pe peretele closetului. Dar nu stiam când
să-l amue pe geam și l'am ținut la mine 2
zile. Tot o dimineață când am exit dela cla-
ret l'am anunțat pe geam facut ghemotoe.
Văzând că nu gorse nici un semn pe peretele
closetului, am crezut că nu a sosit bilețul.

Între timp am fost interbata de anchetator
de vizita celor 2 americani la mine. Cum eu nu
stiam nimic de acest lucru, și cum Potopescu
scisese că eu și Henry am fost de față, am
vut să aflăm dacă Henry stie ceva de acest lu-

incelula
8.

14 24
cu, gândindu-mă că poate eu am uitat, cu to-
te că mi s'ar putea greu să cred aceasta.

Atunci am scris din nou întrebându-l dacă
îmi amintea că ar fi fost la mine Americanii.
L'am rugat să deseneze mi s'ar putea o cruce dacă
da, și mi cercă dacă nu. Văzând iar că nu mi
răspunde, am încercat să-l întreb cu vo-
cea, dar nu am auzit nici un răspuns.

Aușeta continuând, eu mărturisesc despre
Pogonaru și otrăvă, dar cum socoteam că Ha-
ry nu are nici o vină în aceste fapte, pe care
le aflosete de la mine i-am scris un al tre-
ilea bilet spunându-i să nu punemască de
otrăvă și dacă nu a spus de Pogonaru să nu
spune.

Am mai știu exact în minte ce am scris cuprinde
acest al treilea bilet și ce am scris cuprinde al
patrulea. Dar știu că i-am spus că Patasaru
a spus tot, că el, Harry și nu ascundă nimic,
și că nu trebuie să fie spionul, că l'am
văzut când se spăla, și văzând că s'ar mi-i fi
flică că o situație lui e mai bună (asta o spu-
neam eu să-l încurajez).

Am vrut să-i scriu că nu trebuie la conștiență și am
remintat că să nu îl sperie să să nu-l amuze.
Toate aceste bilete le-am aruncat pe geam

20
15
dii mei (n' mi n' pot ca' unul din ele iuti
noia) iesind dela closet.

Le-am aruncat cam incepand cu 2 saptă-
măni dela cerința mea aici, adică pe la
1 Februarie până aprox. 15 Februarie.

În ultimul bilet, ~~was~~ crezând că am ore
curaj să scrie pe perete (eu îl băgam în
hortia stăușă n' un băl de chibrit) am
schimbat, rugându-l să-mi răspundă
tuturind. Dar nici astăzi nu a răspuns n'a-
tunci am înțeles că 'nu vrea să' comunice
n' am încetat de a-i scrie.

Leena Constant

18 Martie 1950

16 16

50

D E C L A R A T I E

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, Buc., declar :

Aproximativ după două săptămâni de când eram aici, spălând rufe la baie am recunoscut o cămașă de lână a lui Harry. Apoi i-am auzit vocea cerând o carte. În acelaș timp anchetatorul mi-a pomenit de Harry spunând că e mai sincer ca mine.

La început am vrut numai să comunic cu el ca să mă simt mai puțin singură și această idee mi-a venit, dându-mi seama după tuse lui că locuiește într'o celulă lângă closet cu geamul foarte jos.

Ideia însă că în închisori toată lumea comunică a avea dela Silber din Rahovei, care-mi spusese că toată lumea comunică în mod curent.

Am rupt o margine de ziar și am scris câteva cuvinte "Mi-e dor de tine, sau așa vrea să fiu cu tine" aprox. Am strâns-o ghem și când am ieșit dela closet dimineața am aruncat-o pe geam. Neștiind cum e celula nu pot spune sigur că Harry a primit biletul. Putea ușor să nu-l observe și să-l măture ca un gunoi. Am fost sigură de lucrul acesta pentrucă scrisesem în bilet dacă îl primește să deseneze o cruce pe peretele closetului și nu am văzut nimic.

Ancheta mergând mai departe, mi-am dat seama că și Pătrășcanu și Elena au făcut destăinuiți complete și mi-a părut rău de sfaturile ce i le dădusem lui Harry să tacă din gură. Atunci m'am gândit să-l anunț să spuie tot ce știe și i-am trimis un bilet spunându-i că A și E au spus tot. Spune tot ce știi și mi se pare că în acelaș bilet i-am spus că spuie și despre banii care fuseseră la el pentrucă eu povestisem totul așa cum fusese.

Nici de data aceasta nu mi-a răspuns. Cu toate acestea l-am auzit iar tușind în cameră și bătând de două ori în perete mi-a răspuns.

Ce nu pot spune exact este ordinea mesagiilor. Când am văzut că sunt întrebată cu atâta insistență despre americani și cum eu știam că nu-i văzusem am vrut să-l întreb și pe el. De atâtea ori mi se spune că mint când sunt sigură că spun adevărul că mi se pare câteodată să nu mai știu ce vorbesc. I-am scris dacă el știe că ar fi fost la mine Americani cu Pătrășcanii. L-am rugat să deseneze o cruce dacă da, și un cerc dacă nu.

. / .

14 54
Dar eram așa de nerăbdătoare că am șoptit lângă geam : "au fost americani la mine"? Nu știu dacă a auzit în orice caz nici de data asta nu mi-a răspuns la closet.

În timpul acesta eu ședeam la carceră. Într-o dimineață nu știu cine din afară a mișcat "ochiul". Eu m'am apropiat și l-am văzut pe Harry spălându-se. Apoi a trecut cineva și a închis ochiul la loc. Cu toate că mă gândisem că nu trebuia să-i scriu văzând că nu răspunde când am mărturisit că am procurat otravă lui Pătrășcanu, știind că eu îi povestisem aceasta lui Harry am ~~xxxx~~ vrut să-l anunț să nu mai vorbească despre asta ca să nu mai își adauge o vină în plus, că a tăinuit și acest lucru și mai cu seamă că eu mințisem.

Î-am scris să nu pomenească despre otravă și nici despre Pogoneanu dacă nu o făcuse încă. Și asta știa tot dela mine și mă simțeam vinovată față de el pentru că îi povestisem aceste lucruri. Dacă el le mărturisea se dovedea și că eu am mințit și el era mai vinovat că nu le declarase atâta vreme.

Crezând că îi este frică să scrie la closet îl rugam să tușească. Văzând că nu-mi răspunde nici așa am renunțat de a mei scrie. M'am gândit ori că nu vrea să comunice cu mine, pentru că nu vrea să calce regulamentul, ori că nu-și dăduse seama că eu arunc biletele. Se putea ușor să nu le remarce pentru că era o bucătică de hârtie ghemotoc care căzând nu făcea nici un șgomot.

Când mi s'a cerut să povestesc exact cum a decurs ancheta aici, când am mințit și de ce, cum vroiam să nu mai spui nici o minciună am declarat acest lucru. Știu că puteam să-l ascund, m'am gândit și la faptul că poate Harry nu va spune pentru a mă cruța, dar nu am avut nicio intenție de a minți sau de a așeză lucrurile. Am vrut numai să spui tot adevărul. Ultimul bilet l-am aruncat către 17-18 Februarie. M'am gândit și la faptul că poate el nu mai era în acea celulă.

Toată lumea spune acum că sunt o canalie că am făcut numai rău. Nici nu m'am gândit să încerc ancheta ci mă simțeam vinovată față de Harry și credeam că sunt într'adevăr o canalie care face numai rău, că am procedat mereu așa ca să par eu mai puțin vinovată încercând pe toată lumea din jurul meu, că chiar atunci când vreau cu tot dinadinsul să spui adevărul tot mai cad în minciuni.

ss. Lena Constante

18 Martie 1950

Declarație

18.18

Subsemnata Leva Contante domiciliată
în str. Dionisie Lupu 12 Buc. declar.

Aproximativ după două săptămâni de când
eram aici, spălând rupe la baie am recunos-
cut a camion de lăună a lui Hony. Apoi i-am
auzit vocea cântând o cântec. În același timp auzi
sătorul mi-a povestit de Hony spunând că e
mai rău ca mine.

La început am vrut numai să comunic
cu el ca să mă simt mai puțin îngorât în
această locie mi-a venit, dându-mi Hanu
după tusea lui că locuiești într-o celulă
lângă closet cu geamul foarte jos.

Idela însă că în închisori toată lumea
comunică a auzam dela Silber din Prater,
core-mi spune că toată lumea comunică
în mod curent.

Am rupt o murgine de zori și am scris
câteva cuvinte „Mi-e dor de țară, sau as vrea
să fiu cu țara” apoi. Am rămas-a ghem și
când am ieșit dela closet dintr-o dată am
aruncat-o pe geam. Ne știind cum e celulă
nu pot spune sigur că Hony a primit bi-

5) Cetul. Putia ursoi sa mi-l observe p' sa-l
matine ca un gunoi. Am fost rigura de lu-
crul acesta pentru ca scrisese in bilet daci
il primeste sa deseneze o cruce pe peretele
closetului si nu am voijt nimic. 19

Aucheta mergand mai departe, mi-am dat
seama ca si Patroscanu si Elena au facut
destainiri complete si mi-a potut rau de
statistice ce i le dadusem lui Hony sa loca-
diu gura. Atunci mi-am gandit sa-l anunt
sa spuna tot ce stie si i-am trimis un
bilet spunandu-i ca A. si E au spus tot
spune tot ce sti si mi se pare ca in a-
celor bilet i-am spus sa spuna si despre
bani care fusesera la el pentru ca eu po-
vestisem totul asa cum fusese.

Nici de data aceasta nu mi-a raspuns.
Cu toate acestea l-am auzit in tinerd in
camera si bataind de doua ori in panta mi-a
raspus.

Ce nu pot spune exact este ordinea
narazilor. Cand am voijt ca sunt interba-
ta cu atata insistenta despre americani si
cum eu stiam ca mi-i voijtsem au avut

3)

să - l iuteți și pe el . De atunci ori nu
nu spune că mișcă când eu sunt și gura cu
spun adevărul că mi se pare cătochdata cu
nu mai știu ce vorbește.

Ți-am scris dacă el este că or fi fort la mine
Americani cu Potoscau. Ți-am rugat să dese-
neze un pătrat de o cruce dacă da, și un arc
dacă nu. Dor eram să de merabdatore ca
am roștit lănga geam au fort americani la
mine? Nu știu dacă ai avut în orice caz
nici de data asta nu mi-a răspuns la elo-
re.

În timpul acesta eu vedeam la conceră-
țut la diu mește nu știu cine din afara a
muscă ochiul eu mi-am apropiat și l'am
zorit pe Hong spălându-l . Apoi a trecut ci-
neva și a deschis ochiul la loc.

Cu toate că mi-a gândit că nu mai trebuie
să - i scriu văzând că nu răspunde când am
măștiu și că am procurat otrăvă lui Pa-
toscau , știind că eu îi puseseam acroto
lui Hong am vrut să - l amuz să nu mai
vorbească despre artă ca să nu mai în adau-
se a oina în plus, că a săi amii acest lucru,

Ți-am scris să nu pomenescă despre otrăvă
și nici despre Pogonaru dacă nu a fost
înca. Și asta este tot de la mine, și mi-a răstău

Ți-am scris să nu pomenescă că eu mișc

4) vinovată: față de el pentru că îi poart²⁵
seu aceste lucruri. Dacă el le menține²¹
a doua oară n' ca' eu am mintit n' el era
mai vinovat ca' nu le declarase atât a
peu.

Crezând că îi este fică să scrie la el
il rugam să tîrască. Văzând că nu-mi
răspunde nici așa am renunțat de a
mai scrie. M'am gândit ori că nu vrea
să comunice cu mine, pentru că nu vrea
să calce regulamentul, ori că nu-
dă xama că eu am o bițelă. Se pu-
tea ușor să nu le renonce pentru că era
a bucată de hortic ghemotoc con căzând
nu făcea nici un semn.

Când mi s'a cerut să poartesc exact
eu a decurs ancheta aici, când am
mintit și de ce, cum notam să nu mai
scrii nici o minciună am declarat acest
lucru. Știu că puteam să-l ascund, m'am
gândit n' la faptul că poartă Hory nu va
spune pentru a mă cruța. Dar nu am avut
nici o intenție de a minti sau de a omorâ
lucrurile. Am avut numai să spun tot a-
devărul.

5
Ultimul Bilet l-am amnat catu 17-18
februarie. M'am gândit n' la faptul că poate
el nu mori era în acea celulă. 22

Toată lumea spune acum că sunt o canalie,
că am făcut numai rău.

Aici nu m'am gândit să închei ancheta ei
mă înțețeam vinovată. fete de Hanu n' cre-
deau numai că-l pot ajuta, for închei
nauma că sunt în t'a devor o canalie care
face numai rău, că am procedat mereu
asa ca să pot^{eu} mori puțin vinovată încu-
când pe toată lumea din jurul meu, că
chior alune; când neau cu tot dinadinsul
mă spui adwau tot mor cad în minci.

Lena Contau

18 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Elena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, declar :

Fin anul 1945 și până în Aprilie 1948 am fost înțelegătoare cu Pătrășcanu să ținuse următoarele fapte :

Toate conversațiile dăgănoase Partidului și Uniunii Sovietice pe care le-am auzit la ei în casă sau la care am luat și eu parte.

Legătura pe care am avut-o cu el.

Serviciul pe care i l-am făcut în legătură cu Pogoneanu

Faptul că știam că are întâlniri secrete cu fruntași politici ai partidelor istorice.

Faptul că mi-a spus că a vrut să-l învețe pe rege să nu prelungească legea pentru pedepsirea criminalilor de război.

Faptul că la 23 Februarie 1945 era convins că Partidul a vrut să profite de manifestație pentru a se scăpa de el.

Că de față cu mine și cu mine a vorbit de multe ori de pericolul anexării țării la Uniunea Sovietică.

Serviciile de schimb de bani pe care i le-am făcut.

Că la Praga mi-a vorbit despre o eventuală plecare a lui cu Elena în străinătate, luându-mă și pe mine.

Că știam că s'a plâns tov. Susaikov de atitudinea tov. lui din C.C. și tov. Kaftaradze.

Că a fost extrem de nemulțumit de numirea tov. Ana în postul de ministru de Externe.

Că discuta cu Belu Silber despre ședințele C.C.-ului.

După rezoluție mi-a dat să ascund aur și franci elvețieni precum și o fotografie și un document de teama unei percheziții.

Că Elena Pătrășcanu mi-a adus acasă să ascund monezi de aur, 2 cărți și niște epigrame la adresa lui Pătrășcanu făcute de noi.

Că mi-a spus și am văzut și eu că mașina lui este urmărită.

Mi-a spus că telefonul este supravegheat și să vorbesc cu băgare de seamă.

Că am luat parte după rezoluție la discuții în legătură cu fuga lor.

Mi-a povestit urmărirea lui Betea, aflat într-o mașină cu Mannilă și un englez și un alt român interpret, atrăgându-mi

84 24
atenția de data aceasta să nu spui că știu aceasta nici Elenei.
Să nu spui că se vede cu Silber la mine și la Harry,
întâlniri ce eu organizez la cererea lor.

Că i-a dat lui Silber, chiar cu câteva zile înainte de
arestarea acestuia să-i scrie un articol științific pentru o con-
ferință ce trebuia Pătrășcanu să țină. Eu am dus notele lui Silber,
Că m'a trimis la prof. Rosseti să aflu dacă știe ceva
despre Belu Silber după arestarea lui.

Că după rezoluție m'a însărcinat să-l văd pe Golopenția
și să aflu ce ar fi vrut să-i spuie lui, la care Golopența a răspu-
puns că nu are nimic să-i spuie.

Că se temea să nu fie arestat.

Că după rezoluție la mine acasă, mi-a atras atenția ca
la un eventual interogatoriu să nu spui nimic din tot ce știu.

Nu trebuia să spui nimănui că i-am procurat otravă.

Înainte de arestare într-o conversație cu Harry i-am
spus și lui să se facă că nu știe nimic.

Cu Elena Pătrășcanu mă înțelesesem când am plecat dela
Mangalia la Praga să nu spui că plec la Praga celor din Mangalia.

Când am fost prima dată arestată am tăinuit toate ace-
ste lucruri dupe cum promisesem lui Pătrășcanu, crezând că în felul
acesta el va scăpa de judecata Partidului și eu de pericolul de
a fi socotită ca complice a lui. Mă temeam să nu se afle de legă-
tura mea cu el de care îmi era rușine, de întâlnirea ce-i aranja-
sem cu ^{Inguriani} Pătrășcanu, de bani și de otravă.

Așa că am făcut cum mi-a spus el și am declarat că nu
știu nimic.

În timpul cât am stat în prima casă am încercat mai
multe mijloace de a înștiința pe părinții mei că sunt bine și să
aflu ce fac ei. Am aruncat pe geam o scrisoare care le-a parvenit.
Duă câțva timp am convins-o pe femeia ce stătea cu mine să trime-
tă ea câteva scrisori, dar ea le-a predat.

În a doua casă am dat într-o noapte un telefon acasă
spunând că stau foarte bine, că sunt sănătoasă și întrebând ce
face mama, care avusese brațul rupt.

O singură dată femeia a acceptat să dea lui Harry un
telefon întrebându-l anonim ce face și el a răspuns bine. Ea a adă-
ogat atunci "E din partea lui Lena" și a închis telefonul.

În a treia casă am comunicat cu Elena Pătrășcanu așa
cum am mai povestit.

Ajunsa în Rahovei am mințit tot timpul anchetei ascun-
zând faptele ce le știam și căutând să demonstrez că eram prie-

tenă doar cu Elena.

Intrebată de ce m'am dus la Praga, am ascuns faptul că l-am întâlnit pe Nicol Gros pentru că acesta fiind cetățean englez să nu se creadă că ași fi avut ceva secret cu el. Mi se părea că adevărul nu va fi crezut și că faptul că Gross lucrase în timpul războiului cu Englezii și că vorbea la radio Londra va face pe anchetator să creadă altceva decât adevărul.

Am căutat cu tot dinadinsul să ascund legătura mea cu Pătrășcanu și de aceea am insistat asupra prieteniei mele cu Harry Brauner, dar această prietenie nu este o minciună.

Faptul că am plâns nu a fost premeditat, aveam toate motivele să fiu amărâtă și am plâns atunci când am vorbit de mama și de tata și de copilăria mea.

Am exagerat însă tot timpul atitudinea mea de nepriecere în chestiunile politice.

Am mințit nepovestind despre consfătuirile cu Rupe-nian, Nicolau, Paulopol și Harry. Când în 1946 Pătrășcanu era la Paris la Conferința Păcii și despre scrisoarea trimeasă.

După conversațiile cu Silber, la închisoare am stăruit și mai mult în acest fel de a proceda, stăruind în minciunile spuse.

În tot acest timp eu nu mi-am dat niciodată seama de gravitatea acestor minciuni, mă gândeam în primul rând că eu nu sunt vinovată pentru că am fost pusă de Pătrășcanu la cale. În ultimele luni sentimentul meu pentru Pătrășcanu se schimbase dar credeam că ar fi o lașitate din partea mea dacă ași spune adevărul ca să-mi cruț mie suferințe. Nu mi-a trecut prin cap că eu aveam mai mari obligații față de partid și nici că Pătrășcanu era într'adevăr un trădător.

În ultima zi de închisoare am mărturisit legătura mea cu Pătrășcanu pentru că mi se părea că aceasta este vina mea principală. Eu știam bine că din aceasta se trag toate celelalte greșeli și minciuni ale mele. Acasă, cu toate că iscălisem o hârtie prin care mă angajam să nu vorbesc nimic de anchetă, am povestit lui Harry felul cum a decurs, atitudinea mea și l-am povățuit și pe el să procedeze la fel ca mine.

Prin doamna Schwamen, mama Elenei i-am anunțat că întrebarea principală mi s'a părut "fuga" și că Belu Silber trăgește și că nu a vorbit nimic.

Am schimbat o seamă de bani din cei dați mie în păstrare de Pătrășcanu și am dat și doamnei Schwamen o parte din lei.

Am anunțat pe sora lui Silber că e sănătos și că am vorbit cu el.

26 4 8

Putin înainte de arestare am discutat cu Harry despre eventualitatea interării lui la spitalul Elias pentru a fi convins să dea o mărturie falsă în procesul Pătrășcanu.

În timpul verificării lui Harry, cu toate că vedeam că este în prada unor mari frământări de conștiință nicio clipă nu l-am îndemnat să spuie adevărul ci l-am împins mereu pe calea minciunii ca să nu se afle că eu am mințit.

În ultimele zile înainte de arestare i-am spus lui Harry că decât să fim arestați mai bine ne-am omorî.

Când am fost adusă aici am vrut să spui o parte din ce știam. Dar am vrut să ascund faptul că tatăl meu schimbase bani pentru Pătrășcanu, și că îi dasem sorii mele să ascundă un plic cu franci elvețieni, pentru că numai eu eram vinovată de aceste fapte și era drept să port eu răspunderea. Tot așa, nu vroiam să spui că sora mea adusese aur dela Constantinopol pentru Pătrășcanu, schimbând acolo franci elvețieni, pentru tot eu o convinsesem să facă lucrul acesta și nu vroiam ca ea să fie pedepsită.

Tot astfel nu vroiam să vorbesc de otravă pentru că a nu pomeni de doctorița Valentina Goldenberg.

În legătură cu Americanii nu am mințit. Sunt sigură că nu am ~~existat~~ asistat la această consfătuire și nici nu am știut cine a luat parte la ea. Am spus că nu am avut niciodată legături cu Englezi sau americani pentru că această întrebare mi-a fost pusă în legătură cu Pătrășcanu.

Mi s'a pus întrebarea cine m'a pus la cale pe mine și pe Harry să ne împrietenim cu Pătrășcanu. Adevărul este cel ce l-am declarat anterior.

În afară de vizitele celor 3 englezi veniți dela Nicol Gros și scrisoarea primită prin Dna Walton, și cu care nu am vorbit despre Pătrășcanu, nu am avut alte relații cu străini.

Am declarat la anchetă tot ce știam în legătură cu niște telefoane anonime primite de mine. Mi-am adus aminte numele femeii de care mi se spunea la telefon că trăiește cu Pătrășcanu: Ileana Mureșanu.

Am fost întrebată dacă o cunosc pe Anie Leasca. Nu o cunosc dar stătea la Mangalia în aceiași vilă cu noi, și mi-am adus aminte că și la telefon mi s'a vorbit, de ea.

În legătură cu Micșa, adică cu telefonul ce aștepta dela Praga, știam precis că aflasem lucrul acesta dela Dorica Bălan și cum l-am povestit mi-a părut rău și nu am mai vrut să spui dela cine îl știu, pentru că ea nu are niciun amestec în toate acestea în afară de faptul că era confidenta mea când eram prea supărată

27 57

pentru că în ce privește relațiile mele cu Pătrășcanu așa cum le-am descris nu am mințit și nici nu am plâns forțat.

În legătură cu Nicol Gros, am declarat mai întâi numai că l-am întâlnit la Praga, fără să spui că cunoșteam activitatea lui în timpul războiului tot de frică, din cauza invinuirii de spionaj care mi se adusese, dar în tot ce am relatat în legătură cu întâlnirea noastră nu am mințit.

În momentul în care mi-am dat seama că Pătrășcanu și Elena au făcut mărturisiri complete, am înțeles că am suferit pentru ei de pomână, mințind atâta vreme, că ei sunt mult mai vi-
novați decât îi credeam eu și deci și răspunderea mea era mai m-
mare pentru că încurcasem atâta vreme ancheta, mințind mereu.

După ce am recunoscut cu multă greutate, faptele ce eu le consideram grave pentru mine, Pogoneanu, banii, otrava și legătura mea cu Pătrășcanu mi se părea că pot să spun "acum știți ce e în burta mea". Abia de câteva zile îmi dau seama că faptul de a fi mințit tot timpul este o crimă mai gravă.

În legătură cu Harry, chiar de când sunt aici am încercat să-l învăț cum să se comporte. Dându-mi seama că el stă în celula 8, pentru că l-am auzit tușind rău, i-am aruncat pe geam câteva bilete în care îi spuneam : 1/ dacă el știe de vreo în-
tâlnire la mine cu americani ? 2/ să nu spuie de otravă și de
Pogoneanu, fapte la care nu luase parte de fel, dar pe care i le povestisem eu, 3/ să spuie tot ce știe pentru că Pătrășcanu a mărturisit tot, 4/ că sunt invinuită de spionaj, 5/ să facă un semn pe peretele closetului în chip de răspuns sau să tușească

Dar văzând că el nu răspunde în nici un fel am renunțat și acum îmi dau seama cât de greșit am provocat. Mă gândeam că în felul acesta eu îl pot ajuta și acum văd că i-am făcut iar un mare rău, pentru că poate el ca să mă cruțe pe mine n'a mărturisit acest lucru.

M'am gândit mult, de câteva zile să fac această mărturisire. Măi vine extrem de greu dar vreau să spui numai adevărul așa cum ar fi trebuit să fac dela început.

În legătură cu tatăl meu, cu sora mea și în mare parte cu Harry eu port toată răspunderea faptelor ce le-au comis. Numai pentru egoismul meu, pentru dorința ce o aveam de a-i fi mereu pe plac lui Pătrășcanu am împins spre acte ilegale oameni nevinovați și pentru a-i acoperi apoi am mințit încercând ancheta în toate felurile.

ss. Lena Constante

18 Martie 1950

Declarație

28

28

Subsemnata Lena Constanta, domiciliata
in str. Dionisie Lupu 12 declar.

Din anul 1945 și până în Aprilie 1948
am fost întâlnită cu Pătrășcanu să mă învesc
următoarele fapte:

Toate conversațiile dusmănoare Partidului
și Uniunii Sovietice pe care le am avut la ei
în casa sau la care am luat și eu parte.

Legăturile pe care le am avut cu el.

Serviciul pe care i l-am făcut în legătură
cu Pogoneanu.

Faptul că știu că ne întâlneau secrete cu
frumosi politici ai partidelor istorice.

Faptul că mi-a spus că a vrut să-l învete
pe rege să nu prelungească legea pentru pedep-
sirea criminalilor de război.

Faptul că la 23 Februarie 1945 era convins
că Partidul a vrut să profite de manifestații
pentru a se scăpa de el.

Că de față cu mine, și cu mine a vorbit de
multe ori de pericolul anexării țării la Uniunea
Sovietică.

Serviciile de schimb de bani pe care i le-am

facut.

Ca la Praga mi-a vorbit despre ¹⁹eventuală
plecare a lui cu Elena in străinătate, luându-
ma' n' pe mine.

Ca stiam ca s'a plăcut tov. Fusaikov de atiti-
dinea tov. lui din C.C. n' tov. Koftaradze.

Ca' a fost extenu de nemulțumit de munii-
rea tov. Ana in postul de Ministru de Externe.

Ca' discuta cu Belu Silber despre rediintele
C.C.-ol.

Dupa' rezolutie mi-a dat sa' ascund am
n' franci elvetieni precum n' o fotografie n'
un document de camera unei perchezitii

Ca' Elena Patascanu mi-a adus acori sa' os-
cunde monzi de aur, 2 corti n' misti epigrame
la adresa lui Patascanu facute de noi.

Ca' mi-a spus n' am voiaut n' eu ca' monina
lui este urmasita n' telt

Mi-a spus ca' telefonul este supravegheat
n' sa' vorbea cu bagare de mană.

Ca' am luat parte dupa' rezolutie la dis-
cutii in legatura cu fuga lor.

Mi-a pomenit ^{urmărirea} ~~asatura~~ lui Betea, aflat
intr-o masina cu Manuila n' un euglez n'
un alt român interpret, atagându-mi atenția

3)

de data aceasta să nu spui că stii acest lucru
nici Eleui.

Să nu spui că n-aveți cu Silber la mine
n- la Hong, întâlniri ce eu organizez la ce-
rura lor.

Că i-a dat lui Silber, după chior cu câțiva
zile înainte de arestarea acestuia, să-i scrie
un articol științific pentru o conferință ce
trebuia Patroscanu să țină. Eu am dus notele
lui Silber.

Că m'a trimis la Prof. Rosseti să afle
dacă stie ceva despre Bela Silber după are-
starea lui.

Că după rezoluție m'a înșorcinat să-l
văd pe Golopentia n- să afle ce ar fi vrut
să-i spună lui, la care Golopentia a răspuns
că nu are nimic să-i spună.

Că n-ținea să nu fii arestat -

Că după rezoluție, la mine acasă, mi-a
atras atenția că la un eventual interoga-
riu să nu spun nimic din tot ce stii.

Că nu trebuia să spun nimănui că i-am
procurat otravă.

Înainte de arestare într-o conversație cu
Hong i-am spus n- lui să se facă că nu stie nimic

47
Cu Elena Patroșcanu m-am întâlnit ³¹cazist³
am plecat dela Mangalia la Praga și nu
știai că plec la Praga celor din Mangalia.

Când am fost prima dată arestată am văzut
foarte aceste lucruri după cum promisese lui
Patroșcanu crezând că în felul acesta el va
scăpa de judecata Partidului și eu de perico-
lul de a fi socotită ca complice a lui. Mă
trecam să nu se afle de legătura mea cu el
de care încă ero nesigură, de urât mi-a ce-i
aranjase cu Patroșcanu, de bani și de otovo.
Așa că am făcut cum mi-a spus el și
am declarat că nu știu nimic.

În timpul cât am stat în prima casă
am încercat mai multe mijloace de a vis-
tă pe părinții mei că n-am fiut și să afle
ce fac ei. Am aruncat pe geam o scrisoare
care le-a parvenit. După câteva timp am
conștientizat pe femeia ce stătea cu mine să tri-
meata ea câteva scrisori, dar ea le-a predat.

În a doua casă am dat într-o noapte un
telefon acasă spunând că stau foarte bine
că sunt sănătoasă și niste băi și ce face casa
care avusesse bratul rupt.

O mizeră dată: femeia ~~de~~ a acceptat ³² ~~32~~ ¹⁵ de la
lui Harry un telefon în te baundu - l auouim ³²
ce face și el a răspuns bine. Ea a adăugat
atunci "E din partea lui Lena" și a închis
telefonul.

În a treia casă am comunicat cu Elena
Păhoșeanu așa cum am mori povestit.

Apăsă în Rahovei am mințit tot timpul
anchetei ascunzând faptele ce li stiam și
cântând să demonstrăm că eram prieteni doar
cu Elena.

Întrebata de ce nu am dus la Praga, am
ascuns faptul că l'am întâlnit pe Nicol
Gross pentru că acesta fiind cetățean englez să
nu se credea că ar fi avut ceva secret
cu el. Mi se parea că adevărul nu va fi cu-
zut și că faptul că Gross lucra în timpul
războiului cu Englezii, și că vorbira la radia
Londra va face pe anchetator să creadă alt-
ceva decât adevărul.

Am cântat cu tot dinadinsul să ascund
legătura mea cu Păhoșeanu și de aici am in-
stat asupra prieteniei mele cu Harry Brauer.
Dor această prietenie nu este o minciună.

Faptul că am plâns nu a fost premeditat,
aveam toate motivele să fiu amărâtă, și am

33 41
plănuș atunci când am vorbit de viața
mă de tot și de copilăria mea.

33
Am exagerat însă tot timpul atitudinea
mea de nepricepere în chestiunile politice.

Am mintit nepovestind despre consfătuirile
cu Rădulescu, Nicolau, Paulopol și Hony
când în 1946 Patascanu era la Paris la
Conferința Păcii și despre scrisoarea trimisă.

După concursurile cu Silber, la încheiere
am statuit și mai mult în acest fel
de a proceda, stăruind în minciunile spuse.

În tot acest timp eu nu mi-am dat
niciodată seama de gravitatea acestor min-
ciuni, mă gândeam în primul rând că eu nu
sunt vinovată pentru că am fost pusă de
Patascanu la cale. În ultimele luni senti-
mentul meu pentru Patascanu se schimbă
dor credeam că ar fi o lărmă din partea
mea dacă ar spune adevărul că să-mi crut
mie răfăcut. Nu mi-a trecut prin cap că eu
aveam mai mari obligații față de Partid și
nici că Patascanu era sub acțiunea un trădător.

În ultima zi de încheiere am mărturisit
legătura mea cu Patascanu pentru că mi se
parea că aceasta este viața mea principală. Eu

Știu bine că din această ne țag toate celelalte greșeli și minciuni ale mele. 384 ¹²

Acasă, cu toate că iscălisem a hârtii prin care mă angajam să nu vorbesc nimic de anchetă, am povestit lui Hony felul cum a decurs, atitudinea mea și l-am povățuit și pe el să procedze la fel ca mine.

Prin Doamna Schwamem, mama Eliei i-am amintit că întrebarea principală mi s'a părut „fuga” și că Belu Silber țâște și că nu a vorbit nimic.

Am schimbat a nume de buni din ei dot mie în pînă de Patroscam, și am dot și Doamnei Schwamem a porte din lei.

Am amintit pe sora lui Silber că e socrată și că am vorbit cu el.

Puteți înainta de aștore am discutat cu Hony despre eventualitatea cîternării lui la spitalul Elios pentru a fi convins să dea a mărturie false în procesul Patroscam.

În timpul verificării lui Hony, cu toate că vedeau că este în mada unor mori prăvălitori de courșiori, nici o clipă nu l-am îndemnat să spună adevărul ci l-am împins mereu pe calea minciunii ca să nu se afle că eu am

În ultimele zile înainte de arestare i-a spus lui Harry că decât să fiu arestată moartea mi-e mai bună.

Când am fost adusă aici am vrut să spun o parte din ce știam. Dar am vrut să ascund faptul că tatăl meu schimbase banii pentru Patascanu, și că îi dădese sori mele să ascundă un plic cu pauci electici, pentru că numai eu eram vinovată de acest fapt și era drept să port eu răspunderea. Tot așa mi învoiam să spun că sora mea adusese am de la Constantinopol pentru Patascanu, schimbând acolo pauci electici, pentru tot ce o convinsesem să facă lucrul acesta și mi învoiam ea să fie pedepsită. Tot astfel mi învoiam să vorbesc de otrăvire, pentru a nu pune în discuție doctorita Valentina Goldenberg.

În legătura cu Americanii nu am mintit. Sunt sigură că nu am avut la aceasta contribuție și nici nu am vrut să cîștig ceva la ea. Am spus că nu am avut nici o dată legături cu Englezii sau Americanii pentru că aceasta mi-a fost pusă în legătură cu Patascanu.

9) Mi s-a spus între barca din ³⁶ mi-a pus la
cale pe mine și pe Homy să ne cumpă-
nim cu Patroșcanii. Adică este cel ce l-am
declarat anterior.

În afară de vizitele celor 3 englezi veniți
dela Nicol Gross, și cu care nu am vorbit
despre Patroșcanii, nu am avut alte relații
cu străini.

și scrioarea
pe care mi
Din Walton

Am fost cîntebată dacă o cunosc pe Anie
Leasca. Nu o cunosc dar stătea la Mangalia
în aceeași vilă cu noi, și mi-am adus aminte
că și la telefon mi s-a vorbit de ea.

În legătură cu Micsă, adică cu telefonul
ce aștepta dela Praga, știu precis că aflu-
lucul acesta dela Dorica Bălău, și cum
l-am povestit mi-a părut rău și nu am
mai putut să spun de la cine îl știu, pentru-
că nu am nici un amestec în toate acestea.
În afară de faptul că era confidentă mea
cînd erau prea supărați, pentru că în ce privește

relațiile mele cu Patroșcanu asq. 30000 ¹⁵ le au
descriu nu am mintit și nici nu am plâns
forțat.

În legătura cu Nicol Gross, am declarat
mai întâi numai că l-am întâlnit la Pa-
ga, fără să spun că cunoșteam activitatea
lui în timpul războiului tot de frică, din
cauza învinuirii de spionaj care mi se adu-
rese, dar în tot ce am relatat în legătura cu
intâlnirea noastră, nu am mintit.

În momentul în care mi-am dat nume-
că Patroșcanu și Elena au făcut mărturisiri
complete, am înțeles că am referit pentru ei de
pomana, mintind atâtă vreme, că ei sunt mult
mai onorabili decât îi credeam eu, și deci
și răspunderea mea era mai mare pentru
înșelarea atâtă vreme ancheta, mintind minime.

După ce am recunoscut, cu multă greutate,
faptele ce eu le consideram grave pentru mine,
Pogoneanu, buni, otrava și legătura mea cu Pa-
troșcanu mi se părea că pot spune „acum știți
ce e în busta mea”. Abia de câteva zile îmi
dau nume că faptul de a fi mintit tot tim-
pul este o crimă mai gravă.

71)

În legătura cu Hony, chior de cântec ³⁸ ~~38~~ ¹⁶ ~~16~~
aici am încercat să-l învăț cum să se con-
porte. Dându-mi nama că el stă în celula
8, pentru că l-am auzit tușind rău, i-am
aruncat pe geam câteva bileți în care îi
spuneam: 1) dacă el stă de vea întâlnire
la mine cu americani? 2) să nu spun de
otrăvă și de pogonare, fapt la care nu
luax porte de fel, dar pe care i le povesti-
sem eu, 3) să spun tot ce stă pentru Patro-
carru a mărturisit tot, 4) că nu e învinuit
de spionaj, 5) să facă un semn pe peretele
closetului în chip de răspuns sau să tușească.

Dar văzând că el nu răspunde în nici
un fel am renunțat și acum iiii dau na-
ma cât de greșit am procedat. Mă gândeam
că în felul acesta eu îl pot ajuta, și acum
văd că i-am făcut iar un mare rău, pentru
poate el ca să mă cruțe pe mine ma mâr-
turisit acest lucru.

M-am gândit mult, de câteva zile să fac
această mărturie. Mui vine este de greu
dar vreau să spun numai adevărul așa cum
a fi trebuit să fac de la început.

2
În legătura cu tatăl meu, cu sora mea³³ ¹⁷ ³⁴
în mare parte cu Henry eu port toată răspun-
derea faptelor ce le-au comis.

Numai pentru egoismul meu, pentru dorința
ce o aveam de a-i fi mereu pe plac lui Pă-
rșcașu am început să fac acte ilegale oameni
nevinovați. Pentru a-i acoperi apoi am min-
țit încercând ancheta în toate felurile.

Lena Contaut

18 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, declar :

1. Pătrășcanu și regele :

În legătură cu acest punct, am auzit prima dată despre rege în legătură cu 23 August. Pătrășcanu și Elena mi-au spus că înainte de 23 August au stat câțva timp în pensiune la Săftica cu știrea regelui, sau plasați după recomandăția lui la niște italieni. Ei erau acolo sub un nume fals. Elena mi-a povestit că ei doi au scris proclamația pe care regele apoi a imprimat-o pe disc și care s'a citit la 23 August.

Stiu că au fost amândoi invitați la masă de către rege și regina Elena cu alți miniștri. Atunci Elena mi-a spus că regelui îi place să vorbească despre mecanică.

Intr'o zi ducându-se în audiență de lucru Pătrășcanu a trecut cu mașina pe la mine și m'a luat să mă ducă la atelier înainte de a merge la palat. A clacsonat jos și eu am coborât. Pe drum mi-a spus că regele se bucură când îl vede și că are încredere în el. 1946.

Altădată în 1947 mi-a spus că l-a învățat pe rege să se opuiască prelungirii legii pentru pedepsirea criminalilor de război. Că speră că regele va fi discret și că nu va povesti nimănui intervenția lui.

La Păltiniș de Grăciun 1947, când am aflat de plecarea regelui, am discutat despre aceasta cu Pătrășcanu și Elena. Ei erau foarte supărați. Întrebându-i de ce, mi-au explicat că prezența regelui în țară era o piedică la anexarea țării Uniunii Sovietice.

II. Discuțiile dintre Silber și Pătrășcanu.

Am auzit de mai multe ori convorbiri între ei în legătură cu hotărâri care se luau în C.C. Imi aduc aminte că au discutat despre stabilizare, despre ideia propusă de Pătrășcanu de a arunca din nou aur pe piață după stabilizare, imi aduc aminte că au mai discutat alte ori dar nu-mi pot aduce aminte despre

ce și de mai multe ori discutau fără să ne lase să ascultăm și noi.

III. Despre întâlnirile lui Pătrășcanu și Silber la mine și la Harry.

După ce Silber a fost dat afară din Partid și chiar în timpul cât a fost judecat, a încetat de a se mai duce la Pătrășcanu acasă. Dar cum relațiile de prietenie dintre ei nu se schimbaseră și cum doriau să se vadă, se întâlneau la mine sau la Harry. Se întâmpla ca Pătrășcanu sau Elena să ne spue să-l chemăm pe ~~stăru~~ Belu seara la noi că le este dor de el. În timpul judecății Belu mi-a rețut odată să-l chem la mine și atunci a stat de vorbă cu Pătrășcanu în atelierul meu, eu Elena și Harry stând în dormitor.

Tot în acel timp s'au întâlnit încă odată la mine și Belu i-a cerut să vorbească pentru el la Partid cerând ca sovieticii cu care lucrase să fie întrebați despre el.

S'au întâlnit la mine de 5-6 ori și la Harry nu-mi adu aminte precis dar mai puțin. Pătrășcanu îmi spuneau la ce oră vin ei și eu îi telefonam lui Belu să vie înainte. Tot așa la plecare, ei plecau întâi apoi pleca Belu.

La Harry, la fel. Stăteam împreună un ceas, câteodată două dar vizitele nu aveau un caracter altul decât înainte de a fi Belu exclus din Partid. Pătrășcanu m'a rugat să-i atrag atenția lui Belu că ar fi bine că nici soția lui, Nuțu, să nu știe de aceste întâlniri. Eu i-am spus aceasta lui Belu care nu mi-a spus nici da nici nu.

Fără să pot preciza ordinea, îmi aduc aminte că Belu a povestit despre ancheta lui următoarele : că este acuzat de a fi avut legături cu englezi sau americani, pe când el era însărcinat de sovietici cu aceasta, că este acuzat de a fi avut legături cu Siguranța și ca argument i se aducea faptul că atunci când se întorsese dela Paris (prin 1932-33 nu știa data) nu fusese arestat.

IV. Ce îndrumări i-am dat lui Harry :

Înainte de prima mea arestare, Harry știa că și mine dela Pătrășcanu că nu trebuie să povestească ce se vorbește acolo în casă. Eu i-am povestit întâlnirea cu Pogoneanu spunându-i să nu spuie la nimeni. Tot eu am dus la el banii și documentul și fotografia, toate într'un plic gros și le-am ascuns la el, fără ca el să se uite la conținut, într'o cutie mare de lapte praf,

pusă într'un dulap. Nici nu era nevoie să-i atrag atenția să nu spuie nimănui.

După ce am vorbit cu Pătrășcanu despre eventualitatea unei anchete, și după ce mi-a spus să nu spui nimic, m'a întrebat cum cred că se va comporta Harry și eu l-am asigurat că nu va vorbi. După aceea am vorbit cu Harry și i-am spus să nu spuie nici el nimic din ce știe de va fi întrebat. Nu am stat să specific atunci punct cu punct ce știe sau ce își mai aduce aminte exact.

Când am ieșit din închisoare i-am povestit cum m'am comportat eu la interogatoriu, spunând că eu nu am discutat politică, că eram prietenă cu Elena, că Pătrășcanu nu stătea de vorbă cu noi, ci scria sau citea, că am înduiogăat pe anchetator povestindu-i viața mea și că am impresia că din cauza asta mi-a dat drumul.

I-am spus că de va fi și el anchetat să facă la fel ca mine, să facă pe prostul și să nu spuie nimic din ce știe dela Pătrășcanu sau din ce i-am povestit eu ulterior.

În ultimele zile înainte de arestare, spunând că îi este teamă că va fi internat la Elias, pentru a fi obligat să mărturisească fals la proces, l-am povățuit să nu se opuie, să primească tot ce i se va cere, și ulterior la proces să decida ce va declara, dar că eu în locul lui ași spune numai adevărul, ceeace de fapt însemna numai minciuni.

V. Când am plâns voit :

Eu nu am spus niciodată că am plâns voit ci că faptul că am plâns a impresionat favorabil de anchetator și că e bine dacă poți plânge.

Apoi Belu îmi spusese în Rahovei, că e bine să plângi când te simți prea nenorocit, că asta te ușurează și tot el îmi spusese că faptul acesta impresionează pe anchetator.

Aici nu am plâns decât odată la anchetă și am făcut fără să vreau așa cum am plâns de mai multe ori la mine în cameră.

VI. Prevenirea sorei lui Silber și a soției:

Întoarsă din Rahovei, cam peste o săptămână, am telefonat sorei lui Belu, Meli Ferester și am rugat-o să vie să mă vadă. A venit într'o dimineață și i-am spus că am fost în aceeași închisoare cu Belu un timp, în celule alături, că am vorbit cu el, că era sănătos, cu destul curaj, că a avut un timp un regim mai prost dar că atunci când am fost cu el o ducea bine.

Am rugat-o să nu comunice nimănui nici chiar soției lui Belu cele ce i-am spus. Pe soția lui Belu am întâlnit-o întâmplător mai târziu la Editura de Stat unde lucra și nu i-am spus nici un cuvânt.

VII. Despre englezi și americani :

În anul 1944, toamna am primit un telefon de la colonelul Eisinger, care mi-a cerut o întâlnire în hall-ul hotelului Athenée Palace, spunându-mi că e trimis de Nicol Gross.

A doua zi m'am întâlnit cu el. Era un om cam de 50 ani, în uniformă, vorbea bine românește. Mi-a spus că a lucrat cu Nicol la Cairo, că e un băiat foarte cumsecade și că îmi spune din partea lui că se gândește mereu la mine. Mi-a vorbit și de mama lui Nicol. Că vorbesc mereu de mine și că e un sentiment serios. Nu pot reda cuvintele precise. Mi-a dat și o broșă de filigran de argint din partea lui Nicol. Mi-a spus că stă puțin în țară, unde locuiește și înainte de război și că se ocupă cu chestiuni de petrol. Că înainte de plecare îmi va telefona să treacă pe la mine.

Au trecut câteva zile nu-mi amintesc câte și a venit la mine. A stat aprox jumătate de ceas. Mi-a mai vorbit de Nicol, de familia lui, nimic care să fi prezentat vreo importanță. I-am dat o scrisoare pentru Nicol și mi-a oferit dacă am treabă în oraș să mă ducă cu mașina. M'a condus până la Dorica Bălan, care ședea pe Bd. Elisabeta 91 și m'a lăsat în fața casei.

SXN.
După câțva timp mi-a telefonat un ofițer pe care-l chema aproximativ "Clifton" vorbind extrem de prost franțuzește și m'a întrebat când poate veni să-mi aducă o scrisoare. Cred că a venit a doua zi și a stat la mine extrem de puțin pentru că nu ne puteam înțelege.

În 1945 primăvara sau chiar în Februarie mi-a telefonat Dl Butler, civil, secretar de legăție la legăția engleză. Vorbind bine franțuzește m'a rugat să trec dimineața la legăție pentru a lua o scrisoare de la Nicol. M'am dus și după puțină așteptare a venit în hall (clădirea din fund) mi-a dat o scrisoare de la Nicol și un lanț de aur, (o brățară). M'a întrebat dacă nu eu am fost în loje cu Dna Pătrășcanu și am spus da, că suntem prietene bune. Fusese un festival la Aro.

Am stat foarte puțin și mi-a spus că înainte de a pleca în concediu va trece să ia o scrisoare de la mine. Nu pot să mai îmi aduc aminte precis, dacă eu am dus răspunsul primei scrisori la legăție, dar cred că da. După câțva timp Butler mi-a telefonat și a rămas să vie a doua zi la 5 sau 6 la mine. Îmi aduc aminte bine că eu povestind lui Pătrășcanu că Butler va veni sau că a venit, mi-a spus să nu mai am astfel de relații, că ar face la Partid impresie proastă.

(1) Butler a venit și iar nu am discutat absolut nimic care să reiasă din obișnuit. Nu a stat nici el mai mult de jumătate de ceas.

Am primit o scrisoare dela Nicol și prin Dna Walton. Am fost cu sora mea la ea acasă undeva prin parcul Bonaparte să ia scrisoarea și am stat puțin de vorbă cu Dna Walton despre fetele ei pe care le cunoscusem înainte de război și dintre care una se măritase cu un român Stirbei și era la Londra.

Tot în 1945, vara sau toamna a sosit la București Lee Miller, o americană pe care o cunoscusem înainte de război la Buc., în 1939. Făcea atunci un voiaj cu mașina și avea o recomandare mi se pare dela fratele lui Harry dela Paris, pictorul Victor Brauner. Lee Miller era reporter fotograf de război și a stat în Buc., 2 sau 3 zile. Harry a venit cu ea dimineața la atelierul de păpuși unde era și Elena Pătrășcanu și Lee Miller ne-a fotografiat cu păpușile.

A doua zi am ieșit cu Harry, cu ea și cu un alt american redactor cunoscut la revista LIFE, dar numele l-am uitat. Am fost împreună la un restaurant unde cânta Maria Lătărețu, de care Lee Miller își aducea aminte. La masă americanul și-a manifestat dorința să vorbească cu un comunist priceput. Si eu și Harry ne-am gândit să-l ducem la Silber. I-am telefonat și ne-am dus la el. Silber a stat mult cu el de vorbă, dar cum vorbeau englezește și cum mă interesa mai mult să vorbesc cu Lee nu am fost atentă. Am început să povestesc acest fapt la anchetă dar anchetatorul m'a întrerupt spunând că nu are importanță.

În vara 1945 la Snagov, a venit într-o după masă cu barca Josette Lazăr, pe care o vedeam prima dată. A stat puțin și a invitat pe Pătrășcanii la ea, și pe mine și Harry care eram de față. Nu țin minte dacă ne-am dus chiar în aceeași zi. Josette Lazăr stătea cu sora ei. Mai era acolo un ofițer american, tânăr a cărui secretară era această soră Egghi și după câte spunea Elena, trăia cu el. Am făcut cu toții o plimbare cu barca. Eu am povestit aceasta la anchetă și anchetatorul mi-a spus că cum pot pretinde că nu cunosc pe Madison că era acesta. În orice caz eu l-am văzut atunci prima dată și ultima.

Am mai întâlnit pe un englez Reginald Smith, venit în țară pentru câteva zile în toamna 1947. Era comunist și Harry îl cunoștea dinainte de război. A locuit la el. L-am văzut de mai multe ori și odată am fost cu el la teatrul de păpuși. Era foarte entuziasmat de schimbările din România și se interesa de diferite realizări ce le vedea. Teatrul de Stat, magazine de stat, organizarea pictorilor, etc.

VIII. Despre Nicol Gross :

Nicol Gross înainte de război avea în Bd. Elisabeta

54 unde și locuia un birou tehnic cu reprezentanță de mașini din Cehoslovacia. În 1940 din cauza legionarilor decide să plece din țară în Palestina cu mama lui. Îi însoțesc până la Istanbul și aici mă roagă să plec cu ei ceea ce refuz. Îmi scriu mai mult timp apoi îmi trimite mesagii prin Crucea Roșie semnate cu numele Ruth, pentru a nu-mi cauza neplăceri, știind câte pățisem din cauza lui din partea legionarilor, căci îmi lăsase și casa și mobilele din casă în păstrare cu acte de vânzare și de închiriere.

După 23 August îmi trimite prin 3 englezi scrisori și vești precum și o broșă și o brățară. Mă roagă să mă interesez de biroul lui și să-i expediez dacă pot mobilierul. Interesându-mă de expediere, aflu că spezele de împachetat și transport sunt mari și ^{nu} am nicio posibilitate să face aceste cheltuieli. Apoi mai primesc în 1945-1946 câteva scrisori de la el în care îmi povestesc că e în Anglia, că a intrat ca lector sau asistent la Cambridge, că locuiește acolo cu mama lui. La început stătea la Londra.; în 1946 când pleacă la Londra Zevedei Barbu cu nevasta, ea îmi scrie că-l vede pe Nicol din când în când și că vorbește de mine.

În 1947 îmi telegrafiază dacă pot veni la Praga pentru câteva zile că va fi acolo pentru treburi. Povestesc aceasta Pătrășcanilor, care de multe ori m'au auzit vorbind despre Nicol.

Plec la Mangalia cu Elena și Harry. Pătrășcanu sosește anunțându-ne că voi pleca și eu cu ei până la Praga, ei ducându-se la Bruxelles.

La Praga stau 3 zile cu Nicol. Mă roagă să vii la Cambridge și să ne căsătorim. Pentru a nu-i da un refuz categoric îi explic că nu pot părăsi țara din cauza prietenilor mei Pătrășcanu. Că el ar putea să aibă neplăceri dacă o prietenă intimă ar fugi din țară pentru că situația lui nu e prea bună în partid, el fiind mai moderat în părerile lui decât partidul.

Discutăm despre socialism și comunism eu căutând să-l conving că socialismul este o jumătate de măsură, care nu schimbă cu nimic regimul capitalist. Îmi dau seama însă că neștiind prea multă teorie îmi lipsesc argumente. E singura discuție cu caracter politic de care-mi amintesc. Restul timpului vorbind de noi, de prietenii din România. Ca dovadă că eu nu prea mai aveam ce vorbi cu Nicol e că în trei zile ne-am dus și la cinematograful.

Nu-mi spune decât vag că la Cairo a lucrat pentru război și eu nu insist. La Buc., îmi spusese Harry că o cumnată a lui întorsă de la Cairo din lagăr îl injura că lucrase cu Englezii. Cum Eisinger lucra în petrol, cum Nicol înainte de răz-

46.208

boi lucrase la Ploesti instalând o rafinărie eu bănuiam că ar fi dat relații despre instalațiile noastre petrolifere dar asta a rămas necontrolat.

Imi povestește că lucrează în laboratorul din Cambridge la o lucrare științifică extrem de grea, că e obosit și că nu știe dacă nu ar face mai bine să renunțe la universitate și să se reapuce de negoț. A venit la Praga pentru a relua contact cu fabricile cu care lucrase la Buc. În același timp e la Praga și unchiul lui din Buc., Lică Gross și odată luăm masa toți trei împreună. Imi spune că în tot ce privește casa și lucrurile lui să fac cum mă va sfătui acesta. Ne despărțim fără nicio hotărâre în ce privește căsătoria, dar imi spune că-mi va scrie din când în când să-mi aducă aminte. Eu nu-i mai scriu și nici el. Dar venind în țară în toamnă Zevedei Barbu și nevasta ei imi pun din nou întrebarea din partea lui Nicol și eu răspund iar foarte evaziv.

Dela Nicol primesc de Crăciun 1948 și 1949 câte un pachet de dulciuri din Elveția. Imi ceruse să accept să fiu procuristă lui și trimete ~~din Anglia~~ procura din Anglia lui Lică Gross căruia eu am lăsat-o. Nicol Gross nu mi-a dat nici o însărcinare și nu m'a rugat să-i dau nicio informație.

IX. O enunțare a înțelegerii cu Harry :

Dându-mi seama că l-am dus pe Harry pe un drum criminal pentru el, învățându-l să mintă, văzând că Pătrășcanu și Elena au mărturisit tot, că și eu am spus ce știam în legătură cu banii, cu Pogoneanu, cu otrava, am vrut să-l feresc pe Harry de a purta vina unei minciuni de care socoteam că numai eu sunt vinovată.

În aldoilea rând eu declarând că Harry nu știe despre Pogoneanu și otravă, dacă el declara acest lucru dovedea că am mințit. Deaceia am vrut să-l anunț că eu nu am spus că el știe de Pogoneanu și otravă și că am spus de bani.

Despre americani l-am întrebat pentru că cu toate că știu sigur că eu nu i-am văzut, ancheta susținea asta cu atâta tărie că mi se părea că nu mai știu ce spui și ce am făcut.

Văzând că eu am greșit nespunând adevărul am vrut ca el cel puțin să spue ce consideram eu că îl privește pe el și de aceia i-am scris "spune tot ce știi". Imi dau seama că de fapt îl îndemnă tocmai să mintă mai departe și să nu spuie decât o parte din adevăr și aceasta pentru că eu să nu fiu prinsă în minciună. Am renunțat de a-i mai scrie : 1/ pentru că mă gândeam că nu vrea să-mi răspundă spre a nu călca regulamentul, 2/ că poate nu găsește biletele, 3/ mă gândeam că poate nu mai e în aceiași celulă.

6/30

Am mărturisit aceste fapte știind că am călcat regulamentul
știind că dovedesc atitudinea de minciună ce am avut-o până acu
știind că îi pot face rău lui Harry, pentru că atunci când afirm
că nu mai vreau să spui nicio minciună să fie întru totul
adevărat.

ss. Lena Constante

18 Martie 1950

Declarație

48

21
48

Subsemnata Elena Cantauti, domiciliată
în str. Dionisie Lupu 12, București declar:

1) Patascanu și regele.

În legătura cu acest punct, am avut prima
dată despre rege în legătură cu 23 august.

Patascanu și Elena mi-au spus că înainte
de 23 august au stat câțeva timp în penință
la sfârșita cu strea regelui, sau plasată după
recomandată lui la misti Waliceni. Ei erau
acola mi în nume fals.

Elena mi-a povestit că ei doi au scris
proclamația pe care regele apoi a disprinat-o
pe disc și care s-a citit la 23 august.

Știu că au fost amândoi în vizită la moșii
de către rege și regina Elena cu alți miniștri.

Atunci Elena mi-a spus că regelui îi place
să vorbească despre mecanică.

Fu la zi, ducându-ne în audiență de lucru
Patascanu a trecut cu maxima pe la mine și
mi-a luat să fac ~~misti drumuri~~ ~~noastră~~ ducă la
atelier înainte de a merge la palat. A clacso-
nat jos și eu am coborât. Pe drum mi-a spus
că regele e bucuros când îl vede și că are

incutandu in el. 1946

49

32

Alta data, in 1946, mi-a spus ca l-a invatat pe rege sa se aplice prelungirii legii pentru pedepzirea criminalilor de razboi. Cu spera ca regele va fi discret, si ca nu va putea nimeni sa intervina lui.

La Palatul de Racu 1947, cand am aflat de plecarea regelui, am discutat despre aceasta cu Patascanu si Elea. Ei era foarte suparati. Futebamu-i de ce, mi-au explicat ca prezenta regelui in tara era o predicatie la aducerea tarii la Uniunea Sovietice.

2 Discutiile dintre Filber si Patascanu

Am auzit de mai multe ori convorbirile dintre ei in legatura cu hotararile care se luau in C.C. Mui aduc aminte ca au discutat despre stabilizare, despre ideea propusa de Patascanu de a anunta din nou aur pe piata dupa stabilizare; mui aduc aminte ca au mai discutat alte ori dar nu-mi pot aduce aminte despre ce, si de mai multe ori discutam fara sa ne laxe sa ascultam si noi.

despre datele de razboi,

3) După înălțările lui Patascanu
și siliu la mine și la Hory.

511 33
58
După ce siliu a fost dat afonă din
Partid, ^{și chiar în timpul cât a fost judecat} a încetat de a se mai duce la Pa-
tascanu acasă. Dar cum relațiile de prietenie
dintre ei nu se schimbaseră, și cum do-
riau să se vadă se înălțeau la mine
sau la Hory. Se înălțau la ca Patascanu
sau Elena să ne spună să-l cheamăm pe
Belu karo la noi că li este dor de el.

În timpul judecării Belu mi-a cerut
odată să-l chem la mine și atunci a stat
de vorbă cu Patascanu în atelierul meu, cu
Elena și Hory stând în dormitor.

Tot în acel timp l-au înălțat încă odată
la mine și Belu i-a cerut să vorbească pen-
tru el la Partid cerând ca sovieticii cu con-
lucron să fie cînte bap despre el.

L-au înălțat la mine de 5-6 ori și la
Hory nu-mi aduc aminte precis dintr-un
putin. Patascanu iși spuneau la ce oră
vin ei, și eu îi telefonam lui Belu să
vie înaintea. Tot așa la plecare, ei plecau
înțai, apoi pleca Belu. La Hory, la fel.

4)

Stăteam în camera în ceas, câteodată ³⁴ după
 dor vizibile nu aveau un caracter alut de-
 căp înainte de a fi Belu exclus din Partid.

Pătrăscu m'a rugat să-i atrag cu aten-
 ție lui Belu că ar fi bine ca nici soția lui,
 Mutu să nu știe de aceste întâmplări. Eu
 i-am spus aceasta lui Belu core nu mi-a
 spus nici da, nici nu.

Fără să pot preciza ordinea, mi-a aduc
 aminte că Belu a mai povestit despre au-
 cheta lui următoare: că este acuzat de a
 fi avut legături cu englezi sau americani,
 pe când el era însoțit de sovietici cu a-
 ceasta, că este acuzat de a fi avut lega-
 ture cu țigani, și ca argument i se a-
 ducea faptul că atunci când se întorcea
 dela Paris (mai 1932-33 nu știu data) nu fu-
 reu arestat,

4) ~~Înainte~~

Ce îndrumașori i-am dat lui Hony.

Înainte de plecarea mea din țară, Hony știa
 că mi s'au dat de Pătrăscu că nu trebuie
 să povestesc ce se întâmplă acolo în casa.
 După Eu i-am povestit întâmplarea cu Pa-

gomeam spunându-i să nu spună nimic. 35
Tot eu am dus la el banii și documentul și
fotografia, toate într-un plic gros și le-am
ascuns la el, forța ca el să se uite la con-
ținut, într-o cutie nouă de lapte pasteurizat
într-un dulap. Aici nu era nevoie să-și a-
tragă atenția să nu spună nimic.

După ce am vorbit cu Pătrășcanu despre
eventualitatea unei anchete, și după ce
mi-a spus să nu spun nimic, m'a între-
bat cum cred că se va comporta Hony și
eu l'am original că nu va vorbi. După
aceia am vorbit cu Hony și i-am spus
să nu spună nimic el nimic din ce știu
de ce va fi interbat. Nu am stat să specific
atunci punct cu punct ce știu sau ce își
mai aduce aminte exact.

Când am erit din închisoare i-am povestit
cum m'am comportat cu la interogatoriu,
spunând că eu nu am discutat politică,
că eram prietenă cu Elena, că Pătrășcanu
nu făcea de vorbă cu noi, ci m'ia sanc-
ționa, că am îndurorat pe anchetator por-
tându-i viața mea și că am înșelăciune ca
din cauza asta mi-a dat drumul.

4 I-am spus că de va fi și el anchetat să
facă la fel ca mine, să facă pe prostul și
să nu spun nimic din ce știu dela Pașos
cau sau din ce i-am povestit eu ulterior.

În ultimele zile înainte de arestare, spunând
că îi este teamă că va fi internat la Elion,
pentru a fi obligat să mărturisască fals la
proces, l-am povătuît să nu se opună, să
primăscă tot ce i se va cere, și ulterior
la proces să decidă ce va declara, dar că eu
în locul lui am spus numai adevărul,
ceace de fapt înseamnă numai minciuni.

5) Când am plăns vot.

Eu nu am spus aici odată că am plăns
vot ci că faptul că am plăns a impresionat
favorabil pe anchetator și că e bine dacă
poți plânge.

Apoi belu mi-a spus în Rohovei, că e
bine să plângi când te întreabă pe a memo-
roci, că asta te usurează, dar pentru mine
și tot el mi-a spus că faptul acesta im-
pressionază pe anchetator.

Aici nu am plăns decât odată la ancheta-
ta, și am făcut foia să vezi, așa cum am

plănu de mori multe ori la mine ³⁷ ~~la~~ ^{comuni} ~~la~~ ⁵⁴

6) Prevenirea soiei lui Filles n'a soter.

Întorsă din Rahovei, cam peste o săptămână, am telefonat soiei lui Belu, Meli Fester n'am rugat-o să' vie să' mă' vadă. A venit uit' o diu' meafă n' i-am spus că am fost în acion închisoare cu Belu un timp în celulă alături, ^{că am vorbit cu el} că' era salvator, cu destul curaj, că' a avut un timp un regim mai prost dor că' alturei când am fost cu el a ducea bine.

Am rugat-o să' nu comunice nimănui nici chior soției lui Belu cele ce i-am spus. Pe sora lui Belu am întâlnit-o întâmplător mult mai târziu la Editura de stat unde lucra n' am i-am spus nici un cuvânt.

7) Despre englezi n' americani.

În anul 1944, soamua am primit un telefon de la un colonel Ertinger, care mi-a cerut o întâlnire în hall-ul Hotelului

Athue Palace, spunandu-mi ca' e trimis de Nicol Gross. 55

A doua zi mi-am cunoscut cu el. Era un om cam de 50 ani, in uniforma, vorbea bine romana. Mi-a spus ca' a lucrat cu Nicol la Cairo, ca' e un baiat foarte amuzant, si ca' ii spune din portia lui ca' sa gandeasca mereu la mine. Mi-a vorbit si de mama lui Nicol. Ca' vorbea mereu de mine si ca' e un sentiment nobil. Nu pot reda cu oritate precise. Mi-a dat si a lina de filigran de argint din portia lui Nicol. Mi-a spus ca' sta putina in faza, ^{unghi} ca' a locuie si vine de nozboi, si ca' se ocupa cu chestii de fotbal. Ca' vine de placone mi va telefona sa treaca pe la mine.

Au trecut cativa zile - mi-mi amintesc ca' si a venit la mine. A stat apoi jumatate de ceas. Mi-a mai vorbit de Nicol, de familia lui, nimic core sa si prezentat oare importanta. I-am dat o scrisoare pentru Nicol, si mi-a oferit doua

9
am răbăd în nor să mă ducă cu ³⁹ ~~un~~ ⁵⁵ ~~un~~
ma. M'a condus până la Dorca Bolau
cu noua pe Bl. Elisabeta și n' am'a la-
rat în fața casei.

După câțora timp mi-a telefonat un ofi-
ter pe care-l cheama aproximativ "Clifton"
vorbind exteriu de prost pățirile și m'a
întrebat când poate veni să-mi aducă
o scrisoare. Cred că a venit a doua zi și
a stat la mine exteriu de puțin pentru că
nu ne puteam înțelege.

În 1945 primavara sau chiar în februarie
mi-a telefonat Dl Butler, civil, secretar de
legatie la legatia Engleză. Vorbind bine fran-
tuză și m'a rugat să trec dimineata la li-
gatie pentru a lua o scrisoare de la Nicol.

M'am dus și după puțină așteptare a
venit în hall (clădirea din fund.) m'a dat
o scrisoare de la Nicol și m'a lăsat de am,
(a brăilor). M'a întrebat dacă nu eu am
fost în loc cu Dr. Potoșeanu și am spus
da, că nu eram prea bine. Fusesse un festival
la A ra.

Am stat foarte puțin și mi-a spus că ⁴⁹lucru
de a pleca în concediu va fi ca să ia o scrisoare
de la mine. Nu pot să mai îi aduc aminte
precis, dacă eu am dus răspunsul primei
scrisori la legatî, dar cred că da.

După cîteva timp Butler mi-a telefonat
și a rămas să vii a doua zi la 5 sau 6
la mine. Mă aduc aminte bine că eu
povestind lui Patoscanu că Butler ^{sau că a venit} va veni,
mi-a spus să nu mai am astfel de re-
lații, că ar face la Portul de Presie proastă.

~~Ceva mai~~ Am primit o scrisoare de la
Nicol și prin Dna Walton. Am fost cu toată
mea la ea acasă undeva prin parcul
Bonaparte să iau scrisoarea și am stat puțin

Butler a venit și tot nu am discutat
absolut nimic cu ea și n-asa din obiș-
nuință. Nu a stat nici el mai mult de
femețitate de ceo.

de vorbă cu Dna Walton despre fetițe și
pe care le cunoaștem dinainte război și
dintru care una e moșsoare cu un domn
stîrb și era la Londra.

Tot în 1945, vara sau soamua a sonat la
București. Lee Miller, o americană ⁴¹ se core
a cunoscutem înainte de război la Buc.
în 1939. Facea atunci un vizaj cu monina
și avea a recomandat mi se pot dele
patile lui Hongy dela Paris, pictorul Victor
Mauner.

Lee Miller era reporter fotograf de răz-
boi și a stat în Buc. 2 sau 3 zile.

Hongy a venit cu ea dintr-o dată la at-
elierul de păpuri unde era și Elina Pă-
rșcanu. Lee Miller ne-a fotografiat
cu papurile.

A doua zi am ieșit cu Hongy, cu ea și
cu un alt american, redactor cunoscut
la revista Life, doi numele l-am citat.

Am fost împreună la un restaurant unde
canta Maria Lotanțu de core Lee Miller
și aducea aminte. La masă americanul
ne-a manifestat dorința să cunoască cu
un comunist priceput. Și eu și Hongy ne-am
gădit să-l ducem la Silber. Tantișka
not și ne-am dus la el. Silber a stat

mult cu el de vorba, dar cum vorbeam cu
gleyoti și cum ma interesa mai mult
să vorbesc cu lee mi am fost atentă. (59)

Au început să povestesc acest fapt la
ancheta dar anchetatorul mi-a interzpt
spunând că nu are importanță.

În vara 1945 la Magore, a venit întâi
după masă cu barca Jorette Lozon, pe care
o vedeam prima dată. A stat puțin și
a vorbit pe Patascani la ea, și pe mine
și Harry care eram de față.

Mu tii minte dacă nu am duschior în
acioni zi. Jorette Lozon stătea cu sora ei.
Mai era acolo un ofițer american, favor
a căruia recrearea era acortă sora Eghi,
și după câte spunea Elena, stăia cu el.

Au făcut cu totu a plimbare cu barca.

Eu am povestit aceasta la ancheta, și
anchetatorul mi-a spus că cum pot pe-
tinde că am curiose pe Madison că ere
acesta. În ori ce caz eu l'am văzut a-
semeni prima dată și ultima.

Au mai întâlnit pe un cugly

73 Reginald Smith, venit în țară pentru că
va plece în ~~țară~~ România 1947. Era comunist
și Henry îl cunoștea dinainte de război. A
locuit la el. L'au văzut de mai multe
ori și odată au fost cu el la Teatrul
de Păpuși. Era foarte entuziasmat de
schimbările din România, și se interesa de
diferitele realizări ce le vedea: Teatrul de
Stat, Magazinele de Stat, organizația pictori-
lor, etc.

8/ Despre Nicol Goss.

Nicol Goss dinainte de război avea în B4
Elisabeta 54 unde și locuia. Avea birou tehnic
cu reprezentanți de măriști din Cehoslovacia.

În 1940 din cauza legiunilor decide să
plece din țară în Palestina cu mama lui.

Fi indotose până la Istanbul și aici mă
roaga să plec cu ei caace refu.

Fui scrie mai mult timp apoi i-am
dăruit mesagii prin Crucea Roșie semuate
cu numele Ruth pentru a nu-mi cauza ne-
plăceri, știind câte poftire din cauza lui

din portia legionarilor caiei unui loșon și casa
și mobilile din casa în părtorie cu acte de
vănzare și de închiriere.

61

După 23 august unui timbru prin 5 englezi
scrisori și uerți precum și a broșe și a broșă.

Ma rog să mă iertez de biroul lui
și să-i expediez dacă pot mobilierul. În-
teresându-mă de expediență, află că șezell
de împachetat și transport mult mori și nu
am nici o posibilitate să fac aceste chel-
tuiri. Apoi mai primise în 1945-1946 că-
teva scrisori dela el în care unui pome-
tuști că e în Anglia, că a uitat ca lec-
tor sau asistent la Cambridge, că locuiește
acolo cu mama lui. La început stătea la
Londra. În 1946 când pleacă la Londra
Leodis Borbu cu nevastă, ca unui scris
că-l vede pe Nicol din când în când,
și că vorbește de mine.

În 1947 unui telegramă dacă pot veni
La Praga pentru cative și că va fi acolo
pentru teorii. Povestesc această Patoscau-
lor care de multe ori m-au auzit vorbind
despre Nicol.

Plec la Mangalia cu Elena și Honey. Patos
cauă sosește amintându-ne că vor pleca și
cu ei până la Praga și ducându-se la
Buxelles. 62

La Praga stau 3 zile cu Nicol. Mă rog
gă să văd la Cambridge și să mă căsător-
tesc. Pentru a nu-i da un refuz categoric
ii explic că nu pot părăsi țara din cauza
prietenilor mei Patoscau. 'Că' el ar putea
să aibă neplăcere dacă o prietenă intimă
ar fugi din țară pentru că situația lui nu
e prea bună în țară, el fiind mai mo-
derat în părerile lui decât Portolul.

Discutam despre socialism și comunism
cu cântând să-l conving că socialismul este
a jurațato de mormă, core nu schimbă cu
nimic regimul capitalist. Fui dau name
dusa că ne rădă prea multe teorie și
lipsesc argumente. E singura discuție cu
coracți, politic de core-mi amice. Pentru
timpul lui vorbim de noi, de prietenii din
România. Ca dovadă că eu nu prea mori
aveam eu vorbi cu Nicol e că ~~am~~ în trei
zile ne-am dus și la cinematograful.

616
Nu-mi spune din câț vag că a lucrat la
caină pentru război și cu mine vizit. La
Buc. din spune Henry că o cumată a lui
înțorse de la caină din lagăr și își pira cu
lucrare cu Englezi. ~~Fui spune~~ Cum Englezi
lucra în petrol, cum Nicol înainta de răz-
boi lucrare la Ploaie instalând o rafinerie
cu banuiau că or fi dat relații despre
instalările noastre petrolifere din oraș și
rămas necontrolat.

Fui povestesc că lucrarea în laborato-
rul din Cambridge la o lucrare științifică
extrem de grea, că e olovit, și că nu știu
dacă nu ar face mai bine să revin la
universitate și să se reapece de negot.

A venit la Praga pentru a relua contact
cu fabricile cu care lucrare la Buc.

În acelor timp e la Praga și unchiul
lui din Buc. Lică Gross, și adată lucrare
noastră tot în înțelegere. Fui spune
că în tot ce privește casa și lucrările lui
se fac cum mă va sfătui acesta.

Ne despoșim fără nici o hotărâre în

ce priuște căsătoria, dor lui Hunc că nu
va scrie din când în când să-mi aducă a-
minte.

Eu nu-i mai scriu n' nici el. Dor ve-
nind în țară în toamnă Zvezdei Borbu n'
mărtărie și lui Hunc din nou i s'a boala
din partea lui Nicol n' eu răspund în
foarte evaziv.

Dela Nicol primese de Crăciun 1948 n'
1949 câte un pachet de dulciuri din Elveția.

Eu ceruse să accept să fiu procurist
lui n' pentru procura din Anglia lui Nicola.
~~Că~~ Gross caruia eu am lăsat-o.

Nicol Gross nu mi-a dat nici o înșo-
rire n' nu mi-a rugat să-i dau nici
a informație.

9 / O enumerare a înțelgerii cu Hony.

Dându-mi mama că l-am dus pe Hony
pe un om criminal pentru el, în vârstă de
să murea, văzând că Patroscu n' Elu
au murit și tot, că n' eu am spus că
stiam de legătura cu banii, cu Patroscu
cu otova, am vrut să-l fiu pe Hony

8
65 48
de a purta vina unei minciuni de care
socotiam ca' nu mai eu mult renovata.
Eu al doilea rând eu declarând ca' Honu
nu stie despre Pogoncau și Otavă, deci
el declara acest lucru dovada ca' am min-
tit. De aceea am vrut să-l amintesc
eu nu am spus ca' el stie de Pogoncau
și Otavă, și ca' am spus de bani.

Despre Americani l'am interbat pentru
cu toate ca' stiam sigur ca' eu nu i-am
văzut, ancheta nostri nea arăta cu atâte
fapte ca' mi se pota ca' nu mai stie ce
spui și ce am făcut.

Văzând ca' eu am greșit răspunzând
adevărul am vrut ca el ce-l putia să
spui ce consideram eu ca' îl prieste pe el
și de aici a iam scris - "Spune tot ce stii".

Am datu reamă ca' de fapt îl îndeamnă
să-mi scrie mai departe și să-mi spui
de ce a poartă din adevăr și aciora pentru ca
eu să-mi fac părta în minciuna.

Am reamintat de a-i mai scrie 1) pentru ca'
mi gândeam ca' nu oia să-mi răspundă
pe a un călca regulamental, 2) ca' poate nu

19) găsește bilele, 3) mă gândeam că
poate nu mai e în aceiași celulă. 65

Am măturat! acțiune fapte stând că
am călcat regulamentul, stând că dău-
desc atitudinea de minciună și am avut
până acum, stând că îi pot face rău
lui Hony, pentru că atunci când afirm
că nu maireau să spun minciună
minciuna să fie într-un totu adevărat.

Lea Constant

18 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, declar :

Despre înțelegerile mele cu L. Pătrășcanu :

Prima înțelegere pe care am avut-o cu Pătrășcanu a fost aceea de a nu povesti ceace se vorbea la ei în casă, cunoscuților mei, despre Partid și Uniunea Sovietică, despre nemulțumirile lui, despre activitatea lui secretă, adică întâlnirile lui secrete la Torosian, de care știam, fără să știu cu cine anume se întâlnea. Știam că sunt național-țărăniști.

Apoi mi-a încredințat numărul lui de telefon particular dela minister și m'a rugat să-i dau telefoane, în Februarie 1945.

În Martie, a vorbit cu mine despre legătura dintre noi, explicându-mi că el nu o va părăsi niciodată pe soția lui și din cauza aceasta, precum și din cauza situației lui, trebuie să ne ferim să se afle și eu să nu spun nimănui despre relațiile noastre. Însă această promisiune eu nu am ținut-o pentru că din clipa în care începuse să-mi facă curte eu povestisem prietenei mele Dorica Bălan. La început i-am povestit pentru că mi se părea extraordinar că P. în primul rând se ocupă cu astfel de lucruri și al doilea că mă găsisese tocmai pe mine. Pe urmă am continuat să-i povestesc pentru că simțeam nevoia să mă descarc.

Primul serviciu secret ce i l-am făcut a fost organizarea intrevederii cu Pogoneanu. L-am rugat pe Octavian Neamțu să-l cheme la el și acolo am fixat ziua și ora când să vie la mine în bloc la et. 7, în apartamentul nelocuit al lui Florin Teodoru, a cărui cheie o avea Silber. Întâlnirea a avut loc, dar nu am fost de față și nu știu ce au vorbit. Îmi dădeam seama însă, că în această întâlnire, ca și în cele dela Torosian, P. căuta să stabilească o înțelegere cu partidele istorice pentru a stăvili influența Uniunii Sovietice în țară. În afară de faptul că tot ce făcea Pătrășcanu mi se părea just, împărțeam acest punct de vedere.

Am împrumutat într-o seară casa mea pentru o întrevedere de care nu-mi aduc aminte nimic oricât mi se spune că ar fi fost cu americani. Cât îmi pot eu aduce aminte e că în timpul întâlnirii eu am fost cu Harry în oraș și că ne-am întors la mine după ce am dat un telefon.

Despre acest împrumut de casă am uitat total și numai

Severina
nu se poate

în cursul acestei anchete, când mi s'a spus cu atâta precizie că au fost americani la mine, am bănuir că ar fi putut fi în acea seară. Ca să nu se creadă mereu că spunând aceasta mint, la un moment dat m'am gândit să recunosc și eu faptul, dar știam că mi se vor cere detalii și eu nu știam nimic. Din cauza insistențelor anchetatorului și spuselor lui Pătrășcanu și Elena, l-am întrebat și pe Harry, socotind că poate eu am uitat complet acest lucru. Oricâte efortări fac, eu nu-mi aduc aminte de această întâlnire.

Ani
Nov.

Tot la începutul anului 1945, Pătrășcanu mi-a vorbit de mai multe ori de 23 August, de felul cum se falsifică aportul lui principal la acest act. Mi-a spus că și în Uniunea Sovietică se scrie tot așa istoria și în ziua de 23 August 1945 mi-a arătat ziarul Națiunea unde apăruseră fotografiile lui Maniu, Brătianu, regele și Pătrășcanu, spunându-mi că este imposibil ca Partidul să nu ia odată măsuri și împotriva lui, că i se va reproșa însăși 23 August, care va fi socotit ca o greșeală politică, pentru că fără 23 August trupele sovietice ar fi intrat în Buc., în chip de trupe cuceritoare. Mi-a spus însă că el se bucură că știe că grație lui Bucureștiul a fost salvat și multe vieți omenești cruțate.

Discursul dela Cluj. Am fost și eu la Cluj. Discursul Pătrășcanu l-a scris în tren. Era extrem de mulțumit de felul cum a fost primit. Ne-a atras atenția că a vorbit mereu în numele Partidului. Când a apărut critica în Scânteia, Pătrășcanu a spus de câteva pri că el nu-și va face auto-critică. Atunci eu nu înțelegeam întrucât greșise Pătrășcanu și critica mi se părea pornită din invidie. Eu i-am dat atunci sfatul să scrie auto-critica, nu ca să-și recunoască sincer greșeala. Ii spuneam că discursul a avut efectul dorit de el și că toată lumea va înțelege că a fost obligat de Partid să publice o autocritică. În urma acestei călătorii și eu eram de părere că și Pătrășcanu și Elena, că în Transilvania Partidul este în mâna Ungurilor.

În anul 1945-46 Pătrășcanu lucra la Ministerul de Externe la numirea diplomaților. Atunci l-am rugat să numească pe cumnatul meu Grigore Moisil consilier cultural. După câteva zile îmi spune că C.C., a decis numirea de prof. universitari în posturile vacante și că împreună cu tov. Ana s'au gândit la Moisil pentru Praga, apoi pentru Ankara, dar că singura piedecă ar fi că Moisil bea. Cum eu stăteam 2 luni într-o vară la Poiana Tapului cu sora mea și Moisil și acesta în tot acest timp băuse doar de câteva ori bere, l-am asigurat că e capabil, dacă vrea, să nu bea deloc, că-și poate lua această răspundere și Moisil a fost numit și din cauza aportului lui la această numire, care a ușurat mult viața materială a familiei noastre, toți i-am rămas datori și gata

să-i facem și noi servicii în limita posibilității.

Așa l-am și putut convinge pe tatăl meu să schimbe bani de aur pentru el în anii 1946 și 1947, când Pătrășcanu își construia casa și era inflație. Ideea de a schimba fr. elvețieni în aur, la Istanbul, prin sora mea Elisabeta Constante am avut-o eu. Tot eu am convins-o și pe ea să facă acest lucru, de care se temea. Pătrășcanu mi-a dat mașina lui pentru a o aduce dela Giurgiu la întoarcerea ei și după câțva timp mi-a spus că grație ideii mele a pierdut bani. Toate aceste servicii de bani erau secrete și tratau prin mine. Elena știa de ele, dar nu se interesa niciodată de sume. Nu faptul că făcea bursa neagră l-am judecat atunci ca o greșeală. Eram prea obișnuită cu gândul că trebuie să înșeli statul cât poți, la impozitele vamă, la bani. Nici la faptul că el fiind comunist trebuie să aibă o altă atitudine și comunist ministru al legilor. Ce m'a făcut să gândesc pentru prima dată că atitudinea lui este falsă este faptul că își construia o casă la Snagov și nu așa cum o plănuiise la început, o casuță modestă, ceea ce ar fi fost normal, ci că devenise o casă mare și elegantă. Pe de o parte păstra la Buc., de ochii lumii un apartament mic de 3 camere, criticând pe ceilalți tovarăși că se mută în case mari, pe când el nu-și schimbă felul de trai și pe de altă parte la Snagov își construia o casă elegantă. Aceasta se făcea însă după voia Elenei și când am încercat să le spui părerea mea, am văzut că este luată ca o dovadă de invidie și am tăcut din gură. Si în situația în care eram eu îmi venea greu să critic acțiunile Elenei ca Pătrășcanu să nu creadă că o fac din răutate sau gelozie cu toate că aceste sentimente existau real.

Apoi mă simțeam mult mai bine la Snagov într-o casă închiriată, unde dădeam și eu partea mea de chirie, decât ca veșnica lor invitată.

În vara 1945, suntem invitați de Josette Lazăr la Snagov și ne plimbăm pe lac cu ea și cu un ofițer american. Dar nu mi se spune că ar fi ceva secret. De altminteri puteam fi văzuți de oricine pe lac. Pătrășcanu se plânge de mai multe ori de atitudinea dușmănoasă a celei dela Justiție. Îmi aduc aminte că vorbește de Broșteanu și Stere.

Înainte de conferința de pace, îmi spune că vrea să plece la Paris și că lucrează în așa fel la Partid ca să fie trimis. Nu-mi spune ce anume spune sau face dar și discursul dela Cluj ținea de aceste manevre.

În timpul cât sunt la Paris, eu am consfătuiri cu Nicolau Paulopol, Hary și Rupenian în legătură cu svonorile despre Pătrăș

70 70

canu. Dar nu aveam în acest sens nicio înțelegere cu Pătrășcanu și eu trimet o scrisoare prin Vera Meșan. Intorcându-se Elena, se sfătuește cu mine și se duce la tov. Teo, în legătură cu cederea lui Maniu în vila dela Snagov, închiriată dela Dna Manuilă.

Pătrășcanu îmi spune că la Paris a făcut economii și că s'a întors cu o sumă de bani. Nu-mi spune cât.

Elena îmi povestește despre prietenul lor Valiani pe care l-a reîntâlnit la Paris dupe mulți ani. Au stat mult de vorbă, și au același păreri despre Uniunea Sovietică. Ar dori să-l aducă pentru câteva zile în țară. Imi povestește că au petrecut extrem de bine, că au fost 3 zile în Elveția, unde P. a avut treabă în legătură cu banii depuși la bancă de Gretzeanu sau Vișoianu (nu-mi aduc aminte).

Anti part. { Pătrășcanu îmi spune că a fost mereu pe planul al doilea, dar că el nu e în stare ca alții să facă ploconeli lui Gheorghiu Dej, cum făceau alții.

În Ianuarie 1947 fiind invitată de sora mea Moisil la Ankara îl rog pe Pătrășcanu să-mi ajute să-mi scot pașaportul. Imi dă o scrisoare pentru comisia sovietică și îl roagă și pe Micșa să-mi ajute. Eu făcusem o expoziție de pictură la Buc., și aveam de gând să fac una la Ankara. Nu am avut nicio misiune din partea nimănui în afară de faptul vânzării terenului dela Poiana Tapului a lui Pătrășcanu Moisililor.

M'am reîntors în țară cu familia Moisil.

Pătrășcanu fusese numit profesor. Era extrem de mulțumit, dar mi-a spus că la Partid nimeni nu l-a felicitat. Că materia este grea și pentru a nu fi acuzat că lucrează de capul lui mi-a spus că s'a dus la tov. Gheorghiu Dej rugându-i să-i dea un colectiv de lucru.

Când m'am întors dela Ankara, Harry mi-a povestit despre scrisoarea anonimă primită de Pătrășcanu în legătură cu Harry și Elena. Înainte de plecarea mea începuseră la Pătrășcanu telefoanele dela Craiova și farsele.

În vara 1947 plecăm la Praga și Pătrășcanu îmi spune că dacă ar părăsi vreodată țara m'ar lua și pe mine.

Când m'am întors am găsit la Pătrășcani o prietenă a lor

din Siria Dna Segall soră cu Luci Flicher, care fusese legătura de Partid a lui P. în timpul războiului și care e acum în Palestina. A stat la ei cam 2 luni. În vara 1947 plecăm la Praga și Pătrășcanu îmi spune că dacă ar părăsi vreodată țara m'ar lua și pe mine.

În toamna 1947 organizez întreviedri între Pătrășcanu, Elena și Silber la mine acasă și la Harry. Silber îl roagă să interviev pentru el spunând că acuzațiile ce i se aduc nu sunt întemeiate.

În această toamnă P. îmi spune odată că încearcă să-și schimbe atitudinea la Partid, să se poartă disciplinat dar vede că tov. lui nu îi acordă nici prietenie nici încredere.

Îmi spune într-o dimineață în mod extrem de secret că Betea a fost văzut într-o mașină cu Manuilă în englez și un interpret. Că mașina a fost urmărită și că Betea a putut fugi. E foarte supărat și se miră de duplicitatea lui Betea care era toată ziua la el la minister și în același timp lucra cu Manuilă. Îmi spune că activitatea prietenilor lui, Silber, Betea îi fac lui un mare rău la Partid.

Îmi vorbește de activitatea lui la rege în legătură cu criminalii de război și speră că regele nu-l va trăda povestind intervenția lui. Povestește de față cu mine, cu Elena, despre vizita lui la tov. Susaikov din care reiese că se plângea de atitudinea tov. din C.C. Înainte de Congres se duce la tov. Kaftaradze. Tot de față cu Elena spune că la sfârșit ar fi spus tov. Kaftaradze că își dă seama că "cariera lui Politică" este sfârșită la care tov. Kaftaradze i-ar fi răspuns că asta nu-i o vorbă de comunist. Si Elena și eu i-am spus că într-adevăr a greșit spunând aceasta.

După rezoluție, de teama unei percheziții, îmi dă să păstrez bani, o fotografie și un act. Elena îmi aduce alți bani și cărți.

Se plânge că nu este chemat să-și clarifice situația.

Discuția cu Torosian în fața mea despre un proiect de fugă.

De câteva ori vorbim despre posibilitatea fugii dar în afară de vorbe nu știu să fi existat vreo încercare de punere în aplicare a fugii. Într-o zi, la mine acasă îmi spune că a renunțat definitiv la ideea de a fugi.

Când Silber a fost arestat pune problema ~~discreției~~ discreției lui și după rezoluție îmi atrage atenția să nu vorbesc nimic dacă ași fi anchetată, să răspund că nu știu absolut nimic și că nu discutăm cu el politică.

Chemat la tov. Teo își face o autocritică de care Elena îi spune că nu este bună, că ar fi prea aspră și scrie o a doua. Pe aceasta stau o noapte și o bat la mașină, dar nu-mi pot aduce aminte ce am scris pentru că eu bat la mașină ~~foarte~~ extrem de încet și am stat

o noapte întreagă să bat câteva pagini atentă mereu să nu greșesc. Stiu că de greșelile lui adevărate nu pomenea, adică de activitatea secretă.

Pune problema discreției lui Harry, și atunci îi spun eu lui Harry să nu vorbească nici el nimic.

Mă trimete la prof. Rosetti să-l întreb dacă știe ceva de Silber. Nu știe nimic.

Mă roagă să-i procur otravă prin V. Goldenberg.

Despre înțelegările mele cu Harry.

După rezoluție, vorbesc cu el despre un eventual interogatoriu al nostru și mă înțeleg cu el să nu vorbim nimic din ce știm și ascund banii la el. După ce este luată Elena de acasă, mă duc la el și îi spun că a fost reținut Pătrășcanu la Partid și că a fost luată și Elena.

Sunt arestată.

Rog pe femeia care mă păzea să-i dea un telefon să-l întrebe ce face. Era pe la 9 seara și știam că numai el poate răspunde la ora aceea. Spune că este bine și femeia îi spune "E din partea lui Lena". Mă întorc acasă. Îi povestesc tot interogatoriul meu, unde am stat și cum m'am comportat. Îi spun că am vorbit cu Belu. Îl sfătuiesc să facă la fel ca mine în cazul că ar fi arestat, să facă pe prostul, să fie atent să nu spuie nimic din ce știe, să spuie că a fost prieten cu Elena și nu cu Pătrășcanu. Îi spun că sunt sigură că faptul că am plâns când am povestit viața mea a impresionat favorabil pe anchetator, că trebuie să nu aibă o atitudine dârză.

După câțva timp iau banii dela el. Îi mai spun că nu am pominit de Nicol Gross, în legătură cu Praga.

La început mă feresc de a ieși cu el în oraș prea des, ca nu cumva să-i fac vreun rău. Văzând că am reintrat în teatru, îmi reiau obiceiul de a ne întâlni mereu și vine și el des la mine. Se plânge de mai multe ori că simte neîncredere în jurul lui și eu îl liniștesc spunându-i că nu cred că are dreptate, că pe semne lui Pătrășcanu Partidul nu-i poate găsi o vină prea mare, că lucrurile se vor aranja și că este prea fricos.

Cu puțin înainte de arestare, văzând că lucrarea mea este oprită la expoziția Eminescu când îmi spune iar că se teme să nu fie internat la Elias pentru a fi pus să mărturisească fals în procesul Pătrășcanu, îl învăț să nu se opuiască, să se facă întâi că primește propunerea ca să nu aibă de suferit și apoi să decidă când va fi la proces ce va spune. Dar că ar fi mai bine să nu spuie minciuni

că dacă le-ar spune tot nu i-ar merge mai bine după proces.

Dacă eu aș fi încercat să-l îndrumez bine pe Harry sunt sigură că el ar fi spus tot adevărul. Dar înainte de prima arestare nu mă gândeam decât să-l apăr pe Pătrășcanu și după nu mă gândeam decât să mă apăr pe mine.

Venind aici și dându-mi seama că și el a fost arestat am vrut să știu că suntem împreună, apoi văzând că manevra de a arunca biletul a reușit am vrut să aflu dela el dacă știe de americani.

Apoi ca să-i ușurez vina, nu am spus la început că și lui i-am spus de Pogoneanu și de otravă. Mi-am dat seama însă că s'ar putea ca el să declare și atunci s'ar fi văzut că am mințit. Dându-mi seama că Pătrășcanu au mărturisit, cum știam că eu l-am convins să nu vorbească am vrut să știu că trebuie să declare tot ce știe în afară de cele două puncte de mai sus.

Înțelegerea cu Silber :

În afară de organizarea întrevederilor la mine și la Harry și de articolul scris de Silber pentru Pătrășcanu nu am avut altă înțelegere cu Silber până ne-am întâlnit în Rahovei.

După ce prima zi nu am vrut să vorbesc cu el, spunându-i că sunt altă persoană, am stat de vorbă de câteva ori. Mi-a spus că au făcut bine, să nu spui nimic, să continui să nu revin asupra declarațiilor, să răspund scurt, să am răbdare că nu mi se poate aduce nici o vină și că voi fi eliberată.

men. I-am spus să vorbească despre legătura mea cu Harry, cum făcusem eu. Imi mai spune să nu am încredere în nici un gardian și să mă feresc de a fi adus cineva la mine în celulă. Imi spune că în cealaltă parte a închisorii toată lumea comunică, că se știe tot ce se întâmplă afară, că el știe de arestarea Pătrășcanilor, că el nu a fost anchetat de mult, că e foarte slab, că de când am venit eu se simte mai bine și că are mâncare bună.

NICOL GROSS :

M'am împrietenit cu Nicol Gross în 1938-39. Ne vedeam des, făceam excursii și ajunsesem să mă îndrăgostesc de el. Lucra ca proprietar al unui birou de reprezentanțe tehnice din Cehoslovacia și instalase o rafinărie la Ploești și avea avere dela tatăl lui. Era un om larg, care plimba un grup întreg de prieteni pe socoteala lui.

Spion embassy . / .

In 1940 decide să plece în Palestina cu mama. Îmi spune că nu vrea să lucreze pentru nemți cum ar fi obligat să o facă rămânând în țară. Mă roagă să merg cu el și mama lui până la Istanbul. Pleacă foarte secret de frica legionarilor lăsându-mi în păstrare mobila, cu act de vânzare și apartamentul cu act de închiriere pe 2 ani.

Înainte de a pleca vinde biroul lui unui domn Petrovici prin intermediul lui Lică Gross. Stau 2 săptămâni la Istanbul. În ultimele zile ei propun să plec cu ei și eu refuz din următoarele motive : să nu las pe mama și tata în prag de război, să nu-l las pe Harry, să nu plec cu el și cu mama lui în chip de damă de companie a ei, căci era o femeie egoistă și răsfățată.

La Istanbul mai era un prieten a lui Moti Rubinstein cu nevasta și un domn Fischer. Nu am cunoscut ca străini decât pe fetele Walton, ce le cunoscteam puțin dela Buc. Pe cea mică am invitat-o la mine la hotel cu Nicol și un tânăr ofițer de marină Stirbei. ~~Acesta~~ mai târziu a fugit din țară și reîntâlnind-o a luat-o de nevastă.

Nicol nu mi-a dat nicio misiune și nu am avut decât aceste relații. Mi-a scris cât s'a putut scrie. Când m'am întors legionarii intraseră în casă și am avut mult de furcă cu ei. Numai după rebeliune am reîntrat în casă, am scos mobilele și o parte le-am pus la mama, o parte la prieteni. Cum îi scrisesem aceasta și cum sora lui Florica a plecat din țară și ea spre Palestina și i-a povestit nu mi-a trimis mesagiile prin crucea roșie sub numele lui ci Ruth. Sora lui plecând mi-a încredințat ~~xxx~~ niște bijuterii pe care le păstrez.

In tot timpul războiului îmi era dor de Nicol și așteptam să-l ~~xxx~~ revăd. După 23 August mi-a trimis 2 bijuterii și câteva scrisori prin 3 englezi colonelul Eisinger, ofițerul Clifton (cred. și Butler. Dar când am primit mesajul prin Butler mie îmi trecuse dorul de Nicol și aveam altceva în cap.

Correspondența noastră s'a rărit, până a venit Vera Melan, care mi-a adus cadou stofă de tailleur. Apoi am primit o scrisoare în care Nicol se interesa dacă ar putea relua reprezentanțele vândute sub legionari, deci forțat. Am vorbit cu secretarul lui, Dl Lazăr, pe care l-am văzut tot timpul războiului și ulterior. Era un băiat crescut de doamna Gross, foarte muncitor și care rămăsese funcționar în birou și sub Popovici, fiind orfan de război (cu toate că era evreu).

L-am rugat pe Dl Kubin, atașatul comercial ceh, să-l primească împreună cu alți doi funcționari, care urmau să preia bi-

73

roul în colectiv. Nu mai țin minte dece lucrurile nu s'au aranjat. Mi se pare că Lică Gross, care lucrase cu Popovici ~~într-un~~ preluase el reprezentanța, dar nu-mi aduc aminte.

Până în 1947 am rămas în corespondență dar foarte rară. De la Ankara i-am telegrafiat o telegramă tot amicală, gândindu-mă că ar fi mirat de voiajul meu.

În vară am primit telegrama ce mă chema la Praga. Ne-am întâlnit 3 zile dar nu s'a pus problema nici unei misiuni între noi. Mi-a vorbit foarte serios de căsătorie, era foarte tandru, mi-a propus chiar să se despartă de mama lui dacă asta ar fi un motiv în plus să accept. I-am explicat că nu pot pleca din țară din cauza prietenii mele cu Pătrășcanu. Ultimul lui cuvânt e că din 6 în 6 luni mă va întreba din nou.

Când a venit Zvedei Barbu cu soția mi-au pus din nou întrebarea din partea lui. Lucrul acesta îl știe și sora lui Laetiția Barbu, Clody Bertola, care a stat o lună la Londra și l-a văzut pe Nicol.

Eu nu i-am mai scris după Praga. După ce am fost eliberată l-am văzut pe Lazăr ca și înainte, venea cam la o lună odată să mă vadă. L-am rugat când îi scrie lui Nicol să-i dea complimente din partea mea.

Acum câteva luni, Lazăr a venit să mă întrebe dacă am vreun covor românesc printre lucrurile lui Nicol, că un englez i-a dat o întâlnire cerându-i un covor din partea lui Nicol. Cum eu nu aveam i-am spus lui Lazăr că nu am. Am fost mirată că Nicol și mama lui puteau și ei să știe acest lucru. M'am gândit că poate ar fi vrut să vândă un covor de a lor și să cumpăr unul românesc dar atunci ar fi trebuit să o spuie precis.

Nicol m'a rugat și prin scris și la Praga să-i trimet mobilierul. Lazăr s'a interesat și am văzut că e și greu și scump.

La Praga Nicol mi-a spus că unchiul lui Lică poate să ia hotărâri în numele lui. Când mi-a trimis procura am lăsat-o lui Lică și i-am pus și mobila la dispoziție dar nu a ridicat decât o mică parte din ea.

Asta^e tot ce știu în legătură cu Nicol Gross. Nu mi-a dat nici o însărcinare, nu mi-a vorbit de activitatea lui alta decât cea de la Cambridge. La Praga se plângea de bani și Lazăr mi-a spus că Lică Gross i-ar fi împrumutat o sumă de bani și că de aceea ar vinde mobilierul ca să reîntre într-o parte din datorie.

Lică Gross are un băiat la Paris și știu că și prin el a comunicat cu Nicol. Când am scris de Anul Nou câteva cuvinte lui Nicol l-am așteptat pe Lazăr pentru adresa pe care eu o uitasem. "Cambridge P.O.B.32."

ss. Lena Constante
21.III.1950

Dedarație

66
198

Subsemnata Leoa Constanta, domiciliata
in str. Dionisie Lupu 12, Bucuresti, declar:

Despre intelegerea mea cu P. Patascanu.

Prima intelegere pe care am avut-o cu Pa-
tascanu a fost aceea de a nu povesti ceea
ce vorbiam la ei in casa, cunoscutilor mei, des-
pre Partidul si Uniunea Sovietica, despre nevroze
si temerile lui, despre activitatea lui secreta, adi-
ca despre intalnirile lui secrete la Torontu, de ca-
re stiam, fara sa stiu cu cine anume se intal-
nea, stiam ca sunt nationali-variationali.

Apoi mi-a succedat numarul lui de telefon
particular de la minister, si mi-a rugat sa-i dau
telefonul, in Februarie 1945.

In noaptea, a vorbit cu mine despre legatura
diurna noastra, explicandu-mi ca el nu o va pona
niciodata pe sotia lui, si din cauza aceasta, pe-
cuni si din cauza situatiei lui, trebuie sa ne
ferim sa nu aflam si eu sa nu spun nimic
despre relatia noastra. Insa aceasta promisiune
eu nu am tinut-o pentru ca din clipa in care
incepuse sa-mi faca curte, eu povestisem priete-
nei mele Dorica Balau. La inceput i-am po-
vestit pentru ca mi se parea extraordinar ca P. mi

muult rădă și ocupa cu artfel de lucru, ⁶⁷ ~~și~~
doilea că nuă gânte focuor pe mine. Pe unuă ~~și~~
continuat să-i povereste pentru că năstău, memoria sa
nuă descoc.

Prinul xroicu xcret ce i l-am făcut a fost
organizarea intrevederii cu Pogoneanu. L'am negot pe
Octavian Meautu să-l cheame la el, și acolo, am
fixat ziua și ora când să vie la mine în bloc la et.
în apartamentul melocuit a lui Florin Teodoru, a cămii
cheie a avea filber. Intălnirea a avut loc, dar nu
am fost de față și nu știu ce au vorbit. Mui da-
deau xaura iuso, că ^{2u} această intălnire, ca n'cele
dela Toronau, p'caută să stabilească o intălgere
cu partidele istorice pentru a stăvili influența Uni-
unii Sovietice în țară. În afara de faptul că tot ce
facea Patroscanu mi se porea just, importorea
acest punct de vedere.

Am imprimat într'o xara cosa mea pentru
a intrevedere de core nu-mi aduc aminte nimic
oricât mi se spune că or fi fost cu americani.

Cât uni pot eu aduce aminte e că în timpul
intălnirii eu am fost cu Henry în oraș și că ne-am
întors la mine după ce am dat un telefon. Des-
pe această imprimă de cosa am uitat totul, și
nu mi li cursul acestei anchete, când mi sa
șpus cu atăta precizie că au fost Americani la
mine, am bănuț că ar fi putut fi și acea xara.

Ca să nu se creadă mereu că spunând aceasta
măit, la un moment dat nu am găndit să

recunosc în eu faptul, dar ştiam că mi s-a vor-
bit cu detalii în eu nu ştiam nimic. Din cauza
insistenţelor anchetatorilor în şurubelor lui Patascan
în Elena, l-am înţeles în pe Hong, soacii & că
poate eu am uitat complet acest lucru. Oricum
ştorii fac, eu mi-mi aduc aminte de aceste
înţelăminte.

Tot la începutul anului 1945, Patascan mi-a
vorbit de mai multe ori de 23 august, de felul
cum se falsifică aportul lui principal la acest
act. Mi-a spus că în ¹⁹⁴⁵ Uniunea Sovietică se
scrie tot oşă istoria, în ziua de 23 august 1945
mi-a arătat ziarele ^{de} Naţiunea unde apăru
fotografiile lui Marin, Brăban, regele în Patascan,
spunându-mi că este imposibil ca Partidul să nu
ia odată răzmi în împotriva lui, că i s-a va repara
în ziua 23 august, care va fi soacii ca a greşit po-
litică, pentru că fără 23 august tufele sovietice or fi
înţel în Buc. în chip de tufă cuceritoare. Mi-a spus
înso că el se bucură că ştie că soacii lui, Bucu-
răria a fost salvată în multe vieţi ori în viaţă crutată.

Discursul dela Cluj. Am fost în eu la Cluj. Dis-
cursul Patascan l-a scris în ten. Era extenuat de tufă.
Fumit de felul cum a fost primit. Ne-a atras
atenţia că a vorbit mereu în numele Partidului.

Când a apărut critica din ¹⁹⁴⁵ scântera, Patascan a
spus de câte ori că el nu-şi va face auto-critica.
Acum nu mi-înţelegem înţelăminte Patascani,
în critica mi se pona porumă din înţelăminte. Eu i-am

dar atunci statul sa se auto-critice, nu ca sa
recunoasca nimic o gresala? Ei spuneam ca discutul
a avut efectul dorit de el, si ca toata lumea va in-
telege ca a fost obligat de Partid sa publice o auto-
critica. In urma acelor calatorii si eu eram de pa-
rere ca si Patascanu si Elena, ca si Transilvania
Partidul este in mana Ungurilor.

29

In anul 1945-6 Patascanu lucra la Ministerul
de Externe la numirea diplomatilor. Atunci l-am
rugat sa numeasca pe cumnatul meu Grigore
Moisil consilier cultural. Dupa cateva zile mi
spune ca C.C. a decis numirea de prof. universi-
tari in posturile vacante si ca impreuna cu toata
Ana s-au gindit la Moisil pentru Praga, apoi
pentru ~~Stato~~ Ankara, dar ca nimeni nu putea
ar. fi ca Moisil bea. Cum eu stătușeam 2 luni
sub o vară la Poiana Tăbului cu sora mea si
Moisil, si acesta in tot acest timp bănuie doar
de cateva ori bere, l-am asigurat ca e capabil,
daca oare, sa nu bea deloc, ca si poate lua
aceasta raspundere si Moisil a fost numit, si
din cauza aportului lui la aceasta numire, ca
a usurat mult viata materiala a familiei
noastre, toti i-am ramas dator si gata sa-i
facem si noi servicii in limite posibilitatii.

Asa l-am si putut convinge pe tata meu
sa schimbe bani ^{de aur} pentru el in anii 1946 si 1947.
cand Patascanu isi construia casa si era inflatie.

5
Ideia de a schimba fr. elvețienii în ⁸⁰ ani ⁷⁰ ⁸⁰
Haubul, prin sora mea Elisabeta Constanta au
avut-o eu. Tot eu am convins-o să se la să fa-
că acest lucru, de care se temea. Patoscamu mi-a
dat marina lui pentru a o aduce de la giurgiu
la însoțirea ei, și după câțiva timp mi-a
 spus că gratis ideii mele a pierdut baui.

Toate aceste servicii de baui erau secrete și
se țineau prin mine. Elena stia de ele, dar nu se
interesase niciodată de mine. Nu faptul că făcea
buna neagră l-au fidecat atunci ca o gresală? Erau
pea obliguina cu gândul că trebuie să își seli statul
cât pot, la impozite, la vama, la baui. Mici la fap-
tul că el fiind comunist trebuie să aibă o altă atitu-
dine, și comunist Ministerul al legilor. Ce mi-a făcut
înă să gândească pentru prima dată că atitudinea
lui este falsă este faptul că își construia o casă
la Iașov, și nu așa cum a plănuie la început,
a căsute modestă, ceace ar fi fost normal, ci că
devenise o casă mare și elegantă. Pe de o parte
pășea la Buc. de ochii lui un apartament
cuie de 3 camere, criticând pe ceilalți țovarăni
că se mută în case mari, pe când el nu-și
schimba felul de trai, și se de altă parte la
Iașov își construia o casă elegantă. Cu în-
să Aceasta se făcea ^{în} După voia Elenei, și când
am încercat să-l spui păreua mea, am văzut
că este luată ca o dovadă de învidie, și au

36) Săcut din gură. În în situația în care eram, eu
mă vedeam greu să critic activitățile Elevei, să
întrebăm să nu creadă că o fac din răutate sau
gelozie cu toate că aceste neîntinderi erau reale.

Apoi mă întream mult mai bine la Iașov într-o
casă închiriată, unde dădeam și eu portea mea
de chirie, decât ca vesnica lor însoțită.

În vara 1945, mă înteam însoțită de Gorette. La
întrebare la Iașov și ne plănuim baie pe lac cu ea și
cu un ofițer American. Dar nu mi se spune că
ar fi ceva secret. De altminteri puteam fi văzută
de ori cine pe lac.

Întrebăm și plângem de mai multe ori de atitudinea
dusmănoasă a celui de la Justiție. Mă
aduc aminte că vorbește de Prosteanu și Stere.

Înainte de conferința de Pace, mi se spune că
nu plec la Paris, și că lucrez în oraș fel la Por-
tid ca să fie ti mes. Mi se spune că amune spune
sau face din discursul de la Cluj și de
aceste manevre.

În timpul cât sunt la Paris, eu am confiden-
țieri cu Nicolau, Paulopol, Hony și Rapenian
în legăturile cu promisiunile despre Pătrășcanu. Dar
nu ameam în acest sens nici o înțelegere cu Pă-
trășcanu și eu timet a scrisoare prin Vera Melau.

Întorcându-se Elevea, se sfătește cu mine și
se duce la tov. Teo, în legătură cu xdeus lui
Maniu în vila de la Iașov, închiriată de la Dr.
Manila.

Patascanu iiii spune ca' la Paris a facut economii si ca s'a intors cu o munda de bani. Iiii spune cat'.

Elena iiii povesteste despre prietenul lor Valeriu pe care l-a revizitat la Paris dupa multi ani. Au stat mult de vorba, si au aplecat peneri despre Uniunea Sovietica. Ar dori sa-l aduca pentru cativa zile in tara.

In toamna 1946 Patascanu incepe sa lucreze pentru numirea lui de prof. universitar. Pentru asta stiu ca l-a vizitat pe prof. Fotina, liberal.

Iiii povesteste ca au petrecut extern de bine, ca au fost 3 zile in Elvetia, unde P. a avut treaba in legatura cu banii depusi la banca de Cretzeanu sau Visoianu (nu-mi aduc aminte).

Patascanu iiii spune ca a fost mereu pe platoul al doilea, dar ca el nu este tot ca altii sa faca ploconeli lui Zhonghui Dej, cum faceau altii.

În Ianuarie 1947 fiind invitată de 1943 ¹⁹⁴³ Moșil la Ankora îl rog pe Patascau să-mi ajute să-mi scot pasaportul. Mui da o scrisoare pentru comisia sovietică și îl roaga și pe Miciu să-mi ajute. Eu făcusem o expoziție de pictură la Buc. și aveam de gând să fac una la Ankora. Nu am avut nici o misiune din partea mihaili în afară de faptul că găsii terenul lui de la Poiana Tapului a lui Patascau Moșililor. M'am reîntors în țară cu familia Moșil.

Patascau fusese numit profesor. Era cșteu de multă vreme, dar mi-a spus că la Partid nimeni nu l-a felicitat. Că materia este grea și pentru a nu fi acuzat că lăsează de capul lui mi-a spus că s-a dus la tov. Ghiorghiu Dej rugându-i să-i dea un colectiv de lucru.

Când m'am întors dela Ankora, Hony mi-a povestit despre scrisoarea anonimă primită de Patascau în legătură cu Hony și Elena. Înainte de plecarea mea începusem la Patascau telefoanele dela Craiova și forțele.

În vara ~~1944~~ plecăm la Praga și Patascau mi-a spus că dacă ar poia ~~neodată~~ ^{vor} m'ar lua și pe mine.

Când m'am întors am găsit la Patascau o prietenă a lor din țara D^{na} Legat soa cu Lucii Techer care fusese legătură de Partid al lui P. în timpul războai și core e acum în Palestina. A stat la ei cam 2 luni.

În vara 1944 plecăm la Praga și Patascau mi-a spus că dacă ar poia ~~neodată~~ ^{vor} m'ar lua și pe mine.

În toamnă 1947 organizez câte o sedință într-o sală
cârmă, Elena și Silber la mine acasă și la Hanga
Silber îl roagă să-i intervie pentru el spunându-
că acuzațiile ce i s-au adus sunt foarte interesante.

În această toamnă P. mi-a spus odată că în-
cerca să-i schimbe atitudinea la Partid, să se
poartă disciplinat dar vede că tot lui nu îi
acorda nici prietenie nici încredere.

Mi-a spus că l-a dinuțat în mod extrem
de secret că Betea a fost rănit într-o monșion
cu Maruila, un englez și un interpret. Că ma-
monia a fost unușor și că Betea a putut fugi.
E foarte supărat, și se miră de duplicitatea
lui Betea care era totuși zis la el la minis-
ter și în acelors timp lucra cu Maruila. Mi-a
spus că activitatea prietenilor lui, Silber,
Betea îi fac lui un mare rău la Partid.

Mi-a vorbit de activitatea lui la rege în
legătura cu criminalii de război și spera că
regele nu-l va trăda povestind intervenția lui.

Povestesc de fapt cu mine, cu Elena, despre
vizita lui la tov. Luvinskore din care reiese că
se plângea de atitudinea tov. din C.C.

Înaintea de congres se duce la tov. Kaffarache.
Tot de fapt cu Elena spune că la sfârșit ar
fi spus tov. Kaffarache că i-a dat reamă că
"cariera lui politică" este sfârșită la con. tov.
Kaffarache i-a răspuns că asta nu-i o vătă
de comunist. Și Elena și eu i-am spus că interviu

a gresit spunând aceasta.

După rezoluție, de teama unei percheziții, da să păstreze băni, o fotografie și un act. Eleonora aduce alți băni în cont.

Se plânge că nu este chemat să-și clarifice situația.

Discută cu Tonian în fața mea despre un proiect de fugă. De câte ori vorbim despre posibilitatea fugii dor în afară de vorbe nu stă să fi existat oare încercare de punere în aplicare a fugii. Tot o fi, la mine acasă mi s'opune că a renunțat definitiv la ideea de a fugi.

Când Lilie a fost arestat pentru problema discreției lui și după rezoluție mi s'atrage atenția să nu vorbesc nimic dacă ar fi anchetată, să răspund că nu stă absolut nimic și că nu discutăm cu el politica.

Chemat la 100. Teo își face o auto critică de care Eleonora îi spune că nu este bună, că ar fi prea aspră și scrie o a doua. Pe aceasta stau o noapte și o bat eu la masină, dor să-mi pot aduce aminte ce am scris pentru că eu bat la masină extenuat și cet și am stat o noapte întreagă să bat câteva pagini atenta mereu să nu gresesc. Stă că de greselile lui adevarate nu pomenim, adică de activitatea secretă.

Pentru problema discreției lui Henry, și atunci îi spun eu lui Henry să nu vorbească nici el nimic.

Ma trimete la prof. Roseli sa-l inuetele
daca stie ceva de Silber. Nu stie nimic. 76
Ma' roaga sa-i procure o trava prin V. Golden-
berg. 86

Despre intelegerea mea cu Hony.

Dupa' rezolutii, vorbesc cu el despre un even-
tual interogatoriu al nostru si ma' inteleg cu el
sa' nu vorbim nimic din ce stiam si ascundem ^{la el.} fani.

Dupa' ce esti luata. Elena de acasa, ma' duce
la el si ii spun ca' a fost refuzat Patrascanu
la Portid si ca' a fost luata si Elena.

Sunt arestata.

Rog pe femeia care ma' poartă sa-i dea un tel-
fon sa-l inuetele ce face. Era pe la 9 ora si
stiam ca' nuva. el poate raspunde la ora aceea.
Spune ca' este bine si femeia ii spune "E din
partea lui Leva".

Ma' istoric acasa. Si povestesc tot interogatoriul
meu, unde am stat si cum m'am comportat. Si
spun ca' am vorbit cu Belu. Si sfatuesc sa
faca' la fel ca mine in cazul ca' ar fi arestat,
sa' faca' pe prostul, sa' fie atent sa' nu spuna
nimic din ce stie, sa' spun ca' a fost prieten
cu Elena si nu cu Patrascanu. Si spun ca' sunt
sigura ca' faptul ca' am plans cand am puer-
tit viata mea a imperionat favorabil pe au-
chetator, sa' te lase sa-ti ^{nu} bo' a atitudine doza.

Dupa catoa timp iam banii dela el.

Si mai spui ca eu mi am pomenit de
Micol gross in legatura cu Praga.

La inceput ma' fuses de a iei cu el in nor
mea des, ca nu cumva sa-i fac vreu rau.

Vaiaud ca am reinitat in teatru, iui reiam obi-
ceiul de a me intalni mereu si vine si el des la
mine. Se plange de moi multa ori ca' ninte ne-
incredere in finul lui, si eu il linistez spernand-
ca' nu cred ca' are dreptate, ca' pe nume lui
Patașcau Partidul nu-i poate goni o vima' mea
mai, ca' lucrurile n vor oraua si ca' este prea
ficos.

Cu putin inainte de arestare, vaiaud ca' lu-
cra mea este opita la expozitia lui uscu
cand iui spune ior ca' se tene sa' nu fie in-
ternat la Elias pentru a fi pus sa' moni-
treasca fals in procesul Patașcau, il invat-
sa' nu se opune, sa' n faca intai ca' primuti
propunerea ca sa' nu aiba de seferit, n'apoi
sa' decida cand va fi la proces ce va spune.

Dar ca' ar fi mai bine sa' nu spui nimic, si
candaca' le-ar spune tot nu i-ar merge mai bine
dupa proces.

Daca' eu ar fi incercat sa-l induraz bine
pe Hony, mult nignu ca' el ar fi spus totodur.
Dar inainte de prima arestare nu ma zandeau
decut sa-l apoi pe Patașcau, si dupa nu ma

gândeam decât să mă apar pe mine. ~~78~~ 78

Veniind aici, ni dându-mi seama că ni elafat
arstat am avut să stie că suntem în prima, apoi
văzând că maniera de a arunca bilețul a revinut
am avut să aflăm de la el dacă stie de americani.

Apoi, ca să-i urmez oia, mi am spus la in-
aput că ni lui i-am spus de Pogoneanu ni de tra-
ra. Mi-am dat seama că s'or putea ca el
să declare ni atunci s'or fi văzut că am murit.

Dându-mi seama că Potoscau a mârșit
cu ni stiam că eu l-am conștientizat să nu vorbească
am avut să stie că trebuie să declare tot ce stie
în afara de cele două puncte de mârș.

Întelegerea cu Silber.

În afara de organizarea întelegerilor la mi-
ne și la Hany, ni de articolul scris de Silber pen-
tru Potoscau nu am avut altă înțelegere cu Sil-
ber până nu am înțeles în Rahovei.

Deapă ce prima zi nu am avut să vorbesc cu el,
spunându-i că sunt altă persoană, am stat de
vorba de câțiva ori. Mi-a spus că au făcut bine
să nu spun nimic, să continui la fel, să nu u-
or asupra declarațiilor, să răspund scut, să am
răbdare că nu mi se poate aduce nici o via,
ni că voi fi eliberată.

după să vorbească despre legătura mea cu Horia, cum
făcusem eu. Mui mai spune să nu am încredere
în nici un gordinu, n' să mă fere de a fi adu-
să ceva la mine în celulă. Mui spune că în această
parte a închisorii foarte lumea comunică, că se stie
tot ce se întâmplă afară, că el stie de uestoria
patoscarilor, că el nu a fost anchetat de mult,
că e foarte slab, că de când au venit eu se simte
mai bine n' are ore mâncare bună.

Nicol Gross

Am am cunoscute cu Nicol Gross în 1958-59.
Ne vedeau des, făceau excursii, n' apăseseu
să mă îndrăgostesc de el. Lucra ca proprietar
al unui birou de reprezentanți tehnice din Leha-
Hovacia n' avea avere delă tatăl lui. Era un
om larg, core plimba un grup întreg de prieteni
pe soacrala lui.

În 1940 decide să plece în Palestina cu mama.
Mui spune că nu cre să lucreze pentru mami cum or
fi obligat să a facă răimăuând în țară. Mă rog
să merg cu el n' mama lui până la Staambul.
Placă foarte secret de fica legionarilor lăscându-
în păstorie mobilă, cu act de căngore, n' apăseseu
tul cu act de închiriere pe 2 ani.

Înaintea de a pleca vinde biroul lui unui domn
Petrovici prin intermediul unchiului lui Lica Gross.

n' instalare
a rafiunilor
la Ploesti

Haam & sapteamă la Haubul. În ultimele zile
îmi propune să plec cu ei în refug din urmă-
toarele motive: să mi-las pe mama și totă în prag
de război, să mi-las pe Hony, să mi-plec cu el
și cu mama lui în chip de damă de companie a
ei, căci era o femeie egoistă și răsfățată.

La Haubul mai era un prieten a lui Motz Pu-
binstein cu nevasta și un domn Fischer. Nu am
cunoscut ca stăini decât pe feteli Walton și le
cunoșteam puțin de la Bruc. Pe cea mică am in-
vitat-o la mine la hotel cu Nicol și mi s-au
oferit de morina stinbei. Acesta mai vâzui a fu-
git din țară și ieristălnind-o a luat-o de neos-
ta.

Nicol nu mi-a dat nici o mișcare și nu am
avut decât aceste relații. Mi-a scris că s'a pu-
tut serie. Când m'au înțors legionarii cinstori
în casă și am avut mult de furcă cu ei. Ur-
mai după rebeliune am reînțat în casă, am scos
mobilele și a porți le-am pus la mama, a porți
la prieten. Cum mi scribsem aceasta, și cum
sora lui Florica a plecat din țară și ea spre
Palestina și i-a povestit mi mi-a trimis me-
sajul le pui crucea roșie sub numele lui ei
Ruith. Sora lui plecând și mi-a încredințat
niște bijuterii pe care le poartă.

În tot timpul războiului îmi era dor de Nicol
și oșteam să-l revăd. După 23 august mi-a tri-

26
2 bijuterii pe care ni căteva scrisori pe care
colonelul Eisinger, ofiterul Clifton (cred) și Butler.
Dar când am primit mesajul pe care Butler mi-a trimis
recușorul de Nicol și aveam altceva în cap.

Correspondența noastră s'a rănit, până a venit
Vera Melau care mi-a adus cadoul stăpânului de tail-
leur. Apoi am primit o scrisoare în care Nicol
se interesa dacă ar putea lua reprezentanță vânzân-
te sub legiunile, deci forțat. Am vorbit cu secretarul
lui, De L'Azor, pe care l-am văzut tot timpul
războiului și ulterior. Era un băiat crescut de
Doamna Gross, foarte muncitor și care rămăsese
funcționar în birou și sub Popovici, fiind afară
de război. (cu toate că nu era.)

L'am rugat pe De L'Azor, asistentul comercial cel
să-l primească împreună cu alți doi funcționari,
care unuiau să preia biroul în colectiv. Nu m'oi
tîni mult de lucrurile mi s'au aranjat. Mi se
pore că dăca Gross, care lucra cu Popovici pe lucruri
el reprezentanță, dar nu mi-a adus aminte.

Până în 1947 am rămas în corespondență dar
foarte rară. De la Antona i-am telegrafiat o te-
legramă tot amicală, gândindu-mă că va fi mi-
rat de vizajul meu.

În vară am primit telegrama ce mă chema la
Praga. Ne-am cîntărit 3 zile dar nu s'a putut
probabil nici unei misiuni între noi. Mi-a vor-
bit foarte serios de căsătorie, era foarte tandru, mi-a
propus chiar să se despartă de mama lui dacă asta

217
de fi un motiu in plus sa' accept. Y-am explicat
nu pot plasa din to'ra' din cauza pietetului meu
cu Patoscam.
Ultimul lui curant e ca' din 6 in
6 luni ma' va i'ntreba din nou. 110

Cand a venit Levedei Borbu cu sata mi-au
pus din nou i'ntrebara din partea lui. Lucrul
acesta il stia si sora lui Doctia Borbu, Cloody
Berola care a stat o luna la Londra si l-a va-
zut pe Nicol.

Eu nu i-am mai scris dupa Praga. Dupa ce
am fost anstata eliberata, l-am vazut pe Logon
ca si inainte, venea cam la o luna o data sa ma
vada. L'am rugat cand ii scrie lui Nicol sa-
dea complimente din partea mea.

Acum cativa luni, Logon a venit sa ma i'ntrebe
daca am vreun covor romanesc pentru lucrurile lui
Nicol, ca mi eugly i-a dat o i'ntalnire cerandu-
mi un covor din partea lui Nicol. Cum eu nu am
i-am spus lui Logon ca' nu am. Am fost mirata
ca' Nicol si mama lui puteau si ei sa' faca
lucru. M'am gindit ca poate or fi vrut sa vada
un covor de al lor si sa cumpere unul romanesc
dar atunci ar fi trebuit sa o spuna precis.

Nicol mi-a rugat si prin scris si la Praga sa
tinet mobilierul. Logon s'a interesat si am va-
zut ca e si greu si scump.

La Praga Nicol mi-a spus ca l'inchin lui die-
poate sa la hotoroni in numele lui. Cand mi-a tri-
mes procuro am lasat-a lui Lica si i-am pus
si mobile la dispozitie dar nu a mai dat nimic.

nu ca' pot fi din ea.

12-93 133

Asta fat ce stiu in legatura cu Nicol Gross.
Mum mi-a dat mica a in sarcina, nu mi-a
vorbit de activitatea lui alta de cat cea dela
Cambridge. La Praga se plangea de bani n da-
zoi mi-a spus ca' Lica Gross i-o si imprumutat
a suma de bani n ca' de acia ar vrea de ma-
bilenul ca sa' reuie int'a porte din datorie.

Lica Gross are un barbat la Paris n stiu ca n
mai el a comunicat cu Nicol.

Cand am scris de anul meu catina curinti
lui Nicol l-am asteptat pe dozo pentru a des-
pe core eu a uitoseu. "Cambridge P.O.B 32."

Leva Constante

21 101

AUTOCRITICA

~~Am~~ De copil, m'am obișnuit să mă cred deșteaptă.

Am devenit din cauza aceasta încrezută și încăpățânată. Eram convinsă că ce gândesc eu este bine, și ce fac eu este just. Sunt extrem de egoistă. Mă gândesc numai la ce e bine pentru mine și silesc pe oamenii din jurul meu să facă ce vreau eu. M'am lăudat întotdeauna că eu nu știu ce înseamnă a avea remușcări și regrete.

Acasă la părinți, de mică, mi-am impus voința și faptul că aveam talent la desen a făcut pe tatăl meu să se poarte cu mine slab. Am căutat întotdeauna ca prietnii mei să fie oameni deosebiți. La monografie când aveam doar 18 ani, l-am găsit pe Harry, mai târziu pe Nicol Gross care era cel mai bogat din toți, apoi pe Pătrășcanu, care era ministru, avea aureola comunistului vechi și era pe primul plan politic.

Niciodată nu mi-am analizat faptele cu un ochi obiectiv critic. Pentru tot ce făceam găseam mereu scuze.

Faptul că de tânără am izbutit să-mi câștig existența bine, mai bine decât bărbații din jurul meu m'a împins și mai mult pe calea orgoliului.

Am crezut mereu că lucrul de căpetenie pentru un intelectual este să fie individualist, adică să trăiască închis în el și disprețuind oamenii. Mi se părea că totul îmi este permis, în afară de a cauza cuiva conștient o suferință. Totuși pe Harry l-am făcut de multe ori să sufere prin purțările mele dar găseam scuza că și el făcea la fel.

Atunci când sunt împinsă de o pornire sentimentală mă pierd cu totul și nu mai vreau să știu de nicio pledică. În direcția asta m'a salvat doar faptul că mi s'a întâmplat rar.

Am un simț al proprietății dezvoltat la maximum când este vorba de oameni cărora le cer să se ocupe într'una de mine. În acelaș timp nu am niciodată credința că cineva ține într'adevăr la mine pentru că eu cer prea mult dela oameni în mod absurd.

Cu toate că sunt atât de încrezută am convingerea că talentul meu este secundar, că nu pot crea opere mari; știu că anumite lucruri pot face extrem de bine dar nu mă mulțumesc cu ele

și acest lucru mi-a creat un dezechilibru interior.

Câteodată îmi spun că dacă nu aș fi atât de leneș aș fi putut lucra bine. Dar sunt leneș cu toate că fac impresia că lucrez mult. Lenevia mea este profundă, este lenevia unui efort mare și prelungit de gândire sau de lucru. Pentru că nu am reușit să fac lucruri de seamă în meseria mea m'am convins că părerea celorlalți nu mă interesează și nu am mai luat-o în seamă.

Cu toate că-mi iubesc într'adevăr părinții nici cu ei nu m'am purtat bine, ci mereu m'am gândit numai la mine. Nici din punct de vedere material nu i-am ajutat atât cât aș fi putut câteodată.

Îmi place să cheltuesc bani, să trăiesc bine, să cumpăr haine și cărți, să mă plimb cu mașina, dar pot duce și o viață simplă atunci când se întâmplă să lucrez cu plăcere.

Cu toate că știu că munca este singura satisfacție profundă a unui om, pe care și eu am resimțit-o, de lenea efortului dela început, stau zile întregi fără a munci.

Nu sunt mincinoasă din boală, ci mai rău, din interes.

Pentru că nu am știut niciodată să-mi recunosc o greșeală nu știu nici să port răspunderea greșelilor ce le fac. Altul e mereu vinovat.

In legătură cu Pătrășcanu. Când a început să-mi facă curte aveam pentru el o prietenie plină de respect. Din orgoliu și vanitate am ajuns să țin la el extrem de mult. Dar din orgoliu trebuie să păstrez imaginea lui ideală, și deci să refuz de a vedea atâtea și atâtea scăderi ale lui. Apoi știind că unui bărbat îi place să fie admirat am început să admir tot ce făcea și să i-o spun. Credeam că o critică justă l-ar fi putut îndepărta și de aceia nu-l criticam. Sunt deci răspunzătoare în mare parte de greșelile lui pentru că avea oarecare încredere în mine.

Serviciile de bani pe care i le-am făcut ar fi trebuit să mi se pară umilitoare și eu îl puneam până și pe tatăl meu să-l servească.

Criticile pe care le aducea Uniunii Sovietice și Partidului le credeam juste și adăugam și eu toate prostiile auzite.

Anul acesta, fără influența lor, lucrând la teatrul de păpuși în condițiile normale ale unui salariat am văzut că profețiile și părerile lui Pătrășcanu erau falge. Nici țara n'a fost anexată, nici industria nu merge prost, viața se estinește și Partidul merge înainte. Munca sindicală pe care o făceam (resp. ziarului de perete) îmi plăcea și m'am gândit adese ori ce frumoasă ar fi

Anti
sovietic

putut fi viața mea dacă ași fi pornit în 1945 pe această cale dreaptă și cinstită.

Acum e prea târziu pentru mine. Am căzut din greșeli în greșeli până în ultima clipă și din ce în ce mai rău.

În ultimul timp am ~~xxxxx~~ citit cărți sovietice și mi-am dat seama că nimeni nu poate impune căldura acelui patriotism, de care sunt pline.

Acum știu și ce e remușcarea și ce e regretul dar nu mai am nicio posibilitate de a îndrepta viața mea. Ași vrea numai să știu că sora mea este acasă la părinții mei, pentru că cu toată sinceritatea, eu trebuie să suport pedeapsa, nu ea, care este victima mea. Ea stătea cu părinții mei. Acum ei sunt singuri de tot.

M'am pus în serviciul orgoliului bolnav al unui om, am criticat cu nerăzinare lucruri mai presus de mine și pe care nu le cunoșteam, am mințit, am mințit pentru a mă salva pe mine și pe un om nedemn. La urmă am mințit pentru că nu am fost capabilă să-mi recunosc sincer greșelile.

ss. Lena Constante

22 Martie 1950

Am scris ca pe o scrisoare de dragoste, dar nu era decât o scrisoare de dragoste. Am scris pe un ton de dragoste, dar nu era decât o scrisoare de dragoste. Am scris pe un ton de dragoste, dar nu era decât o scrisoare de dragoste.

Nu mi-am analizat faptele cu un ochi obiectiv critic. Pentru tot ce făcăm găsim mereu scuze.

Faptul că de tână am izbutit să-mi câștig existența bine, mai bine decât bărbatul meu, nu mi-a dat nici o satisfacție.

Am crezut mereu că lucrul de capăt este un ideal, dar este doar un ideal. Am crezut că idealul este un lucru bun, dar este doar un lucru bun.

De copil, m'am obligat să mă cred ^{destălat} destrăbăt.
Am devenit din cauza aceasta încrezută și încăpățâ-
nată. ~~Mă~~ eram convinsă că ce gândesc eu este
bine, și ce fac eu este just. Sunt extenuat de egoistă.
Mă gândesc numai la ce e bine pentru mine, și
nlesc pe oamenii din jurul meu să facă ce vorau
eu. M'am lăudat întotdeauna că eu nu știu
ce înseamnă a avea remușcări și regrete.

Acasă la părinți, de mică, mi-am impus viața
și faptul că aveam talent la desen a făcut pe tatăl
meu să se poarte cu mine slab. Am cântat in-
totdeauna ca prietenii mei să fie oameni de ox-
bifi. La monografie când aveam doar 18 ani, l-am
găsit pe Harry, mai târziu pe Nicol Gross care
era cel mai bogat din tot, apoi pe Patrascanu
care era Ministrul, avea aureola comunistului
vechi, și era pe primul plan politic.

Niciodată nu mi-am analizat faptele cu un
ochi obiectiv critic. Pentru tot ce făceam găseam
mereu scuze.

Faptul că de tână am izbutit să-mi căș-
tig existența bine, mai bine decât bărbatul din
jurul meu m'a cuprins și mai mult pe cămașă or-
goliului.

Am crezut mereu că lucrul de capăt pentru
un intelectual este să fie individualist, adică să
tăiască închis în el, și disprețuind oamenii. Mi-
se părea că totul cui este permis, în afară de a

2) cauza cui va constitui o perseverență. Totuși, ³⁸ Gary
l-am făcut de multe ori să se refere prin purtările
mele dar căjeam senza că mi el face la fel.

Atunci când sunt împinsă de o puternică sentiment
vală mă pierd cu totul și nu maireau să știu de
nici o piedică. În direcția asta m'a salvat doar
faptul că mi s'a învâlmplat nor.

Am un ritm al proprietății dezvoltat la maxi-
mum când este vorba de oameni, carora le cer să se
ocupe list'una de mine. În acele timp nu am
niciodată credință că cineva ține cu adevăr la
mine pentru că eu cer prea mult de la oameni în mod
absurd.

Cu toate că sunt atât de încredințat. Am am convinge-
rea că talentul meu este secundar, că nu pot crea
opere mari; știu că anumite lucruri pot face ex-
trem de bine dar nu mă mulțumesc cu ele, și
acest lucru mi-a creat un dezechiliu interior.

Câteodată mi s'apare că dacă nu aș fi atât de
leneș aș fi putut lucra bine. Dar sunt lenese
cu toate că fac impresia că lucrez mult. Leneșia
mea este profundă, este leneșia unui efort mare și
prelungit de a gădini sau de lucru. Pentru că nu
am reușit să fac lucruri de seamă în meseria mea
mi-am convins că pățirea celorlalți nu mă interese-
ază, și nu am mai luat-o în seamă.

Cu toate că-mi în bese cu adevăr pentru că
ei nu mi-au putut bine, ci mereu mi-au gădinit
numai la mine. Nici din punct de vedere material
nu i-am ajutat atât cât aș fi putut câteodată.

„Mă place să cheltăiesc bani, să trăiesc bine, să
cumpar haine și cărți, să mă plimb cu moringa, 99
să pot duce și o viață simplă atunci când se
întâmplă să lucrez cu plăcere. 99 122

Cu toate că știu că munca este singura satisfac-
ție profundă a unui om, pe care și eu am resimțit-o,
de leuca efortului dela început, stau zile întregi
fără a munci.

Nu sunt nici măcar moșă din boală, ci mai rău,
din interes.

Pentru că nu am știut nici odată să-mi recunosc
a greșale nu știu nici să pot răspunde a greseli-
lor ce le fac. Altfel e mereu ciinovat.

În legătură cu Patascanu. Când a început să-mi
facă curte aveam pentru el o prietenie plină de
respect. Din orgoliu și vanitate am ajuns să țin la el
extrem de mult. Dar din orgoliu te buie să poți ține
imaginea lui ideală, și deci să refuz de a vedea
atâtea și atâtea scăderi ale lui. Apoi, știind că u-
mii băieți îi place să fie admirați am început să
adun tot ce făcea și să i-o spun. Credeam că o cri-
tică fină l-ar fi putut îndepărta și deacea nu-l
criticam. Sunt deci răspunzătoare în noua pozi-
ție de greseli ale lui pentru că aveam oarecare încredere
în mine.

Serviciile de bani pe care i le-am făcut ar fi
trebuit să-mi se pună umilitoare și eu îl puneam
până și pe totat meu să-l revădă.

4) Criticile pe care le aducea Ununii Sovietice în Por-
tocalului le credeau juste și adăugam și eu foarte multe
arguții. Anul acesta, fără influența lor, lucrând la
teatrul de Păpuzi în condițiile normale ale unui sa-
lariat am văzut că profetiile și pareriile lui Pătrîș-
canu erau false. Nici șora nu a fost amnată, nici
industria nu merge prost, viața se estimează și Partidul
merge înainte. Unuca ridică la pe care a faciam (resp.
ziarul lui de peretă) și mi-am gândit adese-
ori ce frumoasă ar fi putut fi viața mea dacă ar fi
povestit în 1945 pe această cale dreapta și ciuită.

Acum e prea târziu pentru mine. Am căzut din
greseli și greseli până în ultima clipă, și din ce
în ce mai rău.

În ultimul timp am citit corbă sovietice și mi-au
dat seama că nimănui nu poate cîmpine căldura a-
celui patriotism de care sunt plin.

Acum știu și ce e recunoștința și ce e regretul dor
nu mai am nici o posibilitate de a îndrepta viața
mea. Apoi vea numoi să știu că șora mea este
acasă la porțile mele, pentru că cu toată sincerita-
tea, eu trebuie să raport pedepsa, nu ea, care este
victima mea. Ea stătea cu părinții mei. Acum ei
sunt răzuiți de tot.

M'am pus în serviciul orgolului bolnav al un-
nui om, am criticat cu nerăbdare lucruri mai pre-
țioase de mine și pe care nu le cunoșteam, am min-
știt, am minștit pentru a mă salva pe mine și pe
un om nedrept. La urmă am minștit pentru că
nu am fost capabili să-mi recunosc și cu greseli.
Leva Cantant 22 Martie 1950

Când am fost închisă, am sperat că Harry e liber. Apoi, spălând rufe, am dat peste cămășa lui. L-am auzit tușind. Câteva zile am fost mai atentă și mi-am dat seama că locuște în camera 8 lângă closet și cuvetă.

Spălându-mă am tușit pentruca el să mă audă, apoi am bătut ușor în peretele dela closet. A bătut și el. Am repetat aceeași de câteva ori.

Aducându-mi aminte de Silber, m'am gândit să-i arunc un bilet pe geamul care era foarte jos și așezat pieziș. Pe o margine de ziar, am scris cu un chibrit ars mai tare câteva cuvinte amicale, am strâns biletul și intrând la closet l-am aruncat. Mai scriam dacă a primit biletul să deseneze o cruce pe peretele closetului. Nevăzând crucea am crezut că nu a găsit biletul.

Când am fost acuzată de a fi luat parte la întrevedere cu americani, am scris un alt bilet întrebându-l dacă știe că la mine au fost americani. Dacă știe că au fost să deseneze o cruce dacă nu un cerc. L-am aruncat biletul tot dimineata. Când mă spălam majorul s'a depărtat puțin. M'am apropiat de geam și am șoptit: Au fost la mine americani? Nu știu dacă a auzit dar eu m'am depărtat fără să aud nimic. Nici de data aceasta nu mi-a răspuns la closet.

Am fost trecută la carceră. Din când în când tușeam pentrucă era frig tare acolo. Mi s'a părut că Harry îmi răspunde tușind. L-am trimis un alt bilet în care scriam că "A și S. au spus tot. Spune tot ce știi. Spune și de bani.

La anchetă eu nu spuseseam că i-am povestit lui Harry despre Pogoneanu și otravă. M'am gândit că nu sunt vinele lui. Apoi mi-am spus că dacă Harry va spune tot, se va vedea că eu am mințit.

Am făcut un alt bilet în care îi scriam să-mi răspundă cu o cruce dacă a vorbit de Pogoneanu. Dacă nu a vorbit să nu spună. Să nu spună nici de otravă.

Văzând că nici de data aceasta nu-mi răspunde m'am gândit că îi este frică să scrie la closet. Îl rugasem să pue sub lemnul dela closet o bucată de ziar ca semn fără nimic scris. Nici asta nu a făcut. Adevărat e că scriam foarte scurt și poate că era greu de înțeles atâtea semne. Atunci am scris un ultim bilet în care repetam lucrurile, adăugând că anchetatorii cred că eu sunt spioană și l-am rugat să răspundă astfel: când mă va auzi tușind să numere până la 15 și apoi să tușească pentru "da", până la 30

pentru "nu". Nici așa nu a răspuns.

Pe lângă aceste mesagii, dar nu știu ordinea în care scriam în aceste bilete și câteva cuvinte amicale.

De câteva ori, trecând pe lângă geam, am ciocănit cu degetul ușor.

Până la urmă, am crezut că nu vrea să-mi răspundă și am renunțat la bilete.

În timpul acesta l-am văzut odată, o clipă prin ochiul ușii. Am scris 4 sau 5 bilete.

ss. Lena Constante.

22 Martie 1950

Când am fost închisă, am sperat că Hong e liber. Apoi, spălând ufe, am dat peste cămară lui. L-am auzit cerând o carte. L-am auzit tîrînd. Cîteva zile am fost mai atentă și mi-am dat seama că locuiește în camera 8 lîngă closet și în cuvetă.

Spălîndu-mă am tîrînd pentru ca el să mă audă, apoi am bătut ușor în peretele dela closet. A bătut și el. Am repetat aceasta de cîteva ori.

Aducîndu-mi aminte de Silber, mi-am gîndit să-i anunc un bilet pe geamul care era foarte jos și ușor de piezîs. Pe o mîngine de zori, am scris cu un chibrit al mai tare cîteva cuvinte amicale, am strîns biletul și lîntînd la closet l-am anunțat. Mai scriam dacă a primit biletul să deseneze o cruce pe peretele closetului. Neașgînd crucea am crezut că nu a găsit biletul.

Când am fost acuzată de a fi luat parte la întîl-
vedere cu americani, am scris un alt bilet întrebîndu-
dacă știu că la mine au fost americani. Dacă știu
că au fost să deseneze o cruce, dacă nu un cerc.

I-am anunțat biletul tot dinuieșat. Când mă tre-
lam, majorul s'a deșertat puțin. Mi-am apropiat de
geam și am soptit: Au fost la mine americani?

Nu știu dacă a auzit dar eu mi-am deșertat fîmă să
aud nimic. Nicî de data aceasta nu mi-a răspuns
la closet.

Am fost țecută la conșeră. Din când în când tîrîam
pentru că era frig tare acolo. Mi s'a părut că Hong
mîi răspunde tîrînd.

La ancheta. I-am trimis un alt bilet în care 93
scriam că: A. n. S. au spus tot. Spune tot ce ai?
Spune m' de bani.

104

La ancheta eu nu spuseseam că i-am povestit lui
Harry despre Pogoneanu n' otrava. M'am gândit că nu
sunt ominele lui. Apoi mi-am spus că dacă Harry va
spune tot, el va vedea că eu am mințit. Am fă-
cut un alt bilet în care îi scriam să-mi răspundă
cu o cruce dacă a vorbit de Pogoneanu. Dacă nu a
vorbit să nu spună. Să nu spună nici de otravă.

Văzând că nici de data aceasta nu-mi răspunde
m'am gândit că îi este frică să scrie la clor. El
urgosul să pue sub leninul dela clor o bucată
de zion ca reum foră nimeni scris. Nici asta nu a fă-
cut. Adevărat e că scriam foarte scut n' poate că
era greu de citit atâtea reume. Atunci am scris un
ultim bilet în care repetam lucrurile, adăugând
că anchetatorii cred că eu sunt spionul n' l-am
rugat să răspundă astfel: când mă va auzi tu-
rind să numere până la 15 n' apoi să tuiască pt.
"da", până la 30 pt. "nu". Nici așa nu a răspuns.

Pe lângă acești mesaje, dar nu într-un ordin în
mai scriam în aceste bilete n' câteva curiozități amicale.
De câte ori, trecând pe lângă geam, am crocâ-
nit cu degetul usor.

Până la urmă, am crezut că nu vrea să-mi
răspundă n' am renunțat la bilete.

În timpul acesta l'am văzut odată, o clipă prin
ochiul ușii. Am scris 4 sau 5 bilete.

Leua Constanti 22 Martie 1950

DECLARAȚIE

106

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, declar în legătură cu felul în care am mințit la anchetă :

Am fost arestată prim oară în Aprilie 1948. Ii promiseseam lui Pătrășcanu să nu divulg nimic din ce știam din conversațiile sau acțiunile lui. Imi era frică și de faptele ce le făcusem eu adică : întrevăderea lui Pătrășcanu cu Pogoneanu, schimburile de bani, tăinuirea banilor lui și otrava. Dar mai cu seamă legătura mea cu el.

Întrebată la anchetă am tăinuit tot. Am spus că nu știu nimic de ideile lui, că nu am discutat cu el politică că ~~am~~ nu am avut vreo legătură cu el, că venea la mine numai pentru a-mi da să-i corectez manuscrisele, și că nu știu nimic.

În timpul anchetei, convorbirile mele cu Silber, m'au îndemnat și mai mult să persist pe această cale. Am stat la închisoare 6 luni. În ultimele două luni sentimentele mele pentru Pătrășcanu schimbându-se, am început să-mi dau puțin seama că greșisem. Dar pe de o parte îmi era greu să revin pe de altă parte îmi era frică să vorbesc de bani, pentru că erau la Harry, de otrăvă din cauza Valentinei Goldenberg. Nu-mi venea nici să calc promisiunea făcută lui Pătrășcanu, numai pentru că sentimental mă schimbasesm. Și atunci am mărturisit ce mi se părea foarte grav, dar a cărui răspundere o purtam amândoi : legătura noastră.

Când am povestit acolo viața mea, am plâns vorbind de părinții mei. Nu am făcut-o dinadins dar mi s'a părut că aceasta a mulțat pe anchetator și mai târziu această reflecție am spus-o lui Harry. Oât am stat acasă, un an, nu numai că nu mi-a trecut prin cap să mărturisesc adevărul, dar eram convinsă că nu se va afla nimic și că lucrurile vor rămâne pe loc. Numai în ultimul timp această părere a mea s'a schimbat din cauza lucrării mele dela expoziția Eminescu refuzată, lucrării dela editura de Stat așa zis pierdută și faptului că Harry nu primise carnetul de Partid.

Am avut atunci o discuție cu el și l-am sfătuit dacă i se va cere să declare o minciună în legătură cu Pătrășcanu să nu refuze de a face acest lucru, pentru a nu avea de suferit. Să nu declare însă nimic din cele știute de noi. La proces să facă cum îi va dicta atunci conștiința.

1061/11615

La 17 Ianuarie am fost adusă aici. Când am venit nu mai aveam nici un plan precis. Anumite idei și critici ale lui Pătrășcanu mi se păreau clar falge. Că fusese egoist și mă întrebuințase pentru scopurile lui, profitând de slăbiciunea mea pentru el, îmi dădeam seama. Dar rămânea faptul că eu, în inconștienta mea criminală, lăsasem banii în casa mamei și sorie mele. Că îl pusesem pe tatăl meu să achimbe din acești bani. Rămânea și faptul că mințisem total doi ani, agravând astfel toate gregelile mele. Și de la început m'a înspăimântat ancheta care căuta să găsească intenții criminale în prietenia mea cu Pătrășcanu și să dovedească că aș fi avut legături criminale cu străini.

Caut să-mi aduc aminte cum a decurs ancheta. Numai întrebată direct am povestit despre Pogoneanu, amestecând minciuna cu adevărul. Povesteiam faptele și căutam să demonstrez că eu nu-mi dădeam bine seama că era o acțiune secretă.

Am fost întrebată despre părerea lui Pătrășcanu despre aneștiune. Cu multă greutate am ajuns să recunosc conversația avută în legătură cu aceasta la Păltiniș.

Intrebată direct ce am păstrat ascuns, am recunoscut că am ținut bani, o fotografie, un act și o carte. Mi-am adus ulterior aminte că erau două cărți, dar nu-mi amintesc numele, de bani, exacte. Am fost acuzată că mint și că aș mai fi avut și altceva în păstrare. Altceva nu am avut. Dar în legătură cu banii am spus o minciună gravă și voită, că aș fi schimbat toți banii când s'a permis anul trecut un nou schimb oficial. Spuneam aceasta ca să nu vorbesc de tatăl meu și de sora mea. Totuși întorsă în cameră am reflectat toată noaptea și a doua zi am povestit adevărul. Nu știu ce nu se ~~potrivea~~ potrivea în ce spuneam eu cu spusele sorie mele, dar mi s'a spus într'una, că am mințit în această chestiune.

Intrebată ce alte servicii am făcut lui Pătrășcanu numai când nu am mai avut încotro, am recunoscut schimburile de bani făcute de tata, schimbul de bani făcut de sora mea la Istanbul, toate acestea numai din cauza mea și de care numai eu sunt răspunzătoare.

Intrebată mereu ce alte servicii am făcut am mărturisit că i-am procurat otravă, am spus de vizitele lui Silber la mine și la Harry, de consfăturile avute în timpul șederii lui Pătrășcanu la Paris.

Intrebată de vizita americanilor la mine am răspuns categoric nu, fapt care pe drept cuvânt a făcut impresia unei minciuni sfruntate. Totuși ~~și~~ (eu nu mai îndrăznesc să spui că nu am asistat) eu nu îmi aduc aminte acest fapt. Am citit mărturiile Elenei și P. care diferă asupra lui Harry. Am auzit-o pe Elena

spunând că am asistat. Stiu că, chiar așa de târziu, dacă ar fi adevărat ar fi mai puțin grav pentru mine să mărturisesc acest lucru, dar eu nu știu aceasta. Cum am scris și în declarația privind biletele, m'am gândit că Pătrășcanii s'au înțeles să spuie că noi am fost de față ca întrevăderea să pată mai puțin gravă. Mi-am adus aminte că mi-au cerut casa dar eu nu am asistat și în orice caz dacă atunci au vorbit de față cu mine că era vorba de americani îmi este imposibil să-mi reamintesc aceasta.

Am mințit spunând că nu am avut nici o relație cu străini, socotind că vizitele trimise de Nicol Gross erau complet inocente, dar povestite aici, unde eram bănuită de spionaj vor confirma teoria. La urmă mi-am dat seama că am greșit că în felul acesta am făcut tocmai să se nască bănuiala de care îmi era frică și am mărturisit vizitele primite. Am afirmat însă un lucru de care nu eram sigură și nu am mai vrut să revin asupra lui. Discutând azi acest punct cu anchetatorul m'am gândit mult și adevărul este acesta: Eisinger nu mi-a adus broșa de care am vorbit; și broșa și brățara mi le-a dat Butler la legatia engleză; broșa era dela Dna Gross, brățara dela Nicol Gross. Broșa este într-o cutie de lemn la mine în dormitor, cutie în care țin niște mărgelile. Brățara am dat-o doctorului Zoller când mi-a pus un dinte și trebuia să-mi puie și o coroană. Acum câteva luni, la teatru, l-am întâlnit și întrebându-l mi-a răspuns jenat că el credează că brățara a intrat în onorariu, dar explicându-i că se înșeală a recunoscut și mi-a spus că-mi va lucra în contul ei. Pe brățară era gravat - 3 Oct. 1940 - și un spațiu liber. Eu am stat cu Nicol la Istambul între 1 și 12 Oct. Nu știu de ce a ales data de 3, poate e ziua când mi-a propus să plec cu ei. Nu l-am întrebat la Praga pentru că nu am adus vorba de brățară care era la doctorul Zoller. Atunci când am primit telegrama dela Nicol chemându-mă la Praga, Pătrășcanu mi-a spus în glumă că mi-am reparat dințele în vederea revederii.

Când am povestit consfăturile cu Nicolau etc., nu am spus dela început că am trimis o scrisoare prin Vera Melan pentru că mi-am ~~am~~ adus aminte după aceea.

De o vizită la Grigă Torosian mi-am adus aminte, dar nici azi nu știu dacă am dus noi o scrisoare sau dacă el ne-a dat o scrisoare dela Elena. Stiu bine că am primit o scrisoare dela ea, în care P. scrisese câteva cuvinte. Eu cred că Grigă ne-a dat această scrisoare dar nu pot afirma.

Am fost mereu întrebată ce servicii am făcut lui Silber. În afară de întrevăderile lui cu Pătrășcanu, eu nu i-am făcut servicii după 23 August. Înainte am povestit.

108 1487

În legătură cu Nicol Gross nu am explicat dela început toate detaliile dar nu era nimic secret de ascuns.

Am explicat o serie întreagă de telefoane misterioase primite de Pătrășcanu și de mine și eu sunt sigură că ele ascundeau ceva secret.

Numai fiind sigură că Elena și Pătrășcanu au făcut mărturisiri complete am mărturisit părerile lor și ale mele dușmănoase Uniunii Sovietice.

La început de tot, am fost întrebată de cine am fost pusă și eu și Harry să ne împrietenim cu Pătrășcanii. Am spus numai adevărul povestind lucrurile așa cum s'au întâmplat. Stiam că Harry a plăcut-o pe Elena și ^{ea} pe el, dar când l-am întrebat, Harry a negat că ar fi fost mai mult și eu l-am crezut. Eu nu i-am spus lui Harry despre legătura mea cu Pătrășcanu decât spunând că am recunoscut aceasta la prima anchetă. Nu am ~~xxx~~ vorbit despre aceasta decât cu Dorica Bălan, chiar dela început, când am crezut că nu va fi nimic serios. Apoi am continuat.

Am mințit conștient în ce privește declarația făcută despre telefonul așteptat de Micșa dela Pătrășcanu când acesta era la Bruxelles. Nu am vrut să spui că am această informație dela Dorica și am declarat că nu mai țin minte cine mi-a spus, Harry sau Ileana Popescu. Stiam că Ileana Popescu își petrecea multă vreme la Minister că era prietenă cu Micșa și s'ar fi putut să știe acest lucru. Dar m'am gândit pe urmă că este mult mai bine, cu riscul arestării Doriciei, să poată fi controlată afirmația mea și m'am gândit că Dorica nefiind cu nimic vinovată nu are de ce se teme. Atunci am spus adevărul. Vorbind cu Dorica după eliberarea mea, îmi puneam întrebare "oare Pătrășcanii au avut într'adevăr atunci intenția să fugă? Ea și-a adus aminte că Micșa i-a povestit atunci sau mai târziu că aștepta un telefon dela Pătrășcanu și a dedus că ar fi putut fi în legătură cu plecarea.

Am fost întrebată ce știu despre gândurile de plecare ale Pătrășcanilor. La început am mințit spunând că nu știu nimic. Într'adevăr până la rezoluție nu știam altceva decât fraza spusă de Pătrășcanu la Praga. Foarte greu am mărturisit că-l auzisem pe P. discutând cu Torosian despre plecare și că ~~mi~~ și eu vorbisem cu ei inventând mijloace de fugă care nu prezentau nimic serios. Conversația ce am declarat-o, în care P. îmi spune că nu vrea să fug este adevărată.

Faptul că de multe ori când eu afirmam cu toată sîn-

ritatea că nu știu câte ceva, sau că nu sunt vinovată de alte lucruri nu eram crezută m'a speriat și descurajat. Dar într'o zi primul anchetator mi-a spus că depinde de mine felul cum voi fi privită de anchetatori, cu toate greșelile mele; a fost primul cuvânt care m'a făcut să mă gândesc într'adevăr la greșelile mele și să caut să-mi dau seama de toată gravitatea lor. Apoi al doilea anchetator mi-a vorbit și mi s'a părut că nu mă consideră chiar atât de josnică încât să nu înțeleg un apel făcut conștiinței mele. Al treilea la fel. Am început să mă privesc și pe mine și faptele mele cu un ochi critic. Remușcări aveam de mult din cauza părinților mei, din cauza lui Zizi sora mea și a lui Harry. Am început să-mi dau seama că situația mea depinsese numai de mine la început, că ași fi putut șterge într-o oarecare măsură minciunile primei anchete cu o totală sinceritate aici. Mi-am dat seama de lașitatea mea, de frică pe care am avut-o de pedeapsa ce o meritam. Mi-am dat seama că nu mai eu eram de vină și că nu mai puteam fi crezută pe cuvânt.

Atunci mi-am dat seama că biletele trimise lui Harry erau alte grave greșeli și că iar încurcasem un om din vina mea. Cum eu declarasem cu toată convingerea mea că nu mai erau să spui minciuni și cum această ultimă minciună mă apăsă pe conștiință am recunoscut-o, declarând ce făcusem. Nu am avut intenția nici să mint nici să aranjez adevărul. Astăzi am încercat să o redau cât am putut mai amănunțit.

În general am încercat să arăt că nu-mi dau bine seama de greșelile lui Pătrășcanu, de gravitatea lor. Dacă aceasta era adevărat acum doi ani, cât mai eram sub influența lui, nu mai este adevărat astăzi. Știu că este vinovat, că a trădat partidul uneltind sau criticând, că el tocmai care ocupa un post de mare răspundere și care avea un trecut de comunist era mai obligat ca oricare altul să aibă o atitudine cinstită, ori spunând fățiș ce nu-i place ori rămânând un membru disciplinat de Partid.

Regret faptele mele și minciunile pe care le-am spus ca să scap de pedeapsă. Regret că nu am înțeles la timp ce înseamnă a fi un membru de Partid. Știu că nici azi nu sunt încă destul de conștientă pentru că am trăit prea mult timp în minciună.

ss. Lena Constante

23 Martie 1950

Subsemnată Lena Constant, domiciliată în str.
Dionisie Lupu 12, București, declar în legătură cu felul
în care am murit la anchetă:

Am fost arestată prima oară în Aprilie 1948. Mi pro-
misese lui Patas, cămă să nu divulg nimic din ce străn-
dii conversațiile sau acțiunile lui. Mă era frică n' de
faptele ce le făcusem eu adică: întrebarea lui Patas-
cam cu Pogoneanu, schimbările de bani, pănuirea banii-
lor lui n' otrava. Dar mai cu seamă legătura mea cu el.
Futebata la anchetă am tănuit tot. Am spus că nu
știu nimic de idelile lui, că nu am discutat cu el po-
litică, că nu am avut oca legătură cu el, că venea la
mine numai pentru a-mi da să-i corectez manuscrisele,
n' că nu știu nimic.

În timpul anchetei, convorbirile mele cu Silber, erau
indemnate n' mai mult să persist pe aceeași cale.

Am stat la închisoare 6 luni. În ultimele două
luni se simțeau mele pentru Patascam schimbându-se
am început să-mi dau puterea seama că preziden. Dor
pe de o parte că era greu să revin pe de altă parte
că era frică să vorbească de bani, pentru că erau la
Haug, de otrava din cauza Valentinei Goldenberg. Mi-
vedea aici să călă promisiunea făcută lui Patascam,
numai pentru că sentimentul meu schimbându-se. Mi-
am mărturisit ce mi se punea foarte greu, dar a cămă
răspundere a putam amândoi: legătura noastră.

Când am puse în acolo viața mea, am plin vorbind
de părinții mei. Nu am făcut-o din adică dar mi s'a

părinte ca aceasta a murit pe anchetatorii mei. 120
 Zis aceasta reflecta am spus-a lui Harry. 111

Căh am stat acasă, un an, nu numai că nu mi s-a
trecut prin cap să mărturisesc adevărul, dar eram con-
vinsă că nu se va afla nimic, și că lucrurile vor
rămâne pe loc. Numai în ultimul timp această
păreră a mea s'a schimbat din cauza lucrării mele
dela expoziția Etnografică refuzată, lucrării dela editura
de Stat așa zis pierdută, și faptului că Harry nu
primise carnetul de Portol.

Au avut atunci a discutié cu el și l'am sfătuit
doacă ^{îi}va cere să declare a învinovăța în legătura cu
Pătrăscaru să nu refuze de a face acest lucru, pentru
a nu avea de suferit. ~~Dar la proces~~ să nu declare
într-o manieră din cele răuiste de noi. La proces să
facă cum îi va dicta atunci conștiința.

La 17 ianuarie am fost adusă aici. Când am ve-
nit nu mai aveam nici un plan precis. Am aște-
ptat de critici ale lui Patascanu mi se porea clon
false. Ca' fusese egoist și m'a înșelătoare pentru
scăpările lui, profitând de slăbiciunea mea pentru
el, mi dădeam naama. Dar rămănea faptul că
eu, în inconștient, m'a criminală, lăsasem banii
în casa mamei și sora mea. Ca' îl pușesem pe tatăl
meu să scrie la dui acest buni. Rămănea și fap-
tul că m'înșelău total dorăni, agravând astfel fap-
tele mele. Și de la început m'a înșelătoare
ancheta core cauta să-~~mi~~ găsească intenții crimi-
nale în prietenia mea cu Patascanu și să dă-
dească ca' am fi avut legături criminale cu străini.

424

Caut să-mi aduc aminte cum a decurs anul
Mumai întrebată direct am povestit despre foga-
meam, amestecând minciuna cu adevărul. Povest-
eam faptele și cântam să demonstrez că eu nu mi-
da'deam bine nama ca' era o acțiune xcrată.

Am fost întrebată despre poreca lui Patroscau
despre averiune. Cu multa greutate am ajuns să
recunosc conversația avută în legătură cu aceasta
la Păltinș.

Întrebată direct ce am păstrat ascuns, am
recunoscut ca' am ținut bani, o fotografie, un
act și o cortă. Mi-am adus ulterior aminte că erau
dona' cânt, dar nu-mi amintesc numele de bani
eract. Am fost acuzată că ținut, și că ar fi
fi avut și altceva în porthore. Altceva nu am
avut. Dar în legătură cu banii am spus o min-
ciună gravă și urtă, ca' ar fi schimbat tot ba-
nii când s'a permis anul trecut un nou schimb,
oficial. Spuneam aceasta ca să nu vorbească de
tatăl meu și de sora mea. Totuși în porthora în
cameră am reflectat toată noaptea și a doua
zi am povestit adevărul. Mi s'a spus că nu se potri-
bea să se spună cu cu spusele sori mele, dar
mi s'a spus încă una ca' am mințit în aceasta
chestiune.

Întrebată ce alte servicii am făcut lui Patroscau
numai când nu am mai avut nimic am recunos-
cut schimbările de bani făcute de tată, schimb

de bani făcut de sora mea la Haubul, ¹²² ~~123~~
acestea numai din cauza mea și de con numai eu
sunt răspunzătoare.

413

Putebăta mamei ce alte servicii am făcut am
mărturisit că i-am procurat otravă, am spus de otră-
vile lui Silber la mine și la Hanj, de conspirații
avute în timpul șederii lui Patascanu la Paris.

Putebăta de vizita americanilor la mine am
răspuns categoric nu, fapt care pe drept cuvânt a fă-
cut impresia unei minciuni sfurtoase. Totuși (eu
nu mai îndrăznesc să spun că nu am asistat)
eu nu îmi aduc aminte acest fapt. Am citit
mărturiile lui Elea și P. care diferă asupra lui
Hanj. Am auzit-o pe Elea spunând că am asistat.
Știu că chiar așa de sărăcie, dacă ar fi adevărat, or
fi mai puțin grav pentru mine să mărturisesc a-
cest lucru, dar eu nu știu aceasta. Cum am scris
în declarația privind biletele, mi-am gândit că
Patascanii erau istețes să spună că noi am fost
de față ca să-l vedem să-și pară mai puțin gra-
vă. Mi-am adus aminte că mi-au cerut casa
dar eu nu am asistat și în orice caz dacă atunci
au vorbit de față cu mine că era vorba de ame-
ricani mi-e imposibil să-mi reamintesc
aceasta.

Am mintit spunând că nu am avut nici
o relație cu străini, socotind că vizitele mele
de Nicol Gross erau complet inocente, dar
povestite aici, unde erau buni de spionaj

vor confirma teoria că unuia mi-am dat ¹²³ ~~pagi~~
că am greșit, că în felul acesta am făcut totuși
să se nască bănuială de care mi-era frică și mi-am
mănturit vizitele priuinite. Am afirmat că
un lucru de care nu eram sigură și nu am un
erut să revin asupra lui. Discutând azi acest punct
cu anchetatorul mi-am gândit mult și adevărul este
acesta: Eimiger nu mi-a adus broșă de care am
vorbit; și broșă și hățon mi le-a dat Butler la
legătura eugleză; broșă era dela Dⁿ^{ie} Gross, hățon
dela Nicol. Broșă este într-o cutie de lemn la
mine în dormitor, cutie în care tii niște mîșcări.

Hățonul am dat-o doctorului Zoller când mi-a
lăsat dantur pus mi dăte și te lăsa să-mi
pus și o coroană. Acum câteva luni, la teatru,
l'am întâlnit și întreba-l mi-a răspuns
fără să el creda că hățonul a intrat în posesia,
dar explicându-i că se înșală a recunoscut și
mi-a spus că mi va lăsa în contul ei. Pe hă-
țon era gravat 3 oct. 1940 - și un spa-
țiu liber. Eu am stat cu Nicol la Stabul
într-o zi 1 și 12 oct. Nu știu deci ~~at~~ ^{altă} data de
3, poate e ziua când mi-a propus să plec cu ei.
Am l'am întrebat la Praga pentru că nu am
adus vorba de hățon care era la doctorul Zoller.

Atunci când am primit telegrama dela Nicol
chemându-mă la Praga, Patascanu mi-a spus în
glumă că mi-am reparați dăte în vederea revederii.

Când am povestit con. făturile cu Nicolau etc. ¹⁹⁴⁵
am spus dela început că am trimis a scrisoare priin
Vera Melau pentru că mi-am adus aminte după aceea.

De o vizită la Grig. Torosian mi-am adus aminte, dar
nici azi am știu dacă am dus nor a scrisoare sau dacă
el ne-a dat a scrisoare dela Elena. Știu bine că am
priinit a scrisoare dela ea, în core n' P. scrisese câte o
cuvinte. Eu cred că Grig. ne-a dat această scrisoare,
dar am putut afirma.

Am fost mereu în te bătă ce servicii am făcut lui
Silber. În afară de înțelegerile lui cu Pătrășcanu, eu
nu i-am făcut servicii după 23 august. Traianu am
povestit.

În legătură cu Nicol. Gross nu am explicat dela
început toate detaliile dar nu era nimic secret
de ascuns.

Am explicat a serie întreagă de telefoane mis-
terioase priinite de Pătrășcanu n' de mine n' eu sunt
sigur că ele ascundeau ceva secret.

Nu mai fiind sigură că Elena n' Pătrășcanu au fă-
cut marturisiri complete am menționat poverile lor
n' ale mele dus mâinile unui Sovietice.

La început de tot, am fost în te bătă de cine
am fost pusă n' eu n' Hory să ne înșelăm cu
Pătrășcanu. Am spus numai adevărul poverilor
lucrurile așa cum s'au întâmplat. Știu că Hory
a plăcut a pe Elena n' ea pe el, dar când l'am în-
tebat, Hory a negat că ar fi fost mai mult n'
eu l-am crezut. Eu nu i-am spus lui Hory despre le-
gătura mea cu Pătrășcanu decât spunând că am re-

cunoscute aceasta la prima anchetă. Nu am ¹⁴⁵
bit despre aceasta decât cu Dorica Bălan, ¹⁴⁶chibida
inceput, când am crezut că nu va fi nimic serios.
Apoi am continuat.

Am născut conștient în ce privește declarația
făcută despre telefonul ascultat de Micsa dela
Patascanu când acesta era la Bruxelles. Nu am
vut să spun că am această informație dela Dorica
și am declarat că nu mai știu nimic ciu mica
șpus, Harry sau Gheorghe Popescu. Știam că Gheorghe
Popescu în petricea multă vreme la Minister
că era prieten și cu Micsa și s'ar fi putut să
știe acest lucru. Dar nu am gădit pe urma că
este mult mai bine, cu riscul arstării Donchii,
să poată fi controlată afirmația mea, și nu am
gădit că Dorica refuză cu nimic ovinovată.
nu am de ce se teme. Atunci am spus adevărul.

Vorbind cu Dorica după eliberarea mea, mi s'a
neam iutebana: „oare Patascanii au avut uit'ade-
văr atunci intenția să fugă?”. Ea m'a adus aminte
că Micsa i-a povestit atunci sau mai târziu că asculta
un telefon dela Patascanu și a dedus că ar fi pu-
tut fi în legătură cu plecora.

Am fost iutebata ce știu despre găsirea și de
plecora ale Patascanilor. La început am născut
șpurând că nu știu nimic. Tot'adevăr până la
rezoluție nu știam altceva decât fuga spusă de
Patascanu la Praga. Foarte greu am măturat

8
ca^u-l au zise^u discutând cu tononcu des^upre^u ¹²⁶ ~~flacă~~
și ca^u și eu vorbise^u cu ei lăcăn^uând mișloace de
fuga care nu prezentau nimeni n^uos. Concursat^u
ce am declarat-o, în care P. mi^u spune că nu mea
sa^u fuga^u este adevărată^u. (117)

Faptul că de multe ori când eu afirmam cu
toată sinceritatea că nu știu câte ceva, sau că nu
munt vinovată de alte lucruri, nu eram crezută^u cu a
șperiat și descurajat. Dar i^unt^u la și primul ancheta-
tor mi-a spus că depinde de mine felul cum voi
fi privită de anchetatori, cu toate greselile mele;
a fost primul cuvânt care mi-a făcut sa^u mă gâ-
desc i^unt^u adevăr la greselile mele și sa^u caut să mi-
dan nume de toată gravitatea lor. Apoi al doilea
anchetator mi-a vorbit și mi s'a părut că nu mă
considera^u chiar atât de josnică încât să nu i^unt^u-
leg un apel făcut ca^ust^unt^uter mele. Al treilea la
fel. Am început să mă privesc și pe mine și
faptele mele cu un ochi critic. Remuscări aveam
de mult din cauza părinților mei, din cauza lui
Lizi sora mea și a lui Hany. Am început să mi-
dan nume ca^u situația mea depinsese numai de
mine la început, ca^u an^u fi putut șterge i^unt^u la
oarecui mănuă minci^u nile primei anchete cu a
totală sinceritate aici. Mi-am dat nume de la-
ritatea mea, de fura pe care am avut-o de pe-
deapsa ce o meritam. Mi-am dat nume ca^u nu
mai eu eram de oimă și ca^u nu mai puteam fi

crezuta^o pe cuoa^{nt}.

Atunci mi-am dat seama ca^o biletele ¹¹⁸ ¹¹⁸ ¹¹⁸ lui Hary erau alte grave greseli n^o ca^o iar incurca-
rem un om din viaa mea. C^um eu declarasem cu
toata^a convingerea mea ca^o nu mai creau sa^o spui
minciuni n^o c^um aceasta ultima minciuna ma^o
apasa pe constiinta^a am recunoscut-o, declarand^o ce
facusem. Nu am avut intentia nici sa^o mint
nici sa^o oranj^o adevarul. Astazi am incercat sa^o
redau cat^o am putut mori amand^o munt.

In general am incercat sa^o arat^o ca^o nu-mi dau
bine seama de greselile lui Patroscau, de gravi-
tatea lor. Daca^o aceasta era adevarat acum doi
ani, cat^o mai eram sub influenta^a lui, nu mor
este adevarat astazi. Stiu ca^o este crinovat, ca a
tratat partidul inelind sau criticand, ca^o el
toemai core ocupa un post de mare raspundere
n^o cae avea un trecut de comunist era mai
obligat ca^o oricare altel sa^o aiba^o o atitudine
civilita^a, ori spunand^o fatis ce nu-i place ori
raimand^o un membru disciplinat de Partid.

Regret faptele mele, n^o minciunile pe care le-
am spus ca sa^o scap de pedeapsa. Regret ca^o
nu am inteles la timp ce inteamna a fi un
membru de Partid. Stiu ca^o nici azi nu sunt
lunca destul de constienta^a pentru ca^o am trait^o pe
mult timp in minciuna.

Lea Comba^o

23 Martie 1950

114
114
1. 3/119
119

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, declar :

În completare la declarația mea privind felul în care am mințit la anchetă mai îmi amintesc următoarele puncte :

Când am fost întrebată ce am ascuns aparținând lui Pătrășcanu am declarat că am ascuns bani, o fotografie și un document. Am declarat că am rupt fotografia și documentul așa cum făcusem. La întrebările repetate ale anchetatorului, spunând că mint și că are documentul m'am gândit că poate eu mă îngel și că nu am rupt decât fotografie. Mi-am adus aminte că odată le pusesem în marginea unei rame de tablou și am spus că poate este acolo. Sigur că nu este acolo pentru că eu le ripsesem pe amândouă. Este adevărat că nu țin minte ce scria pe act, dar era un act oficial la vremea lui și păstrat cred de Pătrășcanu mai mult cu o intenție ~~sublimă~~ ironică.

În legătură cu banii păstrați de mine declar că la prima mea declarație aș fi vrut să declar că am primit de la Pătrășcanu exact atâtea monezi câte mai aveau păstrate, pentru a nu trebui să mărturisesc schimbul făcut de tata. Dar ne mai ținând minte suma exactă am spus o cifră mai mică, la întâmplare.

Mi s'a arătat o declarație iscălită Ileana Popescu în care spunea că de la mine a aflat că Betea și Ratiu se ocupau de fuga lui Pătrășcanu.

Am declarat și declar că este o minciună, eu nu am știut nimic în legătură cu aceasta. Apoi relațiile mele cu Betea erau aproape inexistente și pe Ratiu îl cunoșteam, dar nu am stat niciodată cu el de vorbă; l-am văzut însă la atelier de câteva ori, venind în vizită la Ileana Popescu. Ambii erau buni prieteni cu ea, ducându-se des la ea acasă, deci era mai în măsură ea mine să le cunoască secretele. Atitudinea Ileanii Popescu a fost extrem de urâtă cu mine în timpul cât am fost închisă, în teatrul de păpuși, unde noua doamnă Margareta Niculescu m'a reangajat având nevoie de mine, dar cu teamă de caracterul meu, prevenită fiind de Ileana Popescu.

ss. Lena Constante

24 Martie 1950

Fuga

Declarație

12/120

Subsemnata Lena Cantaut, domiciliata în
str. Dionisie Lupu 12 București, declar:

(120)

În complectare la declarația mea privind fe-
lul în care am rinit la ancheta mai sus a-
mintesc următoarele puncte:

Când am fost interbata ce am ascuns aportuând
lui Patroscam am declarat că am ascuns bani, o foto-
grafie și un document. Am declarat că am rupt
fotografia și documentul așa cum făcusem. La in-
terbările repetate ale anchetatorului, spunând că nimeni
și că nu documentul mi-am gândit că poate eu
nu? ușel și că nu am rupt decât fotografie. Mi-am
oduz amintit că a data le pusesem în mormîncă am-
raune de tablou și am spus că poate este acolo,

figura că nu a fost acolo pentru că eu le rupse-
m pe amănădura. Este adevărat că nu știu nimeni
ce scria pe act, dar era un act oficial la nimeni
lui și păstori cred de Patroscam mai mult ca o
listă de încredere.

În legătura cu banii păstori de mine declar
că la prima mea declarație am fi vrut să declar
că am primit de la Patroscam exact atîtă mormi-
cote mai aveam păstori, Dar nimeni pentru a nu
trebi să mormîncese schimbul făcut de tată. Dar

me mai făcând multe nura exactă am spus a țipă
mai mică, la întâmplare.

146
121

Mi s'a arătat a declarație iscalită Gleana Pa-
pescu în care spunea că dela mine a aflat că Be-
tea și Rădii se ocupau de fuga lui Patroscau.

Am declarat și declar că este o minciună, eu nu
am știut nimic în legătură cu aceasta. Apoi rela-
țiile mele cu Beta erau aproape inexistente și pe Ra-
dii îl cunoșteam, dar nu am stat nici odată cu el
de vorbă; l'am văzut însă la atelier de cântă-
ri, venind în vizită la Gleana Popescu. Am băi erau
buni prieteni cu ea, ducându-se des la ea acasă, deci
era mai în mână ca mine să le cunoască necu-
te. Atitudinea Gleanii Popescu a fost eron de ură-
to cu mine în timpul cât am fost închisă, și în
teatrul de Păpuri, unde noua directoare Margareta
Miculescu m'a reangajat dar având nevoie de mi-
ne, dar cu teamă de caracterul meu, prevenită fiind de
Gleana Popescu.

Lena Constant

24 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, declar :

În completarea declarației mele privind biletele trimise lui Harry Brauner, mi-am mai amintit că pe unul din bilete nu pot preciza pe care, dar îmi aduc aminte că era la început am scris că aici este foarte bine că se dau cărți, țigări, mâncare bună. Nu pot să-mi aduc aminte textual cum am scris. Dar știu că prin aceasta vroiam să-l fac pe Harry să-și dea seama că e bine tratat ca o încurajare că nu e privit ca un criminal. Nu știu dacă Harry a înțeles.

ss. Lena Constante

24 Martie 1950

Subsemnata Leuca Cantauti, domiciliata în st.
Dionisie Lupu 12, București, declar:

123

În complectarea declarației mele privind biletele
primare lui Hany Brauner, mi-am mai amintit că
pe unul din bilete, nu pot preciza pe cine, dar îmi
aduc aminte că era la început am scris că, aici
este foarte bine, că ne dau cîrți, țigări, mîncare
bună. Nu pot să-mi aduc aminte textual cum am
scris. Dar știu că prin aceasta vroiam să-l fac
pe Hany să-și dea seama că e bine tatat, ca o
incurajare că nu e priost ca un criminal. Nu
știu dacă Hany a înțeles.

Leuca Cantauti

24 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, declar :

1. În legătură cu întâlnirea mea cu colonelul Eisinger la Athenae Palace, mi-am mai adus aminte următorul detaliu. Eu am ajuns la întâlnire cu vreo 10 minute întârziere. Mi-am învârtit prin hall, căutând să găsesc un ofițer englez. Atunci o doamnă s'a sculat dintr'un fotoliu și a venit spre mine întrebându-mă dacă eu sunt Lena Constante și mi-a spus că înaintea sosirii mele se apropiase de ea un ofițer întrebând-o dacă ea este Lena Constante. Ea am răspuns, că nu este ea dar că mă știe. El a rugat-o atunci, dacă ea mă va vedea venind să-l scuz că nu poate aștepta și că îmi va retelefona. Această doamnă a cărui nume nu mi-l reamintesc, mi-a spus că este sora unei vecine a lui mama. Poate sora mea Zizi să-și aducă ea aminte. Stăteau, adică sora acelei doamne cu o fată a ei, într'o casă cu balcon, vis-a-vis de mama. Mi se pare că exista și un băiat. Doamna cu care am vorbit eu era brună, grasă, tânără. Învățase la liceul Regina Maria, de unde mă știa.

Intr'adevăr Eisinger mi-a telefonat încă odată și ne-am întâlnit a doua zi tot în hall-ul Athenae Palace.

2. - În legătură cu brățara primită de la Nicol Gross, ea nu ar fi putut să-mi fie dată la Istanbul în 1940. Era imitația unei brățări de front, așa cum purta la mână ofițerii englezi sau americani.

În 1940 astfel de brățări nu se cunoșteau. Se vede că au devenit la modă în timpul războiului când femeile în apus au imitat și în felul de a se îmbrăca genul militar. Poate că Elena Pătrășcanu să-și aducă ea aminte când am primit-o, pentru că i-am arătat-o și am purtat-o câteva luni.

În legătură cu Nicol Gross am declarat tot adevărul.

Nu a existat nimic altceva între noi în afara faptelor povestite la anchetă.

ss. Lena Constante

26 Martie 1950

Subsemnata Lena Constante, domiciliata în st.
Dionisie Lupu 12, București, declar:

- 1) În legătura cu întâlnirea mea cu colonelul
Eisinger la Athene Palace, mi-am mai adus amîn-
te următorul detaliu. Eu am ajuns la întâlnire
cu oca 10 minute întârziere. M'am învîrtit prin
hall, căutînd să găsesc un ofițer englez. Atunci
o doamnă s'a sculat dintr'un fotoliu și a venit
să-mi arate băndu-mă dacă eu sunt Lena Con-
stante, și mi-a spus că înaintea soarelui mele s'a
apropiat de ea un ofițer înțe bănd-o dacă ea
este Lena Constante. Ea a răspuns că nu este ea
dar că mă știe. El a rugat-o atunci, dacă ea
mă va vedea venind să-l scuz că nu poate as-
tepta și că îi va telefona. Aceasta doamnă
a cămî nimeni nu mi-l reamintesc, mi-a spus
că este sora mai vecină a lui mama. Poate
sora mea Lizi să-și aducă ea aminte. Hătrău,
adică sora acelei doamne cu o fată a ei, într'o
casă cu balcon, vis-a-vis de marea. Mi se pare
că exista și un băiat. Doamna cu care am vor-
bit eu, era bruna, grasă, tânără. Într'adevăr Ei-
niger mi-a telefonat încă odată și ne-am în-
tîlnit a doua zi tot în hall-ul Athene Palace.
- 2) În legătură cu bătrîna primită de la Nicol Gora,

Înscris la Cercul Regio Marea,
de unde mă știu.

ea nu ar fi putut să-mi fie dată în 1940. Era uimitorii mei brațari de front, așa cum purtau la mână ofiterii englezi sau americani.

În 1940 astfel de bătrâni nu se cunoșteau. Se vede
că au devenit la modă în timpul războiului când
femeile în apus au imitat și în felul de a se
îmbrăca genul militar. Poate că Elena Pătârcău
să nu aducă ea aminte când au primit-o, pentru că
i-am arătat-o și am purtat-o câteva luni.

În legătură cu Nicol Gross am declarat tot
adevărul. Nu a existat nimic altceva între
noi în afara faptelor puse în discuție.

Leurs Constante

26 Martie 1950

4527

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în București, str. Dionisie Lupu 12, fiind întrebată dacă știu că L. Pătrășcanu ar fi avut o întrevedere cu Augnit într'un Crăciun, am răspuns că nu știu. Dar căutând să-mi rememorez toate întâmplările pe trecute în timpul cât ne-am cunoscut mi-am reamintit următoarele:

Crăciunul 1944-45 l-am petrecut cu Pătrășcanii, Torosian, Mihail Sebastian și Harry Brauner pe Diham. Era prima dată când eram împreună cu Pătrășcanii și eu cum am mai declarat mă dusesem cu ei la Predeal numai din cauza insistenței lui Harry.

Ne-am întors la București înainte de anul Nou.

Cu toate că petrecusem bine cu ei, nu mă simțisem chiar în largul meu, ca atunci când eram numai cu Harry. Apoi îmi displicuse și atenția lui Harry pentru Elena; stăteau de vorbă, o puneă să cânte, era foarte atent cu ea.

La București, Elena ne-a invitat la ea să petrecem Anul Nou împreună. Eu, ca să nu mă duc am spus că sunt bolnavă, fapt ce nu era adevărat. Dar Harry s'a dus.

Chiar în seara aceea, Harry mi-a telefonat dela Elena să mă felicite și mi-a spus că acolo a fost scandal între soți, dar că lucrurile s'au aranjat.

A doua zi sau poate chiar în seara aceea să fi venit la mine mai târziu, nu mai știu, mi-a povestit că Elena nu se simțise ~~hina~~ prea bine, ea plecase chiar la Predeal cu o pleurită, și că era în pat. Că Pătrășcanu plecase la Torosian, unde acesta avea prieteni și că întârziase mult. Nu pot spune dacă la miezul nopții era la Torosian sau acasă, nu mai îmi reamintesc.

Pătrășcanu venise cu Torosian. Nu a spus că ar fi avut vreo întrevedere - ca să scuze - nici că era acolo Augnit. Cel puțin nu de față cu Harry, care mi-ar fi spus-o. Până la urmă cu multe glume au împăcat-o. Imi aduc iar aminte că mi-au telefonat să viu și eu și eu am refuzat din nou.

Dar această petrecere de anul nou la Torosian s'a repetat și în 1946. Noi eram la Păltiniș (Pătrășcanu, Elena, Harry, eu). Pătrășcanu a fost chemat la București și noi am făcut revelionul

Vezi pe
versul 104
noastră.

128

Nota noastră: În declarațiile Elenei P.

rezultă că: revellionul 1944/1945 Patroscanu

2-a petrecut la Bucuresti si deci confirmat

Declarația Serei Constante, în totalitate și.

Revellion 1945/1946 Elena, Sena si Harry

2 - au sujet la "Plaint Foi" de unde P. a fost chemat

... en putine zile înainte de acest

mai ales că la plătirea...

care P. ar fi putut s'a schiteze. ED.

Revellicum 1946/1947, para sã fil. col. do core

se referă sau în declarația sa de avere și în

P. Guesse dit qu'il a vu Harry si élancé et au la Paltinisia

x-a po Elena Iuana ne care...

probabil că Tarasian a fost 2. Tarasian de care este

... ..

Declarație

129 ~~157~~

129

Eu breunala Lena Constant, domiciliată în
București, str. Dionisie Lupu 12, fiind în trebată
dacă nu ca L. Patroscanu ar fi avut o întor-
cere cu Auschnitt și t'nu Crăciun, am răspuns că
nu știu. Dar cântând să-mi reamănez toate in-
tâmplările petrecute în timpul cât nu-am cumos-
cut mi-am reamănit următoarele:

Crăciunul 1944-45 l-am petrecut cu Patroscanu
Toroman, Mihail Sebastian și Harry Brauner pe Di-
hanu. Era prima dată când eram împreună cu Pa-
troscanu și eu cum am mai declarat mă dușeam
cu ei la Prudal numai din cauza insistenței lui
Harry.

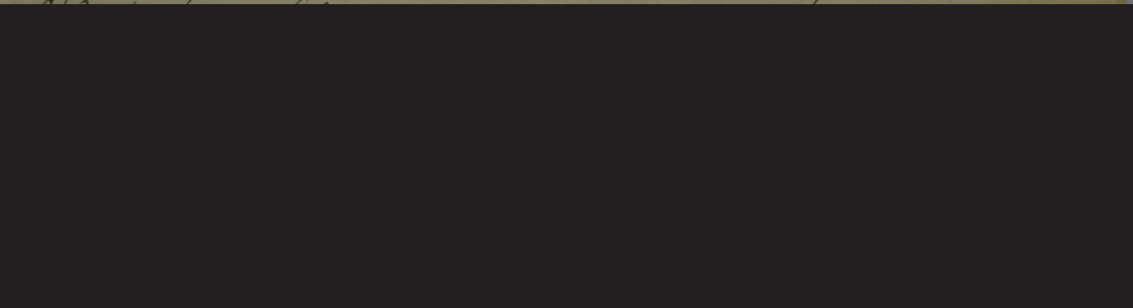
Me-am întors la București înaintea de anul nou.
Cu toate că petrecusem bine cu ei, nu mă năstă-
ream chiar în largul meu, ca atunci când eram
numai cu Harry. Apoi mi-a dispăcut în atenția
lui Harry pentru Elena; stăteau de vorbă, o puneau
să cânte, era foarte atent cu ea.

La București, Elena m-a invitat la ea să pe-
trecem anul nou împreună. Eu, ca să nu mă
duc am spus că sunt bolnavă, fapt ce nu era
adevărat. Dar Harry s'a dus.

Chiar în vara aceea, Harry mi-a telefonat
dela Elena să mă felicite și mi-a spus că

acolo a fost scandal între soți, dar ¹³⁰ lucrurile s-au aranjat. ¹³⁰ ~~168~~

A doua zi, sau poate chiar în ziua aceea să fi venit la mine țigii, nu mai știu, mi-a povestit că Elena nu se simțise prea bine, ea plecase chiar la Pădeal cu o pleurită, și că era în pat. Că Pătrășcanu plecase la Toroniu, unde acesta avea pricteu, și că îngrijirea mult. Au putut spune dacă la miezul nopții era la Toroniu sau acasă, nu mai știu, reamintesc, dar când

Pătrășcanu venise cu Toroniu. Mi-a spus că or fi avut vrea înțelegere, ea să scuze, nici ^{ca} era acolo auschrit. Cel puțin nu de față cu Hory, care mi-ar fi spus. a. 'Până la urmă cu multe glume au împăcat-o. Măi aduc tot aminte că ~~Cum în anul următor ei au petrecut~~ mi-au telefonat să vin și eu și eu am refuzat din nou.

Dar această petrecere de anul nou la Toroniu s'a repetat și în 1946. Noi eram la ^{Pătrășcanu} ~~Plaiul Fetei~~. (Pătrășcanu, Elena, Hory. eu.) Pătrășcanu a fost chemat la București și noi am făcut revelionul

53) faia³ el. El a telefonat sa o felicitie zi ¹³¹ ~~132~~
na acia de la Buc. Cand a venit monia
sa me la, Elena a inteab pe sofen ci a fa cut
D^e Ministru in Hora de Anul Nou, si acuta a
raspuus ca a fort pubei la D^e Tonianu.

Mu stiu in core data: ai fi fort si Aurschut
la Tonianu.

Elena Constante

29 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, declar :

În completare la declarația pe care am făcut-o în legătură cu telefoanele misterioase pe care le primea Pătrășcanu și cu mine mi-am mai reamintit următoarele :

1.- Am declarat că într'un articol din Semnalul o cronică săptămânală, se comenta și vacanța de câteva zile pe care și-o petrecuse Pătrășcanu, singur, la Predeal, la casa magistratilor. Autorul articolului, vorbea de o muză sau de o zână Ileana care-l vizitase pe Pătrășcanu în pădure.

Mi-am amintit numele lui : Carol Ring.

Ileana Mureșanu, de care mi-a spus Pătrășcanu că ar fi fata ce-i telefonează era gazetară tot la Semnalul. În primele telefoane ce-i dăduse (primele la cunoștința mea) în vacanța de Crăciun 1946-47 își dăduse numele de Ileana Pleșa sau Pleșea.

2.- În decursul convorbirilor noastre telefonice, am întrebat-o de mai multe ori pe pretinsa vară a lui Ileana Mureșanu, de unde culege informațiile atât de precis despre Pătrășcanu, cum este locuința din București aranjată (planul casei și mobilierul) pe care mi-o descriesese amănunțit, cum este cea dela Snagov mobilată (când se dusesese ea la Snagov era la roșu). Îmi răspundea repede, dând numele vreunei relații ale lui Elena, care ar fi informat-o. Despre casa din Buc., mi-a spus că i-a povestit Dna Segall, prietenă Elenei din Siria. Nu am putut controla pentru că doamna Segall plecase deja din țară.

Despre locuința dela Snagov, mi-a spus că i-a povestit o vară a Elenei, nu-i mai știu numele, cu care ar fi colegă. Apoi mi-a spus că a fost la Snagov cu această vară a Elenei. Elena a întrebat-o pe vară ei, care nu dusesese pe nimeni la Snagov și nu povestise nimănui cum este casa mobilată.

Am spus acestea pentru a arăta cât de bine informat era despre anturajul Pătrășcanilor.

3.- Mi-a mai spus că chiar ea l-a văzut pe P. intrând în blocul în care stătea vară ei, pe Bulevardul, mai sus de cinematograful Aro, cam la Take Ionescu și că era foarte caraghios pen-

trucă își infundase pălăria pe ochi și își ridicase ularul ca să nu fie recunoscut. Când l-am întrebat pe P. pe cine se duce să vadă într'un bloc cam la Tke Ionescu, mi-a spus că s'a dus de câteva ori la tov. Olteanu ; eu am crezut acest lucru pe jumătate ; știam că tov. Olteanu locuiește cam în locul acela, o condusesese odată Elena acasă dela o ședință la care fusesem și eu. Dar mi se părea puțin probabil ca P. să meargă în vizită acasă la Olteanu pentru că relațiile lor nu erau niciodată atât de cordiale și nici P. nu prea avea obiceiul, cât știam eu să se ducă acasă la tov. sau colaboratori.

Eu nu am insistat ca să nu par cicălitoare și ca să nu aflu ceva ce m'ar putea supăra.-

ss. Lena Constante

29 Martie 1950

Subsemnată, Lena Căntăreț, domiciliată
în str. Dionisie Lupu 12, București declar:

În contextul la declarație pe care am
făcut-o în legătură cu telefoanele misterioase
pe care le primea Pătrășcanu și cu mine mi-am
mai reamintit următoarele:

1) Am declarat că este un articol din Semnalul
a cronică săptămânală, a comentei și vacanță
de câteva zile pe care și-o petrecea Pătrășcanu
într-un la Pudeal, la casa Magistratilor. Au-
torul articolului, vorba de o muză sau de o zădă-
rniciu, care-l vizitase pe Pătrășcanu în pădure.
Mi-am amintit numele lui: Carol Ring.

Heana Muresan, de care mi-a spus Pătrășcanu
că ar fi fost ce-i telefona era gazdă tot
la Semnalul. În primele telefoane ce-i dăduse,
(primele la cunoștința mea) în vacanță de Crăciun
1946-47, i-a dăduse numele de Heana Pet Plesă sau
Plesca.

2) În decursul convorbirilor noastre telefonice, am in-
terbat-o de mai multe ori pe petrecut-o de
Heana Muresan, de unde culegeam informațiile

atât de precise despre Pătrășcani: cum ~~stău~~ ¹⁶³ locuiau
din București aranjate (Hauul cori și mobilierul)
pe care mi-o descriseră amănunțit, cum este cea
dela Iașov mobilată. (când se duse ea la Iașov
era la 1944). Mi-a răspuns de-a repede, dând numele
reunitei relatate ale lui Elena, care ar fi informat-o.
Despre casa din Buc. mi-a spus că i-a povestit
Dr. Legall, prietenul Elenei din Liria. Nu am putut
controla pentru că doamna Legall plecase deja din țară.

Despre locuința dela Iașov, mi-a spus că i-o po-
vestise o vară a Elenei, mi-a mai spus numele, cu
care ar fi colegi. ~~Elena~~ Apoi mi-a spus că a fost
la Iașov cu această vară a Elenei. Elena a între-
bat-o pe vară ei, care nu duse pe nimeni la Ia-
șov și nu povestise nimănui cum este casa mobilată.

Am spus aceste pentru a arăta cât de bine in-
formată era despre autrajul Pătrășcanilor.

3) Mi-a mai spus că chiar ea l-a văzut ^{P.} (cristian) în
blocul de în care stătea ~~o~~ vară ei, pe Boulevard, mi-
nos de cinematograful Aro, cam la Take Jonescu
și că era foarte caraghios pentru că își infundase
pălăria pe ochi și își ridicase umerii ca să nu fie
recunoscut. Când l-am întrebat pe P. pe cine se duce
să vadă un bloc cam la Take Jonescu, mi-a
spus că s'a dus de câțeva ori la scr. Olteanu; eu

au crezut acest lucru pe jumătate ; ~~atunci~~ ¹⁶⁴ cî-
toe. Olteanu locuiește cam în locul acela, a condu-
nse odată. El era acasă de la o sedință la care fus-
sem și eu. Dar mi se parea puțin probabil ca
P. să meargă în vizita acasă la Olteanu pentru că
relațiile lor nu erau nici atât de cordiale și nici
P. ~~ar~~ nu prea avea obiceiul, cînd stătea cu să se
ducă acasă la toți sau colaboratori. Eu nu am
insistat ca să nu poartă discuții și ca să nu afluc-
că ce nu ar putea nepăia.

162

Leua Cantăre

29 Martie 1950

137 ~~132~~
132

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, declar :

Imi aduc aminte că în anul 1945, în primăvară, luna cred Mai, Pătrășcanu mi-a cerut să-i pun la dispoziție apartamentul meu din str. Dionisie Lupu 12 pentru o întâlnire secretă, care trebuie să se petreacă seara. Am acceptat. Nu-mi aduc aminte ca Pătrășcanu să-mi fi spus de cine e vorba înainte. Dar sigur că am știut în timpul întâlnirii că erau străini. Imi aduc aminte că la întâlnire a luat parte și Bela Silber. Dar nu-mi aduc aminte să fi fost eu de față la convorbirea lor.

Apartamentul meu este compus din vestibul și două camere, atelier și dormitor. Din vestibul se intră direct în atelier și prin baie se poate intra și în dormitor. Imi amintesc foarte vag că eu aș fi deschis ușa dar s'ar putea ca să-mi închipui doar acest lucru, atât de mult m'am gândit, sub influența declarațiilor lui Pătrășcanu și Elena, cum s'ar fi putut întâmpla lucrurile. Este imposibil că eu să fi stat de față cu acești oameni în timpul întrevederii și să fi uitat complet. Cred că după ce am deschis ușa, fără măcar să văd bine pe cei ce veneau mai cu seamă dacă i-a adus Silber, care sigur trebuie să fi intrat primul și vestibulul este mic, am trecut ~~xxxxxx~~ prin baie în dormitor. Ceilalți puteau intra direct în atelier. Dacă aș fi fost singură în odaie, poate aș fi fost atentă la voci și aș fi reținut mai bine toată întâlnirea. De aceea cred că stăteam de vorbă cu Elena în dormitor în fața geamului, pentru a avea radio-ul la îndemână. Nu-mi aduc aminte dacă Harry era sau nu, dar în mod normal trebuia să fie și el la mine și să stea cu noi în dormitor.

Am spus că-mi dau seama acum că erau străini din cauză că eu nu le-am reținut numele. Se poate și că nu-l fi știut nici atunci. Spun aceasta pentru că în vară la Snagov când am fost la Josette Lazăr cu Pătrășcanu și l-am găsit acolo pe Madison nu mi-am adus deloc aminte că-l fi văzut și nici numele lui nu m'a impresionat, ca dovadă că și atunci nu l-am reținut ci mi-a spus aici anchetatorul că eu pretind că nu-l cunosc și m'am plimbat cu el în barcă. Dacă Pătrășcanu ar fi avut o întâlnire cu români, ar fi fost oameni politici a căror nume mi-ar fi fost familiar și nu aș fi putut uita.

. / .

Când mi-am adus aminte prima dată aici că într'adevăr eu am dat casa mea pentru o întâlnire, sub influența declarațiilor citite de mine, ale Elenei și Pătrășcanu, cum nu-mi aduceam deloc aminte să fi asistat eu cum ei afirmau, am spus că eu fuseseam în oraș cu Harry și că am venit după un telefon acasă. Acest lucru însă e puțin probabil pentru că normal era ca eu să fiu acasă, nu numai pentru a deschide ușa, dar pentru eventualitatea sosirii agentului lui Pătrășcanu mai devreme sau întâmplător.

Cum am ajuns să cred că este secretă întâlnirea ?

Pătrășcanu nu a întrebuintat acest cuvânt. De altminteri când îmi cerea un serviciu o făcea totdeauna cu aerul că cere un lucru foarte simplu și ușor de făcut. Dar nu era nevoie să întrebuinteze cuvântul secret pentru că eu să înțeleg că chemând niște oameni la mine și nu la el, el o face din prudență, că să nu se știe că el a văzut acei oameni. La el acasă avea și sergent și agent, Silber locuiește într'un bloc mic, pe când blocul meu are 70 de apartamente, deci e greu să se știe unde merg cei ce intră. Aceasta este un fapt în plus că ar fi fost americani în uniformă pentru că civilii sunt puțin bătători la ochi și i-ar fi putut primi și Silber. Apoi faptul că eu nu am asistat la convorbire înseamnă că se vorbeau lucruri care nu trebuiau să fie știute de alții. Faptul că nu-mi amintesc nimic despre întâlnire, sau atât de puțin, cred că este o dovadă că Pătrășcanu și Silber nu ne-au povestit nici după plecarea americanilor cele vorbite. Dar Pătrășcanu nu mi-a mai vorbit niciodată despre această întâlnire, nici ca să-mi atragă atenția să o tănuiesc. Aceasta mă face să cred că el nu-i dădea o mare importanță, că nici nu o considera o vină pentru el. Chiar acum când caut o explicație a întâlnirii cred că era doar o luare de contact, un schimb de impresii și păreri, nu ceva voit trădător.

În legătură cu faptul că nu-mi amintesc să fi văzut clar pe acești oameni, în vestibulul meu se intră printr'un palier mai mare, cu încă 3 uși de garsoniere. De la ascensor este un culoar apoi palierul. În fața ascensorului arde un bec. Pe palier mai întotdeauna becul nu merge din motive de economie a blocului. Acest lucru mie îmi convenea pentru că venirile lui Pătrășcanu la mine să fie cât mai discrete. Aveam -până acum câteva luni-o vecină bătrână, Dna Canana, care de câteori ori auzea soneria mea deschidea ușa să vadă cine e. Eu luasem și din cauza aceasta obiceiul de a fi atentă la lift și la pasul lui Pătrășcanu când venea la mine, pentru a-i deschide ușa înainte ca el să sune.

Deci eu deschizând ușa vestibulului care nu este tare luminat, văd siluete neclare mai cu seamă dacă nu port ochelari.

Ori în genere eu nu purtam ochelari când veneau ei la mine, din motive de cochetărie și nu-i puneam decât la nevoie.

Doamna Canana a fost mutată de oficiul de închiriere cu un etaj mai jos.-

ss.Lena Constante

29 Martie 1950

Declarație

140

14055

Subsemnata Lena Constanta, domiciliata
in str. Dionisie Lupu 12, Bucuresti, declar:

Îmi aduc aminte că în anul 1945, în
primăvara, leuș cred mai Patascanu mi-a cerut
să-i pun la dispoziție apartamentul meu din
str. Dionisie Lupu 12 pentru a întâlni neceastă core
lebuie să se petreacă kara. Am acceptat. Mi-mi
aduc aminte că Patascanu să-mi fi spus de cine
e vorba înainte. Dar nimeni că am știut în tin-
tul întâlnirii ~~sa~~ că erau străini. Îmi aduc a-
minte că la întâlnire a luat port n' Belu
Silber. Dar nu-mi aduc aminte să fi fost eu de
fapt la convorbirea lor. Apartamentul meu este
compus din vestibul n' două camere, atelier n' dor-
mitor. Din vestibul n' uita direct în dormitor
n' prin baie se poate uita n' în dormitor. Îmi a-
mintesc foarte vag că eu ar fi deschis ușă dar
s'ar putea ca să-mi închipui doar acest lucru,
atât de mult m'au găndit, sub influența de-
claratiilor lui Patascanu n' Elena, cum s'ar fi putut
întâmpla lucrurile. Este imposibil că eu să fi
stat de fapt cu acești oameni în timpul întvederii

31) ni să fi uitat complect. Cred că după ce am dis-
chis usă, foră măcon să văd bine pe cei ce veneau
mai cu haumă dacă i-a adus Silber, core n^ug^u
tebue să fi uitat primul și vestibulul este mic,
am totuși prins baie în dormitor. Celalți puteam
iute direct în atelier. Dacă ai fi fost nigeră
în odaie, poate ai fi fost atenți la voci și ai
fi reținut mai bine toată înălțimea. De aceea
cred că stăteam de vorbă cu Elena în dormitor.
Poate că lucram pentru că mihi aduc aminte că
pe vremea aceea puseseam o masă de lucru și
în dormitor în fața geamului, pentru a avea ra-
dio-ul la îndemână. Nu-mi aduc aminte să fi
dacă Hanyra sau nu, dar în mod normal te-
bue să fie și el la mine și să stea cu noi în
dormitor.

Au spus că-mi dau haumă acum că erau stăi-
ni din cauza că eu nu le-am reținut numele.
Se poate și să nu-l fi știut nici atunci. Spun
aceasta pentru că în vară la Suagov când am
fost la Josette Lazon cu Patascau și l-am gă-
sit acolo pe Madison nu mi-am adus de loc
aminte să-l fi văzut și nici numele lui nu m-a
impressionat, ca dovadă că și atunci nu l-am
reținut ci mi-a spus aici anchetașorul că eu pre-
tind că nu-l cunosc și mi-am plimbat cu el în

3) barca. Dacă Pătrăscu ar fi avut o înțelegere
cu românii, ar fi fost oamenii politici a căror
nume mi-ar fi fost familiar și nu ar fi pu-
tut uita.

142 162
Când mi-am adus aminte prima dată atâ-
că într'adevăr eu am dat casa mea pentru a
înălțare, sub influența declarațiilor citite de
mine, ale Elene și Pătrăscu, că eu mi-adu-
ceam de loc aminte să fi asistat eu cum ei spi-
reau, am spus că eu fuseseu în ora cu Hong și
că am venit după un telefon acasă. Acest lu-
cru însă e puțin probabil pentru că normal
era ca eu să fiu acasă, nu numai pentru a
deschide ușa, dar pentru eventualitatea sosirii
agentului lui Pătrăscu mai devreme sau înapoi.
Platon.

Cum am apăs să cred că este neceta înăl-
țarea? Pătrăscu nu a întrebuit acest cu-
vânt. De altminteri când i-am cerut un sfat
a face totdeauna cu aerul că cere un lucru
foarte simplu și ușor de făcut. Dar eu era
nevoie să întreb și cuvântul necet pentru că
eu să înțeleg că chemând niște oameni la mi-
ne și nu la el, el a face din pădure, că
să nu se știe că el a văzut acei oameni. La el
acasă avea niște agent și agent, și lăsa locuștii
într'un bloc mic, pe când blocul meu are

4) Fo de apartamente, deci e greu să se sty, unde
merg cei ce iută. Aceasta este un fapt în plus
că ar fi fost americani în uniformă, pentru că
civili nunt putu băta lor la ochi, n' i-on fi
putut prini n' lilber. Apoi faptul că eu nu
am arstat la convorbire niscuună că se vor-
beau lucruri care nu trebuiau să fie știute de
alții. ~~Poi~~ Faptul că nu-mi amintesc nimic
despe întâlnire, sau atât de puțin, cred că este
a dovadă că Patascau n' lilber nu ne-au
povestit nici după plecarea americanilor cele
vorbite. Dar Patascau nu mi-a mai vorbit
nici odată de această întâlnire, nici ca să-mi
atragă atenția să o ținemuse. Aceasta mă face
să cred că el nu-i dădea o mare importanță,
că nici nu o considera ca o vină pentru el.

Chiar acum când dau o explicație a întâlnirii,
cred că era doar o lucr de contact, un schimb
de impresii n' pōieri, nu ceva voit trădător.

În legătura cu faptul că nu-mi amintesc
să fi văzut clar pe acești oameni, vestibulul
meu se iută print' un palier mai mare, cu
încă 3 uși de gersonien. De la ascensor este un
culoar apoi palierul. În fața ascensorului
de un bec. Pe palier mai întâi deasupra becul
nu merge, din motive de economie a blocului.

5) Acest lucru mi s-a convenea pentruca venisese
lui Patascanu la mine sa² fie ca² mi s-a ¹⁵³impus.
Aveam - pana² acum cateva luni - o cecina² ba-
tuta², Du² Canana, care de cate ori auzea sone-
ria mea, deschidea usq² sa² vada² cine e. Eu
luasem² idia² cauza asta obiceiul de a fi atenta²
la lift si la pasul lui Patascanu cand venea
la mine, pentru a-i deschide usa intru² ca
el sa² nu e. Deci eu deschizand² usa vestibulului,
care nu este foarte luminat, vad² ni² luate² neclare
mai cu seama² daca² nu port ochelari. Ori in² general
eu nu purtam² ochelari cand veneam ei la mine,
din motive de cochetarie si nu-i purteam decat²
la nevoie.

Doamna Canana a fost mutata² de oficiul de
lichidare cu un etaj mai jos.

Lena Constante

29 Martie 1950

145 170
145

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, pentru a-mi aduce aminte cât mai multe detalii în legătură cu întâlnirea ce a avut loc în casa mea în Pătrășcanu, Silber și doi americani, Madison și Roberts, am făcut un interogatoriu la care am încercat să dau răspunsurile cât mai just și explicit.

Am desenat și planul apartamentului meu care explică anumite detalii ale întâlnirii.

(urmează planul cu explicații, vezi original pag.1)

1. Data întâlnirii ?

- În anul 1945, primăvara. Premiera teatrului de Păpuși a fost în Iunie, știu că era extrem de cald. Trebuie să fi fost cam în Aprilie-Mai, dacă lucrăm cu Elena în seara aceea pentru teatru.

2. Ce mi-a spus Pătrășcanu ? Dece la mine ?

- Nu-mi amintesc exact ce mi-a spus, dar știu că nu a făcut caz special de discuție. Nu a spus că are o întâlnire secretă, dar că vrea să se întâlnească cu oameni ce nu-i poate primi acasă. Nu-mi amintesc să-mi fi spus atunci cu cine. Dece cred că este vorba în această întâlnire de americani ? Cu români politicieni se întâlnea la Terosian și dacă ar fi fost români le rețineam numele, ar fi fost cunoscute.

Din faptul că nu-i primea nici Belu, care stă într'un bloc mic, reese că băteau la ochi. Civili ar fi putut trece și la Belu neobservați. Deduc deci că erau în uniforme americane de aceia blocul meu, cu 70 apartamente era cel mai convenabil. Apoi veneau des la mine și agentul nu-i aștepta pe vremea aceea, la mine acasă nefiind loc. El ~~XXXXX~~ pleca cu mașina și venea la ora fixată să anunțe că a sosit mașina. Fiind circulație mare, portarii nu întrebau nimic.

Faptul că nu am luat parte însemna și el că se discutau lucruri serioase și confidentiale. Noi nu cunoșteam nu de multă vreme, dar destul pentru a avea încredere în discreția noastră fără însă a cunoaște detaliile.

3. La ce oră ?

- Seara, dupe masă. Elena venea de obicei de la atelier

intre 3-9 seara.

4. Cine a fost prezent ?

- L. Pătrășcanu, Bela Silber, Madison și Roberts, Elena Pătrășcanu, cu și probabil Harry Brauner.

5. Când a venit Pătrășcanu ?

- Pătrășcanu trebuie să fi venit primul ca să-i primească și apoi să trimeată mașina Elenei la atelier. E probabil să fi venit înaintea lui Harry, noi căutam atunci prilej să fim singuri cât de puțin (cât de puțin" adică un scurt timp).

6. Când a venit Elena ?

- Nu aș putea preciza dacă chiar îmi aduc aminte ea, sau pentru că a spus-o ea, dar este probabil, chiar sigur că ea a venit ultima. Niciodată aproape nu s'a întâmplat altfel, ea fiind extrem de inexactă. Din vestibul prin baie a intrat în dormitor.

7. Când a venit Bela Silber ?

- Bela a venit după Pătrășcanu, la ora fixată. Acesta e primul lucru ce pare să văd. Pe Bela în vestibul și doi oameni în spatele lui, în umbră. Lumina pe palierul meu era mereu lipsă din economia administrației blocului. Din cauza vizitelor lui Pătrășcanu, ca să nu fie văzut de vecinii din cele 2 garsoniere lipite de ușa mea, mai cu seamă de Dna Canano, care deschidea ușa la fiecare sonerie, eu nu ceream să se pue bec, cu toate că era chiar întuneric. Cât îmi pot aduce aminte am deschis ușa și m'am retras prin baie în dormitor, Bela introducând pe Americani în atelier. Bela era cunoscut însă de portari, ceea ce ar dovedi că nu se făcea chiar atât de riguros.

8. Când au venit americanii ?

- Eu îmi aduc aminte că au venit odată cu Bela. Dar atât m'am sugestionat să-mi aduc aminte această întâlnire că poate am imaginat scena sosirii. Îndoiala mea provine din faptul că poate nu a vrut să fie văzut de portari, care ar fi înțeles unde merg americanii.

9. Am fost de față eu la convorbire ?

- Nu. Ar fi imposibil să fi uitat orice imagine a întâlnirii, chiar dacă aș fi putut uita vorbele. Nu am stat în dormitor cu Harry și cu Elena. Aveam atunci o masă de lucru în fața geamului. E probabil că din discreție am pus să cânte radio-ul în surdina. Apoi nu cunosc limba engleză decât citind lucrări ușoare, dar nevorbind și neînțelegând limba vorbită. Chiar dacă întâlnirea nu prezenta un caracter grav, încă nu avea rost și nu aveam calitatea să asist sau să iau parte. Nici din curiozitate nu am luat parte pentru că necunoscând limba engleză m'aș fi simțit în inferioritate, lucru care nu-mi place.

11/17 172

10.-A fost Harry de față ?

- Pentru aceleași motive nu. Pătrășcanu îl socotea pe Harry ca tipul artistului boem. Cred că niciodată nu a ajuns să-i prețuiască calitățile, pe care cu firea lui nu le înțelegea.

11.-A fost Elena de față?

- Intrebată azi dacă nu am auzit englezește, îmi aduc aminte de vocea ei ; deci la un moment dat a trecut în atelier.

12.-Mi s'a spus numele lor ?

- Cred că da și că eu le-am uitat. Când aici anchetatorul a pronunțat aceste nume, mi s'a părut cunoscute chiar în această împrejurare; dar în clipa aceea, sigură fiind că la mine nu au fost, am avut impresia că cunosc aceste nume din ziare, dela vre-un proces și m'am speriat și mai rău.

13.- I-am auzit vorbind ?

- Nu-mi aduc aminte. Dacă noi stăteam de vorbă, chiar fără radio, și ei vorbeau în atelier în nișe (cum i s'a întâmplat lui Silber cu Pătrășcanu de două trei ori) nu se auzea până în dormitor. Ușile sunt de lemn plin, fără sticlă și fără profiluri.

Vocea Elenei trebui să o fi auzit la plecare. Poate că emoționată din cauză că vorbea o limbă de care nu este sigură vorbea tare.

14.- Stiu ce s'a vorbit ?

- Nu-mi aduc aminte să mi se fi spus. Bănuesc că era un schimb de vederi și idei politice în acel moment de luptă între partide, care-i interesa pe toți în egală măsură. În public, Pătrășcanu avea reputația de a fi un comunist, dar neorbit de patimă. Nu-mi aduc aminte să-mi fi rămas impresia vreunui lucru grav, pentru că atunci nu ași fi putut uita această întâlnire. Părerea care o am despre ce s'a vorbit poate fi și o urmă inconștientă a reflecțiilor ulterioare ale lui Belu cu Pătrășcanu.

15.-Mi-a vorbit vreodată Pătrășcanu de această întâlnire ulterior ?

- Nu mi-a vorbit. Chiar la Snagov în vară când ne-am dus la Josette Lazăr nu am făcut legătură între americanul cu care ne-am ~~întâlnit~~ plimbat cu barca și întâlnire cu toate că era numai peste câteva luni. Dar Pătrășcanu și Elena îl cunoșteau dinainte.

16.-Mi-a vorbit Belu Silber ?

- Nu.

17.-Elena ?

- Nu.

18.-Harry ?

Nota noastră. La Snagov a fost un alt american în cherna Bouhar.)

- Nu. Având impresia că Pătrășcanii mint am încercat aici printr'un bilet aruncat în celulă să aflu dacă el își amintește dar nu mi-a răspuns.

19.-Dece am uitat ?

- În primul rând eu aveam doar un rol secundar, nu ca în cazul Pogoneanu când am făcut demersurile pentru întâlnire.

Nu am asistat la întrevvedere, nu mi-a vorbit nimeni despre aceasta ulterior, nu-i cunoșteam și nici nu aveam nume cunoscute măcar din auzite.

20.- Dece m'au încurcat mai rău anchetele ?

- La primul meu interogatoriu, câteva zile după arestarea primă, tov. Drăghici și încă un altul mi-au luat un interogatoriu

Au insistat asupra drumului meu la Ankara și Praga, întrebându-mă ce și cu cine am vorbit. Ori eu la Ankara nu vorbisem cu nimeni decât public și în așa fel că cumnatul meu mi-a povestit ulterior că membrii ambasadei mă porecliseră "Ochiul Moscovei". La Praga la fel nu vorbisem decât cu Nicol Gross ce am relatat. La al doilea interogatoriu aceleași întrebări.

Aici mi se pun următoarele întrebări :

1. Cine m'a pus să am legături cu Pătrășcanu?
2. Cine l-a pus pe Harry să aibă legături cu Elena?
3. Ce am făcut la Ankara-Praga?
4. Ce comision am făcut la Ankara pt. P?
5. Ce informații am dat lui Nicol Gross la Praga?
6. Dacă Nicol mi-a dat o misiune ?
7. Ce legături am avut cu străinii?

Ex

Cum toate întrebările puse arătau bănuiala și chiar acuzația de spionaj (a fost cuvântul chiar întrebuințat de anchetator) cum eu dela prima anchetă eram speriată de această bănuială și mai mult decât atâta și de faptul că fiind nevinovată acuzația totuși ar rămâne, când mi s'a pus întrebarea : "Dacă la mine s'a întâlnit P. cu americani?" și cum eu într'adevăr uitasem complet această întâlnire, fără să mai mă gândesc am răspuns categoric, nu.

Declarațiile scrise ale lui P. și El. mi s'au părut minciuni.

21.-Dece m'au încurcat declarațiile lui Pătrășcanu și Elena ?

- Afirmau ambele categoric că eu fusesem martoră la întâlnire. Lucru care nu este adevărat. Se contraziceau în ce-l privește pe Harry. Cum eu nu îmi aduceam aminte nimic am fost convinsă că s'au înțeles să spuie o minciună, că întâlnirea a avut

loc în altă parte, dar că socoteau că pt. mine faptul de a fi dat casa nu va constitui o vină atât de gravă, ca pentru altul X, mai amestecat în aceste lucruri.

Mi-am spus că până la urmă Elena nu s'a îndurat să vorbească și de Harry, având pentru el mai multă simpatie.

22.- Cum am ajuns să-mi amintesc chiar sub o formă vagă,

- Afirmațiile anchetei și declarațiile scrise erau totuși categorice. În afară de întrebările în legătură cu activitatea mea presupusă de spionaj, ancheta știuse exact tot ce făcusem dela P. sau Elena. M'am gândit că poate declarațiile lor sunt juste, dar parțial juste. Am început să mă gândesc la detaliile posibile. Atunci mi-am adus aminte că am dat într-o seară casa Dar cui? Si nu-mi aduceam aminte să fi asistat. Am găsit atunci soluția cu eșitul în oraș și întoarcerea acasă în urma unui telefon. Nu am inventat-o, dar mi-a apărut atât de evidentă că am fost sigură că este justă.

Dar tot gândindu-mă m'am gândit că nu este logică și normală din ~~următoarele~~ motive ? 1. Nu avea rost să mă scoată din casă din moment ce erau 2 odăi, 2/ar fi putut veni pe neașteptate agentul și era normal ca eu să-i deschis ușa, 3/ ar fi putut să mă caute cineva, la ușa sau la telefon, 4/ trebuia și lui Belu să-i deschidă cineva ușa.

Atunci am avut un fel de imagine tulbură a lui Belu cu doi domni, ar fi prea mult să spui că în uniformă. Această imagine era normală să nu fie clară, față de întunericul din palier vestibulului mic și miopia mea. Ochelarii, din cochetărie nu-i întrebuițez decât la nevoie. Atunci mi-am dat seama că declarațiile lor trebuie să fie pe jumătate adevărate. Ori eu făceam mereu efortul de memorie de a-mi aduce aminte ceea ce ei declaraseră, adică aspectul casei cu noi toți împreună. Cred că nici eu nu au făcut o greșală intenționată, ci că nu au dat chiar atât de mare importanță întâlnirii atunci și acestui detaliu acum.

Întrebată dacă Elena a trecut în atelier mi-am adus aminte vocea ei vorbind englezeste.

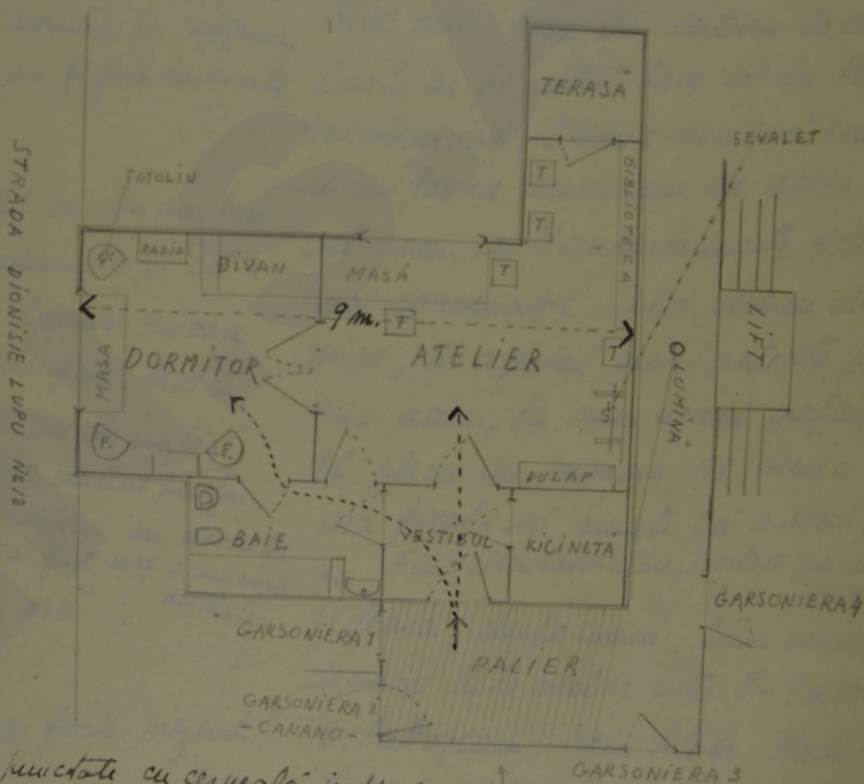
Voi încerca să-mi amintesc mai multe detalii și mai precise.

ss. Lena Constante

29 Martie 1950

Subsemnata Lena Laurenti, domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12, București, pentru a îmi aduce aminte că mai multe detalii în legătură cu înțelesul și a avut loc în casa mea între Patascanu Filip și doi americani Madison și Roberts, au făcut un interogatoriu la care am încercat să dau răspunsuri cât mai precise și explicite.

Am desenat în planul apartamentului meu conținutul amănunțit al înțelesului.

Linia punctată cu cerneală indică intrarea în vestibul, și din vestibul în atelier și din vestibul, bae în dormitor. Din atelier se intră direct în bae. Ușile între atelier și dormitor sunt de lemn plin.

Partea de palier unde nu bate lumina este complet în întinere. Pentru a nu se pipăie pe pereți.

1) Data înfălțurii?

1) În anul 1945, primavara, ^{ATG} mura tatălui de Păpuri ^{ATG} în de-
mie, stă ca era exterioară de cald. Trebu-
ia să fi fost cam în Aprilie - mai, da-
că lucram cu Elena în Hra acia pt.
teatru.

2) Ce mi-a spus Pătrășcanu?
Dece la mine?

Mu-mi amintesc să-mi fi spus
atunci cu cine. Dece eu ca' este
vorba de accorț înfălțurii de
americani? Cu românii politicieni
se înfălțurau la Todoran, și da-
ce să fi fost românii la rețineri
numele. ar fi fost cunoscut.

Tăpăul că au au luat
poziția interioară și el ca' se
discutau lucruri serioase
și confidențiale. Moșu
cunoștea nu de multa
timp, dar destul pentru
a avea încredere în discuțiile
noastre fără însă a cunoaște
detaliile.

3) La ce ora?

4) Cine a fost prezent?

5) Când a venit Pătrășcanu?

("cât de puțin" adică
chiar un scurt timp)

2) Mu-mi amintesc ce mi-a spus, da
stă ca nu a făcut ~~un~~ caz special de
discreție. Mu a spus că au o înfă-
lțură secretă, dar că vea să se în-
fălțurească cu oamenii ce nu-i po-
teau primi acasă. Din faptul că nu-i
putea primi pe Belu, care stă într'un
bloc mic, reze ca' băteau la ochi.
Cicili ar fi putut ține și la Belu
neobservat. Deduc deci ca' erau
în uniforme americane de aceea lă-
cul meu, cu 70 apartamente era cel
mai convenabil. Apoi veneau des la
mine, și agentul nu-i aștepta pe ve-
nuea acia, la mine acasă nefiind lor.
El pleca cu monina și venea la
ora fixată să aștepte ca a sosit masi-
na. Fiu de circulație uian, portană în interior
mimic.

3) Seara, după masă. Elena venea
de obicei de la atelier între 8-9 seara.
L. Pătrășcanu, Belu Silber, Madison și
Roberts, Elena Pătrășcanu, etc și mama.
Bill Hany Prauner.

Pătrășcanu te cere să fi venit primul
ca să-i primească și apoi să-l înmădă
masina Elenei la atelier. E probabil să
fi venit înaintea lui Hany, noi cântăream
atunci mi leșul și fiiu și guri cât de puțin.

30
6) Când a venit
Elena.

7) Când a venit
Belu Kilber?

8) Când au venit
Americani

6) Nu am putut preciza data chiar dacă
aduc aminte eu, sau pentru că a fost
ea, dar este probabil, chiar sigur că ea
a venit ultima. Niciodată aproape nu s-a
întâmpnat altfel, ea fiind extenu de in-
exactă. Din vestibul, prin baie, a intrat în dor-
mitor.

7) Belu a venit după Patascanu, la
ora fixată. Acesta e primul lucru ce
parcă văd. Pe Belu în vestibul n-ai
văzut în spatele lui, în umbră. Lumina
pe pacientul meu era mereu lipsă, din
economia administrației blocului. Din
cauza vizitelor lui Patascanu, ca să nu
fie văzut de vecinii din cele 2 garsoniere
lipite de usă mea, mai cu seamă de
D^{le} Lănușă, care deschidea usă la fe-
cile sonerie, eu nu ceream să se pu-
lească, cu toate că era chiar istovitor.
Când eu pot aduce aminte am deschis
usă și mi-am așezat prin baie în dormi-
tor, Belu introducându-l pe Americanii
în atelier. Belu era cunoscut înșă
de portari, ciace se dădă că nu se
ferea chiar atât de riguros.

8) Eu mi-aduc aminte că am venit a-
dată cu Belu. Dar atât mi-am răstăruit
să-mi aduc aminte acea dată în fața
poartei am imaginat scena soneriei. Îndoi-
mea proxime din faptul că poartă mea
era să fie văzută de portari, care o fi-
nău unde merg americanii.

9) Am fost de
fata, eu & la
concombinare?

Mu. ~~Am~~ fi unuori fi'l sa' fi uita' orice
imagine a curatimii, chiar daca' po' fi pu-
tut uita corbela. Eu am stat in dormitor
cu Hanu si cu Elea. Aveam atunci o
masa de lucru in fata geamului. E proba-
bil ca' din discretie am pus sa' caute ra-
dia-ul in hordina. Apoi nu curiosc liin-
ba englya decat citind lucruri usoare, dor-
nevotind si neintelegand limba vorbita.

Chiar daca' curatimnia nu prezenta un ca-
racter grav, inca' nu avea rost si nu a-
veau calitatea sa' asist sau sa' iau parte.

Nici din curiozitate nu am luat parte,
pentruca' ~~nu~~ ~~nu~~ ne curioscand limba
englya nu' am fi nimerit in inferioritate,
lucru care nu-mi place.

10) A fost Hanu
de fata?

10) Pentru acelorasi motive nu. Patoscam
il socotim pe Hanu ca tipul artisticului nostru.
Cred ca' miciodata' nu a ajuns sa' si petreasca
calitatile, pe care cu firea lui nu le intelegea.

11) A fost Elea
de fata?

Intrebata-asi daca' nu am auzit vorbind
si englyesti, i-am aduc aminte de vorba
ei; deci la un moment dat a trecut in
otelrei.

12) Mi s'a spus
numele lor?

Cred ca' da si ca' eu le-am uita'. Cand aici
arheologul a pronuntat aceste nume, mi
s-au parut cunoscuti chiar in aceasta dispe-
nchere; dar in clipa aceea, figura' fiind ca la
nume nu au fost, am avut disperia ca
curiosc aceste nume din ziore, dola nume
moale, si mi-am speriat si mai rau.

9) 3-am augzit
corbint?

179
13) Mi mi aduc aminte. Dacă mi-
trau de vorba, chiar fără păta
ei corbiam în atelier în mîse, (cum
i s'a înălțat lui Ilber cu Patascan
de dora tîrîri) nu se augza pînă
în dormitor. Ușile sunt de lemn plin,
fără sticlă și fără profiluri.

Voca Eleni. Te bui să a fi augzit la
plecare. Poate că e cuotă onată din cauza
că vorba a liubă de core mi este ngura
vorbea fore.

14) Fui ce s'a
corbit?

14) Mi mi aduc aminte să mi se fi spus.
Bănuiesc că era un schimb de vederi
idei politice în acel moment de luptă
între partide, care-i interesa pe toți în e-
gală măsura. În public, Patascan a-
vea reputația de a fi un comunist, de
neorbit de patimă. Mi mi aduc a-
minte să-mi trăiasc cușoria orezului
cu graa, pentru că atunci mi ar fi putut
ușta accosta în tîmire. Păreca core o au
despre ce s'a corbit poate fi n' o unu
inconștientă a reflecțiilor ulterioare ale
lui Belu cu Patascan.

15) Mi-a corbit
creodată Patascan
de această cîstărie
ulterior?

15) Mi mi-a corbit. Chiar la hagog
ci vara cînd ne-am dus la Gontu
Lazor nu am făcut legătura între au-
ricamul cu core ne-am plîmbat cu bron
și în tîmire cu foate că era numai
peste cîteva luni. Dar Patascan și Eleni
il cumoteam dinaintea.

6) Mi-a vorbit
Bela L. L.

17) Elena?

18) Hany?

16) Mu

17) Mu

18) Mu. Având cunoștința că Patroșcanii nu
au încercat aici print' un bilet amical de co-
lulă să afle dacă el își amintea clar nu
mi-a răspuns.

19) Dece am vi-
sat?

În primul rând eu aveam doar un rol x-
cundor, nu ca în cazul Pogonaru când
am făcut demersuri la pentru înfățișare.
Nu am arătat la întrebare, nu mi-a vor-
bit nimănui despre această ulterioară, nu-i
cunoșteam n' nici nu aveau nimeni cunos-
cute anăon din angije.

20) Dece nu au înca-
cat aici rău
anchetele?

La primul meu interogatoriu, câte va zi
după arstarea primă, for. Draghici n'
încea' un altul mi-au luat un interogatoriu.

Am insistat asupra drumului meu la Ankara
n' Praga, între bându-mă ce n' cu cine au
vorbit. Ori eu la Ankara nu vorbisem cu
nimănui decât public n' în afară fel că
cumulatul meu mi-a povestit ulterior că
membrii au basodiei mă' porecliseră "Ochiul
Moscowei". La Praga la fel nu vorbisem
decât cu Nicol Gross ce am relatat.

La al doilea interogatoriu același in-
tibau.

Aici mi se pun următoarele întrebări:

1) Cui mi-a pus să am legături cu Patroșcanii?

2) Cui l-a pus pe Hany să aibă legături cu
Elena?

3) Ce am făcut la Ankara - Praga?

- 4) Le comission au faul la Ankora P. P.
- 5) Le informati au dat lui Nicol Grosvald?
- 6) Dacă Nicol mi-a dat o scrisoare?
- 7) Le legături au avut cu străini?

Cum toate aceste bătăli puse arătau bătăli
n'clon acuzată de spionaj, cum (a fost cu-
vântul clon în te buintat de anchetator) cum
eu dela prima anchetă eram speriată de a-
ceastă bătăli și mai mult decât atât
și de faptul că fiind meninovată acuzată a fa-
lur ar răuăm, când mi s'a pus în te-
bata :

"Dacă la mine s'a întâlnit P. cu ameri-
canii"? și cum eu iut'adevăr iut'seu com-
plet această întâlnire, fără să mai mă
gândesc am răspuns categoric nu. Declara-
țiile scrise ale lui P. și El. mi s'au putut
minciuni.

27
Dacă mi-au înca-
cat declarațiile lui
Păscaru și Elia?

Afirmam ambele categoric că eu fusese
mortor la întâlnire. Lucru care nu este
adevărat. Se contorzeau în ce-l privești
pe Hong. Cum eu nu iui aduceam nimic
nimic am fost conștientă că s'au înțeles să
știi a minciuna, că întâlnirea a avut
loc în altă parte, dar că vocatiau că pt.
mine faptul de a fi dat cosa mi va
constitui a viață atât de gravă, că pt.
altul, x, mai amestecat în aceste lucruri.

Mi-au spus că până la urma Elia nu
s'a îndurat să vorbească n' de Hong, având
pt. el mai multă simpatie.

22) Cum am
apins să-mi
amintesc din
rău o formă
vază.

Afirmatiile anchetei n' declaratiile ¹⁸² ~~158~~ ¹⁵⁸ ~~158~~
erau soluti categorice. Eu așara de în bă-
rile în legătura cu activitatea mea presu-
pă de spionaj, ancheta stăse exact tot ce
făcusem, dela P. sau Elia. Nu am gâ-
dit că poate declaratiile lor sunt juste,
dar parțial juste. Am început să mă gâ-
desc la detaliiile posibile. Atunci mi-am
adus aminte că am dat cît' o seara cosa.

Doncui? Și nu-mi aduceam aminte să fi
existat. Am gîtit atunci soluția cu exitul
în noaptea n' întorcerea acasă în urma unui ta-
fon. Nu am inventat-o, dar mi-a apărut
atît de evidentă că am fost sigură că este
faptă.

Dar tot gîndindu-mă mi-am gîndit că
nu este logică n' morală din următoarele
motiue: 1) Nu aicea rost să mă scotă din
casa din moment ce erau 2 oclăi, 2) ar fi
putut veni pe neașteptate agentul n' era nor-
mal ca eu să-i deschid ușa, 3) ar fi pu-
tut să mă cante cîneva, la ușa sau la t-
lefon, 4) telefon n' lui Belu să-i deschid
cîneva ușa.

Atunci am avut un fel de imagine
tîlbură a lui Belu cu doi domni, ar fi
putut mult să spui că în uniformă. Această
imagine era normală să am în clonă, fapte
de istoricul din palier, vestibulul meu
n' miopia mea. Ochelarii, din coquetărie

Am-i înțelebuntz decât la nevoie. Atunci ¹⁸³ ~~nu~~ au
dat nama că declarațiile lor trebuie să fie
furnate adevărate. Ori eu făceam mereu efor-
tul de memorie de a-mi aduce aminte ceea
ei declaraseră, adică aspectul corei cu morțofi
impesuni. Cred că nici ei nu au făcut o
gusă, intenționată, ci că nu au dat chi-
or atât de mare importanță înălțării atunci,
și acestor detalii acum.

Întrebata: dacă Elena a trecut în atelier
nu au adus aminte vocea ei vorbind engleză.

Voi încerca să-mi revădăsc mai multe
detalii și mai precise.

Lena Constante

29 martie 1956

1859 184
1859

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, în complectare la declarația mea privind întâlnirea ce a avut loc în apartamentul meu între L. Pătrășcanu și doi americani :

1. Am declarat că la Silber fiind blocul mic, nu a avut loc întâlnirea, pentru a rămâne mai secretă. Mă gândesc acum că nu acesta este motivul și faptul că Silber locuia cu Nuțu, mai târziu soția lui, care fiind o membră de partid "pe linie" cum ziceam noi, era ținută în necunoștința acestor acțiuni făcute în ascuns de Partid, de frică ca ea să nu le divulge.

2. Gândindu-mă mai bine, îmi dau seama că Pătrășcanu, care era atât de atent ca soția lui să nu vorbească prea mult cu englezi sau americani la recepții, care mi-a atras atenția să nu mai îl văd pe Butler își dădea seama de gravitatea întâlnirii și a ales casa mea foarte atent, ca dându-i cele mai multe garanții că întrevederea nu va fi aflată de Partid.

Dacă ținea așa de mult să nu se afle înseamnă că scopurile avute nu erau spre folosul Partidului. Apoi cei doi americani nu erau copii, ca ei să vorbească trebuia și Pătrășcanu să vorbească la rândul lui.

3. Imaginea pe care mi-am amintit-o : Belu și cei doi americani în vestibul și la intrare este justă chiar dacă Belu a venit înaintea lor. În mod normal eu am răspuns la sonerie și cum nu-i cunoșteam, ori l-am chemat pe Belu, ori el era atent la ușa atelierului (e cu geam) spre vestibul și a venit repede să-i primească. Deci în ambele cazuri el era în prim plan, mai în lumină și americanii în ușe mai întunecați.

Deci această imagine este un fapt real și nu un produs al imaginației mele, lucrând sub imboldul dorinței mele de a îmi aduce aminte această întrevedere petrecută la mine în casă.

4. Îmi aduc aminte precis că Elena a întârziat și că a stat întâi la oglindă în baie sau în dormitor să se aranjeze. Îmi aduc aminte că a intrat în atelier. Însă și faptul că "a întârziat" cum a spus arată că avea intenția să asiste la convorbire.

1860 1685

Nu-mi aduc aminte dacă s'a dus în atelier numaidecât, dar cred că a stat întâi cu mine, în dormitor. Inșă sunt sigură că a stat și ea de vorbă cu americanii. De altminteri ea lua totdeauna parte la viața politică a lui Pătrășcanu.

ss. Lena Constante

29 Martie 1950

Am observat la contactul cu domnișnița ci o.
Domnișnița Lepu R., Bucurști în complexul la declarația
mea privind întâlnirea ce a avut loc în aparta-
mentul meu între Patoscan și doi americani.

1) Am declarat că la Hilber fiind blocul mic, nu
a avut loc întâlnirea, pentru a rămâne mai secret.
Mă gândesc acum că nu acesta este motivul ci faptul
că Hilber locuia cu ~~un~~ Muly, mai târziu soția lui,
care fiind o membră de partid, "pe linie", cum ziceam
noi, era ființă în necunosțință acestor activități
făcute în asumpți de Partid, de fică ca ea să nu
le divulge.

2) Gândindu-mă mai bine, îmi dau seama că Patoscan
care era atât de atent ca soția lui să nu vorbească
prea mult cu englezi sau americani la recepție, care
mi-a atras atenția să nu mai îl văd pe Butler,
în daștea năma de gravitatea întâlnirii și a ale-
cose mea foarte atent, gândindu-i că mi-a multe ga-
ranții că înțelegerea nu va fi cunoscută de Partid.

Dacă fiind așa de mult să nu se afle, înțeleg
că scopurile avute am erau spre folosul Partidului.
Apoi aici doi americani nu erau copii. Ca ei să vor-
bească, trebuia și Patoscan să vorbească la rândul
său.

3) Imaginea pe care mi-am amintit-o; Belu și cei
doi americani în vestibul și la autor este justă.

chiar dacă Belu a venit înaintea lor. În mod normal
eu am răspuns la sonerie și cum nu-i cunoșteam,
ori l-am chemat pe Belu, ori el era atârnat la usa
atelierei (e cu graun) și pe vestibul n-a venit npe-
de să-i primească. Deci în ambeli coguri el era
în prim plan, mai în lumină și americanii, în ure,
mai întrecuți.

Deci această imagine este un fapt real și nu
un produs al imaginației mele, lucrând mihi in bo-
dus dormitorului meu de a mi se aduce aminte ge-
na? înțelegere petrecută la mine în casă.

4) Mi aduc aminte precis că Elena a întors și
că a stat întâi la oglindă în baie sau în dormitor și
se aranjează. Mi aduc aminte că a stat în atelier.
Însă faptul că a întors" cum a spus mata, că
avea intenția să asiste la convorbire.

Eu-mi aduc aminte dacă s-a dus în atelier
unvaidică, sau dar cred că a stat întâi cu mine
în dormitor. Însă sunt sigură că a stat și se de-
cora cu americanii. Dealtminte, ea l-a tot-
deauna pe la viața politică a lui Patroscan.

Lena Contant

29 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnată Lena Constante, din domiciliu în str. Dionisie Lupu 12, în completare la declarația privind întrevăderea Pătrășcanu-Pogoneanu am uitat să menționez că Pogoneanu cunoștea locuința mea, pentru că fusese la mine odată în timpul războiului, cu Octavian Neamțu, Nae Popescu și Harry Brauner.

În afară de amintiri comune din monografie, privind fotografiile ce le aveam din timpul acela, s'a discutat și despre război. Trebuia să fi fost în ultimul an înainte de sfârșitul războiului pentru că toți erau de acord că victoria este asigurată aliaților. Dar Pogoneanu a avut o discuție în contradictoriu cu Neamțu, în legătură cu Englezii și Rușii.

Se temea de înaintarea lor la noi. O. Neamțu, nu știu dacă chiar din convingere sau din spirit de contradicție îl combătea și îi-a atras epitetul de "comunistule" din partea lui Pogoneanu.

Când i-am vorbit de întâlnirea cu Pătrășcanu mi-a fost ușor să-i explic să urce un etaj mai sus, și i-am spus numărul garsonierii.

ss. Lena Constante

30 Martie 1950

Declarație

1964 167 ¹³⁵

Subsemnata Leva Contaut, domiciliată în
str. Dionisie Lupu 12, în completare la declarația
măriei întărederea Patascanu - Pogoneanu am uitat
să menționez faptul că Pogoneanu cu noștea Co-
cuiță mea, pentru că fusese la mine o dată în
timpul războiului, cu Octavian Meautu, Mac Po-
pescu și Harry Brauner.

În afara de amintiri comune din monografia,
măriei fotografiile ce le aveam din timpul acela,
și a discutat și despre război. Trebuia să fi fost în
ultimul an înaintea sfârșitului războiului pentru că
toți erau de acord că victoria este asigurată alia-
ților. Dar Pogoneanu a avut o discuție în contra-
dicții cu Meautu, în legătură cu Euglyi în Rusia.
Se temea de înaintarea lor la noi. O. Meautu, nu
știa dacă chiar din convingere sau din spirit de con-
tradicție îl combattea și și-a atras epitetul de
„comunistul” din partea lui Pogoneanu.

Când i-am vorbit de întâlnirea cu Patascanu,
mi-a fost ușor să-i explic să urce un etaj mai
sus, și i-am spus numele garsonierii.

Leva Contaut

30 Martie 1950

105
191
165

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu nr.12, București, în declarația despre întrevvedereea între Pătrășcanu și Pogoneanu, vorbind cu O. Neamțu am spus că Harry și cu mine îi erau recunoscători pentru atitudinea lui față de Harry în timpul războiului și am uitat să explic aceasta.

În afară de faptul că s'a interesat prietenește de soarta lui, atunci când au început trimiterile în Transnistria, m'am gândit să vorbesc despre ce s'ar putea face ca să evit această eventualitate cu acei oameni pe care îi cunoșteam "la putere" sau în posturi oficiale.

Am recurs atunci, rugându-i să vie la mine la Mircea Vulcănescu, care era mi se pare secretar general, la Neamțu care lucra la propagandă, la Eugen Bălan dela Monitor. Singurul care a venit și fără să-mi poată spune nimic precis totuși s'a arătat gata să facă la nevoie ce i-ar sta în putință a fost Neamțu.

Mai târziu când am plecat cu Harry la țară, la Dorica Bălan, tot Neamțu i-a dat lui Harry o hârtie oficială, nu mai știu exact ce, care mi se pare că nu era tocmai legală, dar putea fi prezentată la vreun control.

După 23 August, a făcut cu mari dificultăți trecerea "Arhivei de folclor" la Fundații numindu-l pe Harry consilier.

În legătură cu Mircea Vulcănescu; îl cunoșteam tot dela monografie și eram în relații bune cu soția lui. Dădusem un an în 1940 lecții de desen fetițelor lui. Îl cunoștea bine dela monografie și pe Harry.

În legătură cu "banchetul" dat de Neamțu la Capșa în cinstea lui Belu pentru un împrumut dat de CEC Fundațiilor; și eu și Harry pusesem o vorbă bună pe lângă Belu ca să intervie să se acorde. Belu lucra atunci la CEC. Drept mulțumire, Neamțu din fondul cultural al Fundațiilor, dă Teatrului de Păpuși, care atunci aranja sala "Caravana" o subvenție mi se pare de zece milioane. În vara 1945 spre toamnă.

ss. Lena Constante

30 Martie 1950

Declarație

166 168 ~~192~~

Subsemnata Leoa Contăntu, domiciliată în strada Dionisie Lupu nr. 12, București, în declarația despre viața adevărată în Patascau și Pogoneanu, vorbind de O. Meantău am spus că Hory și eu nu ne ținem reciprocă pentru abținerea lui față de Hory în timpul războiului, și am uitat să explic aceasta.

În afară de faptul că s-a interesat prietenește de soarta lui, atunci când am început trimiterile în Transnistria, mi-am gândit să vorbesc despre ce s-ar putea face ca să evit această eventualitate cu acei oameni, pe care îi cunoșteam „la putere” sau în posturi oficiale.

Am recurs atunci, rugându-i să o ducă la mine la Mircea Vulcănescu, care era mi se pare secretar general, la Meantău care lucra la propagandă, la Eugen Balan de la Monitor. Sigurul core a venit și fără să-mi poată spune nimic precis totuși s-a arătat gata să facă la nevoie ce i-or fi în puter să facă Meantău.

Mai târziu când am plecat cu Hory la țară, la Dorica Bălan, tot Meantău i-a dat lui Hory o hârtie oficială, nu mai știu exact ce, care mi se pare că nu era tocmai legală, dar putea fi pe-

gentată la un control.

După 23 august, a făcut cu mari dificultăți
țecerea „Arhivei de folclor” la Fundații muni-
pe Hany consilier.

În legătura cu Mircea Vulcănescu; îl cunoș-
team tot dela monografie și erau în relații bune
cu soția lui. Dădusem un an, ~~chiar în timpul răz-~~
~~boiului sau exact înainte de~~ în 1940 lecții de
desen fetitelor lui. Îl cunoștea bine dela mono-
grafie și pe Hany.

~~Lena Courtaut~~

~~30 Martie 1950~~

În legătura cu „bauchetul” dat de Meauty la
Căpsa în ciustra lui Belu pentru un împrumut dat
de C.E.C. Fundațiilor; și eu și Hany puseseam
o vorbă bună pe lângă Belu ca să se intervie-
ză se acorde. Belu lucra atunci la C.E.C.

Dept multă vreme, Meauty din fondul cultu-
ral al Fundațiilor, da Teatrului de Păpuri core
atunci aranja sala „Caravana” o subvenție mi-
ne pore de ~~10.000~~ zece milioane. La sfârșitul
său În vara 1945 s-a toarnă.

Lena Courtaut

30 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, în legătură cu relațiile mele cu Octavian Neamțu mai am de declarat următoarele :

Teatrul de Păpuși era foarte prost intsalat în sala "Caravana" a Ministerului Informațiilor. Elena Pătrășcanu și cu mine colindam toate sălile posibile de avut fără bani și nu găseam nimic. În anul 1946.

Tot în acel timp, Octavian Neamțu vroia să obție de la Ministerul Justiției prelungirea contractului de închiriere a Fundațiilor Regale asupra plangeului Senatului, de la podul Senatului. M'a rugat atunci să-l pui în legătură cu Pătrășcanu pentru aceasta, el vrând să construiască acolo un mare local de cultură, cu teatru, cinematograf, bibliotecă, etc.

Oferea să pui sala de conferințe a acestui local la dispoziția teatrului de păpuși dacă i s'ar prelungi contractul.

Am vorbit cu Elena care s'a arătat încântată de posibilitatea de a avea o sală modernă și făcută după planurile ei.

Si eu și ea am intervenit pe lângă Pătrășcanu ca să-i prelungească contractul și l-a prelungit.

Neamțu a avut însă după aceea mari dificultăți cu antreprenorii (Fundația neavând bani) care aveau pretenții prea mari. Tratatativele se prelungeau și Elena era din ce în ce mai supărată, spunând că Neamțu este necinstit.

Simțindu-mă foarte prost din cauza acestei întorsături i-am spus lui Neamțu supărarea Elenei și atunci a decis să înceapă imediat măcar sala teatrului.

Aceasta s'a construit conform planurilor Elenei și nu a fost întrebuințată exclusiv de Teatrul de Păpuși ci și de teatrul Boema seara, pentru ca antreprenorii să reentre în cheltuieli.

ss. Lena Constante

30 Martie 1950

Declarației

1869

169

Subsemnata Elena Constant, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București în legătură cu relațiile mele cu Octavian Meaurio, mai am de declarat următoarele:

Teatrul de Păpuzi era foarte prost instalat în sala „Caravana” a Ministerului Informațiilor. Elena Patascau și eu mine colindam toate sălile posibile de avut forță baui și nu găteam nimic. În anul 1946.

Tot în acel timp, Octavian Meaurio vroia să obțină de la Ministerul Justiției prelungirea contractului de închiriere a Fundațiilor Regale asupra planșei lui Senatului, de la podul Senatului. M'a rugat atunci să-l pun în legătură cu Patascau pentru aceasta, el vrând să construiască acolo un nou local de cultură, cu teatru, cinematograful, bibliotecă etc.

Oferea să pună sala de conferințe a acestui local la dispoziția teatrului de Păpuzi dacă i s'ar prelungi contractul.

Am vorbit cu Elena care l'a arătat încăutând de posibilitatea de a avea o sală modernă și făcută după planurile ei.

2) și eu și ea am intervenit pe lângă ¹⁷³⁶ ~~Rădăscu~~ ¹⁷⁸⁰ ca să-i prelungească contractul și l-a prelungește.

Meautu a avut o viață după aceea foarte dificilă cu antepremerii (Fundatia neavând bani) care aveau pretenții prea mari. Tratatricele se presupuneau în Elena era din ce în ce mai rupturată, spunând că Meautu este neîncântat.

Întorcându-mă foarte prost din cauza acestei întorsături, i-am spus lui Meautu să se ducă la Elena, și atunci a decis să înceapă imediat marea sală de teatru.

Aceasta s'a construit conform planurilor Elenei, și nu a fost încheiată decât exclusiv de Teatrul de Păpuși, și nu de Teatrul Bolșevic, pentru că antepremerii să revină în cheltuieli.

Lena Contaut

30 Martie 1950

1871 12/8

Angajament.

Subsemnata Elisabeta Constanta domiciliata in Bucuresti, alcea Sibleanu no 16, inii iau angajamentul sa nu divulge absolut nimănui conținutul celor ce au fost intrebata de către organele de ancheta și nici cauze pentru care au fost ridicata, precum nu vor vorbi nimănui de persoanele care m'au anchetat, și a înfruntarilor în care au fost ridicata, detinuta și eliberata, fiind conștienta de consecințele grave ce ar putea decurge din nerespectarea angajamentului ce mi-am luat.

30. III 1950

Elisabeta Constanta

1792/52

D E C L A R A T I E

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în strada Dionisie Lupu nr.12, București, declar în legătură cu întrebarea ce mi s'a pus : ce întâlnire a avut loc la mine în casă între Pătrășcanu și doi ofițeri americani ?

Timp de două luni am fost întrebată în permanență ce știu despre această întâlnire și am răspuns mereu categoric că nu știu nimic. Mi s'au citit declarațiile lui Pătrășcanu și Elena în legătură cu această întâlnire. Erau precise. Am negat în continuare. Am auzit-o pe Elena spunând cu gura ei că eu am fost de față și că întâlnirea a avut loc în apartamentul meu din str. Dionisie Lupu 12. Am continuat să neg aceasta spunând că nu este adevărat.

Nu-mi aduceam aminte decât că a fost într'adevăr o întâlnire la mine în casă dar nimic altceva. Faptul că între declarațiile lor exista o diferență în privința lui Harry m'a făcut să cred că eu am dreptate negând, și că eu ori nu-și aduc bine aminte ori mint.

Dar în fața persistenței declarației lor, am început să mă gândesc mai adânc, să fac un efort de memorie și că caut să văd dacă nu cumva este adevărată o parte din declarația lor.

cu

Negarea mea persistentă a trecut drept cuvânt drept minciună. Dar nu mințeam. Incetul cu incetul mi-am adus aminte că într'adevăr în anul 1945, în primăvară, Belu Silber a venit într'o seară cu doi americani la mine acasă. Pătrășcanu și Harry vehiseră înainte. Ușile dintre dormitor și atelier erau închise. Am deschis ușa și am trecut în dormitor unde era și Harry ei stând de vorbă în atelier.

Ceva mai târziu a venit Elena. Prin baie a trecut în dormitor și a stat câțva timp cu mine și Harry. Nu știu dacă ea a intrat în atelier numai la sfârșitul convorbirii sau înainte. Mi-am adus aminte că am auzit vorbind englezește. Acum îmi aduc aminte că la plecare am intrat și eu și cred Harry în atelier și că mi-o aduc aminte pe Elena stând în picioare și vorbind cu unul din americani.

. / .

1523

Nu pot să-mi aduc aminte ce s'a vorbit.

Nu știu dacă mi s'a spus și am uitat sau dacă nu mi s'a spus.

Știu că a fost un schimb de păreri asupra situației politice, o tatonare și din partea americanilor și din partea lui Pătrășcanu, pe linia pe care mergea atunci Pătrășcanu de a căuta să menție colaborarea cu partidale istorice.

Întâlnirea a avut loc la mine în casă din motive de prudență. Pătrășcanii veneau des la mine, agentul venea doar la plecare să-i ia cu mașina. Blocul având 70 de apartamente avea o mare circulație și americanii nu băteau în ochi.

Pătrășcanu nu-mi aduc aminte să mai îmi fi vorbit ulterior de această întâlnire și nici unul din cei de față.

Imi dau seama că persistența negării mele a convins pe anchetatori că mint. Am mințit de multe ori, dar de câte ori mi s'a pus o întrebare directă am spus ce știam, într'adevăr într'un fel ocolit și vag. Dacă îmi aduceam aminte aș fi făcut la fel.

Faptul însă că Pătrășcanu și Elena afirmau că am ~~xxx~~ asistat la convorbire m'a încredințat că eu am dreptate negând și nu am mai făcut nici un efort de memorie, din contra, evitam să mă mai gândesc la această problemă.

ss. Lena Constante

31 Martie 1950

Declarație

198

174
EJW

Subsemnata Leu. Constante, domiciliată în strada Dionisie Lupu nr. 12, București, dedin în legătură cu întrebarea ce mi s-a pus: ce întâlnire a avut loc la mine în casă între Patascanu și doi ofițeri americani?

Împ. de două luni am fost întebată în permanentă ce știu despre această întâlnire și am răspuns mereu categoric că nu știu nimic. Mi s-au citit declarațiile lui Patascanu și Elena în legătură cu această întâlnire. Erau precise. Am negat în continuare. Am auzit-o pe Elena spunând cu gura ei că eu am fost de față și că întâlnirea a avut loc în apartamentul meu din Dionisie Lupu 12. Am continuat să neg această spunând că nu este adevărat.

Mi-am aduceam aminte decât că a fost într-adevăr o întâlnire la mine în casă dar nimic altceva. Faptul că între declarațiile lor exista o diferență în privința lui Horuș m'a făcut să cred că eu am dreptate negând, și că ei ori nu-și aduc bine aminte ori mint.

Deși în față persistenței declarației lor, am

123
125
incaput să mă gândesc mai adânc, să fac un
efort de memorie, n' să caut să văd dacă nu
cumva este adevărată o parte din declarația
lor.

Memoria mea persistentă a trecut cu drept cu-
vânt drept minciună. Dar nu minteam. Trac-
tul cu iucetul mi-am adus aminte că l' am
devăi în anul 1945, în primăvară. Belu Liller
a venit într-o seară cu doi americani la mine
acasă. Patascanu n' Harry veniseră înaintea.

Ușile dintr-un dormitor n' atelier erau închise.
Am deschis ușa n' am trecut în dormitor ^{unde era n' Harry} ei
stând de vorbă în atelier.

Ceva mai târziu a venit Elena. Priu baie
a trecut în dormitor n' a stat câțoa timp cu
mine n' Harry. Nu știu dacă ea a intrat în a-
telier numai la sfârșitul convorbirii sau înaintea.

Mi-am adus aminte că am auzit-o vorbind
englezeste. Acum îmi aduc aminte că la plecare
am intrat n' eu n' cred Harry în atelier n' că
mi-a aduc aminte pe Elena stând în pușoare n'
vorbind cu unul din americani.

Nu pot să-mi aducă aminte ce s'a vorbit.
Nu știu dacă mi s'a spus n' am uitat, sau dacă
nu mi s'a spus.

~~Cred~~ că știu că a fost un schimb de păreri
asupra situației politice, o staționare n' din

partea americanilor n' dău portra d' Patas-
cau, pe lînia pe care mergea atunci Patascau
de a căuta să menție colaborarea cu partidele
istorice. 2026

Întîlnirea a avut loc la mine în casa din
motiv de prudență. Patascau venea des la
mine, agentul venea doar la plicore să-i ia cu
maximă. Blocul avînd 70 de apartamente, a-
vea o mare circulație n' americani nu băteau
în ochi.

Patascau nu-mi aduc aminte să mai iis
fi vorbit ulterior de această întîlnire n' nici
unul din cei de față.

Îmi dau seama că persistența negării mele
a convins pe anchetatori că mîin. Am mîințit
de multe ori, dar de cîte ori mi s'a pus o in-
tebare directă am spus ce știam, într'adevăr
într'un fel ocolit n' vag. Dacă iis aduceam
aminte ar fi făcut la fel.

Faptul cîisă că Patascau n' Elena afirmau
că au arstat la convorbire m'a incredințat că
eu am dreptate negînd, n' nu am mai făcut
nici un efort de memorie; din contra, evitam să
mă mai gîndesc la această problemă.

Elena Constant
31 Martie 1959

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie
Dupu 12, București, declară că :

În anul 1945, de Crăciun, am fost la Plaiul Foi, de lângă
Zărnești cu L. Pătrășcanu, Elena și Harry Brauner.

După câteva zile a venit într-o noapte un jandarm din
Zărnești să-l cheme de urgență la Buc., pe Pătrășcanu. Noi care
nu știam motivul chemării am fost convinși că trebuie să fie
o criză de guvern și că Pătrășcanu este chemat să ia președin-
ția.

Bazați pe dorința lui Pătrășcanu de care ne dădeam
seama bine, de a conduce el țara, eram foarte fericiți că acest
lucru se va întâmpla.

Nu-mi pot deloc aduce aminte ce fapte s'au întâmplat
atunci nici de ce Pătrășcanu a fost chemat. Dar știu că noi, tot
timpul cât am mai stat acolo fără Pătrășcanu, 3-4 zile, am făcut
diferite epigrame pentru el și câteva vizau această numire a
lui, făcând haz de dorințele lui ascanse.

Am coborât la Zărnești să ne interesăm ce s'a petrecut
Știu că am rămas foarte dezamăgiți și că Elena a afirmat că
ne-a lăsat pe noi să vorbim dar că ea era sigură că nu va fi
numit Andrei.

Îmi este imposibil să-mi aduc însă aminte ce se întâm-
plase. Poate că nu era o criză de guvern și că Pătrășcanu fusese
chemat din alt motiv, nu-mi pot aduce aminte. Mi se pare însă că
intrând în Zărnești la farmacie, farmacistul ne-a spus despre
ce a fost vorba. Am impresia că am comentat faptul că e Groza
totuși.

Ce se întâmplase real cred că n'are importanță.
Important este faptul că și Pătrășcanu și noi așteptam numirea
lui.-

ss. Lena Constante

31 Martie 1950

Subsemnata Leva Constanta, domiciliata
in str. Dionisie Lupu 12, Bucuresti declara:

In anul 1945, de Crăciun, am fost la Plăușel
Fai, de lângă Lăinești cu L. Patascanu, Elena și
Harry Mauner.

Dupa câteva zile, a venit într-o noapte un
jandarm din Lăinești să-l cheme de urgență
la Buc. pe Patascanu. Noi care nu știam ma-
troul chemării am fost convinși că trebuie să
fie o criză de guvern, și că Patascanu este
chemat să ia Președinția.

Bogdan pe dorința lui Patascanu de care nu
dădeam năma buni, de a conduce el țara, eram
foarte fericiti că acest lucru se va întâmpla.

Nu-mi pot deloc aduce aminte ce foste sau
întâmplat atunci, nici dacă Patascanu a fost
chemat.

Dar știu că noi, tot timpul cât am mai stat
acolo fără Patascanu, 3-4 zile, am făcut dife-
rite epigrame pentru el, și câteva vizavi acosta-
rurilor a lui, făcând hoș de dorințele lui obscure.

Am colaborat la Lăinești să ne intereseze ce

s'a petrecut. Hm ca' am rãnos foarte dezamã-
giti și ca' Elena a afirmat ca' nu a ¹⁷⁰ căsătorit
mai să vorbească din ca' ea era sigură ca' nu
va fi murit Andrei.

Îmi este imposibil să-mi aduc însă amîn-
te ce se întâmplase. Poate ca' nu era o criză
de guvern, și ca' Patascanu fusese ~~murit~~
chemat din alt motiv, nu-mi pot aduce
aminte. Mi se pare însă ca' vizitând la Zărnescu
la farmacie, farmacistul meu spus despa-
ce a fost vorba. Cui împunerea ca' am conu-
tat faptul ca' e gaga totuși.

Ce se întâmplă real cred ca' mi au importan-
țat este faptul ca' în Patascanu și mai
asteptau minirea lui.

Lena Constanta

31 Martie 1950

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, București, am fost întrebată ce misiune mi-a dat Nicol Gross, la Praga, în anul 1947.

Declarația pe care am dat-o anterior în legătură cu întâlnirea mea cu Nicol Gross la Praga era exactă punct cu punct. Nicol mi-a vorbit într'adevăr de căsătorie și sunt sigură că vorbea sincer. Nu mi-a dat nicio misiune, nicio sarcină de îndeplinit. Înțoarsă la București, nici măcar nu i-am scris lui Nicol Gross.

Si totuși acum îmi dau seama că am îndeplinit inconștient o misiune repetând lui Pătrășcanu o propunere a lui Nicol Gross.

Când m'am întâlnit cu Nicol la Praga, faptul că lucra-se în timpul războiului într'un birou de informații militar mi se părea un lucru trecut. Știam din scrisorile lui că în 1946 fusese numit lector sau asistent la Cambridge. Totuși am vorbit cu el cu oarecare prudență, fără însă a mă gândi vreo clipă să fiu atentă la cuvintele lui. Cum nu-mi trecea prin cap că Nicol ar avea vreun scop ascuns, eu nu eram deloc vigilentă.

Dar anchetat totuși îmi spune că Nicol este agent al Intelligence Service-ului. Si afirmă că mi-a dat o misiune. M'am gândit mult dacă, din tot ce mi-a spus Nicol, există vreun fapt care să dovedească că Nicol este agent ? Mi-am adus aminte următoarele :

1. Faptul de a fi fost numit la universitatea Cambridge, chiar într'un post mic (nu cunosc felul de a se angaja profesori în Anglia) mi se pare o dovadă că avea relații care să-l sprijine. Era străin, și deabia venit în Anglia !

2. Îmi spune că a dobândit cetățenia engleză după numai 2 ani de trai în Anglia, în loc de patru, cum este legea, pentru serviciile aduse în timpul războiului.

3. Vorbește la radio Londra. Atunci nu m'am gândit prea adânc la acest lucru. Îmi spunea că este un mijloc de a-și mări salariul. Dar este și o luare de atitudine netă de dușmănie față de regimul din țară și de apărare a regimului imperialist englez.

Aceste trei fapte ar putea fi dovezi, dar pot tot așa de bine însemna că și-a păstrat relații bune de prietenie cu cei cu care lucrase. Doar faptul că vorbește la Radio Londra arată o atitudine de militant.

Acceptând ipoteza că Nicol ar fi spion m'am gândit că interesul lui, în legătură cu mine este Pătrășcanu, deci am căutat să-mi aduc aminte ce am vorbit de Pătrășcanu și ce mi-a spus Nicol. Când i-am explicat lui Nicol, dece nu pot primi propunerea lui de căsătorie, am vorbit de situația dificilă în Partid a lui Pătrășcanu. I-am spus că Pătrășcanu nu este de acord în multe privințe cu politica ce o duce Partidul, că este prost văzut de tov, lui din C.C. și i-am explicat că eu fiind o prietenă intimă a familiei Pătrășcanu, văzută cu ei pretutindeni, plecarea mea, care de fapt ar fi o fugă, ar avea repercusiuni neplăcute asupra situației lui Pătrășcanu.

Nicol mi-a spus atunci că dacă situația lui Pătrășcanu, cum este probabil va deveni cu timpul mai dificilă, nu va mai avea ce face în țară și atunci am putea veni cu toții în Anglia eu nedespărțindu-mă astfel de prietenii mei.

L-am întrebat ce ar face Pătrășcanu în Anglia dar nu-mi pot aminti răspunsul lui Nicol.

Eu am luat aceste vorbe atunci, fără a le da vreo importanță. Pentru mine, veneau din partea unui asistent la Cambridge, deci a căror cuvinte nu au nici o greutate. Când i-am povestit lui Pătrășcanu conversațiile mele cu Nicol i-am repetat și aceste cuvinte. Dacă mă gândesc că vin din gura unui agent al Intelligence Service-ului, ele capătă altă însemnătate.

Nu știu dacă Pătrășcanu a acordat acestei idei a lui Nicol o importanță deosebită. Dar fapt este că dacă Nicol era pus să dea această sugestie lui Pătrășcanu, eu am fost intermediarul.

Nu am discutat în nici un fel cu Nicol, felul în care ași pleca eu cu el, sau noi toți.

Cum eu nu aveam de gând să plec și să mă căsătoresc cu Nicol nu am întrebat cum ași putea pleca.

Nicol mi-a mai spus că așteaptă să mă decid să răspund afirmativ la cererea de căsătorie și că-mi va scrie regulat din 6 în 6 luni pentru a-mi da adresa lui. Dar nu a făcut-o. Si nici eu nu i-am scris.

Nici înainte, nici după Praga nu am avut nimic de a face cu englezi sau americani. În afară de acei pe care i-am enumerat într-o declarație anterioară nu am cunoscut pe nimeni.

Se poate ca propunerea lui Nicol, venind pe un teren pre-
gătit, căci Pătrășcanu înainte îmi spusese că de va trebui să
plece mă va lua cu el, să-l fi influențat mai tare în acest gând.

ss. Lena Constante

5 Aprilie 1950

Subsemnată Lena Constant, domiciliată în str. Dionisie Lupu nr 12, București, am fost înțeleasă ce misiune mi-a dat Nicol Gross, la Praga, în anul 1947.

Declarația pe care am dat-o anterior în legătură cu în-
vălmășirea mea cu Nicol Gross la Praga era exactă punct
cu punct. Nicol mi-a vorbit uit'adevăr de căsătorie, n-
amuz nimeni că vorbă n-avea. Nu mi-a dat nici o mi-
siune, nici o sarcină de îndeplinit. Înțelegând la Bucu-
rești, nici măcar nu i-am scris lui Nicol Gross.

În totuși acum îmi dau seama că am îndeplinit
inconștient o misiune repetând lui Patascanu o pro-
punere a lui Nicol Gross.

Când mi'am întâlnit cu Nicol la Praga, faptul că
lucra în timpul războaii într'un birou de in-
formații militare mi se părea un lucru trecut. Ști-
am din scrisorile lui că în 1946 fusese numit lector
sau asistent la Cambridge. Totuși am vorbit cu el
cu oarecare prudență, fără însă a mă gândi nec-
clipă să fiu atentă la cuvintele lui. Cîm nu-mi
trecea prin cap că Nicol ar avea vreun scop as-
cuns, eu nu eram deloc vigilentă.

Dar anchetatorul îmi spune că Nicol este agent
al Intelligence Service-ului. Îi afirmă că mi-a dat
misiune. Mi'am gândit mult, ^{doce} din tatăl ce mi-a
spus Nicol, există vreun fapt care să dovedească

219
cui Nicol este agent? Mi-au adus aminte
1) faptul de a fi fost numit la universitatea Cam-
bridge, chiar într'un post mic, (nu cum se felul de
a se angaja profesori în Anglia) mi se pare a dovedi
că avea relații cu să-l sprijine. Era român, nide-
abia venit în Anglia!

2) mi s'apune că a dobândit cetățenia engleză după
numai 2 ani de trai în Anglia, în loc de patru, cum
este legea, pentru serviciile aduse în timpul războiului.
3) vorbești la radio Londra. Atunci nu mi-ai gân-
dit prea adânc la acel lucru. Mi s'apune că este un
mijloc de a-ți mări salariul. Dar este și o lucr
de atitudine metă de desmanare față de regimul
lui Ionă, și de apăsare a regimului imperialist englez.
Acești trei fapte ar putea fi dovezi, dar pot tot aș, de
bune înseamnă doar că și-a păstrat relații bune de
prietenie cu cei cu care lucrea. Doar faptul că vor-
bești la Radio Londra arată o atitudine de militant.

Acceptând ipoteza că Nicol ar fi spion, mi-ai
gândit că interesul lui, în legătură cu mine este
Patașcau, deci am căutat să-mi aduc aminte
ce miu vorbă de Patașcau, și ce mi-a spus Ni-
col.

Când i-am explicat lui Nicol, de ce nu pot primi
propunerea lui de căsătorie, am vorbit de situația
dificilă în Portugalia a lui Patașcau. I-am spus că Pa-
taşcau nu este de acord în multe privințe cu poli-
tica ce o duce Portugalia, că este foarte rănit de tot.

Cui din C.C. m' i-am explicat că eu fiind pe
terea intimă a familiei Patascanu, vojește cu ei prete-
sindeni, plecoarea mea, care de fapt ar fi o fugă, ar a-
vea repercusiuni neplăcute asupra situației lui
Patascanu.

Nicol mi-a spus atunci că dacă situația lui
Pătrășcanu, cum este probabil va fi ^{dură cu timpul} mai dificilă, nu
va mai avea ce face în țară, și atunci am putea
veni cu toții în Anglia, eu nedespartindu-mă ost-
fel de prietenii mei.

L-am uitat ce ar fi Patascam in Anglia dar
nu-mi pot reaminti raspunsul lui Nicol.

Eu am luat aceste vorbe atunci, forța a le da
nea importantă. Pentru mine, veneau din gura unui
asistent la Cambridge, deci a căror cuorinte nu ^{am} ~~am~~ nicio
a greutate. Când i-am povestit lui Patheascau con-
versabile mele cu Nicol, i-am repetat în aceluși
cuorinte. Dacă mă gândesc că ois din gura unui
agent al Intelligence - Service-ului, ele capătă altă
însemnătate.

Am scris dacă Patascanu a acordat acestor idei
a lui Nicolae a importantă deosebită. Dar fapt este
că dacă Nicolae era pus să dea această sugestie lui
Patascanu, eu am fost intermediarul.

Nu am discutat în nici un fel cu Nicol, fe-
lul în care am plecat eu cu el, sau noi toți.

Cum eu nu aveam de gând să plec n să mă cō-
satoresc cu Nicol nu am întalnit cum o'puta pleca.

221
1858
Micol mi-a mai spus că asteaptă să mi se
cid să răspund afirmativ la cererea de căsătorie,
mă că-mi va scrie regulat din 6 în 6 luni pentru a-mi
da adresa lui. Dar nu a făcut-o. Și nici eu nu
i-am scris.

Nici înainte, nici după Boaga nu am avut nimic
de-a face cu englezi sau americani. În afară de aici
pe care i-am enumerat într-o declarație anterioară
nu am cunoscut pe nimeni.

Se poate ca propunerea lui Micol, venind pe un ter-
ren pregătit, căci Patoscau înainte îi fusese co-
de ca trebui să plece mai târziu cu el, să-l fi influen-
țat mai tare în acest gând.

Lena Constanta

5/martie/1950
5 IV 1950

STRICT-SECRET

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, fiind întrebată despre ce am vorbit cu Pătrășcanu în legătură cu un eventual proces ce i s'ar face declar :

- Când Elena și Lucrețiu Pătrășcanu s'au întors dela Paris în 1946, au adus o carte "Zero et l'infini" pe care am citit-o și eu. Era scrisă de un rus fugit din URSS și descria sub o formă puțin acoperită procesul care a avut loc în 1936 în Uniunea Sovietică.

Pătrășcanii erau de acord cu punctul de vedere al autorului că acuzații nu erau vinovați de trădare. Pătrășcanu a spus că procesul a fost făcut pentru a strânge vigilența în Partid, a fi un exemplu și că acuzații erau doar potrivnici lui Stalin. Mi-a spus că se dăduseră atunci, adică pe vremea procesului, mai multe explicații despre cum au fost siliți acuzații să-și recunoască vini închipuite. În carte autorul explică aceasta tocmai prin patriotismul acuzatului, care este convins de anchetator că pentru bine țării, este necesar ca el să fie vinovat.

Când în anul 1948, în Februarie, apare rezoluția Partidului, în legătură cu Pătrășcanu, la ei acasă, iau parte la o discuție între Pătrășcanu, Elena și cu mine, în care ei sunt de părere că Partidul vrea să reediteze la noi în țară procesul din Uniune, luându-l pe el drept acuzat. Nicio clipă nici el, nici Elena, nici eu nu recunoaștem că el este într'adevăr vinovat. Il socotim doar o victimă a dușmăniei tovarășilor lui.

În cursul lunei Aprilie, la mine acasă, fiind singură cu el, vorbește din nou de procesul pe care Partidul o să i-l facă. Vorbește ca și cum ar fi perfect nevinovat. Nu pomenește de nici unul din actele de trădare făcute de el. Îmi spune că dacă va fi arestat, pentru nimic în lume nu va accepta să declare că a impus de Partid, ca să pară vinovat așa ca în cartea "Zero et l'infini". Nicio clipă nu recunoaște că este efectiv vinovat și că a avut într'adevăr relații cu reacțiunea și cu străini.

Întrebându-l ce i-ar putea impune Partidul să recunoască că a făcut, fără ca el să fie de fapt vinovat, îmi răspunde că l'ar putea obliga să recunoască relații trădătoare cu străini, fără de care procesul nu are rost. (Dacă mi-ași fi adus aminte de întâlnirea cu americanii i-ași fi putut răspunde că a avut aceste relații, dar eu nu i-am adus aminte nici măcar de relațiile pe care nu le uităsem, pe care știam precis că le-a avut

cu reacțiunea, sub care se ascundeau tot străinii. Dar nu am făcut-o pentru că atunci, cu toate că știam că acțiunile lui erau contra Partidului, totuși nu mă gândeam că Pătrășcanu este trădător ; de aci și inconstiența mea în judecata pe care o făceam despre Elena socotind-o prea pesimistă, ea din contra dându-și seama de gavităatea situației).

Imi spune că s'ar putea să fie chinuit și atunci vorbește de otravă, spunând că ar fi bine să aibă la el un mijloc de a pune capăt suferinței. Dar nu atunci m'a însărcinat să o cer, ci puțin mai târziu.

Nu spune că ar putea fi chinuit pentru a dezvălui ce a făcut, ci pentru a fi forțat să ia asupra lui vini imaginare.

Imi spune că pentru el este un lucru de maximă importanță, felul cum numele lui va rămâne în istoria țării.

Imi dau seama că în timpul acestei convorbiri, ca de altminteri în toată perioada până la arestare, exista în atitudinea lui Pătrășcanu o contradicție : pe de o parte se consideră un martir, un nevinovat urmărit de dușmani, pe de altă parte este foarte îngrijorat de faptul că Silber și Betea ar putea vorbi ce nu trebuie. Imi atrage atenția și mie să nu vorbesc nimic dacă ași fi întrebată.

Sub impresia acestor convorbiri, la prima anchetă nu pomenesc de Nicol Gross, când văd că drumurile mele în străinătate par anchetatorilor suspecte. Dar Lucrețiu Pătrășcanu știe cu precizie, că eu nu am avut nimic cu Nicol Gross, în afară de relații pur prietenești. Stie că eu nu am avut nici un fel de activitate secretă, în afară de serviciile pe care i le-am făcut lui. De aceea mă întreb dacă Pătrășcanu, nu întrebuintează în contra mea metoda de care se temea pentru el. Adică să inventeze un lucru fals, pentru a se acoperi pe el.

În concluzie, îmi dau seama ~~xx~~ clar acum că Pătrășcanu se știa vinovat față de Partid. De aceea neliniștea lui, nervii, proiectele de plecare și frica Elenii.

ss. Lena Constante

22 Aprilie 1950

STRICT-SECRET

Declarație

18

227

Subsemnata Elena Constanta, domiciliata în str. Dionisie Lupu 12, fiind informată despre ce am vorbit cu Pătrășcanu în legătură cu un eventual proces ce i s-ar face decelor:

Când Elena și Lucian Pătrășcanu s-au întors de la Paris în 1946, au adus o carte "Zero et C'infini" pe care am citit-o și eu. Era scris de un rus fugit din U.R.S.S. și descria sub o formă puțin acoperită procesul care a avut loc în 1936 în Uniunea Sovietică.

Pătrășcanii erau de acord cu punctul de vedere al autorului că acuzații nu erau vinovați de trădare. Pătrășcanu a spus că procesul a fost făcut pentru a strânge vigilență în Paris, a fi un exemplu și că acuzații erau doar motivați lui Stalin. Mi-a spus că nu dăduseră atunci, adică pe vremea procesului, nici multe explicații despre cum au fost niște acuzații să se recunoască vină închipuită. În carte autorul explică această situație prin psihismul acuzatului, care este convins de anchetator că pentru

bimelu Törü, este mason ca el sa' fie or
 novat. 1911
 228

Când în anul 1948, în ~~aprilie~~ Februarie, după
 rezoluția Partidului, în legătură cu Pătrășcanu,
 la ei acasă, i-au fost la o discuție între
 Pătrășcanu, Elena, și eu mine, în care ei
 sunt de părere că Partidul vrea să recediti-
 ze la noi în țară procesul din Unirea,
 luându-l pe el drept acuzat. Nici o di-
 po' nici el, nici Elena, nici eu, nu recu-
 noaștem că el este un adevărat vinovat. El
 s-a făcut doar o victimă a dușmăniei țovara-
 nilor lui.

În cursul lunii Aprilie, la mine acasă,
 fiind singură cu el, vorbim din nou de pro-
 cesul pe care Partidul a să-i-l facă. Vorbim
 că nimeni ar fi perfect nevinovat. Nu pa-
 meneste de nici unul din actele de trădare
 făcute de el.

Îmi spune că dacă va fi arestat, pentru
 nimic în lume nu va accepta să declare
 ceva împotriva Partidului, că să pară vinovat
 așa ca în contra "hera et l'infimii".

Nici a clișă nu recunoști că ești efectiv
vinovat și că a avut într-adevăr relații
reacțiunea și cu străini. 229

Întrebându-l ce i-ar putea lipsi Portidul
să recunoască că a făcut, fără ca el să fie
de fapt vinovat, îi răspunde că l'or putea
obliga să recunoască relații trădătoare cu străini,
fără de care procesul nu are rost.

(Dacă mi-ai fi adus aminte de întâlnirea cu
Americani i-ai fi putut răspunde că a avut a-
ceste relații; dar eu nu i-am adus aminte nici
măcar de relațiile pe care nu le uitoreu, pe care
știam precis că le-a avut cu reacțiunea, sub
care n'ascundeau tot străinii. Dar nu am făcut-o,
pentru că atunci, cu toate că știam că acțiunile lui
erau contra Portidului, ^{totuși} ~~și~~ nu mă gândeam
că Patascanu este trădător; de aci și înconstanța
mea în judecata pe care o făceam despre Elene
socotind-o prea perimistă, ea din contra dându-
și ream de gravitatea situației.)

Mi spune că s'or putea să fie chinuit, și a-
tunci vorbește de otrăvă, spunând că ar fi bine
să aibă la el un mijloc de a pune capăt su-
ferinței. Dar nu atunci mi-a înșiruit toate acestea,
ci puțin mai târziu.

Mă spune că ar putea fi chemat pentru a dez-
vălui ce -a făcut, ci pentru a fi fortat să-și
ampla lui viii imagine.

Mă spune că pentru el este un lucru de mari-
mă important, felul cum numele lui va rămâne
în istoria țării.

Mă dau seama că în timpul acestei concubinări,
ca de altminteri în toată perioada până la moarte,
criza în atitudinea lui Patroscanu a contradictorie:
pe de o parte îl considera un mort, un nevi-
votat umărit de dușmani, pe de altă parte
este foarte îngrijorat de faptul că Silber și Betser
ar putea vorbi ce nu trebuie. Mă abține și mic
atenția să nu vorbesc nimic dacă ar fi înțeleasă.

Sub suspiciunea acestor concubinări, la prima anchetă
mă pomenesc de Nicol Goss, când văd că dui-
mure mele în străinătate prin anchetatoriilor
respecte. Dar Lucretia Patroscanu mă cu paci-
fie, că eu nu am avut nimic cu Nicol Goss,
în afară de relații pur prietenești. Știu că eu
nu am avut nici un fel de activitate recentă,
în afară de serviciile pe care i le-am făcut lui.

De aceea mă întreb dacă nu Patroscanu, nu
întrebuințază în contra mea metoda de core și
Teuma pentru el. Adică să îl acuze cu lucruri

5)

fals, pentru a se acoperi pe el.

231
193

În concluzie, iui dau nume clor acum cã
Pătrăscu se stă orinovat fata de Partid. De
acea melancoliea lui, nevii, poetele de plecare,
si fica Eleui.

Leua Constanta

22 aprilie 1950

M

194
194
STRICT-SECRET

DECLARAȚIE

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, declară că, în locuința Pătrășcanilor am luat parte la o discuție între Lucreția Pătrășcanu, Elena și eu, în anul 1947, despre "Istoria Partidului" Comunist (bolșevic)".

Discuția s'a născut prin faptul că eu am spus că vreau să o citesc, că la celulă am luat hotărârea să o studiem.

Nu-mi aduc aminte exact tot ce s'a vorbit.

Stiu că Pătrășcanu a vorbit despre inexactitățile cărții, despre diferiți oameni care cu toate că au avut un rol important în revoluția rusă, nu sunt pomeniți de loc, pentru că ulterior au fost îndepărtați. Elena completează dând un exemplu, dar nu-mi aduc aminte numele.

Apoi Pătrășcanu vorbește despre felul cum apare în carte tov. Stalin. Spune că nu a fost un colaborator intim al lui Lenin, nici un prieten al lui, ci că este doar o legendă creată fals, dar că repetată mereu și pretutindeni, devine unica realitate.

Spune că activitatea lui Stalin nu a fost atât de importantă cum este arătată în cartea scrisă sub conducerea lui, înaintea de venirea lui la Conducerea Partidului.

Eu am spus atunci că formula ce se întrebuinta la noi "Stalin este Lenin" mi se pare de o mistică cam legionară.

ss. Lena Constante

22 Aprilie 1950

Declarație

22-195

Subsemnată Leoa Constanta, domiciliată în st.
Dionisie Lupu 12, declar că, în locuința Patro-
scailor am luat parte la o discuție între Lu-
cretia Patascau, Elena și eu, în anul 1947,
despre „Istoria Partidului (comunist (bolșevic))”

Discuția s'a născut mi s'a părut că eu am
 spus că veau să o citesc, că la celulă am
 luat hotărârea să o studiez.

Eu-mi aduc aminte exact tot ce s'a vorbit.
 Știu că Patascau a vorbit despre inactivitatea
 coștii; despre diferiți oameni care cu toți că au
 avut un rol important în revoluția rusă, mi
 sunt pomeniți de loc, pentru că ulterior au
 fost îndepărtați. Elena completează dând un exem-
 plu, dar eu-mi aduc aminte numele.

Apoi Patascau vorbește despre felul cum apore
 în corte tov. Halici. Spune că nu a fost un
 colaborator intim a lui Lenin, nici un prieten al
 lui, ci că este doar o legendă creată fals, dar
 că repetată mereu și pretutindeni, devine unica
 realitate.

Spune ca' activitatea lui Haliu nu a fost
atât de importantă cum este arătată în contra
son'sa' năi conducerea lui, înainte de venirea lui
la conducerea Portului. 196 .

Eu am spus atunci ca' formula ce n' înțelegeam
la noi, "Haliu este leu" mi se pare de o
mistica' cam legionară.

Lena Cămbăre

22 aprilie 1950

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor, domiciliată în București Str. Dionisie Lupu 12, declar prin prezenta următoarele :

Intrebare :

Care au fost relațiile secrete între PATRASCANU și VISOIANU, după demiterea acestuia ?

Răspuns :

În afară de venirea lui VISOIANU la PATRASCANU la Minister pentru a-i cere ajutorul într-o eventuală arestare a lui în legătură cu o scrisoare în care era vorba de banii țării din Elveția și în care PATRASCANU l-a ajutat și după cât îmi aduc aminte l-a îndemnat să dea scrisoarea nu cunosc alte fapte.-

Intrebare :

Unde au mai avut loc alte întâlniri între PATRASCANU și VISOIANU ?

Răspuns :

Bănuiesc că la TOROSSIAN în casă, în Ianuarie-Februarie 1945, au avut loc întâlniri la care a luat parte și VISOIANU.- Nu-mi aduc aminte să mi se fi spus clar aceasta, dar am înțeles-o din conversațiile între PATRASCANU, SILBER și SAȘA.- Prima întâlnire de care știu la TOROSSIAN s'a petrecut în noaptea de Anul Nou 1944-45, când eu am stat acasă și vorbind la telefon cu SAȘA, era furioasă că a fost lăsată acasă răcită și că ANDREI s'a dus la TOROSSIAN să petreacă.- TOROSSIAN i-a spus când s'au întors că ei au avut treabă și că nu trebuie să fie supărată.-

Intrebare :

Ce știți că urmarea prin relațiile lui cu VISOIANU ?

Răspuns :

Un fel de luare de contact pentru a se înțelege pentru calea politică de urmat împotriva politicii Partidului Comunist Român, pentru luarea puterii depline în primii ani după război.-

Intrebare :

De cine a fost sprijinit PATRASCANU in aceasta
directie ?

Răspuns :

De BELLU SILBER care avea mare influență asupra
lui.-

Aceasta imi este declarația pe care o dau, susțin
și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

Declarație

1959

Subsemnatul, Leoa Constant de profesie pictor domiciliat în București, Dionisie, după 12, declarăm prezenta următoarele:

Întrebare: cum au fost relatele secrete între Patroscu și Visoianu după deinstaurarea acestuia?

Răspuns: În afară de venirea lui Visoianu la Patroscu în la Minister pentru a-i cere ajutorul într-o eșecută la arestare a lui în legătură cu o scrisoare în care era vorba de bătăi făcute de Elveția și în care Patroscu l-a ajutat și după ce i-am aduc aminte l-a îndemnat să dea scrisoarea lui cum o altă faptă.

Întrebare: Unde au mai avut loc alte întâlniri între Patroscu și Visoianu?

Răspuns: Bănuiesc că la Toroniu în casa, în Ianuarie-Februarie 1945 au avut loc întâlniri la care a luat parte și Visoianu. Nu-mi aduc aminte să-mi rețină spus căor aceasta, dar am înțeles a din conversațiile între Patroscu, Filles și Sose. Prima întâlnire de care știu la Toroniu s'a petrecut în noaptea de Anul Nou 1944-45 când eu am stat acasă și vorbind la telefon cu Sose, era furiosă că a fost lăsată acasă răcindă și că Andrei s'a dus la Toroniu să petreacă. ^{Toroniu} ~~Herat~~ i-a spus că și s'au întâlnit ei au avut treabă și că nu trebuie să fie raportată.

Întrebare: Ce știți că urmăriți prin relațiile lui cu Visoianu?

Răspuns: Un fel de luare de contact pentru a se înțelege pentru calitatea ^{politica} de unimat. mi potrivea politici Partidului Comunist Român pentru ~~puterea sa~~ luarea puterii depline în primii ani după război.

Intrebare: De cine a fost scrisă și în
în această direcție.

Răspuns: De Belu Silber care avea mare influență asupra lui.

Aceasta în este declarația pe care o
dau, înșel. și minime
heva Cantauti

206
130

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata LENA CONSTANTIN, de profesie pictor,
domiciliată în București Str. Dionisie Lupu 12, declar prin
prezenta următoarele :

Intrebare :

Care au fost relațiile secrete între PATRASCU și
VISOIANU, după demiterea acestuia ?

Răspuns :

În afară de venirea lui VISOIANU la PATRASCU la
Minister pentru a-i cere ajutorul într-o eventuală arestare
a lui în legătură cu o scrisoare în care era vorba de banii
țării din Elveția și în care PATRASCU l-a ajutat și după
cât îmi aduc aminte l-a îndemnat să dea scrisoarea nu cunosc
alte fapte.-

Intrebare :

Unde au mai avut loc alte întâlniri între PATRASCU
și VISOIANU ?

Răspuns :

Bănuiesc că la TOROSSIAN în casă, în Ianuarie-Fe-
bruarie 1945, au avut loc întâlniri la care a luat parte și
VISOIANU.- Nu-mi aduc aminte să mi se fi spus clar aceasta,
dar am înțeles-o din conversațiile între PATRASCU, SILBER
și SAȘA.- Prima întâlnire de care știu la TOROSSIAN s'a pe-
trecut în noaptea de Anul Nou 1944-45, când eu am stat acasă
și vorbind la telefon cu SAȘA, era furioasă că a fost lăsată
acasă răcită și că ANDREI s'a dus la TOROSSIAN să petreacă.-
TOROSSIAN l-a spus când s'au întors că ei au avut treabă și
că nu trebuie să fie supărată.-

Intrebare :

Ce știți că urmarea prin relațiile lui cu VISOI-
IANU ?

Răspuns :

Un fel de luare de contact pentru a se înțelege
pentru calea politică de urmat împotriva politicii Partidului
Comunist Român, pentru luarea puterii depline în primii ani
după război.-

3201

Intrebare :

De cine a fost sprijinit PATRASCAU în această direcție ?

Răspuns :

De BELIU SILBER care avea mare influență asupra lui.-

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

202
A.

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTIN, de profesie pictor,
domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12, declar următoarele :

Relațiile dintre PATRASCU și POGONEANU, îmi aduc
aminte că, câteva zile după 6 Martie, PATRASCU a venit la mine
și m'a rugat știind de la mine că îl cunosc pe POGONEANU, să
caut să-l văd și să-l rog din partea lui să se întâlnească
cu el în blocul în care locuim eu, dar cu un etaj mai sus, în-
tr-o garsonieră liberă a cărui cheie o păstra BELLU SILBER,
care o pusese la dispoziția lui PATRASCU în scopul acestei
întâlniri.-

Întâlnirea trebuia să fie secretă și PATRASCU mi-a
atras atenția în mod deosebit că trebuie să procedez cu multă
atenție.- M'am dus la Fundațiile regale și l-am rugat pe di-
rectorul Fundațiilor, OCTAVIAN NEAMTU, să-l cheme a doua zi
de dimineață la ora 10 pe POGONEANU la el acasă, pentru că vro-
iam să-i vorbesc, nu i-am spus ce.-

A doua zi la zece, POGONEANU și cu mine ne-am în-
tâlnit și i-am transmis dorința lui PATRASCU.- POGONEANU
m'a întrebat dacă tot la casa conspirativă din Armenească.-
I-am explicat unde și a rămas înțeles și a rămas înțeles pen-
tru ziua următoare la ora 5 după masă sau 4,30 nu mai știu.-

La 4 și ceva, PATRASCU a venit la mine și ne-am dus
sus împreună să vedem garsoniera unde PATRASCU a rămas sin-
gur să aștepte.- După aproximativ jumătate de ceas a coborât,
spunându-mi că a așteptat de pomană, că el POGONEANU probabil
nu a vrut să vie.- I-am spus că nici mie nu mi-a făcut impresia
de a fi fost prea încântat de invitația lui PATRASCU.-

După 10 minute am auzit soneria la ușă, -era POGONEA-
NU care s'a scuzat de întârziere, însoțit de încă un domn.- Bă-
tuseră sus și cum nimeni nu deschisese coborâse jos la mine
să se intereseze.- Le-am spus să urce din nou fără să-i pot-
tesc la mine și PATRASCU i-a urmat.-

Au-mi amintesc exact cât a ținut convorbirea, dar nu

203/3

a trecut de jumătate de ceas.--

PATRASCANU a coborât la mine și l-am întrebat dacă a fost mulțumit de întrevedere.--

Mi-a răspuns că POGONEANU nu-și dă seama de realități.--

Din spusele lui PATRASCANU, am aflat că el i-a propus lui POGONEANU următoarele pe care mi le-a făcut cunoscut chiar el.--

PATRASCANU a atras mai întâi atenția lui POGONEANU că desfășurarea evenimentelor declanșate de P.C.R., adică soluționarea conflictului guvernamental prin formarea guvernului GROZA, vor duce la pieirea partidelor istorice și le-a oferit următoarea soluție : Partidele istorice să ceară regelui numirea lui PATRASCANU în postul de Președinte al Consiliului de Miniștri și în schimb el le promitea o colaborare în guvernarea țării și o acțiune comună de rezistență împotriva scopului P.C.R. de a le desființa.--

PATRASCANU nu s'a crătat mulțumit de felul cum a primit POGONEANU propunerea lui de colaborare împotriva P.C.R. și mi-a spus că POGONEANU își face mari iluzii despre ajutorul anglo-american în acest scop.--

Aceasta îmi este declarația pe care o dau semnez și susțin.--

ss/. LENA CONSTANTE

16 Noembrie 1950.--

B.

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANȚE, de profesie pictor, domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12, declar următoarele :

Întrevederea dintre PATRASCANU și doi americani anume ROBERTS și MADISON.-

Au-mi aduc aminte data exactă, aproximativ în primăvara 1945, la cererea formulată de PATRASCANU am acceptat să-i pui la dispoziție atelierul meu de pictură din Str. Dionisie Lupu 12, etajul VI., pentru a se întâlni într-o seară cu doi americani, ROBERTS și MADISON.- Această întrevvedere a fost propusă și aranjată de BELLU ZILBER care a fost de față. ELENA PATRASCANU, eu și HARRY BRAUNER am stat în odaia alăturată.-

După plecarea americanilor fiind de față la discuția dintre ZILBER și PATRASCANU am aflat că în această întrevvedere PATRASCANU se interesase de felul cum înțeleg anglo-americanii să-și ducă politica la noi în țară, de felul cum înțeleg să sprijine partidele istorice în lupta lor contra P.C.R. și de opoziția pe care înțeleg să o facă Uniunii Sovietice dacă aceasta ar vrea să-și adâncească influența la noi în țară, mai mult decât fusese stabilit prin Armistițiu și înțelegerile internaționale.-

Această întrevvedere a păstrat un caracter de luare de contact amical între cei de față, un simplu schimb de vederi, fără luare de angajamente între cei prezenți ; cel puțin așa reeșea din cele ce am auzit eu.-

Cred însă că PATRASCANU și ZILBER s'au ferit să discute toate punctele conversației avute cu americanii, de față cu mine.-

Această întrevvedere a avut un caracter secret, atrăgându-mi-se atenția să nu vorbesc despre ea nimănui.-

Aceasta este declarația mea pe care o dau, susțin și semnez.-

ss/ LENA CONSTANȚE

16 Noembrie 1950.-

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONȘTANȚE, de profesie pictor,
domiciliată în Str. Dionisie Lupu nr. 12, declar următoarele :

Legăturile lui PATRASCANU cu VISOIANU :

Din conversațiile auzite de mine, între PATRASCANU și BELLU ZILBER, am aflat că BELLU ZILBER, a organizat la HERANT TOROSSIAN, în Str. Armenească 14, întreveneri între PATRASCANU și național țărăniști. - Aceasta s'a petrecut în lunile Ianuarie-Februarie 1945. - Din conversațiile auzite am aflat că la una sau mai multe din întâlniri, nu pot preciza, a fost de față VISOIANU. -

El era prieten bun cu BELLU ZILBER, care-l aprecia foarte mult. - Si PATRASCANU avea o părere bună despre VISOIANU, spunând că e un om deștept și cinstit. -

Nu știu pe aune s'a discutat cu VISOIANU. - Dar știu că în aceste întâlniri se discuta politică dusă de P.C.R., căutându-se o înțelegere între participanți spre a împiedica planurile P.C.R., care tindea spre o cât mai dărză luptă și distrugere a partidelor istorice. -

PATRASCANU le dădea sfaturi în privința politicii pe care trebuiau să o ducă istoricii împotriva P.C.R., socotind că existența lor este o piedică în calea anexiunii țării de către Uniunea Sovietică. -

Știu că BELLU ZILBER îl vedea pe VISOIANU mai des, și că îi povestea lui PATRASCANU ce vorbiseră, dar nu pot da nici o precizare în această privință. -

Nu-mi amintesc data când PATRASCANU mi-a povestit mie și ELENEI PATRASCANU că VISOIANU a venit la Ministerul de Justiție să-i ceară sprijinul în următoarea chestiune : Guvernul îi ceruse lui VISOIANU să dea o scrisoare, sau să iscălească doar o scrisoare prin care să depună predarea banilor depuși de SADA în Elveția, Guvernului Român. - Refuzând să dea scrisoarea și temându-se de arestare, venise să ceară sprijinul lui PATRASCANU. -

Nu-mi amintesc cum a procedat PATRASCANU, dar știu că l-a apărut pe VISOIANU. -

oprit pe HARRY BRAUNER pe culoarele Ministerului de Infor-
mații și l-a rugat "știind că e un bun prieten al lui PATRAS-
CANU", să-l anunțe că VISOIANU e în siguranță.-

Aceasta este declarația mea pe care o afirm,
susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

18 Noembrie 1950.-

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANȚE, de profesie pictor,
domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12, declar următoarele :

Legăturile lui PATRASCANU cu palatul :

Povestindu-mi despre 23 August, PATRASCANU mi-a spus că a fost în legătură pentru aceasta cu regele, că el a scris împreună cu ELENA PATRASCANU declarația citită de rege, că a locuit în ilegalitate la colonelul ULEA, la o fermă, apoi la Săftica în pensiune la o vilă unde întreținerea lor a fost plătită de palat.--

La sfârșitul anului 1947 sau începutul 1948, PATRASCANU a trecut într-o dimineață cu mașina pe la mine ca să mă ducă la atelier.-- Mi-a povestit atunci că el se duce la rege și că vrea să-l învețe sau să-i ceară, - nu pot preciza termenul - să se opuiască la prelungirea termenului Tribunalului pentru vinovații de război, el socotind că e timpul să se termine cu răsunările.--

Ini mai amintesc dar fără să fiu absolut sigură, că a căutat tot prin rege să se opuiască la înființarea pedepsei cu moartea.--

Stiu că a avut și alte discuții cu regele fără să le cunosc conținutul pentru că mi-a spus odată că speră că regele știe să fie discret și să nu spuie nimănui cele ce vorbesc împreună.--

În general PATRASCANU vorbea frumos de rege și mi-a spus că-și dă seama că regele îl primește cu simpatie și are încredere în el.--

Aflând de izgonirea regelui a fost extrem de afectat explicându-mi într-o discuție avută cu el și cu ELENA că regele era ultimul obstacol în calea anexionii țării de către U.R.S.S.--

Câtva timp după plecarea regelui, cum eu și ELENA vorbeam în fața lui despre lucrările de catalogare ce se făceau la palat, PATRASCANU și-a adus aminte cu îngrijorare

că i-a oferit regelui cărțile lui cu dedicații și se temea de
impresia ce ar putea face aceasta dacă s'ar găsi cărțile.-

Aceasta este declarația mea, pe care o afirm, susțin
și semnez.?

ss/. LENA CONSTANTE

18 Noembrie 1950.-

A.

209

DECLARAȚIE

Subsemnat, LENA CONSTANTE, de profesiune pictor,
domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12, declar următoarele :
Legăturile lui PATRASCANU cu TATARASCU.-

Nu cunosc legăturile dintre PATRASCANU și TATARASCU.
Imi aduc doar aminte că PATRASCANU a pomenit de față
cu mine de o conversație politică avută cu TATARASCU în tre-
nul cu care se întorcea dela Paris, după Conferința de Pace
din 1946.- Nu-mi pot aminti despre ce era vorba.-

Stiu că după aceea PATRASCANU a luat masa la TATA-
RASCU, având de vorbit cu el, dar nu-mi aduc aminte când
și nici nu știu despre ce au vorbit.-

Aceasta este declarația mea pe care o afirm, susțin
și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

18 Noembrie 1950.-

Declarație

Subsemnata Lena Constante, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, declar următoarele:

Legăturile lui Pătrășcanu cu Tătărescu.

Mă cunosc legăturile dintre Pătrășcanu și Tătărescu. Măi aduc doar aminte că Pătrășcanu a pomenit de fapt cu mine de o conversație politică avută cu Tătărescu în timpul cu care se întorceau dela Paris după conferința de Pace din 1946. Măi pot aminti despre ce era vorba.

Știu că după aceea Pătrășcanu a luat masa la Tătărescu, având de vorbit cu el, dar măi aduc aminte când și nici măi știu despre ce au vorbit.

Aceasta este declarația mea pe care o afirm nestui și sincer.

Lena Constante
18 noiembrie 1950

A.

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTIN, de profesie pictor,
domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12, declar următoarele :

Intrebare :

În urma cărui fapt s'a hotărât PATRASCANU să se
întâlnească cu POGONEANU și alții în casă la Dumăneasa ?

Răspuns :

Casa în care locuiesc eu este un bloc mare cu 79 de
apartamente, deci PATRASCANU și-a dat seama că aici cu care
se întâlnea nu vor fi remarcați. -- El înșuși venea din când
în când la mine, nu mai atrăgea atenția portarilor obișnuiți
cu el. -- Apoi eram singură doar eu în apartament și era sigur
de discreția mea. --

Intrebare :

Cu ce persoane s'a întâlnit PATRASCANU în mod se-
cret în casa dumneavoastră și în care timp ?

Răspuns :

PATRASCANU s'a întâlnit în locuința mea din Str.
Dionisie Lupu 12 în primăvara anului 1945 într-o seară cu
doi americani, ROBERTS și MADISON aduși de BELLU ZILBER. --

S'a mai întâlnit tot în apartamentul meu cu BELLU
ZILBER în timpul și după excluderea lui din P.C.R. la sfâr-
șitul anului 1947. --

Intrebare :

Întâlnirea cu POGONEANU unde a avut loc ?

Răspuns :

Tot în blocul în care locuiam eu, cu un etaj deasu-
pra mea, la etaj VII, într-o garsonieră care era la dispoziția
lui BELLU ZILBER ; proprietarul ei FLORIN TEODORU, mutându-se
într'un apartament mai mare, îi lăsase cheia lui ZILBER. --

Intrebare :

La fiecare din aceste întâlniri cine a participat ?

Răspuns :

La întâlnirea cu americanii ROBERTS și MADISON a
participat PATRASCANU și ZILBER. -- ELENA PATRASCANU, HARRY
BRAUNER și eu am stat în odaia vecină. -- La sfârșit am intrat

și noi în atelier unde avusese loc discuția.-

La întâlnirile cu ZILBER luam parte și ELENA și PATRASCANU și HARRY BRAUNER și eu.- Dar se întâmpla să vorbească numai PATRASCANU cu ZILBER în colțul ferit al atelierului și odată au închis ușile dintre odăi.-

La întâlnirea cu POGONEANU a luat parte și BUZESTI.- Acest lucru nu l-a spus PATRASCANU⁺, eu am văzut doar silueta unui om pe culoar în spatele lui POGONEANU.-

Intrebare :

Ce știți dela PATRASCANU în legătură cu scopul acestor întâlniri ?

Răspuns :

Scopul întâlnirii cu americanii a fost dorința lui PATRASCANU de a afla care ar fi intențiile anglo-americane în țară, cum ar înțelege să sprijine partidele istorice reacționare în lupta lor împotriva P.C.R. și eventual ce atitudine ar avea dacă U.R.S.S. ar căuta să treacă peste convențiile încheiate, amestecându-se în afacerile interne ale țării,- pentru a sprijini P.C.R.-

Scopul întâlnirii cu POGONEANU a fost propunerea pe care i-a făcut-o PATRASCANU.- PATRASCANU îi propunea ca Partidul național-țărănesc să ceară regelui numirea lui PATRASCANU în postul de președinte al Consiliului de Miniștri, informându-l pe POGONEANU că politica P.C.R. caută să desființeze partidele istorice reacționare și că prin numirea lui, el le-ar putea da un ajutor efectiv, colaborând cu ele la guvernare.-

Scopul întâlnirilor cu ZILBER era divers.- ZILBER vroia să-i comunice mersul cercetărilor în cazul lui ; vroia să-l convingă⁺, să-l ajute vorbind pentru el la Partid⁺, vroia să discute și să se informeze de ce se întâmplă în Partid și în B.P.- ELENA vroia să-l distreze pe ZILBER pentru că îi era milă de el.-

Aceasta este declarația mea⁺, pe care o afirm⁺, susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

22 Noembrie 1950.-

104

243-3

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata LENA CONSTANTE, domiciliată în Str. Dionisie Lupu Nr.12, declar următoarele :

Il cunosc pe LAZAR din anul 1938.- L-am cunoscut la NICOL GROSS în casă unde stătea.- Fusese crescut de mama lui NICOL GROSS și era funcționar la biroul "Technica industrială". La plecarea lui NICOL GROSS a rămas să locuiască într'o mansardă în casa lui NICOL din Str.Grădina cu cai Nr.8.-

După plecarea lui NICOL GROSS el ajuta pe procuristul casei și se ocupa de chirii.- Venea din când în când la mine în legătură cu lucrurile rămase la mine, de pe urma legionarilor și ca să mă anunțe când primea vești dela NICOL.-

În 1945, s'a ocupat împreună cu alți doi funcționari de posibilitatea reluării reprezentanțelor lui NICOL pe numele lor, pentru că eu primisem dela NICOL o scrisoare în sensul ăsta. S'au dus la Legația Cehă dar lucrurile n'au izbutit.-

În timpul 1945-1948 am avut cu LAZAR relații pur amicale.- Venea câteodată la mine pentru 10-15 minute telefonându-mi înainte.- Îmi spunea că-i scrie lui NICOL, se plângea că NICOL răspunde rar și puțin.- După eliberarea mea a venit să mă vadă și mi-a spus că i-a scris lui NICOL că am fost arestată și că am fost eliberată.- După vreo câteva luni, a venit să-mi spue că a primit un telefon dela un englez din partea lui NICOL GROSS cerându-i să-i predea un covor românesc ca să îl ducă lui NICOL în Anglia.- Cum eu nu ridicasem nici un covor românesc din casa lui N.GROSS, am discutat cu LAZAR că poate NICOL vrea să cumpărăm un covor românesc și să-i trimitem.- Dar pentru că nu spusese i-am spus lui LAZAR să-i răspundă englezului că nu am.-

Intr'o zi venind LAZAR la mine, l-am rugat în scrisoarea pe care-îi va scrie lui NICOL, să puie și un bilețel dela mine în care îi mulțumeam pentru pachetul trimis de NICOL de

2142

Crăciun.-

I-am spus lui LAZAR că am fost cercetată și în legătură cu GROSS.-

LAZAR e mai mult scurt, adică mai scurt decât mine, e slab, are fruntea foarte mare din cauza unui început de chelie.-

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și subscriu.-

ss/. LENA CONSTANTE

10 Aprilie 1951.-

Declorație

Se lăsează la casa Constant, domiciliată în str. Dromule
pupu 12, declar următoarele

Am cunoscut pe Logon din anul 1938. L-am cunoscut la
Nicol Grom în casa unde stătea. Fusese crescut de mama
lui Nicol Grom și era funcționar la birou. Tehnică inder-
trată. La plecarea lui Nicol Grom a rămas să locuiască într-o
măsușcă în casa lui Nicol din str. Gradiņa cu cai nr. 8.
După plecarea lui Nicol Grom s-a ajutat pe procuristul
care se ocupa de chinii. Venea din când în când la mine
și lăgăta cu lucrurile rămase la mine, de pe unis lejeră-
rilor și ca să mă ajute când primea vestea de la Nicol.

În 1945 s-a ocupat împreună cu alți doi funcționari de pon-
silitate reținerii reprezentanților lui Nicol pe mine la pentura
cu primirea de la Nicol a scrisorilor și telefonelor. S-au dus la
legat și lăsa dar lucrurile nu au ieșit.

În timpul 1945-1948 am avut cu Logon relații prin care col-
vea cătădăta la mine pentru 10-15 minute telefonându-
mi și ajutându-mă. Mă spunea că-ți scrie lui Nicol și plangea
că Nicol răspunde tot în puter. După el băneea mult
a venit să mă vada și mi-a spus că i-a scris lui Nicol
că am fost arestată și că am fost eliberată. După ora
cătăva lui a venit să-mi spună că a primit un telefon de la
un englez din partea lui Nicol Grom cerându-i să-i scrie un
cuvor românesc că să îl ducă lui Nicol în Anglia. Cuvor
eu am ridicat și am dat un cuvor românesc din care
am discutat cu Logon că poate Nicol ora să scrie un
cuvor românesc și să-i trimite. Dar pentru că mi-a spus

1-au spus lui Logor să-i răspundă rugămintă: că nu
am.

Am să fi avut Logor la mine l-au rugat în scrisorile
pe care să va scrie lui Nicol, să primească un biletel de la
mine și con mulțumeam pentru pachetul dinu de Nicol
de Crăciun.

11 1-au spus lui Logor că au fost cucerite și în le-
gătură cu Gora.

Logor e mai mult scut adică mai sunt decât mine, e
hab, au făcut a foarte mare din cauza unui început de obelie.

Aceasta mi este declarată pe care o dau scum și subscris

Lena Constant

10 aprilie 1957

DECLARAȚIE

Subsemnta LENA CONSTANTE născută în București, în ziua de 17 Iunie 1909, de profesiune pictor, domiciliată în București Str. Dionisie Lupu 12, declar următoarele :

Intrebare :

Care sunt cunoștințele Divoastră aflate în străinătate ?

Răspuns :

NICOL GROSS, CAMBRIDGE; BETTI GROSS, CAMBRIDGE mama lui ; FLORICA ADELSTEIN cu soțul și fiul, sora lui NICOL, Anglia mătușa mea SOPHIE THIBAUD, Paris ; LAETITIA și ZEVEDEI BARBU, Londra, LEE MILLER, Londra ; STIRBEI, Londra ; EDITH MARCOVICI, America ; SEGAL, Siria ; LUCIA SALADUHN, Palestina, colonelul EISINGER, Cairo ; BUTLER ; Doamna și Dl. ATTOS, Italia ; VERA MERLAUB, Praga, Rubin ; VERA IEROHAM, Elveția ; HELENE CASSIN, Italia ; HELENE LORSEN, Norvegia ; ministrul Franței la Ankara și Doamna MAIGRET ; ministrul Elveției GORJET și doamna ; ministrul FUAD și Doamna ; ministrul Bulgariei, ministrul Siriei ministrul Jugoslaviei, nevasta ministrului Chilii, locțiitorul de ministru al U.R.S.S.- (Aceștia din urmă nu-mi amintesc numele) ; pictorul LEOPOLD LEVY, Franța ; JACQUES LASSAIGNE, Paris .-

Intrebare :

Când și în ce împrejurări ați făcut cunoștința cu aceste persoane ?

Răspuns :

L-am cunoscut pe NICOL GROSS în anul 1938 în toamnă. Fiind cu un grup de prieteni între cari : GINEL BALAN, FLORICA MOISIL, MELITA ISCOVICI la un restaurant de vară, într-o grădină, a venit și el și s'a așezat la masă lângă mine.-

Pe mama lui, BETTI GROSS, am cunoscut-o în Decembrie 1938, când m'am dus cu GINEL BALAN la ea acasă.- El se ducea să-l vadă pe NICOL și m'a luat și pe mine.-

Pe FLORICA ADELSTEIN cu soțul și fiul, i-am cunoscut în cursul anului 1939 în casă la NICOL.-

SOPHIE THIBAUD este mătușa mea.

STIBBEI.- Pe STIUBEI l-am cunoscut într-o vară la Constanța, prin LAETITIA BERTOLA.-

EDITH MARCOVICI am cunoscut-o în casa PATRASCANU în anul 1945.-

Doamna SEGALL, este prietenă cu PATRASCANII și în anul 1947 a stat o lună la ei acasă.-

Pe LUCIA SOLODUHIN, am cunoscut-o prin ELENA PATRASCANU care m'a dus la ea să cumpăr o stofă.-

Colonelul EISINGER : L-am cunoscut în toamna 1944, trimis fiind de NICOL GROSS.-

BUTLER.- L-am cunoscut la începutul anului 1945.- Mi-a telefonat, invitându-mă la legația engleză pentru a-mi preda un comision dela NICOL GROSS.-

Doamna ATTOS și domnul, îi cunosc din copilărie fiind părinții LAETITIEI ZEVEDEI.-

VERA MERLAUB am cunoscut-o în anul 1946.- Venind dela Londra ca funcționară la legația Cehoslovacă, a fost trimisă la mine de NICOL GROSS ca să aibe relație că sosește la București.-

KUBIN : Stătea în gazdă la vecinii mei D-na și Dl. MUNCCEL la care mă duceam din când în când.- Dar l-am cunoscut mai bine după venirea lui VERA MERBAN.-

VENA IOROHAM este sora lui HARRY BRAUNER și o cunosc din 1931-1932.-

HELENE CASSIN, mi-a fost colegă de cămin la Foyer Internațional în anul 1933 la Paris.-

HELENE LORSEN, mi-a fost colegă de cameră la Foyer International 1933 Paris.-

Ministrul Franței MAIGRET l-am cunoscut la o recepție dată de Ambasada Română al cărui ministru era cumnatul meu.-

Ministrul GORJET, l-am cunoscut la expoziția ce am făcut-o la Ankara.-

Ministrul FUAD, l-am cunoscut la Ankara la o recepție.- Pe nevasta lui o cunoscusem în București în anul 1940-

sau 1941 înainte de plecarea ei din București.-

- Ministrul Bulgariei și doamna la Ambasadă sau la expoziție.- Ministrul Siriei la Ambasadă.-

Ministrul Jugoslaviei la Sanatoriul unde i-am făcut o vizită cu cumnatul și sora mea.-

Nevasta ministrului Chiliei la Ambasadă.-

Locțiitorul de ministru al U.R.S.S. și d-na la Ambasadă.-

Pictorul LEOPOLD LEVY, la Constantinopol la școala de Belle-Arte împreună cu alți artiști turci.-

JACQUES LASSAIGNE, critic de artă, l-am cunoscut la monografie în anul 1936 sau 37.-

Intrebare :

Cum explicați Dvs. apropierea de aceste persoane ?

Răspuns :

De NICOL GROSS, ne-a apropiat la început grupul de prieteni din care făceam parte amândoi. Apoi faptul că a început a-mi face curte și a-mi admira pictura. Mai târziu, supărată pe HARY, am găsit în prietenia lui NICOL o răzbunare. Dar m'am împrietenit într'adevăr cu el pentru că era vesel, îi plăcea să citească, să se ocupe de literatură și în parte și pentru că era un om bogat, care ținea casa deschisă și la București și la Snagov și că-mi făcea mereu mici cadouri.

De BETI GROSS, am fost apropiată doar pentru că era mama lui NICOL. Dar nu o iubeam pentru că era o fire egoistă.

FLORICA ADLESTEIN, m'a apropiat de ea prietenia numai după plecarea lui NICOL. El m'a rugat ea și pe GINEL BALAN și DORICA BALAN, să nu o lăsăm și să ne ocupăm puțin de ea.

De mătușa mea SAPHIE THIBAUD, nu sunt legată în nici un fel și nu am cu ea legături din 1937, când am văzut-o ultima oară.

L. ZEVEDEI îmi este prietenă din copilărie dela 10 ani. Eram prietenă cu ea, ne vedeam destul de des. Era fire foarte vie și plină de viață. Pe bărbatul ei l-am văzut doar de 2-3 ori.

219

LEE MILLER. Pără să-mi fie prietenă am făcut cu ea o excursie în țară timp de vre-o lo zile, - cu mașina ei - și cu HARRY.

Cu STUBBI nu am avut relații de nici un fel, dar l-am întâlnit pe vaporul cu care am plecat spre Istanbul cu NICOL și l-am invitat la hotel. Aici am cunoscut-o pe actuala lui nevastă, Cu EDITH MARCOVICI nu am avut relații. Am întâlnit-o doar de câteva ori la Pătrășcanii și la atelier.

D-na SEGAL, la fel ca mai sus, dar am văzut-o de câteva ori mergeam la Pătrășcanii în timpul șederii ei. Nu am avut relații personale.

Colonelul FISINGER. Aproximarea sa s'a făcut prin trimiterea lui la mine de către NICOL GROSS. Corespondența nu fusese reluată între noi din cauza războiului și a profitat de venirea lui în țară ca să-mi trimeată vești despre el și să se intereseze de mine.

BUTLER la fel ca și FISINGER.

Doamna ATTOS și soțul, erau prieteni cu mama din copilăria mea, ei sunt părinții lui LADISLAW ZEVEDEI - BERTOLA (ATTOS este tată vitreg).

VERA MERLAUB, mi-a fost trimisă de NICOL GROSS. Am văzut-o mai des la începutul cunoștinței noastre pentru că lua masa și la vecinii mei cu KUBIN. Am fost cu ea după cumpărături în oraș. Dar ~~fiind~~ firele noastre nu se potiveau așa că nu am fost prietenă și ne-am văzut dar dar când ne vedeam ne înțelegeam bine.

VERA IERONAM, doar ca soră a lui HARRY BRAUNER.

HELENE CASSIN, am fost atrasă de ea din cauza fizicului frumos și interesant, apoi mi-am dat seama că este și inteligentă, studia asiriologia.

HELENE LORSEN doar ca colegă de cameră.

Ministrul Franței, Siriei, U.R.S.S. și ^{ei} au fost simple cunoștințe oficiale cu care n'am avut decât conversații de câteva clipe.

Ministrul Elveției m'a poftit la el acasă și mi-a arătat picturile lui. Era pictor amator.

Ministrul FUAD, cunoscându-mă s'a interesat de Buc. și m'a întrebat ce face HARRY BRAUNER.

Cu Ministrul Jugoslaviei am vorbit în timpul scurtei vizite la sanatoriu doar câteva cuvinte.

Cu nevasta Ministrului Chilei am făcut o plimbare prin vecinul oraș Ankara și am fost cu ea la o pictoriță turcoai-că a cărui nume l-am uitat. Chiar se ocupa cu sculptura.

200

220

Pictorul LEVI cu ocazia vizitei școlii de Belle-Arte.
JACQUES LASSAIGNE, din cauză că era critic de artă și
un om cult.

Aceasta este declarația pe care o dau, semnez și subscriu.

ss. Lena Constante

11 Aprilie 1951.

Declarație

Subsemnata Lena Constant născută în Buc. în ziua
de 17 iunie anul 1909, de profesie pictor, domiciliată în Buc.
Str. Dionisie, nr. 12, declar următoarele:

Într-o bonă. Care sunt cunoscuții mei neavotați aflați în țară
născuți.

Răspuns: Nicol Goss, Cambridge; Betty Goss, Cambridge, marea
lui; Florica Adeline, cu soțul și fiul, sora lui Nicol, Anglia;
mătușă mea Sophie Ribaud, Paris; Lăcrășia și Leucă, Bona, Londra;
Lee Miller, Londra; Stăruie, Londra; Edith Marcovici, America;
Legal, Iași; Lucia Solodichin, Palestina; Colonelul Euseviu,
Carra; Butler; Doamna și Dl. Attos, Italia; Vera Merlan & Proza
și băieți; Vera Graham, Elveția; Hélène Cassin, Italia; Hélène
Lorsen, Norvegia; Mihailul Franței, la Aukora și Doamna Marjori;
Mihailul Elevetian Goriș și Doamna; Mihailul Fuad și Doamna;
Mihailul Bulgarie; Mihailul Sines; Mihailul Yugoslaviei;
Nevoasta mihailului lui Chilei, locitorul de Mihailul din U.R.S.S. (Acu-
sător din urmă nu sunt amintite numele); pictorul Leopold Levy,
Franța; Jacques Lassarque, Paris.

Într-o bonă: Cănd și în ce în prezența al. facul cunoscuți cu acelu
persoane?

Răspuns: L'am cunoscut pe Nicol Goss în anul 1938 în vacanță.
Fiind cu un grup de prieteni într-o coră. Gisel Bălan, Florica Moisil,
Melika Tscovici la un restaurant de voră, într-o grădina, a cărei
și el și așezat la masa lângă mine. L'am cunoscut

Pe mama lui, Belu Gros, am cunoscut-o in Decembrie 1938
cand m'am dus cu fratele Bănu la ea acasa. El m'avea so-
rda pe Nicol si m'a lasat si pe mine.

Pe Florica Adelineu cu sotul si fiul l'am cunoscut in cursul
anului 1939 in casa la Nicol.

Sophie Fribaud este matusa mea.

Stăbăni. Pe Stăbăni l'am cunoscut int'a vora la Constanta,
prin Lechila Burtala.

Edith Morcovici am cunoscut-o in casa Pătoscau in anul
1945.

Doamna Legat, este prietena cu Pătoscau si in anul 1947
a hot' o luna la ei acasa.

Pe dăseca Soloduhin am cunoscut-o prin Elena Pătoscau
care m'a dus la ea sa cumpor o Stofa.

Cotancelul Eisinger. L'am cunoscut in toamna 1944, fiind
de Nicol Gros.

Bettler. L'am cunoscut la inceputul anului 1945. Mi-a in-
fonat importanta mea la Legatia Engleza pentru a-mi pda
un comision dela Nicol Gros.

Tamara Altos n' amint, e cunoscuta din copilărie fiind prietena
laetă lui Zewald.

Vera Măntău. Am cunoscut-o in anul 1946. Venind dela
Londra ca functionara la Legatia Cehoslovaca, a fost tinerosi
la mine de Nicol Gros ca sa aibe o rețeta cand soseti la
Buc.

Lăbiu. L'am cunoscut prin Vera Măntău. Hatia in gospo-
da vecinilor mei Doamna n. D. Muncel la care m'a duscau din
cand in cand. Zorl'am cunoscut mai bine dupa venirea lui
Vera Măntău.

Gene Forham este sora lui Henry Braune si o cunosc din
1931-32.

Helene Corriu, mi-a fost colega de camera la Foays Interna-
tional in anul 1933 la Paris.

Helene Lonsan mi-a fost colega de camera la Foays Interna-
tional 1933 Paris.

Ministru Frantz Maignet l'am cunoscut la o recepti-
data de Amaboda Braune al carui ministru era cunoscutul meu. A. Comand

Ministrul Forțelor Armate l'am cunoscut la expoziția care s-a ținut la Aukora.

Ministrul Fuad l'am cunoscut la Aukora la recepția. Pe moșta lui o cunosceam în Buc. în anul 1940 sau 41 înainte de plecarea ei din Buc. -

Ministrul Bulgarilor n' doamna la Ambasada - sau la expoziția Ministrului Liniei la Ambasada -

Ministrul Yugoslavilor la savatorii unde s-au făcut o vizită cu cumnatul ei sora mea.

Moșta ministrului Chilei la ambasada.

Locuitorul de Minister al U.R.S.S. n' doamna la Ambasada.

Pictorul Leopold Lévy, la Constantinopol la scoala de Belle Arti împreună cu alți artiști tureci.

Jaques Lassaingre, critic de onor, l'am cunoscut la monografia în anul 1936 sau 37.

Întrebare: Cum explicați de apropierea de aceste persoane?

De Nicol Gor m-a apropiat la început grupul de prieteni din care făceam parte amândoi. Apoi faptul că a început a-mi face curte n'o-mi odinea pectura. Mai târziu, supărat pe Henry, am găsit în pectura lui Nicol o răzămărie. Dar m'am înțeles că iut adevărat că el pectura era uel, și placă să ctească, să se ocupe de literatură și teatru, și în pectura n' pectura era un om bogat, care făcea ceva deschis în la Buc și la Snagov și că-mi făcea multă muncă codău.

De Beti Gor am fost apropiat. o dom pectura era uelă în Nicol. Dar nu a urbeam pectura era o fire egoistă.

Flora Adilstein. M'am apropiat de ea pectura și m'am după plecarea lui Nicol. El m'a rugat să îi pe Gisel Bolau și Louisa Bolau să m'a lăsa să și m'ocupăm puțin de ea.

De matusă mea Sophie Thibaud m'am simțit legată în muncă un fel și m'am cu ea legătură din 1937 când am văzut ultima mea.

Lectura. Zvezda, unde este pectura din copilaria de la locuință. Erau pectura cu ea muncă destul de des. Era o fire foarte vie și plină de viață. Pe bărbatul ei l'am văzut dom de 2-3 ori la Constantin.

Lea Miller. Fara sa-mi fie prieteni au facut cu ea o excur-
sie in toata timpul de trea logi, - cu monica ei - si cu Henry.

Cu Helmut nu am avut relatii de nici un fel, dar l-am intal-
nit pe vagonul cu care am plecat spre Esten. Cand cu Nicol si
l-am invitat la hotel. Aici a cunoscut-o pe actriasa lui moarte.

Cu Edith Morosini nu am avut relatii. Am intalnit-o doar
de cativa ori la Patoscau si la atelier.

Doamna Segal. la fel ca moiseu, dar am vazut-o de cate ori
mergeam la Patoscau in timpul Hedii ei. Nu am avut relatii
personale.

Colonelul Eisinger. Aproximativ s-a facut prieten cu el
la mine de cate Nicol Gori. Corespondenta nu fusese relata
intre noi din cauza neobiceiului si a faptului de venirea lui in
tara ca sa-mi trimita vechi desigur el si sa se cunoscă de mine.

Bueller. la fel ca si Eisinger.

Doamna Altos si sotul erau prieteni cu mama din copilarsa
mea, si sunt prieteni lui Gaetana Leuchli - Pestola. (Altos este
tata vitreg.)

Vera Merlaud mi-a fost trimisa de Nicol Gori. Am vazut-o
mai des la viceputatul cu osterii moarte pentru ca lua masa
si ea la vecinii mei cu Helmut. Am fost cu ea dupa cunostinta
si noi. Dar fara de moarte nu se puteau asa ca mi-au fost
mai prieteni si ne-am vazut noi, dar cand ne vedeam nu ne in-
tereseam unul.

Vera Gerolam, doar ca sora a lui Henry Brauer.

Helene Cosmi, Am fost atenta de ea din cauza fizicului fin
si interesant, apoi mi-au dat mama ca este si inteligenta
studia ornitologia.

Helene Dorsey doar ca colega de camera.

Ministru Frantz, Elbert, L. mei, URSS si Tuzak, au fost simpli
cunoscuti oficiali cu care mi-au avut deseori o conversatie de
cativa clipe.

Ministru Elbert mi-a parut la el acasa si mi-a parut
mulumile lui, era pictor amator.

Ministru Tuzak, cunoscutu-mi s-a interesat de Buc.
si mi-a interesat ce face Henry Brauer.

L. Camant.

cu ministrul Yugosloviei au vorbit cu poporul scutit, rigiti
la salvatori, dom catre ca curm.

3805

22369

Cu nevasta ministrului Chilei au facut o plui boni prin vedut
de oros Amkora n au fort cu ea la o plectonita suscoo area a ca-
mi nune l'au uitat. Chon ea se ocupa cu sculptura.

Pictorul Levy cu ocoja viziter scooli de Pebe Arti.

Jacques Lassaigue din cauza ca" era entic de arta. n au ou
cult.

Aceasta este declaratia pe care o dau reunuz n subscris

Reza Comfauti

11 Aprilie 1951

DECLARAȚIE

12.10.97

Subsemnata IENA CONȘTANȚE, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr. 12, declar următoarele:

Intrebare:

Când l-ai cunoscut pe LICA GROSS, în ce împrejurări și prin cine?

Răspuns:

L-am cunoscut pe LICA GROSS, în anul 1938, la NICOL GROSS în casă pentru că era unchiul lui.

Intrebare:

Care au fost relațiile lui LICA GROSS cu NICOL GROSS?

Răspuns:

De rudenie și de afaceri. Îl vedeam des în biroul Tehnica Industrială dar nu știu dacă era și el funcționar în birou. Știu că la plecarea lui NICOL GROSS din țară în 1940, el a mijlocit vânzarea biroului unui domn POPOVICI și că a lucrat mai departe în birou în timpul războiului.

Intrebare:

Cine era acest POPOVICI?

Răspuns:

Știu numai că a fost adus de LICA GROSS ca cumpărător al firmei și că a lucrat tot timpul cu LICA GROSS.

Intrebare:

Care au fost condițiile puse de NICOL GROSS lui POPOVICI la vânzarea biroului Tehnica Industrială?

Răspuns:

Ca o parte dintre funcționarii vechi să fie menținuți în serviciu.

Intrebare:

Care au fost funcționarii rămași în serviciu?

Răspuns:

În afară de LAZAR nu știu.

Intrebare:

După plecarea lui NICOL GROSS, din țară, care au fost

relațiile duminicăle cu LICA GROSS?

Răspuns:

După plecarea lui NICOL GROSS din țară, l-am întâlnit de două ori. Prima dată în anul 1941 cu ocazia unui rest pe care îl aveau de plătit cumpărătorii biroului Tehnica Industrială. A doua oară sau în 1941, sau în 1942, când LICA m'a chemat să-mi spuie de o propunere de vânzare a casei lui NICOL GROSS.

Intrebare:

În alte împrejurări l-ați mai văzut pe LICA GROSS?

Răspuns:

Da, în anul 1947 la Praga. Întâlnindu-mă acolo cu NICOL GROSS, a doua zi la prânz, mi-a spus că vom lua masa cu unchiul lui LICA GROSS care se află și el la Praga și am luat masa împreună.

Intrebare:

Cu prilejul acestei întâlniri ce discuții au avut loc?

Răspuns:

S'a discutat despre viața dusă în timpul războiului despre rude și cunoștințe.

Intrebare:

V'a făcut NICOL vre-o propunere la Praga în legătură cu LICA GROSS?

Răspuns:

În legătură cu propunerea făcută mie de a prelua eu procura casei lui din București, mi-a spus că nu voi avea bătaie de cap cu ea, pentru că se va ocupa de acest lucru LICA. Mi-a mai spus că și despre mobilierul ce-l păstram să mă consult cu LICA GROSS și să fac cum va spune el, pentru că el are încredere în LICA GROSS.

Intrebare:

Cu ce ocazie se afla și s'a întâlnit LICA GROSS cu NICOL GROSS la Praga?

Răspuns:

LICA avea treburi personale la Praga și le-a făcut să coincidă cu venirea lui NICOL și știu că au fost împreună la Brno.

Intrebare:

În ce scop au plecat la Brno?

Răspuns:

Știu doar că la Brno s'a dus să stea de vorbă cu

- 3 -

206

226

directorii fabricii a cărei reprezentanță o deținea biroul
Tehnica Industrială.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, semnez și
subscriu.

ss. Lena Constante

12 Aprilie 1951.

12 April 1981
Date: 12 April 1981
Location: [illegible]
202

Declarație

Sușineu m-aș Lenu Constante de profesie pictor, domiciliat în st. Doinice Lupu 12, de dor următoarele:

Întrebare: Când l-a cunoscut pe Lica Grom, și ce impresii și pui cine?

Răspuns: L-am cunoscut pe Lica Grom în anul 1938 la liceul Grom în casa pentru că era închiis lui.

Întrebare: Core au fost relațiile lui Lica Grom cu Nicol Grom.

Răspuns: De muncă și de afaceri. El vedea des în Biroul Tehnic Industrială dor nu știu dacă era și el funcționar în birou. Fiu că la plecare a lui Nicol Grom din țară în 1940 el a mers la căminea biroului lui domn Papovici și ca a lucrat mai departe în birou în timpul războiului.

Întrebare: Cine era acest Papovici.

Răspuns: Fiu numai că a fost adun de Lica Grom ca cumpărător al ființei și ca a lucrat tot timpul cu Lica Grom.

Întrebare: Core au fost condițiile de muncă de Nicol Grom lui Papovici la căminea biroului Tehnic Industrială.

Răspuns: Ca a fost dintr-o funcționarii vechi la funcționarii și serviciu.

Întrebare: Core au fost funcționarii comuni și serviciu.

Răspuns: În afara de țară nu știu.

Întrebare: După plecarea lui Nicol din țară core au fost relațiile de muncă cu Lica Grom.

Răspuns: După plecarea lui Nicol din țară, l-am întâlnit de două ori. Prima dată în anul 1946 cu ocazia muncii

pe care îl aveau de stat.2 cumparatori Biroului Tehnica Industrială. A doua oară sau în 1941 sau în 1942 cău s'au învârtit să mi spună de o propunere de vânzare core la Nicol Goss.

Intrebare: În alte împrejurări l'ab. nu s'ar fi văzut pe Lica Goss?

Răspuns: Da, în anul 1944, la Praga. Întâlnindu-se acolo cu Nicol Goss, a doua oară la Praga mi-a spus că vom lua cunoștință cu unchiul lui Lica Goss care se afla în el la Praga, și am luat masa împreună.

Intrebare: Cu prilejul acestor întâlniri și discuții au avut loc.

Răspuns: S'a discutat despre viața dădă în timpul războiului despre rude și cunoștințe.

Intrebare: V'a făcut Nicol Goss propunere la Praga în legătură cu Lica Goss.

Răspuns: În legătură cu propunerea făcută mie de a prelua eu afacerea corei lui din Buc. mi-a spus că mi s'ar putea da de cap cu ea, pentru că se va ocupa de acest lucru Lica. Mi-a spus că și despre mab. fiindcă el-l poartă și mi-a consultat cu Lica Goss și s'a făcut cum va spune el, pentru că el are încredere în Lica Goss.

Intrebare: Cu ce ocupație se afla și s'a întâlnit Lica Goss cu Nicol la Praga.

Răspuns: Lica avea treburile personale la Praga și l'a făcut să coincidă cu venirea lui Nicol în țară, c'au fost împreună la Brno.

Intrebare: În ce scop au plecat la Brno.

Ținând cont că la Brno s'au dus să stea de vorbă cu directorii fabricii și să se reprezintă a detin. Biroul Tehnica Industrială.

Aceasta mi este declarația pe care o dau, pentru că

Lena Constanta

2 April 1951

72 IV 57

228
228

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANȚE, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Nr. 12, declar următoarele:

În trebură:

Când și în ce împrejurări l-ați cunoscut pe NICOL GROSS?

Răspuns:

L-am cunoscut pe NICOL GROSS în toamna anului 1937, cu ocazia unei mese într-o grădini de vară la care lua parte un grup de prieteni de ai mei între cari EUGEN BALAN, MELITA ESCOVICI, FLORICA MOISEL, MIKI KUNDACSIAN.

Întrebare:

În declarațiile anterioare ați arătat că l-ați cunoscut pe NICOL GROSS în anul 1938. Care este realitatea?

Răspuns:

În declarația mea anterioară este adevărat că m'am îngelat dar îmi amintesc precis că a fost în anul 1937 pentru că mi-am adus aminte că s'a întâmplat după întoarcerea mea dela Paris unde lucrasem la expoziția români, fapt care îmi dădea o oarecare valoare.

Întrebare:

V-ați mai întâlnit de atunci cu NICOL GROSS?

Răspuns:

În toamna anului 1937, l-am mai întâlnit de câteva ori în același grup de prieteni. În ajun de Crăciun fiind rugată de EUGEN (GHEORGE) BALAN, director la Monitorul Oficial, să aranjez scena de teatru la Monitor, am lucrat acolo până pe la ora 9 seara apoi BALAN m'a condus acasă. În drum mi-a spus că va trece pe la NICOL GROSS și a insistat să viu și eu ca să o cunosc pe mama lui care, pretindea el, era o femeie cultă și distinsă. Astfel am fost prima dată la NICOL acasă. După aceea relațiile au devenit mai amicale. În cursul anului 1938 am fost de câteva ori la NICOL GROSS acasă, el a venit la mine dar mai des ne-am întâlnit în grup ieșind în oraș. Interveniind între noi o neînțelegere NICOL s'a simțit jignit și relațiile noastre s'au răcit. Plecând în Septembrie 1938 la Praga, m'am întâlnit acolo cu NICOL care venise pentru treburi și pleca a doua zi la Londra. Am luat masa seara cu el și am fost la un

bar. A d oia si dimineati l-am condus la gară. La întoarcerea mea în București, ne-am văzut iarăși înainte fiind invitată adeseori și de mama lui. Relațiile au continuat la fel în cursul anului 1939 și 1940. În Sept. 1940, NICOL m'a arătat că a decis să plece cu mama lui în Palestina, plecare pe care o ținea secretă față de prieteni și rude și m'a rugat să accept să am grijă de casa și lucrurile lor. M'a mai rugat să plec cu ei până la Constantinopol, ca să le fie mai ușoară despărțirea de țară, mai cu seama mamei lui și ca să le fac anumite servicii de bani și de lucruri. Am plecat cu ei. Am stat 10-12 zile cu ei la Constantinopol, apoi ei au plecat spre Palestina și eu m'am întors în țară.

Întrebare:

Ce anume fel de serviciu ți-a cerut NICOL GROSS, să-ți faci în vederea plecării din țară?

Răspuns:

Să duc în valiza mea înbrăcămintele de valoare și să primesc o sumă de bani pe vapor pentru el, lucru care l-am acceptat și l-am îndeplinit primind în portul Constantinopol un pachet cu bani pe care i l-am predat, bani în valută străină, dolari sau lire sterline.

Întrebare:

Date fiind cele arătate de dvs., recunoașteți că între dvs. și NICOL GROSS s'au creat raporturi de încredere reciprocă?

Răspuns:

Între mine și NICOL GROSS, s'au creat raporturi de deplină încredere.

Întrebare:

Datorită raporturilor dintre dvs. și NICOL GROSS, ce persoane ați mai cunoscut în directă apropiere a lui NICOL GROSS?

Răspuns:

Afară de câteva rude, am cunoscut pe dl. LAZAR funcționar în birou, pe dl. GRUNBERG și BAUER, toți funcționari ai biroului, pe MOTI RUBINSTEIN, pe generalul MANULESCU, pe dl. și d-na NACHEMIAS, pe dr. ANISSIM și pe unchiul său LICA GROSS, pe procuristul lui GROSSU, pe vărul lui ELIAN, actual director la Aro.

Întrebare:

Cu care din aceste persoane se întâlnea NICOL GROSS, la el acasă?

Răspuns:

Cu dl. LAZAR, cu MOTI RUBINSTEIN, cu gen. MANULESCU, cu dl. și

d-na NICHIMAS, d-ra NISSIM, LICA GROSS, GROSSU și ELIAN.

Intrebare:

La ce intervale de timp se întâlnea cu aceștia?

Răspuns:

Pe LAZAR îl vedea zilnic, pe MORI RUBINSTEIN de vreo două ori pe lună și chiar mai ales, pe generalul MANCIASCU, foarte rar, mai mult în legături de afaceri, pe NACHIMAS la fel, pe d-ra NISSIM în anul 1940 a văzut-o des pentru că venea la același club de tenis, pe LICA GROSS aproape zilnic și pe GROSSU la fel. Pe ELIAN cel puțin odată pe săptămână.

Intrebare:

În afara locuinței lui, unde se mai întâlnea GROSSU cu aceștia cât și cu d-ta?

Răspuns:

Cu LAZAR se întâlnea numai acasă sau la birou, cu MORI RUBINSTEIN erau în vizite reciproce, cu gen. MANCIASCU nu știu precis, cu NACHIMAS, la biroul lui NACHIMAS, cu d-ra NISSIM la clubul Politehnica, la el acasă și la ea. Pe LICA GROSS nu știu, pe GROSSU nu-l întâlnea decât la el, pe ELIAN la fel. Cu mine se întâlnea la mine, la el, la Snagov, la clubul de tenis, la GIBEL BALAN.

Intrebare:

Ce raporturi exista între GROSS și aceștia și ce discuții avea cu ei?

Răspuns:

Cu nici unul dintre aceștia nu știu să fi avut relații de natură politică.

Intrebare:

Dece crezi acest lucru?

Răspuns:

Pentru că cu unii cunosc personal relațiile lui amicale și cu alții, relațiile de afaceri, din spusele lui NICOL.

Intrebare:

De obicei când te întâlneai cu GROSS cine mai era de față?

Răspuns: Cu totul alți oameni decât cei citați mai sus. Un grup de prieteni tineri, camarazi de sport și distracții.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, adevărul și sincer.

ss. Iana Constanta

12 Aprilie 1951.

Declarație

Se beseunește Elena Cantant, domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12, de profesie pictor, declar următoarele:

Am cunoscut-o pe Lucia Flecher mormântată. Solodchiu prin Elena Patascanu în anul 1946. Avea un război de mână la corp lucra stofe și Elena mi-a dus să cumpăr la ea o stofă de rochie. Hăta în porcul Braua. Ea nu era propriu zis prietena lui Elena ci sora celei mai bune prietene, Daamna legal core locuia în L'ia.

Pe Lucia Flecher am văzut-o de câțiva ori la Patascanu în casa. Fusese tehnică la Patascanu și fusese războiului. În vizită am văzut-o la ei de două ori. Telefonu-i des pentru că el are pe Patascanu și-i găsesc o după boi batului ei. Fiu ei Patascanu după călărie și el munse funcționar la Ministerul de Externe apoi a fost concediat - sau am elis după postul post era prea mic - că Lucia Flecher a continuat să-i telefoneze cu insistență și să-l roage. Patascanu mi-a spus în legătură cu acest lucru că se mira că Lucia nu-i da seama că nu era viut, deși portea lui o indisponibilitate de a face nimic.

Am văzut-o la ei în casa în vara 1947 la Iașgor când mai erau de fote și boi batul ei și totuși Pollak, altă dată. Când sora ei D. Legall era în Prus și locuia la Elena Patascanu o o țera oară după rezoluția când venise cu tatălul și fiul ei să-i vadă. Tot după rezoluția a purmării. 1948 la condă o dată pe Patascanu cu moșia până la Iașgor.

În anul 1948, la sfârșitul anului, am auzit că a plecat
de la noi cu fiul și sora cu un grup de emigranți, căci
se află în Palestina.

Această este declarația pe care o dau pentru
amuz

Lea Cantant

17 Aprilie 1951.

24

232

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor,
, domiciliată în Str. Dimitrie Lupu 12, București declar
următoarele:

Intrebare :

Când și în ce împrejurări l-ați cunoscut pe
LAZAR ?

Răspuns :

Pe LAZAR l-am cunoscut în casa lui NICOL GROSS
al cărui funcționar era în anul 1938.-

Intrebare :

Care au fost relațiile Dumitale cu LAZAR până
la plecarea lui GROSS din țară?-

Răspuns

N'am avut relații de prietenie cu LAZAR până la
plecarea lui NICOL din țară.- Il vedeam însă regulat în
casa GROSS.-

Intrebare :

Dar după plecarea lui GROSS ?

Răspuns :

După plecarea lui GROSS și întoarcerea mea dela
Constantinopol au început între noi relații personale.- În
primul rând mă ținea la curent cu casa GROSS și în al doilea
rând ne simțeam legați prin prietenia noastră pentru NICOL.

Intrebare :

În ce consta prietenia față de NICOL GROSS atât
din partea D-tale cât și a lui LAZAR ?

Răspuns :

Din partea mea este o prietenie datând de 3 ani
bazată pe înțelegere și raporturi cordiale între noi și de
încredere.- Prietenia lui LAZAR pentru GROSS nu știu pe
ce se bazează.-

Intrebare :

La ce intervale de timp te întâlneai cu LAZAR după plecarea lui GROSS din țară.- ?

Răspuns :

Nu-l vedeam regulat.- Cam odată pe lună.-

Intrebare :

Care era scopul întâlnirilor D-tale cu LAZAR.?

Răspuns :

La început venea să-mi dea noutăți despre ce se întâmpla în apartamentul și imobilul GROSS ocupat de legionari.- Apoi la mine afla vești dela NICOL.-

Intrebare :

Ce vești îi transmiteai despre NICOL ?

Răspuns :

Când primeam câte o scrisoare îi povesteam și lui despre ce scria NICOL.-

Intrebare :

Cum a aflat NICOL arestarea dumatiale ?

Răspuns :

LAZAR mi-a spus că i-a scris el.-

Intrebare :

Dar de eliberare ?

Răspuns :

Când l-am văzut pe LAZAR după eliberare mi-a spus că l-a anunțat și eu l-am rugat în viitoarea scrisoare ce-i va scrie să-i spue că sunt bine, dar eu nu-i voi scrie

Intrebare :

Dela cine a aflat LAZAR atât despre arestarea dumatiale cât și despre eliberare ?

Răspuns :

Nu știu.-

Intrebare :

Când ți-a cerut LAZAR un covor românesc pentru GROSS ?

Răspuns :

Câteva luni după eliberare în anul 1949.-

Intrebare :

Cum explici faptul că NICOL ți-a cerut un covor românesc când după afirmațiile dumitale, NICOL știa că nu are nici un covor românesc la dumneata ?

Răspuns :

Mi-am spus că cea care făcea comisionul a înțeles greșit ce îi ceruse NICOL.-

Intrebare:

Dece crezi că NICOL ți-a cerut altceva ?

Răspuns :

Pentru că covor românesc NICOL nu avea la mine .-

Intrebare :

Cum a ajuns LAZAR să vă ceară acest covor ?

Răspuns :

Mi-a spus că i-a fost cerut de un englez din partea lui NICOL.-

Intrebare :

Cum ai folosit prilejul că LAZAR se afla în legătură cu un englez ?

Răspuns :

Nu l-am folosit în nici un fel.-

Intrebare :

Care a fost răspunsul lui LAZAR pentru NICOL în legătură cu covorul ?

Răspuns :

LAZAR mi-a spus că se va întâlni cu el pe stradă, nu-mi amintesc în ce loc ca să-i spue că NICOL nu are nici un covor românesc.-

Intrebare :

Dece întâlnirea cu englezul trebuia să aibă loc pe stradă.-

Răspuns :

Din prudență pentru a nu avea neplăceri fiind văzut cu un englez.-

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, semnez și subscriu.-

21 Aprilie 1951

ss/. LENA CONSTANTE

Declarație

Subsemnatul Leuca Constante de profesie pictor, domiciliat în str. Dionisie Lupu 12 București declar următoarele:

Întrebare: Când și în ce împrejurări l-ați cunoscut pe Logoi?

Răspuns: Pe Logoi l-am cunoscut în casa lui Nicolai Gros al cărui funcționar eu în anul 1938

Întrebare: Care au fost relațiile de unitate cu Logoi până la plecarea lui Gros din țară?

Răspuns: M'am avut relații de prietenie cu Logoi până la plecarea lui Nicolai din țară. El vedeam însă regulat în casa Gros.

Întrebare: Dor după plecarea lui Gros.

Răspuns: După plecarea lui Gros și înforțarea mea de la Comandamentul au început între noi relații personale. În primul rând mă lina la curent cu casa Gros și în al doilea rând ne simțeam legați prin prietenia noastră pentru Nicolai.

Întrebare: În ce consta prietenia față de Nicolai Gros atât din partea de unitate cât și a lui Logoi?

Răspuns: Din partea mea este o prietenie datând de 3 ani bazată pe înțelegere și raporturi cordiale între noi și de încredere. Prietenia lui Logoi pentru Gros am știu pe ce se bazează.

Întrebare: La ce intervale de timp te întâlneai cu Logoi după plecarea lui Gros din țară?

Răspuns: M-am vedeam regulat. Cam o dată pe lună.

Întrebare: Cum era scapul înălțimii lor deosebite cu La.
307

Răspuns: La început venea să-mi dea nouăzeci de
ce se înălțau în apăsământul și înălțimii lor ocupat
de legiune. Apoi la mine afla vestea dela Nicol și pe
nu-mi face.

Sters de mine
d. Contau

Întrebare: Ce vestă îi transmisiți despre Nicol.

Răspuns: Când primeam căle o scrisoare îi povesteam și lui
despre ce scria Nicol.

Întrebare: Cum a aflat Nicol orestoria diuinitate?

Răspuns: Logoi mi-a spus că i-a scris el.

Întrebare: Doi de eliberare?

Răspuns: Când l'am văzut pe Logoi după eliberare mi-a
 spus că l-a și anunțat și eu l'am rugat în viziunea scri-
 porii ce i va scrie și i spun că sunt bine dar eu nu-i scriu
 scrie.

Întrebare: De la cine a aflat Logoi atât despre orestoria
 diuinitate cât și despre eliberare.

Răspuns: Nu știu.

Întrebare: Când ti-a cerut Logoi un covor românesc pentru
 gon.

Răspuns: Când l-am văzut după eliberare în anul 1949.

Întrebare: Cum explici faptul că Nicol ti-a cerut un
 covor românesc când după afirmările diuinitate Nicol știu
 că nu are nici un covor românesc la diuinitate.

Răspuns: Mi-am spus că cel care facea comenziile a ci-
 telor știe ce îi ceruse Nicol.

Întrebare: Dece crezi că Nicol ti-a cerut altceva?

Răspuns: Pentru că covor românesc Nicol nu avea la
 mine.

Întrebare: Cum a ajuns Logoi să-ți ceară acest covor.

Răspuns: Mi-a spus că i-a fost cerut de un englez din
 partea lui Nicol.

Întrebare: Cum ai folosit prețului că Logoi se afla în
 legatură cu un englez.

Răspuns: Nu l'am folosit în nici un fel.

Stas de mine
L. Constant

Intrebare: Care a fost răspunsul lui Igoș pentru Nicol
și legătura cu coronel.

Răspuns: ~~Ca~~ Igoș mi-a spus că se va întâlni
cu el pe strada, mi-a arătat și ce loc era scriștând
că Nicol nu are nici un coron românesc.

Intrebare: De ce întâlnirea cu englezul trebuia să aibă loc
pe strada.

Răspuns: Din prudență pentru a nu avea neplăceri fiind
vârșit cu un englez.

Aceasta este declarația pe care a dat numele n
subscriu

Leva Constant

27 aprilie 1951

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONȘTANȚE, de profesie pictor, domiciliat în str. Dionisie Lupu Nr. 12, București, declar următoarele:

Întrebare:

Cu care dintre fruntarii fostelor partide istorice și elemente ale burgheziei a întreținut PATRASCANU relații secrete după 23 August 1944?

Răspuns:

Am cunoscință că PATRASCANU a întreținut asemenea legături cu VISOIANU, BUZEȘTI, POGONEANU, GHITA POP, AUSCHNIT, XENOPOL și BOGOȘSIAN.

Întrebare:

Unde s'a întâlnit PATRASCANU cu fiecare dintre aceștia?

Răspuns:

După câte știu eu nu se întâlnea cu fiecare separat, ci în grup la TOROSSIAN, în casa denumită conspirativă din str. Armenească nr. 14. Cu POGONEANU s'a întâlnit și în str. Aleex. Sihleanu. Cu POGONEANU și BUZEȘTI s'a întâlnit în str. Dionisie Lupu în apartamentul neocupat al lui FLORIN TEODORU. În casa lui TOROSSIAN deasemeni s'a mai întâlnit cu VISOIANU, BUZEȘTI, POGONEANU, GHITA POP, AUSCHNIT, BOGOȘSIAN și nu știu sigur dacă și cu XENOPOL.

Întrebare:

Precizați în timp când au avut loc aceste întâlniri?

Răspuns:

Prima întâlnire dintre PATRASCANU - și după știința mea VISOIANU și AUSCHNIT, a avut loc în seara de 31 Dec. 1944. Scurtă vreme după aceea a mai avut loc o nouă întâlnire la care a luat parte BUZEȘTI și POGONEANU. În cursul lunii Februarie 1945, a avut loc întrevederea cu POGONEANU în str. Sihliaru. După 6 Martie 1945, a avut loc întrevederea din Dionisie Lupu cu BUZEȘTI și POGONEANU. După cât îmi amintesc în cursul lunii Ianuarie 1945, tot la TOROSSIAN a mai avut loc o întâlnire la care a luat parte și ELENA PATRASCANU și la care era prezent printre alții care nu îi știu, GHITA POP. Îmi amintesc de încă

o întâlnire tot la TOROSSIAN dar nu pot preciza nici data nici
cei prezenți.

Intrebare:

De unde aveți cunoștință despre aceste întâlniri?

Răspuns:

Despre întâlnirile dela TOROSSIAN a vorbit PATRASCANU,
de față cu mine, cu ELENA, cu SILBER și cu TOROSSIAN. Despre cea
din seara de 31 Dec. 1944 cu VISCIANU și AUCHEIT mi-a spus
[redacted] HARRY BRAUNER care era acasă la PATRASCANU când PATRASCANU,
TOROSSIAN și SILBER s'au întors la miezul nopții acasă.
[redacted] Ulterior s'a vorbit despre ea în fața mea. Celelalte întâlniri
dela TOROSSIAN le-am cunoscut din spusele lui PATRASCANU. Des-
pre cea cu GHITA POP mi-a vorbit ELENA PATRASCANU. Întâlnirea
lui POGHEANU și BUZESTI din Dionisie Iupu a fost aranjată
chiar de mine și cea din Sihleacu cu POGHEANU deasemenea.

Intrebare:

La cererea cui ai mijlocit d-ta întâlnirea dintre
PATRASCANU și POGHEANU?

Răspuns:

La cererea lui PATRASCANU?

Intrebare:

Dar celelalte întâlniri de cine au fost mijlocite și
la cererea cui amine?

Răspuns:

Stiu că au fost mijlocite de SILBER și TOROSSIAN, unele
din ele la cererea lui PATRASCANU.

Intrebare:

Care dintre întâlniri a fost cerută de PATRASCANU?

Răspuns:

Eu știu. BEIU SILBER ar putea răspunde precis.

Intrebare:

Ce știți că s'a discutat la fiecare dintre aceste în-
tâlniri?

Răspuns:

Stiu precis ce s'a discutat în întâlnirile mijlocite
de mine între POGHEANU și PATRASCANU; PATRASCANU cerea lui
POGHEANU, dat fiind situația de criză de guvern în care se
afila țara, să accepte colaborarea cu Partidul Communist numai
în formă, PATRASCANU președinte al Consiliului de Miniștri,
explicându-i că după părerea formată de el în urma informațiilor
ce le are, anglo-americanii nu pot da un ajutor imediat part.

tidelor istorice și-i sfătuia să nu se lase înălțurați de la guvern. Li cerea să propună regelui ca acesta să-l ceară pe PATRASCANU ca președinte al Consiliului. Li mai arăta lui PATRASCANU că Partidul Comunist Român devine din ce în ce mai tare grație sprijinului Uniunii Sovietice și că ei trebuie să fie scama de acest lucru pentru a nu pierde nici una din pozițiile lor și că din partea lui vor avea tot concursul în acest scop. PATRASCANU avea tot interesul ca partidele istorice să se menție la putere pentru că considera că ele erau o cheazăție a independenței țării, și a relațiilor mai departe cu apusul împotriva Partidului și implicit a Uniunii Sovietice.

Intre PATRASCANU și ceilalți reprezentanți ai partidelor istorice, nu știu detaliu fiecărei convorbiri. PATRASCANU mi-a explicat însă că se întâlnește cu ei considerând că numai existența partidelor istorice poate menține țara în legătură cu celelalte țări din apus, legături de care PATRASCANU se arăta foarte interesat. În același timp PATRASCANU vroia să afle de la ei dacă au vre-o garanție de sprijin din apus în acțiunea lor împotriva comunismului.

Intrebare:

Ce hotărâri a luat PATRASCANU împreună cu aceștia?

Răspuns:

1. să-i previe de hotărârile luate împotriva lor de către P.C.R.
2. să caute să saboteze aceste hotărâri?
3. partidele istorice să facă toate eforturile pentru a-și menține și consolida toate pozițiile de conducere pe care le ocupau în diferite ministere și instituții publice.
4. în activitatea lor politică să nu atace față de Uniunea Sovietică.
5. să ceară insistent sprijinul puterilor din apus, Anglia și Americii, PATRASCANU arătându-le că lupta pentru stăvilirea succesorilor P.C.R. nu trebuie privită ca un fapt izolat ci se înglobează în lupta pe plan internațional împotriva planurilor imperialiste ale Uniunii Sovietice - după cum spunea PATRASCANU

Intrebare:

Cum au fost îndeplinite aceste hotărâri?

Răspuns:

Pe baza hotărârilor luate PATRASCANU acționează

astfel:

- 1.- menține neschimbat aparatul justiției făcând doar

*Conferință
și interese
de claritate
Cofler
F. inguș*

40324/11

o epurație superficială, ferindu-se de a avea în jurul său colaboratori dintre comuniști și este nevoit să facă reforma justiției de către P.C.R. tocmai în 1947.-

✓ 2.- caută să salveze cât mai mulți intelectuali burghezi chiar dintre cei cu activitate legionară dela epurării de pildă cum ar fi PR. PȘEROVICI, prof. BOBILIAN, EUGEN BALAN, NEAMPU dela Fundațiile Regale și alții pe care nu mi-i amintesc în momentul de față.

3.- duce campania din Transilvania cu discursul dela Cluj cu caracter naționalist șovin, trecând sub tăcere activitatea naționaliștilor români în special a partidului național țărănesc.

4.- se întâlnește personal cu americanii ROBERTS și MADISON, informându-se de sprijinul pe care l-ar da României împotriva Uniunii Sovietice, informându-i în acelaș timp de planurile P.C.R. și dezvoltându-le ideile lui politice.

5.- încearcă să ocupe postul de președinte al Consiliului de Miniștri.

6.- caută să reducă la minimum activitatea Tribunalului Poporului.

7.- caută să menție societatea Astra din Transilvania - asociație culturală a păturii celei mai reacționare burgheze.

8.- menține activitatea Fundațiilor Regale la țară prin căminele culturale.

9.- prin articole, conferințe, diferite publicații, numirea lui ca profesor univesitar caută să câștige simpatii și priză în mase și în partid cu scopul de a-și imprima mai ușor linia politică.

10.- în timpul cât făcea parte dintr-o comisie la Ministerul de Externe numește în posturi diplomatice de mare importanță oameni credincioși lui, cum sunt: MOISIL, ambasador la Ankara, TOROSSIAN consul general la Paris; RAICU ministru la Vargovia, ȘPOILOV ambasador la Paris; ZEVEDEI BARBU secretar de legăție la Londra, LAZARȘANU recomandat de SILBER la New-York; tot la New-York o prietenă a SILBERI PATRASCANU, VIORELA ZUBOV.

11.- știa că în cursul anului 1945, PATRASCANU a continuat să menție legăturile cu reacțiunea prin SILBER care se întâlnea regulat cu VISOIANU; prin PR

LEIBOVICI, o avocată care lucra cu XIENOPOL și era vecină cu ei în bloc și care venea în fiecare zi la PATRASCANU și lucra totdeauna închiși în birou; nu pot preciza ce anume transacția sau primea prin acești emisari.

12.- în ce privește celelalte hotărâri nu cunosc cum au fost îndeplinite.

Întrebare:

Pe ce se bazează spuselor Dvs.?

Răspuns:

Pe ceea ce mi-a comunicat PATRASCANU și pe ce am observat singură;

Întrebare:

În total de aceste declarații are cunoștință PATRASCANU, ELIANA PATRASCANU, ZILBER; în carecare măsură TOROSSIAN și parțial HARRY BRAUNER.

Aceasta este declarația mea pe care o dau, semnez și subscriu.

ss. Iena Constante

26 Aprilie 1951.

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTE de profesiune pictor domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12 București, declar următoarele :

Intrebare :

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut pe BUTLER ?

Răspuns :

L-am cunoscut pe BUTLER în anul 1945, la începutul anului, când mi-a telefonat invitându-mă să viu să-l văd la legația britanică, având pentru mine un comision dela prietenul meu NICOL GROSS care se afla în Egipt.-

Intrebare :

Cine este acest BUTLER ?

Răspuns :

În perioada aceea BUTLER era unul din secretarii legației engleze.-

Intrebare :

Ce relații ai avut cu acesta ?

Răspuns :

Prin BUTLER am corespondat cu NICOL GROSS.-

Intrebare:

Unde și de câte ori v'ați întâlnit cu acesta ?

Răspuns :

M'am întâlnit cu BUTLER de trei ori la Legația britanică și odată la mine acasă.-

Intrebare :

La fiecare întâlnire cu BUTLER ce ați discutat?

Răspuns :

La prima întâlnire care a avut loc la 11 dim. la legația britanică, mi-a predat un plic cu o brățară de aur care avea pe ea gravată data despărțirii mele de

NICOL și o broșă de filigran din partea D-nei GROSS mama lui NICOL.- Mi-a transmis cu această ocazie numai complimente, oferindu-se să transmită prin Legatie scrisorile mele către NICOL GROSS.-

După câteva zile m'am dus la legatie și i-am dat lui BUTLER o scrisoare către NICOL.- In această scrisoare erau numai lucruri fără importanță.-

Cu prilejul întâlnirii cu BUTLER pentru a-i preda scrisoarea către NICOL m'a întrebat BUTLER dacă mă aflu în bune relații cu familia PATRASCANU.- La această întrebare i-am răspuns lui BUTLER că mă aflu în foarte bune relații cu ei.-

A treia oară m'am dus la legatie chemată iar de un telefon al lui BUTLER pentru a-mi preda un răspuns dela NICOL.- M'am dus la legatie într-o dimineață și BUTLER mi-a predat o scrisoare dela NICOL.-

După două săptămâni mi-a telefonat din nou spunându-mi că pleacă în concediu și mi-ar putea duce o scrisoare către NICOL.- Intrebându-l cum să-i parvie scrisoare mi-a spus că ar putea veni chiar el s-o ia.-

A venit la mine într-o după masă, a stat cam jumătate de ceas, și-am dat scrisoarea către NICOL.-

Intrebare :

Ce conținut avea scrisoarea primită dela NICOL GROSS prin BUTLER ?

Răspuns :

NICOL GROSS aflând dela BUTLER cât și din scrisoarea ce-i scrisesem că mă aflu în relații de prietenie cu familia PATRASCANU îmi cerea ca în baza prieteniei noastre să-i dau informații despre PATRASCANU și situația din țară, asigurându-mă că prin aceasta nu va cauza nici mie nici prietenilor mei nici un neajuns.-

Intrebare :

Cum ai dat satisfacție cererii lui NICOL GROSS?

Răspuns :

In urma propunerii făcută de NICOL GROSS prin scrisoarea transmisă de BUTLER, i-am răspuns tot prin BUTLER dându-i informațiile cerute.-

244

244

Intrebare :

Arătați în mod concret ce anume informații cerea NICOL GROSS și ce fel de informații i-ați transmis ?

Răspuns :

În primul rând NICOL GROSS îmi cerea să-i vorbesc despre activitatea și ideile lui PATRASCANU și despre atmosfera din țară și starea de spirit din țară, în legătură cu trupele sovietice și ce știu despre planurile Partidului Comunist.- Din toate acestea i-am scris despre ideile politice ale lui PATRASCANU dușmănoase Partidului și Uniunii Sovietice, despre dezamăgirea lui că lucrurile în țară nu merg pe calea pe care o dorea el de rezistență față de pretențiile sovietice, de dorința lui de a se menține partidele istorice la putere, despre întâlnirile secrete ale lui PATRASCANU în acest scop ; despre activitatea Partidului Comunist sprijinit de Uniunea Sovietică de a lovi rapid în partidele istorice și în burghezie, de faptul că PATRASCANU se plângea de cheltuelile enorme ocazionate de armata sovietică, de felul în care armata sovietică era privită de populație denaturând faptele și arătându-le din punctul de vedere al burgheziei.-

Intrebare :

Prin cine ați cule informațiile ce le-ați predat lui GROSS ?

Răspuns :

Dela PATRASCANU, SILBER și din public.- Dela PATRASCANU tot ce privea felul lui de a gândi și acțiunile lui, dela SILBER o parte din întâlnirile lui PATRASCANU și amândoi mi-au vorbit despre cheltuelile ocazionate a armatei sovietice.- Starea de spirit am observat-o personal în conversațiile cu toți cei din jurul meu.-

Intrebare :

Ai continuat legăturile pe linie informativă cu NICOL GROSS și până când ?

Răspuns :

I-am scris 3 scrisori și m'am întâlnit cu el la Praga în 1947 luna Iulie.-

Intrebare :

Cum i-au parvenit lui NICOL scrisorile ?

Răspuns :

Prima scrisoare repet că am trimis-o prin BUTLER.- In această scrisoare i-am spus că accept propunerea lui dar că nu vreau să am deaface cu englezi și cu nici un fel de oameni trimiși de el, ci îi voi scrie doar când voi găsi eu ocazii prielnice.- M'am gândit la aceasta pentru că vorbind cu PATRASCANU de BUTLER, înainte de a primi propunerea lui NICOL, adică spunându-i că merg la legatia engleză, PATRASCANU mi-a spus că e periculos să am deaface cu englezii și că să nu-l mai văd pe BUTLER.-

A doua scrisoare am scris-o spre sfârșitul anului 1945 și am trimis-o prin LAETITIA BARBU.-

A treia scrisoare am scris-o în 1946 spre toamnă și am trimis-o prin mama LAETITIEI BARBU care pleca la Londra.- A patra scrisoare am scris-o dela Ankara.-

Intrebare :

In ce au constatat legăturile dintre PATRASCANU și NICOL GROSS prin intermediul dumatile ?

Răspuns :

PATRASCANU știa de corespondența mea cu NICOL GROSS și de faptul că-i transmit informațiile ce le aflu dela el cum și activitatea lui.-

Aceasta îmi esre declarația mea pe care o dau semnez și susțin.-

ss/. LENA CONSTANTE

28 Aprilie 1951

246

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu nr. 12 București, declar următoarele:

Când am primit propunerea lui N. GROSS de a-i da informații despre țară din punct de vedere politic și economic, l-am consultat pe PATRASCANU înainte de a răspunde afirmativ lui GROSS. Mi-a dat încuviințarea lui spunându-mi însă să fiu extrem de prudentă în felul cum trimit informațiile. Mi-a mai spus că lui îi prinde bine că atitudinea lui politică să fie cunoscută în Apus.

Eu l-am ținut la curent cu expediția scrisorilor. Eu a știut nici prin cine le trimit nici când, în afară de prima scrisoare trimisă prin BUTLER. De câteva ori m'a întrebat dacă mai păstrez legătura cu NICOL GROSS și i-am răspuns afirmativ.

Văzând că PATRASCANU este interesat mai cu seamă să se afle părerile lui și activitatea lui, i-am scris lui GROSS mai cu seamă despre aceasta.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, o semnez și subscriu.

ss. Lena Constante

30 Aprilie 1951.

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr. 12 București, declar următoarele:

Când i-am spus lui PATRASCANU despre invitația făcută de GROSS de a ne întâlni la Praga, fără a-l ruga să-mi ușureze călătoria, chiar fără a-i spune că țin prea mult să-l văd pe N. GROSS, PATRASCANU dela el a făcut tot ce trebuia ca să pot pleca la Praga, luându-mă cu el când a plecat la Bruxelles.

Ajunși la Praga, mi-a spus că dacă împrejurările îl vor sili să fugă din țară, să fiu asigurată că mă va lua și pe mine. L-am întrebat dacă ELENA va accepta plecarea mea la care mi-a răspuns că ELENA își va da seama de pericolul în care m'ași afla după plecarea lor, pentru că sigur ași fi arestată și anchetată despre ei ca cel mai intim prieten al lor și că va accepta să plec cu ei. Mi-a mai spus că întâlnindu-l pe GROSS să-l întreb dacă crede că și-ar putea câștiga într'un fel existența la Londra.

La masa de seară, PATRASCANU și ELENA au căutat să mă convingă să plec cu ei la Paris și să mă întâlnesc cu GROSS acolo, lăsându-i vorbă să vie la întoarcerea lui spre Londra la Paris. La refuzul meu, au insistat mult și am acceptat așa că mi-am dat pașaportul la viza belgiană urmând ca cea franceză să o trimeată ei dela Paris. Dar în cursul conversației mi-au spus că dacă nu ași putea veni la Paris, să-l rog pe NICOL GROSS să-i aștepte la Praga pentru că ar vrea să vorbească cu el. Eu nu l-am reținut pe N. GROSS pentru că ei știau relațiile mele sentimentale cu el și că după 7 ani, mi se păruse schimbat atât de tare în rău, încât nu voiam ca ei să-l vadă. Menționez că lui GROSS nici nu i-am pomenit de dorința lui PATRASCANU de a se întâlni cu el, mulțumindu-mă să-l întreb ce ar putea lucra PATRASCANU, în eventualitatea venirii la Londra la care mi-a răspuns că e greu de spus asta lămurit dar că desigur nu "va muri de foame acolo".

La despărțire a rămas stabilit că ne vom întâlni la Londra când plecarea mea ar fi condiționată de plecarea Pătrășcanilor sau când ași putea pleca fără să le fac un rău cu aceasta. GROSS a insistat însă mult cunoscând situația mea în țară în

legătură cu PATRASCANU să nu mă mai întorc înapoi și să plec cu el la Londra atunci chiar.

Aceasta este declarația mea pe care o dau, susțin și semnez.

ss. Lena Constante

3 Mai 1951.

Declarație

Eu, asumată Lena Comănă de profesie pictor, domiciliată
în Nr. Dionisie Lupu 12 București, declar următoarele:

Când i-am spus lui Pătrășcanu despre situația făcută
de gora de a ne îndăli la Poaga, foia a. e. ninge să-mi
urmărească călătoria, chiar foia a. i. spune că fii prea mulți să-l
vadă pe N. Gora, Pătrășcanu de la el a făcut tot ce se putea
ca să pot pleca la Poaga, lăsându-mă cu el când a plecat
la Bruxelles.

Ajunși la Poaga, mi-a spus că dacă împușcările și ter-
orile să fugă din țară, să fii asigurată, că-mă va lua și pe mine.
Apoi mi-a spus că dacă Elina va accepta plecarea mea la care mi-a
răspuns că Elina își va da seama de pericolul în care eu m-am aflat
după plecarea lor, pentru că nimeni nu știu oare și așteptată
despre ei ca cel mai interesat prieten al lor, să nu accepte să
plece cu ei. Mi-a spus că înțelegându-l de gora să-l
înțelea dacă crede că nimeni nu putea câștiga nimic pe lângă
la Londra.

La moșia de la Măgurele, Pătrășcanu și Elina au căutat să-mi
convingă să plec cu ei la Paris și să-mi lăsați alături cu gora
acolo, lăsându-i vorba să vie la întoarcerea lui spre Lon-
dra la Paris. Ea refuză mereu, am insistat mult, și am
acceptat așa că mi-au dat pasaportul la viza belgică
urmărit ca cea franceză să a înmănată ei de la Paris. Dar în
Căminul conversației mi-au spus că dacă nu am putut veni

La Paris, sa. l. roz pe Nicol Gion sa-i astepti la Praga
pentru ca or ora ~~sa-l cunosc~~ sa-l cunosc cu el.

stiu de mine
L. Constant.

Eu nu l-am retinut pe M. Gion pentru ca ei stiau sa-
fille mult sentimental cu el n' ca' dupa 7 ani, nu se potu
schimba atat de tare in rau, inca nu vroiau ca ei sa-l
vada. Mentionez ca lui Gion nici nu i-am pomenuit de
domnie lui Patroscau de a se intalni cu el multu mi du-
sa-l uita ca ar putea lucra Patroscau in eventualitate
veniri la Londra la care nu-a ros pus ca e greu de spus
aste lamuriri de ca desigur nu va nuni de oameni acolo.

La departie a ramas stabilit ca ne vom intalni la Londra
cand pleaca sau ~~nu~~ ar putea sa faca rau si conditionati
de pleaca Patroscauilor sau cand ar putea pleca fara sa le
fie un rau cu aceasta. Gion a urmat inca multe curio-
cand situatia mea in toa in legatura cu Patroscau sa nu
ma mai intorc in toa n' sa plece cu el la Londra atunci
chiar.

Acosta este declaratia mea pe care o dau in stin-
ta mea.

Leu a Constant

3 mai 1951.

3051 250 368

DECLARAȚIE

Subsemnata ELENA CONȘTANȚE, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr. 12 București, declar următoarele:

Întrebare:

Redați exact conținutul fiecărei scrisori cu informații transmise lui NICOL GROSS, precum și caracterul acelor informații?

Răspuns:

În prima scrisoare scrisă la începutul anului 1945 și transmisă prin BUTLER îi vorbeam pe larg despre ideile politice ale lui PATRASCANU așa cum le auzisem dela el, spuse mie personal și în cursul conversațiilor lui cu ELENA și SILBER. L-am informat pe GROSS despre atitudinea antipartinică și antisovietică a lui PATRASCANU și despre dorința lui de colaborare cu partidele istorice pentru a pune piedici planurilor partidului, pentru care avusese întâlniri secrete cu diferiți țărâniști.

Îi dădeam informații despre starea de spirit a maselor reacționare din țară față de sovietici. În materie de informații economice îi spuneam cele auzite dela SILBER că armata sovietică cauzează noi cheltuieli țării, informații eronate pe care le punea SILBER în circulație.

În scrisoarea doua trimeasă la sfârșitul anului 1945 cu LAETITIA BARBU. În această scrisoare îi vorbeam despre intenția lui PATRASCANU și încercările făcute de el prin POGORNEANU de a ajunge președintele Consiliului de Miniștri, pentru a colabora cu partidele istorice. Îi vorbeam despre drumul făcut în Transilvania și primirea entuziastă făcută acolo de burghezii lui PATRASCANU.

Din punct de vedere economic i-am scris despre înființarea Sovromurilor care dădeu economia țării pe mâna Uniunii Sovietice, împiedicând orice colaborare economică cu Apusul după spusele lui PATRASCANU și SILBER.

În scrisoarea a treia trimeasă în anul 1946 prin mama LAETITIEI BARBU i-am scris despre situația lui PATRASCANU din ce în ce mai proastă, despre evenurile pe care Partidul

le lăsa să circule despre PATRASCANU în timpul șederii lui la Paris la conferința de pace, despre critica publică făcută de TEODORI GEORGESCU activității lui la Ministerul de Justiție. I-am scris că în timpul lipsei Mitropolitului, MANIU stătuse la el în vilă la Snagov, fapt care mă neliniștise mult și că eu i-am chemat să vie mai iute înapoi în țară ca să pue capăt acestei campanii de zvonuri.

Îi spuneam că PATRASCANU și SILBER vorbeau despre datoriile de război plătite de România Uniunii Sovietice, ca fiind mai mari decât cele declarate oficial.

În scrisoarea a patra, scrisă de mine dela Ankara sau Constantinopol - cred că Constantinopol - îi vorbeam despre secetă și sărăcia din țară. Și din cele auzite dela SILBER îi scriam că Uniunea Sovietică ne trimite ajutoare dar că el pretinde că parte din ele se reîntorceau în Uniunea Sovietică prelucrate în țară. Îi mai spuneam că situația lui PATRASCANU la Partid este din ce în ce mai proastă și că el nu mai are nici un rol politic în țară.

Întrebare:

Pe cine ai consultat înainte de a trimite aceste informații?

Răspuns:

I-am întrebat pe PATRASCANU dacă să îi scriu lui GROSS despre activitatea lui și situația din țară, explicându-i cererea lui GROSS. El și-a dat încredințarea dar mi-a spus să fiu prudentă.

Aceasta este declarația pe care o dau, susțin și semnez.

ss. Lena Constante

3 Mai 1951.

3 E 51

285 V 372 232

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor, domiciliată în Str. Dionisie Lupu Nr. 12, București, declar următoarele :

În prima scrisoare pe care am scris-o lui NICOL GROSS transmisă prin dl. BUTLER, secretar la legăția britanică, dându-i noutăți despre prietenii comuni, îi vorbeam și despre BELU SILBER spunându-i aproximativ următoarele : " De când și-a văzut visul cu ochii, lui BELU i-a pierit tot entuziasmul și este mereu nemulțumit!..

NICOL GROSS îl cunoștea pe BELU SILBER cred că din 1937 dela prietenul lor comun EUGEN BALAN și apoi și prin mine.- Nu erau prieteni intimi dar se vedeau și îmi aduc aminte că s'au întâlnit la mine de mai multe ori când primeam prieteni și că a eșit cu noi în oraș în grup.-

Intr'o perioadă, poate de 1 Mai 1940, când se făceau percheziții și arestări de comuniști, într'o seară fiind la NICOL GROSS cu mai mulți prieteni, a sosit EUGEN BALAN.- A discutat ceva cu GROSS apoi amândoi m'au dus într'o odaie unde nu era nimeni și mi-au propus să-l adăpostesc pe SILBER câteva zile pentru că BALAN care ar fi vrut să o facă nu putea.-

Am acceptat și mai târziu seara, BALAN l-a adus la mine cu mașina lui.-

Din relațiile dintre SILBER și GROSS dinainte de război mai îmi amintesc două fapte.- Unul din ei mi-a spus și din câte îmi amintesc SILBER este acela, că GROSS i-a dat o sumă mare de bani în anul 1940 înainte de plecare.- Nu pot preciza suma - nu lui personal ci pentru o cauză secretă și îmi amintesc o convorbire dintre ei doi la mine în casă, când s'au vârat în colțul de lângă bibliotecă și au discutat în șoapte pentru a nu fi auziți de noi.-

Al doilea fapt este că la Constantinopol în anul 1940, luna Octombrie, NICOL GROSS mi-a spus să-i transmit lui SILBER că la sfârșitul războiului, dacă cum crede el numiții vor fi învinși și deci la noi cei de dreapta, - SILBER să-l cheme înapoi făcându-i rost de un post de inginer.-

În Scrisoarea mea trimisă prin BUTLER mai scriam și de prietenia mea cu PATRASCANII și îi spuneam că legătura între noi s'a făcut prin SILBER.-

GROSS îmi răspunde, tot prin BUTLER, cerându-mi informații din țară și mie, dar mai cu seamă lui BELU, dat fiind că-i scrisesem că e nemulțumit și știa că se ocupă cu chestiuni economice.- Nu m'am sfiit deloc să-i spun aceasta lui SILBER pentru că cunoșteam atitudinea lui față de Partid, atitudine dușmănoasă și legăturile lui cu istoricii și străinii, cum și faptul că era gata întotdeauna să spuie tot ce știe tuturor.- SILBER a acceptat îndată și mi-a dat de trei ori informații pentru GROSS.- Prima dată despre cheltuielile armatei sovietice suportate de România. Acestea au fost trimise de mine prin BUTLER.-

A doua oară la sfârșitul lui 1945, trimise prin LAETITIA BARBU, despre chestiuni economice în legătură cu Sovromurile și a treia oară la sfârșitul lui 1946 câțva timp după întoarcerea lui dela Paris, în care vorbea despre tratatul de pace și despăgubirile plătite de noi, după el mai mari decât cele convenite.-

Când m'am întâlnit cu GROSS în 1947 la Praga, i-am transmis din partea lui SILBER intențiile lui de a veni la Londra dacă situația lui de Partid nu se îndreaptă, fapt ce nu-l credea nici el, dar spera un ajutor dela PATRASCANU, și îl ruga să-l ajute și să-i facă legături pentru aceasta.- NICOL GROSS i-a trimis vorbă că el va informa într'un fel oarecare, - eu îi spuseseam că nu mai vreau să am nici un fel de legătură secretă cu el - și-l ruga să-mi trimită informații dacă găsește vreo posibilitate de a le transmite.- După câte îmi amintesc BELU mi-a spus că avusese înainte de război o propunere la Londra, de a fi numit profesor de economie politică și că are o sumă de bani depusă la Londra lucruri pe care i le-a spus lui GROSS

La întoarcere i-am transmis lui SILBER cele vor-

bite cu GROSS.- Nu știu dacă i-am mai scris sau nu.

In convorbirea avută cu el la închisoare în anul 1948 spunându-i despre ce am fost anchetată, i-am spus că eu nu am spus că la Praga m'am întâlnit cu GROSS ci că m'am dus pentru teatrul de păpuși.- Mi-a spus că am făcut bine și să nu revin asupra declarațiilor mele în nici un caz.- La rândul meu l-am întrebat dacă el a vorbit despre GROSS și mi-a spus că nu.-

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

9 Mai 1951

31
235

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr. 12, declar următoarele:

Am retractat declarațiile făcute în legătură cu relațiile mele pe cale secretă informativă cu NICOL GROSS, conștient fiind, după ce le-am dat că în orice caz situația mea în proces este atât de gravă că nu pot s'o îndrept atât de tardiv. Atunci m'am gândit că dacă tot voi fi pedepsită, măcar să fiu scutită de rușinea de a fi numită spioană, lucru care mi se pare că nu s'ar mai putea șterge niciodată din viața mea. Mă îngrozea și faptul că ar trebui să recunosc relațiile mele la proces de față cu atâția oameni.

Tot din aceleași motive nu am recunoscut aceste fapte de doi ani de când sunt anchetată, sigură fiind că numai o recunoaștere a mea poate să mă învinovățească precis, crezând că probele sunt insuficiente pentru a mă acuza ei că sunt numai bănuită. Mai eram legată la început de promisiunea făcută de PATRASCANU și de faptul că m'a asigurat că el nu va vorbi niciodată. Dându-mi seama de purtarea bună ce s'a avut tot timpul cu mine de către anchetatori și deci de Partid, de faptul că mi s'a dat tot timpul și toate posibilitățile de a-mi recunoaște singură greșelile și deci de a le repara într'o cât de mică măsură, am decis să spui sincer tot ce am făcut și prin pedeapsa ce mi se cuvine să repar greșelile mele și să-mi manifest astfel recunoștința.

Aceasta este declarația mea pe care o dau, susțin și semnez.

ss. L. na Constante

9 Mai 1951.

35
2391
299

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANȚE, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr. 12 București, declar următoarele:

Am primit de la BELU ZILBER trei note informative secrete pe care le-am transmis lui NICOL GROSS la cererea ce o făcuse acesta printr-o scrisoare ce mi-o scrisese la începutul anului 1945, scrisoare transmisă prin dl. BUTLER, secretar la legăția britanică.

Prima notă scrisă pe o jumătate de foaie de hârtie format petiție, era scrisă de mână și conținea informații despre cheltuielile acasionate României de întreținerea armatelor sovietice. După spusele lui SILBER, aceste cheltuieli erau foarte mari și el dădea câteva cifre pe care nu mi le amintesc. Această notă am trimis-o împreună cu scrisoarea scrisă de mine prin BUTLER în anul 1945 cam prin lunile Februarie, Martie.

A doua notă, scrisă pe o foaie de hârtie mai mică de mână, dădea informații economice în legătură cu Săvromurile și cu bunurile germane preluate de Uniunea Sovietică ca reparații în contul despăgubirilor de război, BELU arătând că aceste bunuri ar fi trebuit să revie țării ca fiind furate de germani și nu considerate bunuri germane.

Această notă am trimis-o cu LAETITIA BARBU într-o scrisoare a mea.

A treia notă trimeasă în 1946 după întoarcerea lui de la Paris vorbea despre tratatul de pace în legătură cu despăgubirile plătite de noi Uniunii Sovietice. BELU arăta date pentru a demonstra că plata reală fusese mai mare decât cea declarată oficial. Această notă era scrisă pe o jumătate de foaie de hârtie subțire, la mașina de scris.

Aceasta este declarația pe care o dau, susțin și semnez.

ss. Lena Constante

9 Mai 1951.

36
2572

DECLARAȚIE
=====

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesie pictor,
domiciliată în Str.Dionisie Lupu Nr.12,București,declar
următoarele :

Documentul ce mi-a fost dat în păstrare de PA-
TRASCANU în anul 1948 luna Aprilie, după Rezoluția Parti-
dului cu ocazia unei revizuirii ale hârtiilor lui din birou
și dulapul din perete din birou,revizuire ce o făcea cu
gândul unei viitoare percheziții ce i s'ar putea face,
l-am ascuns la HARRY BRAUNER într'o cutie de cacao de 2
kgr.,pusă în dulapul lui de haine.-

După ce am fost eliberată dela prima arestare,
m'am dus la HARRY și am distrus fotografia.- Nu-mi amin-
tesc dacă cu această ocazie am rupt și documentul și nici
locul precis unde ar putea fi.- Locurile pe care le indic
sunt următoarele : în biroul lui HARRY BRAUNER, în lemnă-
ria ce acoperă pereții, lângă geam, sau într'un dulap mare
în hallul de sus al Arhivei în spatele dulapului unde se
mișcă o scândură.-

Ac această este declarația mea pe care o dau,
susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

9 Mai 1951

38
258
898

258

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesie pictor domiciliată în Str.Dionisie Lupu 12, București, declar următoarele :

ELENA PATRASCANU mi-a arătat locul unde amenajase o ascunzătoare când reparase apartamentul în care stăteau.- Ascunzătoarea se afla în biroul lui PATRASCANU, în colțul din stânga sus al bibliotecii.-

Când desena planurile vilei din Snagov, ELENA mi-a spus că are de gând să amenajeze o ascunzătoare cu ocazia clădirii casei.- Mai târziu am întrebat dacă o făcuse și mi-a răspuns că nu.-

Această este declarația mea, pe care o dau, susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

9 Mai 1951

4259
29.9

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, declar că s'ar fi putut
ca documentul dat mie de PATRASCANU în păstrare și de care
nu îmi amintesc ce am făcut cu el, să fi rămas în plicul cu
franci elvețieni pe care i l-am dat sorei mele în păstrare
ZIZI CONSTANTE din str. Alex. Sihleanu nr. 16.

ss. Lena Constante

10 Mai 1951.

46269

260

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr. 12 București, declar următoarele:

La începutul lui 1946, când HERANT TOROSSIAN a plecat la Paris, a venit la mine trimes de BELU SILBER și mi-a cerut adresa lui NICOL GROSS. După cât știu eu, el nu cunoștea legătura mea cu NICOL GROSS decât în partea ei prietenească și nu secretă. Mi-a spus că ar putea avea nevoie de adresă dacă eventual s'ar duce la Londra și i-am dat adresa pe care a notat-o într'un carnet. L-am rugat că dacă îl vede vreodată pe NICOL să-i transmită complimente.

Nu știu să fi făcut uz de adresă. Nu mi-a spus nimic despre aceasta când l-am revăzut și nici NICOL GROSS nu mi-a vorbit la Praga.

Aceasta este declarația pe care o susțin și semnez.

ss. Lena Constante

10 Mai 1951.

42
261

DECLARAȚIE
=====

Subsemnata LENA CONȘTANTE, de profesiune pictor,
domiciliată în Str. Dionisie Lupu Nr.12, București, declar
următoarele :

Intrebare :

Când și în ce împrejurări i-ați făcut cunoscut
lui B.SILBER propunerea lui NICOL GROSS făcută lui de a-i
da informații din țară ?

Răspuns :

Două zile după ce am primit scrisoarea lui NICOL
GROSS prin Dl.BUTLER, adică în Februarie-Martie aproxima-
tiv, anul 1945, după ce am vorbit întâi cu PATRASCANU des-
pre propunerea făcută, cerându-i părerea și el încuviințând
m'am dus la SILBER și găsindu-l singur acasă i-am spus că
eu i-am scris lui NICOL GROSS că el, SILBER, nu e entu-
ziast de schimbările din țară pe care totuși le dorise;
la care NICOL mi-a răspuns, rugându-mă să-i transmit pro-
punerea lui, dacă cred că va fi primită, de a-i da infor-
mații din țară cu caracter economic, asigurându-l de fap-
tul că nu risca o indiscreție și nici un pericol.-

Intrebare :

A acceptat BELU SILBER să dea informații pentru
NICOL GROSS ?

Răspuns :

Da, BELU SILBER a acceptat.-

Intrebare :

Arătați, concret cu ce cuvinte a răspuns BELU
SILBER la această propunere ?

Răspuns :

SILBER m'a întrebat în ce fel voi transmite
informațiile, spunându-mi că și pe el îl interesează să
se știe în străinătate unele situații economice necunos-
cute publicului, informându-se dacă calea de trimitere

este sigură.4

41
262/182

Intrebare :

Care a fost răspunsul Dvs. în ce privește asigurarea cerută de SILBER cu privire la transmiterea informațiilor ?

Răspuns :

Nu-mi amintesc precis dacă i-am spus că voi trimite informațiile prin BUTLER, dar el cunoștea legătura ce BUTLER mi-o făcuse cu N.GROSS, cum și darurile trimise de N.GROSS prin BUTLER.- Stiu că l-am asigurat că nu trebuie să aibă nici o grijă în ce privește trimiterea informațiilor și el avea destulă încredere în mine.-

Intrebare :

Ce fel de informații ați primit din partea lui BELU SILBER ?

Răspuns :

Dela BELU SILBER am primit pentru NICOL GROSS numai informații economice.-

Intrebare :

Arătați în câte rânduri și la ce date ați primit dela BELU SILBER informații ?

Răspuns :

Am primit de trei ori informații dela BELU SILBER.- Prima dată cele transmise prin BUTLER la începutul anului 1945 ; a doua oară la sfârșitul anului 1945 ; a treia oară în toamna anului 1946 sau chiar în iarnă.-

Prima notă era scrisă de mână cu cerneală pe o jumătate de foaie de hârtie de format petiție ; a doua pe o foaie de hârtie mai mică, scrisă tot de mână cu cerneală ; a treia notă, pe o jumătate de foaie de petiție, dar de hârtie subțire era bătută la mașina de scris.-

Intrebare :

Arătați în mod amănunțit ce informații cuprindea fiecare notă informativă dată de BELU SILBER ?

Răspuns :

Prima notă conținea informații despre cheltuielile ocazionate de armatele sovietice, țării.- SILBER demonstrează cu cifre că cheltuielile aceste erau foarte mari și dădea câteva date lunare pe diferite ramuri economice

dintre care îmi amintesc specificate sectorul petrol și alimentară.-

A doua notă cuprindea întâi informații despre înființarea Sovromurilor cu specificarea câtorva societăți și dădea cifre asupra capitalului de bază al întreprinderii cu aportul țării și cel sovietic.- Arăta prin exemplele date că aceste societăți economice sunt în folosul exclusiv al Uniunii Sovietice și în dauna țării.- Mai cuprindea date despre bunurile preluate de nemți în timpul războiului în mod abuziv din țară și care treceau acuma ca despăgubiri de război Uniunii Sovietice în contul Germaniei, în loc de a fi restituite României ca și ^{de} bunurile ce aparțineau încă dinainte de război nemților în țară și care deasemeni erau preluate de Uniunea Sovietică.-

A treia notă conținea cifre despre despăgubirile plătite de România Uniunii Sovietice în anii 1945-1946 tot pe sectoare diferite și arăta că sunt mai mari decât cele convenite și cunoscute publicului.-

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

11 Mai 1951

DECLARAȚIE

Subsemnata IENA CONSTANȚE, de profesie pictor,
domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12 București, declar următoarele :

PATRASCANU cunoștea dela mine și HARRY BRAUNER
că suntem colegi de monografie - adică cercetările Institutului Social-Român cu PIKY POGONEANU, și că relațiile
noastre datează de 13-14 ani, că fără a fi relații de vizite,
suntem totuși buni prieteni.- Aflase aceste lucruri cu ocazia numirii lui HARRY BRAUNER la Radio după câte
mi amintesc.-

În anul 1945, luna Ianuarie sau Februarie, PATRASCANU
mă roagă să-i aranjez o întâlnire cu POGONEANU, întâlnire secretă.-
Nu mai știu dacă el a cerut să fie întâlnirea în apartamentul părinților mei din Str. Alexandru
Sihleanu, sau dacă ideea a venit dela mine.-

În acel timp, sora lui POGONEANU mi telefonase să
mă invite la o serbare a elevilor ei dela Școala Centrală.-
Eu nu eram în relații cu ea, dar o cunoșteam de mult timp de pe vremea când fusese măritată cu MIRCEA VULCANESCU.-
Fusesem la serbare și am profitat de această ocazie pentru a-i
telefona ca să-i mulțumesc de invitație și cu acest prilej
i-am spus că o rog să-i transmită lui PICKI rugămintea mea
de a-mi da un telefon din oraș.- Nu vroiam să vorbesc
cu PICKI nici la el acasă, nici la Minister dar din oricare
altă parte nu vedeam nici un pericol pentru că nu
aveam nici un motiv să cred telefonul interceptat.-

PICKI mi-a telefonat și i-am făcut propunerea de a veni la mama acasă, unde va fi și ANDREI.- Nu-mi
amintesc exact cum i-am spus aceasta, dar cred că pe față,

265 438
spunând ANDREI, pentru că mi-am închipuit că cunoscând dela HARRY relațiile noastre cu PATRASCANU va înțelege despre cine e vorba.- POGONEANU a acceptat.-

S'au întâlnit într-o după amiază pe la orele 4.- In casa mamei mele, se intră dintr'un mic vestibul de adreptul într'un hall care are o singură ușă spre restul casei. Nu era nimeni acasă afară de mine care am deschis ușa.- Desigur femeia de serviciu o fi fost acasă, dar ea nu venea niciodată să deschidă când vreunul din noi eram acasă știind că ne ducem noi imediat.-

Nu-mi amintesc cât a ținut întrevederea nici alte amănunte.- Imi amintesc doar că PATRASCANU mi-a spus după aceea că i-a plăcut cum își aranjase mama hall-ul și că e frumos la noi acasă, s'au plăcut, nu știu exact termenul.-

Aceasta este declarația mea pe care o dau, susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANȚE

14 Mai 1951.-

79/51

268 436

326 b

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesie pictor,
domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12, București, declar următoarele :

Intrebare :

La Praga ce propunere ați avut din partea lui
NICOL GROSS ?

Răspuns :

NICOL GROSS mi-a propus să nu mă mai reîntorc
în țară, și să plec cu el la Londra, spunându-mi că în
afară de sentimentele lui personale, această propunere
mi-o face dat fiind situația din țară a lui PATRASCANU,
pe care o aflase atunci de la mine.- Mi-a spus că fiind
deja plecată, lucrul cel mai greu este îndeplinit și că
mai târziu nu se știe ce se poate întâmpla și dacă voi mai
putea pleca.- Si că în cazul când PATRASCANU pleacă fără
mine, eu rămân în pericol.- A insistat tot timpul celor
trei zile petrecute împreună să plec cu el.-

Intrebare :

Cum explicați dumneavoastră propunerea lui GROSS
de a nu vă mai întoarce în țară când dimpotrivă interesele
lui reclamau prezența dumneavoastră în țară.-

Răspuns :

După ce îi explicasem lui NICOL GROSS situația
lui PATRASCANU și intențiile lui ce le avea de a părăsi
țara unde nu se mai simțea în siguranță în cazul când si-
tuația lor ar fi mai departe aceeași față de Partid, îi
spusesem că eu ^{în} nici un caz nu mai vreau să-i scriu, nici
să-i trimit informații mai departe.- Acest lucru admis
de GROSS, nu mai avea interes să fie în țară, ci din con-
tra prefera să fie plecată.-

267
437

Intrebare :

Dece ați refuzat propunerea făcută de GROSS ?

Răspuns :

Am refuzat propunerea lui GROSS din mai multe motive.- În primul rând nu vroiam să părăsesc țara și familia mea, cum nu o voisem nici în 1940.- Ași fi făcut acest lucru numai în cazul unei plecări cu PATRASCANII, și deci în fața unui mare pericol; și pentru a nu mă despărți de ei, dar și pentru că știam că dacă ar pleca ei și eu aș rămâne, aș fi arestată pentru a fi cercetată în legătură cu plecarea și activitatea lor.-

În momentul propunerii lui GROSS, situația nu mi se părea prea gravă pentru mine, și mă gândeam că legăturile mele informative cu GROSS sunt imposibil de cunoscut, fiind știute doar de PATRASCANU, SILBER și mine.- Aveam cea mai deplină încredere că ei nu vor spune nimic, nu numai ca să mă cruțe pe mine, dar mai cu seamă pe ei.-

Am refuzat propunerea lui GROSS și pentru faptul că el a plasa pe plan sentimental și că eu nu mai puteam răspunde cu nimic sentimentelor lui, și eram din contră legată de altă persoană de care nu aș fi vrut să mă despart pentru totdeauna, acceptând propunerea matrimonială a lui GROSS.-

Mai intervenea în mică măsură și prietenia mea pentru HARRY BRAUNER.- Mă gândeam că eu dacă plec pentru a mă pune la adăpost, în schimb, în cazul fugii PATRASCANILOR, îl las pe el în pericol.-

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

14 Mai 1951

DECLARAȚIE

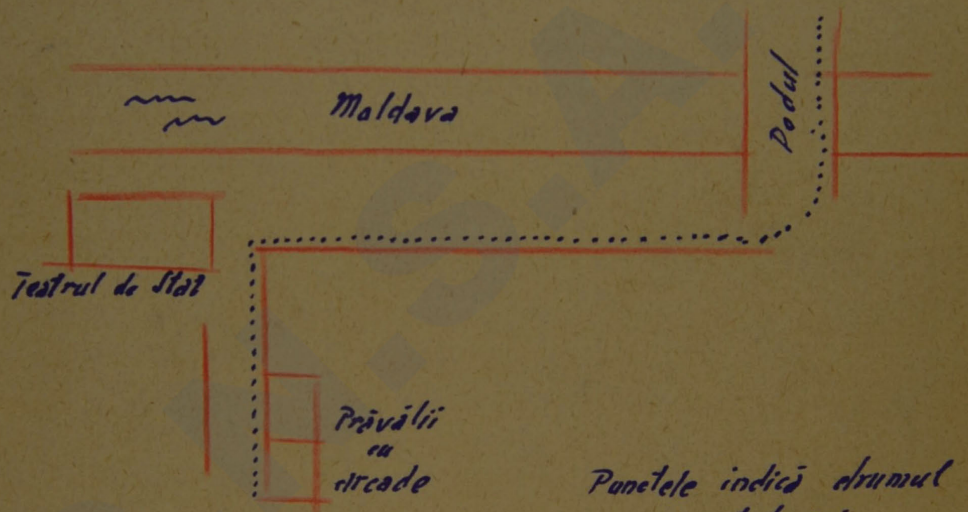
Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr. 12, declar următoarele:

În luna Iulie 1947, nu-mi amintesc precis data, am ajuns la Praga cu PATRASCANU și ELENA PATRASCANU într-o luni după amiază. Ei se duceau la Bruxelles la Congresul de drept internațional și erau întovărășiți de decanul baroului PARASCHIVESCU BALACEANU și soția lui. De la aeroport unde am fost primiți de legăția română cu Ministrul GRIGORESCU, PATRASCANII s'au dus la legăție. PARASCHIVESCU BALACEANU și soția, și cu mine am fost conduși la Hotelul Palace de un funcționar al Legăției, după ce la aeroport ministrul ne invitase la el la masă. Am stat la hotel cam jumătate de oră și mașina legăției a venit să ne ia pe toți trei. Am luat masa la legăție. Pe la orele 3-4 am plecat toți cinci pe jos în grup și am coborât spre Moldova. Eu îi conduceam pentru că mai fusesem la Praga în 1938 în plimbare, de vacanță. De la podul cel mare de peste Moldova am luat-o pe chei la dreapta până la Teatrul Mare de Stat și de aici am luat-o la stânga pe o stradă mare cu prăvălii. Într'un loc unde exista niște prăvălii cu arcade și unde ELENA și PARASCHIVESCU BALACEANU cu soția se opreau mereu să privească, PATRASCANU m'a tras pe mine înainte spunându-mi că vrea să-mi vorbească. *Vezi schița alăturată.*

Conversația noastră n'a ținut mai mult de 7-8 minute poate chiar mai puțin. PATRASCANU mi-a spus fără altă introducere că a vrut să știu și eu intențiile lui și de aceea găsește că trebuie să mă asigur că dacă în viitor, situația lui în țară ar deveni și mai grea în legătură cu Partidul, și dacă s'ar vedea nevoit din această cauză să părăsească țara că nu m'ar lăsa să rămân în țară ci m'ar lua și pe mine cu ei. Până atunci eu îi auzisem vorbind de o plecare eventuală dar fără nimic serios în planurile ce le făceau, păreau mai mult planuri fanteziste decât realitate. Era deci prima dată când PATRASCANU îmi vorbea de o plecare ca de un lucru nu ireal ci foarte probabil. I-am întrebat dacă are ceva hotărât în această privință și mi-a răspuns că nu, nu e nimic hotărât și nici nu poate afirma categoric că o va face dar că îmi repetă că nu trebuie să fiu îngrijorată că promisiunea lui este foarte fermă. Eu i-am răspuns că sunt sigură că îmi

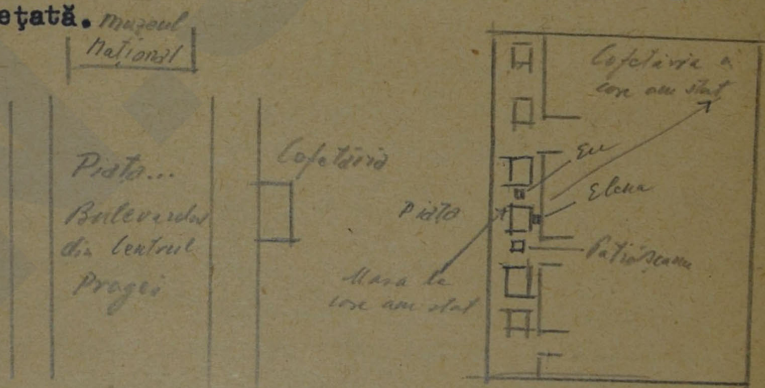
269

~~270~~

face promisiunea sincer dar că plecarea mea îmi pare imposibilă nu numai din motive personale peste care ași trece dar din cauza ELENEI care nu văd cum ar primi o plecare în trei. La aceasta PATRASCANU mi-a răspuns că ELENA nu se va opune pentrucă își va da seama că dacă ei ar pleca și eu ași rămâne ași fi imediat arestată și cercetată în legătură cu ei și fuga și activitatea lor, eu fiind cunoscută de toți ca cea mai intimă prietenă a lor. Văzându-mă foarte îngrijorată, PATRASCANU m'a asigurat iar că vorbește foarte serios și că nu trebuie să-mi fac griji. Cei-lalți ajungându-ne din urmă, pentrucă la un moment dat ne opri- sem, conversația a luat sfârșit.

Ne-am plimbat încă cu toți apoi soții BALACEANU PARASCHIVESCU au plecat și am rămas doar noi trei. Am ajuns pe bule- vardul central al Pragei care se numește la ei Piața nu-mi amintesc numele. Aci ne-am oprit la cofetărie-restaurant și ne-am urcat la etajul întâi de unde am trecut pe o terasă îngustă cu un singur rând de mese, terasă ce dădea spre bule- vard. După câte îmi amintesc eram numai noi trei pe terasă și am stat cred în felul următor: ELENA cu fața spre bulevard, PATRAS- CANU la stânga ei și eu la dreapta. Era o masă mică pentrucă și terasa era mai mult un balcon lung și îngust. Mi se pare că am mâncat înghețată.

Nu-mi amintesc cum a început conversația dar la un moment dat ELENA mi-a spus că nu are rost să rămâi la Praga și că ași face mai bine să plec cu ei la Bruxelles și Paris. I-am spus că nu pot face aceasta că doar venisem la Praga să-l văd pe NICOL GROSS și că ar fi caraghios din partea mea să nu-l aștept din moment ce eram cu câteva zile înaintea unei întâlniri așteptate de șapte ani. ELENA mi-a spus că doar eu îi spuseseam că nu mai aveam aceleași sentimente dar că nu s'a gândit să nu-l văd și atunci ANDREI a intervenit spunând că NICOL ar tre- bui să vie și el la Paris după ce își termină treburile la

Praga și astfel ne-am întâlni cu toți și ar putea și el să vorbească cu NICOL. ELENA a continuat și ea să insiste pentru că eu găseam mereu obiecții de făcut. Imi amintesc că am spus că nu am vizele necesare și că nu pot deci pleca cu ei. ANDREI mi-a răspuns că va da a doua zi pașaportul Ministrului GRIGORESCU să-mi facă vizele, cel puțin cea belgiană și că în cel mai rău caz ași veni o zi mai târziu. Eu am răspuns că pașaportul îl voi da, dar că voi vedea ulterior ce voi face, pentru că găsesc că față de NICOL nu ar fi frumos din partea mea să nu-l aștept la Praga, pentru că nu puteam ști dacă el va putea sigur veni la Paris. Atunci ANDREI mi-a spus că dacă cumva eu voi rămâne la Praga, să nu-l las pe NICOL să plece înaintea venirii lor, fapt care l-a susținut și ELENA. ANDREI a spus că ține să vorbească cu NICOL GROSS și că își închipuie că acesta va putea, dacă i-o cer, să-și prelungească șederea la Praga cu câteva zile peste data ce mi-o comunicase. Le-am răspuns că asta mi se pare mult mai normal și ușor de făcut și ANDREI mi-a mai spus că în felul ăsta nu voi sta nici eu singură la Praga până la venirea lor.

Atât îmi amintesc din această conversație care a fost însă destul de lungă, sigur mai lungă decât redarea mea.

Cât timp am stat în această cofetărie, după ce această conversație a luat sfârșit, ELENA și cu mine ne-am dus la toaletă. Eu m'am întors înte la masă și în cele câteva clipe cât a lipsit ELENA, PATRASCANU mi-a spus că dacă se întâmplă ca să nu-l poată întâlni pe NICOL, să-l întreb cum crede NICOL că ar fi primit la Londra în cazul plecării din țară și dacă și-ar putea asigura existența acolo.

A doua zi de dimineață, PATRASCANU a dat pașaportul meu d-lui Ministru GRIGORESCU care i-a spus că viza belgiană o poate căpăta pentru a doua zi, dar cea franceză nu. PATRASCANU mi-a spus atunci că viza franceză o voi căpăta la Bruxelles prin intervenția legăției române dela Paris și că el îl va anunța pe TOROSSIAN și pe STOILOV pentru aceasta. La ora prânzului, sau puțin mai devreme, au plecat cu avionul spre Bruxelles cu PARASCHIVESCU BALACEANU și soția. Între timp nu am mai avut nici o altă conversație în legătură cu GROSS.

NICOL GROSS sosind la Praga și revăzându-l, nu mi-ar fi făcut plăcere ca ei să-l cunoască, așa că nu i-am spus de intenția Pătrășcanilor de a-l întâlni și nici de ideia lor cu întâlnirea la Paris. - Eu a doua zi când promisem la hotel pașaportul cu viza belgiană, m'am dus la agenția de voiaj și aflând costul biletului,

mi-am făcut socoteala că toate aceste drumuri ar costa enorm, și ~~mi~~ m'am văzut nevoită să renunț din lipsă de bani.

În timpul cât amstat cu NICOL la Praga, am primit o primă telegramă dela PATRASCANU în care fără să-mi amintesc exact textul, îmi scria doar de intenție, fără nimic deosebit.

În ajunul plecării lui NICOL GROSS gândindu-mă mai adânc la dorința lui PATRASCANU de a-l întâlni și cum nu primisem dela el nimic în legătură cu venirea mea la Paris și nici cu viza belgiană, am decis să le telegrafiez la Paris și apoi să văd dacă să-l mai opresc pe GROSS sau nu.

Am telefonat seara pela 11-12 la legația română unde ei îmi spusese că vor sta. Mi-a răspuns ELENA la telefon. Era cu totul schimbată. Aproape mirată de telefonul meu și de întrebarea mea dacă am căpătat pentru mine viza franceză, era pretextul ce-l alesesem pentru acest telefon, mi-a răspuns că nu au putut s'o capete, dar că în orice caz nu ași fi avut ce face cu ea, pentru că ei se întorc în două sau trei zile. Nu-mi amintesc exact, dar știu că mi-a spus că voi afla exact data și ora prin legația din Praga. Cum ea nu mi-a spus nici un cuvânt despre NICOL GROSS și cum cu PATRASCANU n'am vorbit pentru că nu a venit la telefon, am înțeles că ceva se schimbase între timp în planurile lor și că întâlnirea cu GROSS nu-i mai interesa, așa că eu nu l-am reținut și GROSS a plecat a doua zi, conform programului stabilit dinainte.

Chiar în aceiași zi adică a doua zi după telefonul cu Parisul, am primit a doua telegramă dela PATRASCANU în care îmi spunea să fiu liniștită, că ei vor fi în curând la Praga.

Aceasta este declarația mea, pe care o dau, susțin și semnez.

ss. Lena Constante

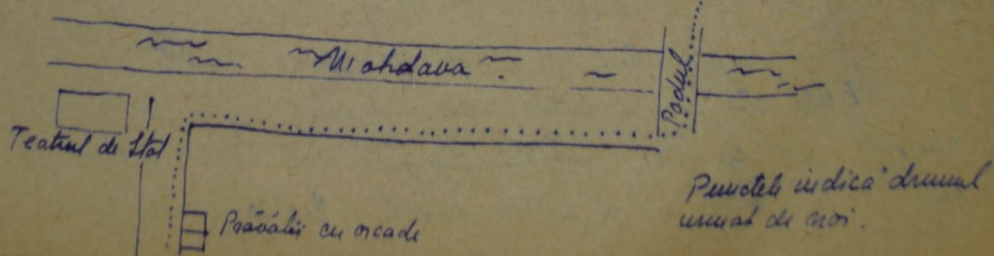
14 Mai 1951.

vX3

Declorație

Luiseunota Elena Constanta de profesie pictor, domiciliata
in str. Dionisie Lupu 12. Precum declar unuatoarele:

In luna Iulie 1947, mi-am amintesc precis data, am ajuns
la Praga cu Patascanu si Elena Patascanu dit'a lui la amigă.
Ei se duceau la Bruxelles la Congresul de drept international si
erau informanti de decanul baroului Paraschivescu Patascanu
si sotia lui. De la aeroport unde am fost primiti de legatia romana
cu ministrul Grigorescu, Patascanu si eu dus la legatie. Paraschivescu
Patascanu si sotia, si eu mine am fost condusi la Hotelul Palace de
un functionar al legatiei, dupa ce la aeroport ministrul ne in-
vitase la el la masa. Am stat la hotel cam jumătate de ora
si moninga legatiei a venit sa ne ia pe toti trei. Am luat
masa la legatie. Pe la ora 3-4 am plecat toti si eu pe jos
si grup si am coborat spre Moldova. Eu si conduceam pentru ca
mai fusesem la Praga in 1938 in plimbare, de vacanta. De la podul
cel mare de peste Moldova am luat-o pe chis la dreapta po-
na la Teatrul Mare de Stat si de aici am luat-o la stanga
pe a strada mare cu paravali. In k'un loc unde exista niste
paravali cu arcade si unde Elena si Paraschivescu Patascanu au
sotia se opreau mereu sa privesca, Patascanu mi-a spus pe
mima inainte spunandu-mi ca era sa-mi vorbeasca.

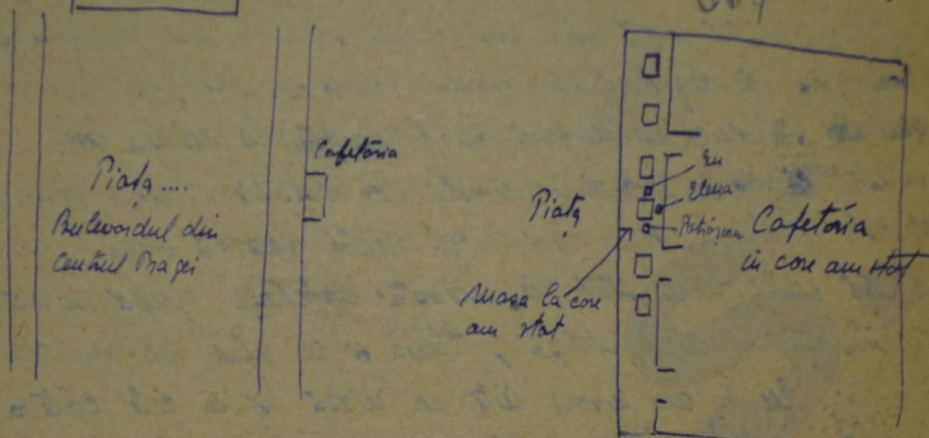
Conversatia noastra n'a tinut mai mult de 4-5 minute poate
chiar mai putin. Patroscu mi-a spus faza alta introdusa ca a
vut sa stea in cu interstii lui n' de aceea gasesti ca teluile sa
ma asigura ca daca ii critici, n'itara lui in loc si devine n'
mai gura in legatura cu Portidul, n' daca s'or vedea suverinul din
aceasta cauza sa potaasca vorb ca' nu nu'or lora sa rãuãii
in loc ei nu'ar lua n' pe mine cu ei. Pãro atunci eu i
am spus vorbind de a plecare ~~de~~ eventuala dor fãro nimic n'
nos in planurile ce le faceau, pozeau noi mult planuri foarte
decãt realitate. Era deci prima data când Patroscu mi-a vorbit
de a plecare de la un lucru nu' real ci foarte probabil. L'am
intãbat dacã are deja ceva hotãrãrã de aceasta privitor n' mi-a
rãspuns ca' nu, nu e nimic hotãrãt n' nici nu' poate afirma
categoric ca' a va face dor ca' iini repeta ca' nu' te lasã s' fãi i-
griãta ca' promisiunea lui este foarte fermã. Eu i-am rãspuns
ca' nu' e rigida ca' iini face promisiunea rãci dor ca' plecarea
mea iini pare imposibilã nu' amoi din motive personale peste con-
ap' tece dor din cauza Elesei care nu' vãd cum o prini a plecare
iini. La aceasta Patroscu mi-a rãspuns ca' Elea nu' o va
apune pentruã iini va da seama ca' dacã ei o pleca, n' eu o
rãuãuãu o' fi imediat arãtãtã n' cercetãtã in legãtura cu ei
n' fuga n' activitatea lor, eu fiind cunoscutã de totã ca' ea nu'
iiniã pãietãia a lor. Vãzãndu-mã foarte ingrijorãtã, Patroscu
m'a asigurãt ion ca' vorbesc foarte serios n' ca' nu' te lasã s' mi
fac griã. Ceilãlți apingãndu-mã din uimã, pentruã la un
moment dat me apãrãu, conversatia a luat sfãrit.

Me-am plimbat iiniã cu totã apoi totã Patroscu Paraschi-
vescu au plecat n' au rãuãs dor noi tã. Am apãs pe be-
vordul central al Mãgãi care se aueste la ei Mãgã... nu' mi
amintesc numele. Aci me-am apãt la cafetãrie-restaurant n'
ne-am ustat la etajul iiniã de unde am trecut pe a tãrã-
ingustã cu un singur rând de case, tãrã ce dãdã ope
bulvard. Depe cãt iiniã amintesc eram numai noi tã pe tãrã
n' am stat cred in felul iiniãtãr. Elea cu fata ope bulvard,
Patroscu la Mãgã ei n' eu la duapã. Era a marea iiniã

pentruca- n' t'era era n'oi mult n'u b'acou lung n' d'ap'unt.
Nu n' p'ore ca' au n'at'at d'ghidat'.

Murghul National

274 284

Mi-am amintesc cum a inceput conversatia dor la un moment dat
Eleva mi-a spus ca' nu se pot sa r'au'ie la Praga n' ca' au f'ore
n'oi b'ine sa plece cu ei la Bruxelles n' Paris. I-au spus ca' nu pot
f'ore ac'asta ca' dor venim la Praga sa' l' vad pe Nicol f'ore n' ca'
n' fi con'ghior din portra mea sa' nu l' astept din moment ce eram
cu cat'eva zi d'ia'nt'ra n'oi d'iat' n'oi d'iat'ale de sap'te ani. Eleva
mi-a spus ca' dor eu d' d'isem' ca' nu n'oi au'au ac'el'ori sen-
t'imente dor ca' nu s'a g'andit sa' nu l' vad n' oturci A'ndei
a d'ntervenit spunand ca' Nicol ar t'ebui sa' vie d' el la Paris
dupa ce i' termin'a t'ebui'le la Praga n' ac'el' nu au'
d'iat' n'oi cu tot n' n' put'a d' el sa' v'ib'osca cu Nicol.

Eleva a continuat n' ca' sa' d'isita' pentruca eu g'osau n'eu
n'oi obiect' de facut. Mi-am amintesc ca' au spus ca' nu au v'it'le
necesare n' ca' nu pot d'ea plece cu ei. A'ndei mi-a r'os f'ore
ca' va da a d'ea d' pasaportul d' minist'ului G'igorescu sa' mi
f'aca v'ig'ile, cel put'u' cea belgiana n' ca' d' al n'oi r'au' con-
n'oi veni a d' n'oi t'ong'ie. Eu am r'os f'ore ca' pasaportul d'
v'oi da, dor ca' v'oi vedea ulterio' ce v'oi f'ore, pentruca g'osesc ce
f'at' de Nicol nu n' fi f'ore din portra sa' nu l' astept la Praga
pentruca nu puteam s'ti d'aca' el va put'a v'ig'ie veni la Paris.
A'ndei A'ndei mi-a spus ca' d'aca' cum'ea eu v'oi r'au'au
la Praga, sa' nu l' las pe Nicol sa' plece d'ia'nt'ea d'
n'oi la, f'ost con' l'a n'ost'ionat n' Eleva. A'ndei a spus

ca' sunt sa' vorbescă cu Nicol Grom n' ca' in' iachipuit
co' acesta sa' pută, dacă i-o eu, sa' si' prelungescă sederea
la Praga cu câteva zile peste data ce mi-a comunicare.
Le-am răspuns co' asta mi se puse mult mai normal si'
mă de făcut n' audii mi-a mai spus ca' si' felul oște
nu vor sta nici eu singuri la Praga până la venirea lor.

Atot mi amintesc din această conversatie' care a fost uia
destul de lungă, sigur mai lungă decât redarea mea.

Căci timp au stat in' această cafetone, după ce această
conversatie' a luat sfârșit, Elvira si' eu mine ne-am dus la
socialitate. Eu mi-am iertat vite la masa n' si' cele câteva cli-
pe că a lipsit Elvira, Pătoscau mi-a spus co' dacă si'
intâmplă ca' să nu-l poată întâlni pe Nicol, sa' - l' i' i' hă
cum crede Nicol ca' ar fi pușit la Londra si' cozul plăc-
ni din țară, n' dacă n' o' pută asigura existența acolo.

A doua zi de dimineață, Pătoscau a dat pasaportul meu
pe Ministerul Gromescu care i-a spus ca' oiga belgiana a poartă
capătă pentru a doua zi, dar cea franceză nu. Pătoscau mi-a
spus atunci ca' oiga franceză o vor capătă la Bruxelles prin
intervenția legatului Român de la Paris n' ca' el'dea amintă pe
Tomaian nepe' stăilor pentru aceasta. La ora prânzului, sau
pută mai de vreme, au plecat cu avionul spre Bruxelles cu
Pătoscau și Bălăceanu n' totă. Intu timp au au mai avut
nici o altă conversatie' cu legătura cu Grom.

Nicol Grom s'omni la Praga, n' uoagându-l, nu mi-o
fi făcut plăcere ca' si' sa' - l' cunoască, așa ca' nu i-am
spus de intenția Pătoscauilor de a-l întâlni n' nici de
ideia lor cu întâlnirea la Paris. — Eu a doua zi cănd
puișeu la hotel pasaportul cu oiga belgiana, mi-am dus
la agentia' de voiaj n' aflând costul bi'letului, mi-au făcut
socațala ca' toate aceste drumuri o' costă euoni n' mi-au
cozit nicotă sa' reuim din lipsa de bani.

Pe tot timpul cât am stat cu Nicol la Praga, am puișit
a prima telegramă dela Pătoscau si' con' fofă sa' - mi

5
amintesc exact textul, mi s'ia doar de intentie, fara sa-mi
doream.

Am apasat pe butonul lui Nicol Grom, gândeindu-mă apoi
adânc la dorința lui Patascan de a-l iși dați, și cum
mi promisese dela el mi s'ia să-l legătura cu venirea mea la
Paris și nici cu viza franceză, am decis să-l telegrafiez
la Paris și apoi să-l văd dacă va-l voi apasa pe Grom sau
nu.

Am telefonat seara pe la 11-12 la legatia Română unde
ei mi s'ia spus că voi sta. Mi-a răspuns Elena la telefon. Ea
cu totul schimbată. Aproape ruinată de telefonul meu și de in-
telor mea dacă am capatat pentru mine viza franceză, era
peste tot ce-l alesese pentru acest telefon, mi-a răspuns că nu
am putut să o capete, dar că în orice caz nu am fi avut ce
face cu ea, pentru că ei se întorc în două sau trei zile. Mi-am
amintesc exact, dar știu că mi-a spus că voi afla exact
data și ora prin legatia din Praga. Cum ea nu mi-a spus
nici un cuvânt despre Nicol Grom, nici cu Patascan nu am
vorbit pentru că nu a venit la telefon, am înțeles că ceva se
schimbare într-o vreme și planurile lor și că iși dădăruia cu
Grom nu-i mai interesa, așa că eu nu l-am reținut și
Grom a plecat a doua zi, conform programului stabilit dinaintea.

Chiar în aceiași zi, adică a doua zi după telefonul cu
Parisul, am primit a doua telegramă dela Patascan în
care mi s'ia spus să fiu liniștită, că ~~eu~~ fi în curând la
Praga.

Aceasta este declarația mea, pe care o dau, astfel și
numai.

Elena Constanta

14 Mai 1951.

12144
448
376

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata LENA CONSTANTIN, de profesiune pictor,
domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12, București, declar următoarele :

Intrebare :

La Praga ce propunere ați avut din partea lui
NICOL GROSS ?

Răspuns :

NICOL GROSS mi-a propus să nu mă mai reîntorc
în țară, și să plec cu el la Londra, spunându-mi că în
afară de sentimentele lui personale, această propunere
mi-o face dat fiind situația din țară a lui PATRASCANU,
pe care o aflase atunci dela mine.- Mi-a spus că fiind
deja plecată, lucrul cel mai greu este îndeplinit și că
mai târziu nu se știe ce se poate întâmpla și dacă voi mai
putea pleca.- Si că în cazul când PATRASCANU pleacă fără
mine, eu rămân în pericol.- A insistat tot timpul celor
trei zile petrecute împreună să plec cu el.-

Intrebare :

Cum explicați dumneavoastră propunerea lui GROSS
de a nu vă mai întoarce în țară când dimpotrivă interesele
lui reclamau prezența dumneavoastră în țară.-

Răspuns :

După ce îi explicasem lui NICOL GROSS situația
lui PATRASCANU și intențiile lui ce le avea de a părăsi
țara unde nu se mai simțea în siguranță în cazul când si-
tuația lor ar fi mai departe aceeași față de Partid, îi
spusesem că eu ^{în} nici un caz nu mai vreau să-i scriu, nici
să-i trimit informații mai departe.- Acest lucru admis
de GROSS, nu mai avea interes să fie în țară, ci din con-
tra prefera să fiu plecată.-

277
228

Intrebare :

Dece ați refuzat propunerea făcută de GROSS ?

Răspuns :

Am refuzat propunerea lui GROSS din mai multe motive.- În primul rând nu vroiam să părăsesc țara și familia mea, cum nu o voisem nici în 1940.- Ași fi făcut acest lucru numai în cazul unei plecări cu PATRASCANII, și deci în fața unui mare pericol; și pentru a nu mă despărți de ei, dar și pentru că știam că dacă ar pleca ei și eu ași rămâne, ași fi arestată pentru a fi cercetată în legătură cu plecarea și activitatea lor.-

În momentul propunerii lui GROSS, situația nu mi se părea prea gravă pentru mine, și mă gândeam că legăturile mele informative cu GROSS sunt imposibil de cunoscut, fiind știute doar de PATRASCANU, SILBER și mine.- Aveam cea mai deplină încredere că ei nu vor spune nimic, nu numai ca să mă cruțe pe mine, dar mai cu seamă pe ei.-

Am refuzat propunerea lui GROSS și pentru faptul că el a plasa pe plan sentimental și că eu nu mai puteam răspunde cu nimic sentimentelor lui, și eram din contră legată de altă persoană de care nu aș fi vrut să mă despart pentru totdeauna, acceptând propunerea matrimonială a lui GROSS.-

Mai intervenea în mică măsură și prietenia mea pentru HARRY BRAUNER.- Mă gândeam că eu dacă plec pentru a mă pune la adăpost, în schimb, în cazul fugii PATRASCANILOR, îl las pe el în pericol.-

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

14 Mai 1951

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor, domiciliată în Str. Dionisie Lupu București, declar următoarele :

Intrebată fiind tot ce-mi mai amintesc despre BELU SILBER, mi-am amintit următoarele conversații și fapte:

În timpul anchetei ce Partidul i-a făcut-o lui SILBER, venind într-o zi la mine, singur, mi-a povestit că este acuzat de a fi avut legături de spionaj cu un ofițer englez sau american numit SKYLER.- Eu nu auzisem niciodată că el se întâlnea în mod public sau secret cu acest domn.- L-am întrebat dacă într-adevăr se întâlnea cu el.- Mi-a răspuns că da.- L-am întrebat atunci de ce se miră că este acuzat, din moment ce într-adevăr se întâlnea cu el.- SILBER mi-a răspuns că este acoperit pentru că făcea aceasta cu aprobarea unor înalți funcționari sovietici.- L-am întrebat din nou de ce nu anunțase Partidul de aceste întâlniri din moment ce avea o însărcinare de la sovietici.- Mi-a răspuns că nu era nevoie să anunțe Partidul, pentru că sovieticii lu- erau pe cont propriu și erau un for superior, dar că PATRASCANU care cunoștea legăturile lui cu SKYLER și cu sovieticii ar trebui să interviev.- L-am întrebat de ce nu se duce el la sovietici să le ceară ajutorul și mărturia lor și el mi-a răspuns că sunt plecați din țară.- Mai târziu într-o conversație cu ANDREI, la mine acasă, când s'au întâlnit în timpul când PATRASCANU nu mai voia să-l vadă public pe SILBER, am auzit iar vorbindu-se de această acuzație, apoi PATRASCANU s'a retras cu SILBER în atelier închizând ușile și după câ- va timp a trecut în atelier și ELENA.- Nu-mi amintesc dacă au stat mult închiși.-

279 280
2/. Când SILBER mi-a dat notița informativă a treia pentru NICOL GROSS, l-am întrebat dacă a fost la Paris nu a dat acele relații despre datoriile de război chiar la Paris și i le trimite lui GROSS.- Mi-a răspuns că nu știe că să ajungă pe mai multe căi.-

3/. SILBER lăuda mereu că "băieții lui" dela Institutul de Conjunctură, cred că vorbea de cei din celula dela Institut sunt educați în spiritul lui și că îi sunt foarte devotați.-

4/. SILBER avea un cunoscut, GOGU RADULESCU de care vorbea ca de un foarte bun prieten.- Eu nu l-am cunoscut, dar o cunoșteam pe nevasta lui.- SILBER mi-a spus, puțin înainte de arestarea lui, că el nu s'a sfiit niciodată de acest prieten, vorbind deschis cu el, și își dă seama că acesta raporta la Partid ce auzea dela SILBER.-

5/. Când SILBER s'a întors dela Paris în 1946, a venit cu soția cu avionul.- La vama aeroportului, funcționarii au vrut să-i facă revizia bagajelor.- El a refuzat acest lucru și bagajele au stat 2-3 zile în vamă până când intervenind prin PATRASCANU și poate și prin alții, le-a trecut fără revizie.- Nu știu însă dacă a făcut acest lucru din sgarcenie pentru a nu plăti taxe sau dacă avea ceva de ascuns.-

6/. În 1945, când m'am ocupat de biroul lui GROSS, adică de posibilitatea pentru GROSS de a anula vânzarea și de a transforma biroul într'o asociație de funcționari, îmi amintesc că am vorbit cu LAZAR, secretarul lui GROSS, că ar fi bine să se sfătuiască cu SILBER în această chestiune, intrucât eu nu mă pricep.- Cât îmi amintesc eu, cred că s'au și întâlnit.-

Aceasta este declarația mea pe care o dau, susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

21 Mai 1951

Declarație

Subsemnatul Leva Constant, de profesie pictor
domiciliat în str. Dionisie Lupu București. declar următoarele:

Întrebat fiind tot ce mi mai amintesc despre Belu
Lilber, mi-am amintit următoarele conversații și fapte:
În timpul anchetei ce Portidul i-a făcut-o lui Lilber,
venind în fiecare zi la mine, mi-a povestit că este acuzat
de a fi avut legături de spionaj cu un ofițer englez sau american
numit Skyles. Eu nu am spus niciodată că el se întâlnea
în mod public sau secret cu acest domn. L'am întrebat dacă
își lădese de vorbă cu el. Mi-a răspuns că da. L'am întrebat
atunci de ce se amina că este acuzat, din moment ce își lădese
de vorbă cu el. Lilber mi-a răspuns că este acoperit
pentru că făcea aceasta cu aprobarea unor înalți funcționari so-
vietici. L'am întrebat din nou de ce nu amintea Portidul de
aceste întâlniri din moment ce avea a înțocmire dela societate.
Mi-a răspuns că nu era nevoie să amintească Portidul, pentru
că societatea lucra pe cont propriu și erau un fel de spioni,
dar că Patroscam conștientiza legăturile lui cu Skyles și
cu societatea și se lăsa să intervină. L'am întrebat de ce nu se
duce el la societate să le ceară ajutorul și mângâierea lor, și
el mi-a răspuns că sunt plicati din forță. Mai târziu, în
conversații cu Andrei, la mine acasă, când s-au întâlnit
în timpul când Patroscam nu mai avea să-l lădă public.

pe Lilian, am auzit tot vorbindu-se de aceasta. acuzată,
apoi Pătrăscu s-a retras cu Lilian în atelier închizând ușa
și după câteva timp a trecut în atelier și Elena. Mi-am amintit
dacă au stat mult închiși.

2) Când Lilian mi-a dat motiva informația a țera pentru
Nicol Gros, l-am întrebat de ce, dacă a fost la Paris mi-a
dat acele relații după datele de război chiar la Paris și
la domiciliul lui Gros. Mi-a răspuns că nu trebuia să ajungă
pe mai multe căi.

3) Lilian se căuta mereu ca „băieții lui” de la Institutul de Confes-
tura, cred că vorbea de cei doi celula de la Institut, ^{mult} ca și educa-
ția spirituală lui și că îi sunt foarte devotați.

4) Lilian avea un curioasă, Gogu Rădulescu de care vorbea
ca de un foarte bun prieten. Eu nu l-am cunoscut, dar cu-
noșteam pe nevastă lui. Lilian mi-a spus, puțin rășchiat de nes-
toreea lui, că el nu s'a sfârșit niciodată de acest prieten, vor-
bind deschis cu el, și i-a dat seama că acesta raporta la
Pătrăscu cu auzul de la Lilian.

5) Când Lilian s'a întors de la Paris în 1946, a venit cu satia
cu avionul. La vama aeroportului, funcționarii au vrut să-i facă
revizia bagajelor. El a refuzat acest lucru și bagajii au stat
2-3 zile în vama până când intervenind prii Pătrăscu și prii
și prii alții, li-a scos fora revizie. Mi s'a spus dacă o făcând
acest lucru din sgâncenie pentru a nu plăti taxele sau dacă avea
ceva de ascuns.

6) În 1945, când mi-am ocupat de biroul lui Gros, adică
de posibilitatea pentru Gros de a cumula vînzarea și de a trans-
forma biroul într-o asociație de funcționari, mi-am amintit că am
vorbit cu Lăzăr, secretarul lui Gros, că mi s'a spus să se vorbească
cu Lilian în această chestiune, ~~întrucât~~ eu nu m'am priceput. Cât
mi-am amintit eu, cred că s'au și deslușat.

Aceasta este declarația mea pe care o dau susterii și surorilor

Leoa Constantin 21 Mai 1951

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor, domiciliată în Str. Dionise Lupu 12, București, declar următoarele :

După plecarea lui NICOL GROSS din țară, casa lui fiind ocupată de legionari și LAZAR locuind în același imobil la mansardă, mă ținea la curent cu ce se întâmpla în casă apoi m'a ajutat să desfac casa și să mut mobilierul.- Astfel relațiile noastre au devenit mai strânse și la aceasta a contribuit prietenia noastră comună pentru N.GROSS.- În timpul războiului ca și după 23 August, LAZAR îmi telefona cam lunar întrebându-mă dacă poate trece puțin pe la mine.-

Conversațiile noastre au avut următoarele subiecte :

Despre casa lui GROSS, despre procurist și felul cum își exercită misiunea ; despre actualul lui patron LICA GROSS ; despre alți cunoscuți comuni ca DORICA BALAN, EUGEN BALAN ; despre NICOL, amintiri din trecut ; despre felul cum trăiește din leafa lui ; când primea o veste dela NICOL îmi telefona și venea să-mi spue.- Primea scrisori foarte rar, una sau două pe an.- Si eu, de câte ori primeam o scrisoare dela NICOL, sau când am primit veștile prin englezi, când îl întâlneam pe LAZAR îi povesteam și lui.- Am vorbit cu LAZAR după întoarcerea dela Praga și i-am spus că NICOL mi-a propus să plec cu el în Anglia și că îmi va trimite procură pentru casă.-

După eliberarea mea, LAZAR a venit să mă vadă.- Mi-a spus că l-a anunțat pe NICOL GROSS despre arestarea mea și despre eliberare.- L-am rugat să-i scrie din partea mea complimente și să-i spue că sunt bine, explicându-i lui LAZAR că eu cred că e mai prudent să nu-i scriu lui NICOL pentru că la anchetă nu am spus că l-am întâlnit la Praga.- După ce de urăciun am primit dela NICOL un pachet cu dulciuri, venind într'o zi LAZAR la mine, l-am rugat ca în viitoarea scrisoare ce o va scri lui NICOL să

pue un bilețel pe care i l-am dat.- Erau doar două rânduri cu mulțumiri.-

În timpul acesta mai îl rugasem pe LAZAR să-i transmită lui LICA rugămintea mea de a lua în primire mobilierul lui NICOL, care pe mama o încurca prea mult.- Chiar a și ridicat, tot prin LAZAR, câteva obiecte.-

LAZAR a venit într-o zi din anul 1949, cred că în toamnă să-mi spue că a primit un telefon dela un englez din partea lui NICOL care îl roagă să-i trimită un covor românesc din lucrurile lăsate la București.- Discutând cu el faptul că nu am nici un covor românesc dela NICOL, LAZAR mi-a spus că pe cât știe el, străinii nu au voie să ia covoare străine din țară, dar românești da, și poate NICOL vrea să-i cumpăr un covor românesc.- În concluzie i-am spus lui LAZAR că eu nu vreau să am deaface cu nici un englez și nici să vând și să cumpăr covoare și deci să-i spui acestui englez că NICOL greșești și că nu are nici un covor românesc.- LAZAR mi-a spus că nici el nu vrea să aibă deaface cu un englez și că se va întâlni cu el pe stradă.-

În una din ultimele mele întrevederi cu LAZAR, am vorbit despre procura ce o aveam dela NICOL socotind amândoi că ar fi mai prudent pentru mine să o refuz.- Dar aflând dela el că aceasta cere diferite formalități, i-am spus că mai bine să rămâie lucrurile cum sunt.- Atunci i-am cerut să-mi dea din nou adresa lui NICOL pentrucă uitasem numărul.- I-am spus că am de gând să-i scriu.- M'a sfătuit să nu scriu cuvântul GROSS prea lămurit ; cum face și el scriind mai mult GRONN.-

Aceasta este declarația mea pe care o dau, susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

14 Iunie 1951.-

Declarație

Eu, belownăta Elena Constant de profesie pictor
domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 București, declar con-
mătoarele:

După plecarea lui Nicol Goss din țară, casa lui fiind
ocupată de legionari și Logon locuind în același imobil la
mansarda, mă ținea la curent cu ce se întâmpla în
casa apoi mi-a ajutat să desfac cosa și să mut mobil-
lierul. Astfel relațiile noastre au devenit mai strânse
și la aceasta a contribuit prietenia noastră comună pe-
tră Goss. În timpul războiului ca și după 23 august
Logon mi telefona cam lunar întrebându-mă dacă pot
face puțin pe la mine.

Conversațiile noastre au avut următoarele subiecte:
Despre casa lui Goss, despre poezia și felul cum în-
exercita mișturarea; despre actualul lui păter Lica Goss;
despre alți cunoscuți comuni ca Dorica Bălan, Eugen
Bălan; despre Nicol; amintiri din trecut; despre felul
cum trăiește cu Leapa lui; Când primea o veste de la
Nicol mi telefona și venea să-mi spună. Primea trei-
soni foarte rar, una sau două ori pe an. Și eu, de câte
ori primeam o scrisoare de la Nicol, sau când am primit

mești, le pui în gâșă, când îl întâlneau pe Logon
îi punea în lui. Am vorbit cu Logon după întor-
nera de la Praga și i-am spus că Nicol mi-a pro-
pus să plece cu el în Anglia și că îmi va trimite
pocumă pentru casa.

După eliberarea mea, Logon a venit să mă vadă.
Măa spus că l-a auzit pe Nicol în. după o vreme.
măa și după eliberare. L'am rugat să-mi scrie din
poarta mea complimente și să-mi spună ce sunt bine,
explicându-mi lui Logon că eu cred că e mai prudent
să-mi scrie lui Nicol pentru că la anchetă nu am
spus că l'am întâlnit la Praga. După ce de Cră-
ciun am primit de la Nicol un pachet cu dulciuri,
venind măa și Logon la mine l'am rugat ca în
viitoare scrisori ca a va scrie lui Nicol să plece într-
lătel pe care i-l-am dat. Erau doar două săptămâni
cu mulțumiri.

În timpul acesta mai îl rugam pe Logon să-mi tran-
smite lui Lica rugămintea mea de a lua în primire
mobilierele lui Nicol pe care pe mama a încerca prea mult.
Chiar a și ridicat, tot pînă Logon, cătă va obiecta.

Logon a venit măa și din anul 1949, cred că în
toamnă, să-mi spună că a primit un telefon de la un
englez din poarta lui Nicol care îl roaga să-mi trimite
un covor românesc din lucrurile lăsate la București.

Discutând cu el faptul că nu am nici un covor
românesc de la Nicol, Logon mi-a spus că pe căpătîșul el
stăuim nu au voie să ia covorul pe stăuim din țară
doi români de, și poate Nicol oare să-mi cumpere un
covor românesc. În concluzie i-am spus lui Logon că eu

Lionel Contes

nu vreau să am de-aface cu nici un englez și nici să
vând și să cumpăr covoraș și deci să nu spun nimic
englez cu Nicolă prezente și ca nu are nici un covoraș
nașec. Logăr mi-a spus că nici el nu vrea să o-
bi de-aface cu un englez și ca se va întâlni cu el
pe strada.

Într-o zi ultimă m-am întâlnit cu Logăr
vorbind despre problema ce o aveam de la Nicolă vechind
amândoi că o fi mai prudent pentru mine să a refuz.
Dar aflând de la el că aceasta cere diferite formalități
iam spus că mai bine să rămân în amicie cu seint.
Atunci i-am cerut să-mi deo din nou adresa lui Nicolă
pentru că vitoare m-am auz. Iam spus că am de gând
să-i scriu. Mă gândit să nu scriu curântul por
preo lămurit, cum face și el scriind moi multă gon.
Aceasta este declarația mea pe care o dau, sustin
și revin.

Leva Cantauti

19 iunie 1951

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor, domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12, București, declar următoarele:

În Decembrie 1948, am primit din Elveția un pachet în greutate de 2 kgr. de dulciuri adică 2 pachete ciocolată, un pachet ceai, cafea, stafide, brânză și margarină.-

Scrisoarea era scrisă de o doamnă al cărei nume îmi era necunoscut cum deasemeni și adresa.- Îmi scria că mă cunoscuse la FLORICA și fratele ei și că îmi urează la mulți ani.- Eu mi-am explicat faptele în felul următor : Cum eu nu-i scriam lui NICOL, cum îi trimiseseam vorbă printr'o scrisoare a lui LAZAR că nu-i voi scrie, nu a vrut nici el să-mi trimită pachetul direct și a găsit această modalitate.-

I-am mulțumit prin câteva cuvinte pe care l-am rugat pe LAZAR să le puie în următoarea scrisoare ce o va scrie lui NICOL.-

Peste un an, în 1949, am primit iar un pachet conținând cafea, cacao, ciocolată, ceai și cred că din greșeală o plasă de păr bărbătească.- Nu am mai primit cu acest pachet nici o scrisoare.-

În anul 1949, LAZAR a venit la mine să-mi spuie că a primit un telefon de la un englez, care îi cerea din partea lui NICOL GROSS să-i trimită prin acest englez un covor românesc lăsat la București.-

Eu am înțeles că prin aceasta NICOL îmi dă posibilitatea de a-i scrie pentru că nu lăsase nici un covor românesc la București.-

Lui LAZAR însă i-am spus, - după o discuție avută cu el în care puneam și probabilitatea că NICOL ar fi vrut poate să-i cumpărăm un covor românesc vânzând pe unul din ale lui, -

să spuie celui englez că nu există nici un covor românesc printre cele lăsate la București.-

Aceasta îmi este declarația mea pe care o dau, susțin și semnez.-

/

ss/. LENA CONSTANTE

18 Iunie 1951

~~32~~

Declarație

~~288~~

Subsemnata Lena Constanta de profesie pictor
domiciliata in str. Dionisie Lupu 12 Buc. declar
urmatoarele:

In decembrie 1948 am primit din Elveta un pachet
in greutate de 2 kg. cu dulciuri adica 2 pachete cioca-
lata, un pachet ceai, cafea stafi de, branza si marmelada.
Scrisoarea era scrisa de o doamna al carui nume nici
era necunoscut cum deasemenea si adresa. Misiunea ca
mi am cunoscut la Florica si fratii ei si ca mi au
reza la nunta au. Eu mi-am explicat faptul in
felul urmatoar: cum eu nu-i scriam lui Nicol, cum
si trimiseseu vorba prin t'a scrisoarea a lui Logor ca
nu-i voi scrie, nu a avut nici el sa-mi trimita
pachetul direct si a gasit aceasta modalitate.

Am mai trimis prin cativa cunoscuti pe care le am
angaj pe Logor sa le fac in urmatoarea scrisoara
ce o va scrie lui Nicol.

Peste un an, in 1949 am primit iar un pachet
continand cafea cacao ciocolata. ceai si cred ca din
geseala a flosa de pot boata teasca. Mi am mai trimis
cu acest pachet nici o scrisoare.

În anul 1949, Logă a venit la mine să-mi
spună că a primit un telefon de la un englez,
care îi cerea din partea lui Nicolă să-i dăruie
prin acest englez un covor românesc lăsat la București.
Eu am înțeles că prin aceasta Nicolă își da pos-
ibilitatea de a-i scrie pentru că nu lăsa nici un
covor românesc la București.

În Logă însă i-am spus, după o discuție avută,
că el în sine puneam o probabilitate că Nicolă n-
ar putea să-i cumpăreze un covor românesc vâ-
zând pe unul din ole lui, - să fie același englez
căci nu există nici un covor românesc primit de
lăsat la București.

Aceasta este declarația mea pe care o dau
măi în nume,

Luna Constanta

18 Iunie 1951

~~289~~

22.6

D E C L A R A T I E

=====

Subsemnata LENA CONSTANTE de profesiune pictor, domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12, București, declar următoarele:

După ce am primit vești dela NICOL GROSS în toamna 1944 prin colonelul BISINGER, am adus acest lucru la cunoștința lui LAZAR care știam că va fi bucuros să afle vești dela GROSS. Erau primele vești după război.-

Nu-mi aduc aminte împrejurările în care am vorbit cu LAZAR.-

Tot așa după ce am primit prin BUTTLER brățara și broșa dela NICOL GROSS și mama lui, i le-am arătat și lui LAZAR când l-am văzut și i-am spus de ocazia ce o am de a-i scrie.- Am discutat cu el și despre reluarea biroului lui NICOL GROSS despre care i-am scris prin BUTTLER.-

Nu-mi amintesc să-i fi spus despre garoafele primite de Crăciun, dar i-am vorbit de stofa primită prin VERA MELAN și cred că i-am și arătat-o sau tailleurul.-

Despre pachetul primit de Crăciun 1948, i-am spus în cursul Ianuarie 1949 când a venit la mine și i-am dat câteva cuvinte de mulțumire adresate lui NICOL GROSS, rugându-l să le trimită într-o scrisoare a lui.-

De al doilea pachet primit în 1949 de Crăciun nu-mi amintesc să-i fi spus și cred că nu l-am văzut înainte de arestarea mea.-

Aceasta este declarația mea pe care o dau, susțin și semnez.-

ss/. LENA CONSTANTE

/22 Iunie 1951

Declarație

Lebreu nata Leuă Constante de profesie
pictor domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 Buc.
declor următoarele:

După ce am primit vesti de la Nicol Grom în
toamna 1944 prin Caloneleț și Rieger, am adus acest
lucru la cunoștința lui Lăzar care știu că va fi
bucuros să afle vesti de la Grom. Erau primele
vesti după război. Mi-am adus aminte cu prefi-
rările în care am vorbit cu Lăzar.

Tot așa după ce am primit prin Butler cățona în
brog de la Nicol Grom și mama lui i-l-am arătat
și lui Lăzar când l-am văzut și i-am spus de
ocazia ce o am de a-i scrie. Am discutat cu el
și despre reluarea biroului lui Nicol Grom despre care
i-am scris prin Butler.

Mi-am amintesc să-i fi spus despre garafele primite
de Crăciun dar i-am vorbit de stafa primită
prin Vera Melau și cred că i-am și arătat-o sau vădit
Despre pachetul primit de Crăciun 1948 i-am spus

in cursul Iunie 1949 când a venit la mine
si i-am dat câteva cuvinte de mulțumire adu-
șate lui Nicol pentru rugându-l să lățească în lă-
murele a lui.

De al doilea pachet primit in 1949 de Crăciun m-
mi amintesc să-i fi spus si ~~mi amintesc de~~ știu de unde
l-am cred că m l-au văzut înaintea de orestor. L. Constant

Aceasta este declarația mea pe care o dau, susțin
si nuuz

Lena Constant

22 iunie 1951

DECLARAȚIE

=====

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesie pictor, domiciliată în Str. Dionisie Lupu 12, declar următoarele :

M'am întâlnit cu NICOL GROSS la Praga în Iulie 1948, aproximativ la ora 6 la aeroport.- Am plecat cu el spre oraș la hotelul unde el își rezervase cameră.- S'a urcat sus în odaie l-am așteptat în hall.- A coborât și am plecat împreună pe străzi apoi ne-am dus la o cafenea.- Nu-mi amintesc exact ce am vorbit atunci și ce a doua zi sau a treia.- Am întrebat despre doamna GROSS.- Mi-a spus că e bine dar că viața i se pare grea pentrucă face lucruri de menaj cu care nu este obișnuită și că se simte singură.- I-am dat vești despre ai mei, despre DORICA și NICUSOR BALAN, HARRY și VALENTINA GOLDENBERG și GINEL BALAN.-

Mi-a povestit că își dă doctoratul, că a muncit extrem de mult ca să se puie la punct după ce nu mai lucrase ani de zile, că se simte obosit.- Chiar în aceiași seară plimbându-ne pe străzi ne-am oprit pe un fel de dâmb de unde se vedea orașul și aici NICOL mi-a spus că vrea să mă duc cu el la Cambridge.- Că simte nevoia unui om apropiat de el și că nu și-a găsit un altul cu care să se simtă mai bine decât cu mine.- Că regretă că nu a știut să insiste la Istanbul în 1940 pentru a mă lua cu el, că și-a dat seama cât iar fi părut viața mai ușoară lângă mine.- În seara aceea nu am răspuns nimic precis, și cum începuse să plouă m'a condus acasă.-

A doua zi nu-mi amintesc dacă ne-am întâlnit dimineața, NICOL având treabă la Praga și fiind acolo și unchiul lui.- Mi se pare că am mâncat împreună, dar știu că pe seară am fost iarăși să ne plimbăm.- NICOL m'a rugat să merg încet pentrucă e obosit.- L-am întrebat dacă e bolnav.- Mi-a spus că e doar surmenat, că i se cojește pielea pe mâini de nervi și atunci mi-a spus că munca pe care o face la Cambridge în laborator ca asistentul unui prof. este extrem de grea.- Că lucrează la niște

29/ 29/ 1952

cercetări pe care puțini oameni le pot înțelege, că ar putea continua astfel făcându-și o carieră universitară, fiind deja membru în multe societăți științifice cu dreptul de a iscăli cu toate inițialele lor (cu cât sunt mai multe, cu atât ești mai prețuit acolo) dar că mă lasă pe mine să aleg dacă vreau să trăiesc modest sau doresc să-și reia meseria de reprezentant și negustor, putând astfel câștiga mai bine.- Imi spunea că are foarte puțini bani, o leafă mică, că a cheltuit mult în timpul războiului și că banii ce mai are sunt ai mamei lui.-

Imi spunea că pentru a veni la Praga a făcut un efort material și că are bani puțini, dar dacă nu-i ajung va vinde ceasul lui de aur.- Mă întreabă ce am de gând să fac eu.-Atunci i-am răspuns că eu nu pot fugi din țară, că plecarea este astfel socotită din cauza prieteniei mele cu familia PATRASCANU.- Ii explic că PATRASCANU este prost văzut și așa de tov.lui care bănuiesc că el are alte idei.- Ii explic că PATRASCANU este un comunist foarte înfocat, dar că nu vrea să fie sub tutela rusă și nu vrea nici ca partidul să se impue cu forța când ar putea în câțiva ani câștiga liber dragostea țării, tocmai lăsând pe celelalte partide să-și arate neputința în refacerea țării.-Că atitudinea lui este vizibil apreciată de mase, care-l aclamă, dar tocmai asta îl face invidiat de ceilalți tov.și că plecarea mea, fuga mea, ar fi interpretată prost pentru el, că de altminteri chiar la Praga, mi-a spus că își dă seama de situația lui periculoasă și că s'ar putea să fie nevoit să fugă din țară, și că în cazul ăsta m'ar lua și pe mine .- NICOL îmi spune că fac rău că nu vreau să plec cu el, cu atât mai mult dacă asta este situația, că întotdeauna mă devotez prostește prietenilor și că să mă mai gândesc.- Că dacă mama lui este o piedică pentru mine e hotărât să o mute la Londra la o altă rudă.-

Apoi îmi vorbește de LICA și mă roagă să iau masa a doua zi cu el, pentru a relua legăturile, rugându-mă în acelaș timp să preiau eu procura casei, dar cu promisiunea că LICA se va ocupa de toate.-

A doua zi vine cu LICA la hotel și mergem la un restaurant mare.- Aici vorbim lucruri superficiale, despre prieteni, familie război.- Seara, ne-am întâlnit iar, adică spre seară.- Ne-am dus la un cinematograful, dar am stat doar jumătate din film și ne-am dus iar la o cafenea unde am stat mult.- Am vorbit despre amintirile noastre dinainte de război și mi-a repro-

șat că eu atunci nu i-am spus destul că țiiu la el, pentru că atunci nu ne-am fi despărțit.- Imi vorbește despre viața grea din Anglia, lipsa de haine și alimente, socotind că eu sunt foarte elegantă.- Târziu ne plimbăm pe malul apei într'o grădină unde vorbim doar lucruri sentimentale, adică NICOL.-

A doua zi pleacă la Brno și se întoarce peste două zile.- E ultima zi ce o petrecem împreună.- Nu-mi amintesc unde am mâncat.- Stiu că m'a rugat dacă pot să-i trimit mobilele ; mi-a vorbit de LAETITIA, de STIUBEI ; la urmă m'a mai rugat odată să plec cu el, eu repetând că nu pot din aceleași motive, dar că poate vom veni toți curând și întrebându-l ce ar putea lucra PATRASCANU la Londra.- Imi spune că nu știe, dar desigur că va găsi ceva de făcut ca să poată trăi.-

La despărțire îmi spune că drept semn că nu și-a schimbat părerea îmi va trimite din șase în șase luni adresa lui, care va fi ca o chemare.-

Nu l-am condus până la aeroport pentru că taxiul costa 300 de coroane și el a preferat să-mi lase mie 400-500 de coroane câte mai avea.- Așa că ne-am despărțit la biroul LARES.-

Aceasta este declarația mea pe care o dau, semnez și susțin.-

ss/. LENA CONSTANTE

17 Iulie 1951

~~294~~

Declorații

Subsemnata Lena Constant, de prof. pictor
domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 declar următoarele:

M'am întâlnit cu Nicol Grom la Praga în iulie
1948 aproximativ la ora 6 la aeroport. Am plecat cu
el spre oraș la hotelul unde el își rezervase camera.
Îa urcat sus în odaie l-am așteptat în hall. A cobo-
rât și am plecat împreună pe străzi apoi ne-am dus
la o cafea. Mi-am amintit exact ce am vorbit
atunci și ce a spus și sau a scris. Am întâlnit des-
pre Doamna Grom. Mi-a spus că e bine din că oia și
n-are prea puțină forță lucruri de menaj cu care nu
este obișnuită și că n-are vîntă singură. Î-am dat adresă
despre ai mei, despre Dorica și Nicușor Bălan, Hony și
Valentina Goldenberg și Jinel Bălan.

Mi-a povestit că își dă doctoratul; că a sunat
extrem de mult ca să se poată la punct după ce nu
mai lucra ani de zile, că se simte obosit. Chiar în
acelai timp fiind băndu-mă pe străzi ne-am aflat pe un
fel de dămboi de unde se vedea orașul și aici Nicol mi-a

Spus că ar orea să-mă duc cu el la Cambridge.
Că știu memoria unui om apropiat de el și că nu și-a
găsit un altul cu care să se simtă mai bine decât eu
mîine. Că regretă că nu a știut să insiste la
Hambur în 1940 pentru a mă lua cu el, că și-a
dat nume cât îmi fi pînt viată mai ușoară la ie-
mîine. În hora aceea nu am răspuns nimic precis.
și nu mi-aveam să-și placea să-mă condusă acasă.

A doua zi mi-am amintesc dacă mi-am înțeles
dintr-o dată, Nicol avînd treabă la Praga și fiind
acolo și unchiul lui. Mi se pare că am mîncat în-
preună din stîm că pe seara am fost iarăși să ne plîm-
bim. Nicol mi-a ruga să merg încă pentru că e obo-
rit. L-am întrebat dacă e bolnav. Mi-a spus că e doar
numeros, că i se căpîntă pielea pe mîini de nervi și a-
tunci mi-a spus că mîine pe care o face la Cambridge
în laborator ca asistentul unui prof. este etreu de pro.
Că lucrează la niște cercetări pe care puțin oameni le
pot înțelege că ar putea contribui astfel făcîndu-și
o carieră universitară, fiind deja membru în multe
societăți științifice cu dreptul de a încăli cu Foarte
inițialele lor, (cu cît sunt mai multe cu atît este
mai puțin acolo) dar că mă lasă pe mine să aly
dacă vreau să-și facă modest sau doresc să-mi revin
meseria de reprezentant și negustor putînd astfel că-
diga mai bine. Mi-a spus că are foarte puțin bani
o lafa-nică, că a cheltuit mult în timpul războ-
iului și că banii ce mai are sunt ai mamei lui.

29
33
55
33
Zui spune că pentru a veni la Praga 29 făcând un
efort material și că are bani puținii din dăcu-nu-
oșing va vinde ceasul lui de aur. 'Mă întreabă ce
am de gând să fac eu. Atunci i-am răspuns că eu
nu pot fugi din țară, că plicura este ostfel focat la di-
cayă prietenii mei cu familia Patoscau. Și explic
că Patoscau este prost vădit și or, de tot, lui con-
bănuiesc că el are alte idei. Și explic că Patoscau
este un communist foarte înfocat din că nu vrea
să fie sub tutela rusă și nu vrea nici ca partidul
să se unifice cu forța când ar putea să câștige
câtiga liber dragostea soției soamei lăsându-se pe
cealaltă parte să-i arate nepretenție și refuzarea
soției. Că atitudinea lui este vizibil apreciată de
marea con-e aclama din toamnă arta il focu inoi-
diat de ceilalți to. și că plicura mea, fuga mea
or fi interpretată prost pentru el că de altminteri chin
la Nicol Praga, mi-a spus că își dă seama de ri-
scuții lui periculoase și că s-ar putea să fie nevoit
să fugă din țară și că în cazul acesta mi-o lua și pe
mine. Nicol mi spune că foc răs că am vreau
să plec cu el, cu atât mai mult dacă este
situat, că în totdeauna am devotz prosti pre-
tenții și că să-mi mă gândesc. Că dacă vreau
eu este și ca o predică pentru mine e hotărâ
să o munt la Londra la o altă rudă.

Apoi mi vorbesc de Lica și mă rog să-mi
măsoare a dăru și cu el, pentru a elua legăturile

21
negai du - sau in acest timp sa meri au eu pro-
cura cori, dar ca promisiunea ca Lica se va ocupa
de toti.

A doua zi oim cu Lica la hotel si mergem la
un restaurant nou. Aici vorbim despre super-
ficiali, despre prieteni, familie, rg'ori. Leora nu
intâlnim ion, adica spui leora. Me-au dus la
un cinematograful dar am stat doar jumate din
film si me-au dus ion la o cafeusa unde am
stat mult. Am vorbit despre amintirile noastre,
dinaintea de rg'ori, si mi-a reprosat ca eu atunci
nu i-am spus destul ca-tin la el, pentru ca atunci
nu me-am fi despartit. 'Mii vorbesti despre vrate
que din Anglia, lipsa de haina si alimente, soco.
fiind ca eu sunt foarte eleganta.' Toti mi plin bai
pe malul apii sub a padinro unde vorbim doar despre
nubimental, adica Nicol.

A doua zi pleaca la Roma si de inainte pe
daua zile. E ultima zi ce a petrecut in penunsi.
Nu-mi amintesc unde am ramas. Stii ca nu a
rugat, daca pot sa-i tinet mobile, mi-a vorbit
de Lach's, de Hildei; la urma nu a mai rugat
a data sa plece cu el eu repetand ca nu pot din
aceiasi motive. dar ca poate vom veni tot curand
si intebandu-l ce a putut lucra Patoscam la Lon-
dra. Mii spune ca nu stii dar desigur va foni ceva
de facut ca sa poata. hai.

La despartire mii spune ca drept pentru ca nu p'a

schin bat pozeza lui va timeta din son in
son lui adusa lui, core va fi ca a chinare
Nu l'am condus la aeroport pentru ca tarul
costa 300 de coroane si el a preferat sa-mi lon-
gui 400-500 de coroane cota mei avea. Asa ca
ne-am despartit la biroul Loru.

Acasta este declaratia mea pe care o dau Huma
si Rustin

Lena Constanta

17 iulie 1951

296
~~297~~
337

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTIN, de profesie pictor,
domiciliată în str. Dionisie Lupu nr. 12, declar următoarele:

Întrebare:

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut pe OSIAS
GROSS?

Răspuns:

L-am cunoscut pe OSIAS GROSS în anul 1939.

Ducându-mă în vizită la NICOL GROSS acasă mi-am amintesc exact când, l-am întâlnit pe OSIAS GROSS care era unchiul lui. Apoi îl găseam în biroul dela parter unde lucra cu NICOL GROSS. Nu am avut cu el nici un fel de relații nici convorbiri în afară de cele strict de politețe. -

Întrebare:

Care au fost relațiile d-tale personale cu OSIAS
GROSS atât înainte cât și după plecarea lui NICOL GROSS din țară?

Răspuns:

Înainte de plecarea lui NICOL GROSS din țară nu am avut cu OSIAS GROSS, cum am spus, decât relații de politețe strictă. Nu făcea parte din ceroul de prieteni ai lui NICOL, când venea la ei, venea la d-na GROSS și asta, rar, pe cât îmi dau seama. -

Înainte de plecarea lui NICOL, când a vândut biroul lui tehnic, NICOL mi-a spus că OSIAS GROSS intermediase vânzarea. După plecarea lui NICOL, din faptul că îl vedeam pe OSIAS GROSS în birou și din faptul că și LAZAR și MUNDI GROSS mi-au spus că OSIAS lucrează ca director, mi se pare acolo; n'am gândit că OSIAS este de fapt părtaș la cumpărarea biroului fără ca NICOL să o fi știut. Intr-o zi a venit la mine MUNDI GROSS, lăsat de NICOL procurist și m'a rugat să merg cu el la generalul MANOLESCU care nu-mi amintesc ce rol avea la birou, ca să-l rog să intervie pe lângă OSIAS GROSS ca acesta să plătească restul de bani pentru cumpărarea bi-
./.

297 2898

roului. Apoi MUNDI GROSS m'a rugat să fiu și eu de față când GROSS OSIAS îi plătește; îmi amintesc că nu i-a dat toți banii nici atunci.-

După câțva timp, OSIAS m'a rugat să trec pe la birou ca să-mi comunic ceva. M'am dus și m'a întrebat dacă eu nu sunt de părere să vând casa, el găsiind un cumpărător și având mijloacele de a trimite banii în străinătate. Impinsă de gândul că-l socoteam necinstit, m'am gândit că dacă propune acest lucru este numai în interesul vre-unui câștig personal și am răspuns că eu nu sunt de părere să vând casa, NICOL lăsa vorbe lui MUNDI să nu vândă fără învoirea mea.-

Acestea au fost relațiile mele cu OSIAS, care supărat se vede de răspunsul și atitudinea mea se făcea că nu mă vede când trecea pe stradă.-

Nu am mai avut relații cu OSIAS GROSS până în anul 1943, când l-am întâlnit la Praga.-

Întrebare:

Cu ce prilej te-ai întâlnit cu OSIAS GROSS la Praga și ce discuții ai avut cu el?

Răspuns:

Ducându-mă la Praga să mă întâlnesc cu NICOL GROSS, acesta mi-a spus că și unchiul lui este la Praga și m'a rugat, cu toate că i-am spus relațiile mele reale cu OSIAS GROSS, să accepte să iau masa la prânz cu el, pentru că OSIAS i-a făcut servicii de bani și mai are încă nevoie de el și că eu am o părere gregită despre el.- Am acceptat. Mi se pare că era chiar a doua zi de la sosirea lui NICOL GROSS la Praga. La ora prânzului a venit la hotel cu OSIAS și ne-am dus împreună într'un restaurant foarte elegant, în centru. În timpul mesei s'au discutat doar lucruri banale, amintiri din timpul războiului, despre prieteni, despre d-na GROSS. M'am avut nici o conversație secretă și după această masă nu l-am mai întâlnit pe OSIAS decât la București, pentru că NICOL m'a rugat să păstresc contactul cu OSIAS, eu promișem că-i fiu procuristă pentru casă - dar de fapt el se va ocupa de averea lui din țară.-

Întrebare:

După întâlnirea și discuțiile de la Praga cu NICOL GROSS, ce relații ați mai avut cu OSIAS GROSS la București?

Răspuns:

Procura de la NICOL GROSS a sosit la Osiias Gross și

și acesta m'a anunțat de venirea procurei și mi-a spus că-mi va trimite pe avocatul lui ca să merg cu el împreună la Tribunal pentru a-i transmite procura ca eu să nu am nici o bătăie de cap. Apoi de câteva ori i-am trimis prin LAZAR vorbă că-l rog să ridice mobilierul lui NICOL GROSS care se afla la mamă. L-am rugat tot prin LAZAR să-mi procure niște vopsele dela Paris, prin fiul lui care se afla acolo și astăzi sunt toate relațiile mele cu OSIAS GROSS.-

Întrebare:

Dece nu spui adevărul? Ancheta cunoaște adevăratul caracter al legăturilor duminale cu OSIAS GROSS?

Răspuns:

Am răspuns tot adevărul. Nu a fost nimic, absolut nimic altceva între mine și OSIAS GROSS decât cele declarate care corespund întocmai adevărului.-

Aceasta îmi este declarația, pe care o dau, semnez și susțin.-

ss. Lena Constante

5 Septembrie 1951.-

5299
~~200~~

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANȚE, de profesiune pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu nr. 12 București, declar următoarele:

În cursul lunilor Ianuarie și Februarie 1945, din conversațiile auzite între PATRASCANU, ELENA PATRASCANU și SILBER, am aflat că PATRASCANU a avut la TOROSSIAN acasă, în str. Armenească 14, trei întâlniri secrete cu frunțași ai fostelor "partide istorice". Dintre cele câteva nume pomenite în fața mea, a fost și acel al lui VISOIANU. Nu știu însă dacă VISOIANU a asistat la toate întâlnirile nici la care anume. Știu însă că întâlnirile erau organizate de BELU ZILBER prieten bun cu VISOIANU, căruia îi spunea, când vorbea despre el "VIVI".-

În cursul anului 1945, după aceste întâlniri, l-am auzit pe ZILBER de mai multe ori, poate de trei patru ori, spunându-i lui PATRASCANU că l-a văzut pe "VIVI". Nu am auzit însă că l-ar mai fi întâlnit PATRASCANU.-

L-am mai auzit pe PATRASCANU vorbind despre VISOIANU în anul, pe cât îmi amintesc eu, 1947. L-a povestit, acasă la el, ELENEI PATRASCANU eu fiind de față că VISOIANU venise la el la Minister, în cursul dimineții, să-i ceară ajutorul pentru că se temea că va fi arestat în legătură cu o scrisoare pe care guvernul i-o cerea, scrisoare adresată unei bănci elvețiene, prin care VISOIANU să ceară restituirea unei mari sume de bani, aparținând României și depusă în timpul războiului în Elveția pe numele lui VISOIANU.-

Mai auzisem pe PATRASCANU vorbind de acești bani. El și cu ELENA mi-au povestit, când s'au întors dela Paris, după conferința păcii în 1946, că au petrecut 3-4 zile în Elveția, ei doi singuri, trimeși la Paris acolo pentru o sumă de bani românești depusă la o bancă elvețiană. Altă dată, nu mai știu când, PATRASCANU a vorbit iar de acești bani, spunând că partidul se teme că vor fi cheltuiți de politicienii fugiți din țară pentru propagandă antiromânească în străinătate.-

PATRASCANU i-a spus mai departe ELENEI și mie că el l-a asigurat pe VISOIANU că nu trebuie să aibă nici o grijă de arestare că el va vorbi la partid și după cât îmi amintesc, l-a sfătuit să dea scrisoarea cerută.-

Câteva zile mai târziu, HARI BRAUNER mi-a povestit că fiind

200 245
la Ministerul Informațiilor, când trecea pe un coridor, l-a oprit
d-na BRATESCU, prietena lui VISOIANU, funcționară la Minister.
D-na BRATESCU i-a spus că ea știe că el este bun prieten cu
PATRASCANU și că-l roagă să-i transmită acestuia că VISOIANU a
plecat din țară.-

Aceasta este declarația pe care o dau, semnez și subscriu

ss. Lena Constante

25 Septembrie 1951.-

301

302

D E C L A R A T I E

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu nr. 12 București, declar următoarele:

Intrebare:

Arată în mod amănunțit tot ce știi despre legăturile lui PATRASCANU cu unii fruntași ai fostelor "partide istorice" și de când au început aceste legături?

Răspuns:

L-am cunoscut pe PATRASCANU în Decembrie 1944 și am stat cu el și ELENA PATRASCANU o săptămână cu ei pe Diham. În afară de noi mai era și TOROSSIAN, H. BRAUNNER și N. SEBASTIAN. Intorcându-ne la București, ELENA m'a invitat cu HARI BRAUNER la ea pentru seara de 31 Decembrie. Eu nu m'am dus, pretextând că sunt bolnavă dar a fost H. BRAUNNER care a doua zi a venit la mine și mi-a povestit că pe la prele 11 noaptea, PATRASCANU împreună cu TOROSSIAN au plecat de acasă. ELENA era răcită și stătea în pat. PATRASCANU însoțit de TOROSSIAN și SILBER, s'a întors acasă după miezul nopții. ELENA extrem de supărată pe el, a făcut un nou scandal, zvârlind în el cu diferite obiecte și atunci TOROSSIAN ca s'o calmeze i-a spus că nu trebuie să fie supărată că doar ea știe că au avut o întâlnire importantă la el acasă.

A doua sau a treia zi, mi-a vorbit și SILBER despre acest scandal. Din cele spuse de SILBER și din cele auzite vorbindu-se între PATRASCANU, ELENA și SILBER despre acest scandal, am aflat că avusese loc la TOROSSIAN o întâlnire secretă între PATRASCANU și reprezentanți ai partidelor istorice, nu știu care anume și un reprezentat al burgheziei AUSCHNIT.

În luna Ianuarie și Februarie 1945, relațiile mele cu familia PATRASCANU au devenit foarte strânse și eram mereu cu ei împreună fie la TOROSSIAN, fie la ei acasă.

La aceste întâlniri ale noastre mai luau parte și SILBER și H. BRAUNNER. În timpul acestor întâlniri PATRASCANU vorbea de față cu mine despre ideile lui politice cu SILBER, TOROSSIAN și ELENA și în conversațiile lor vorbeau și despre întâlniri avute cu reprezentanți ai partidelor istorice. Am auzit pomenite numele lui VISOIANU, BUZEȘTI și GHITA POP.

302

PATRASCANU nu se ascundea față de mine că duce o activitate secretă dar în timpul cât a avut aceste întâlniri, nu vorbea deschis de față cu mine și cu H. BRAUNER despre conținutul lor. Abia la sfârșitul lui Februarie și în Martie și mai târziu, relațiile noastre mi-au dat prilejul să fiu singură cu PATRASCANU.-

343

Nu știu precis câte întâlniri a avut în total PATRASCANU. Eu în afară de prima din 31 Dec. 1944 de care am vorbit, nuncosc precis încă alte două întâlniri avute la TOROSSIAN și două întâlniri cu POGONEANU, mijlocite de mine la cererea lui PATRASCANU.-

La cele trei întâlniri dela TOROSSIAN cum am spus au luat parte în afară de PATRASCANU: TOROSSIAN și SILBER, VISOIANU, BUZESTI și GHITA POP, dar nu pot preciza la care din ele a luat parte fiecare dintre ei și nici dacă nu au fost și altele.-

A doua întâlnire care a avut loc la TOROSSIAN, cred că în Ianuarie 1945, știu că a avut loc întâi din spusele lui ELENA, care în seara aceea a venit la mine spunându-mi că PATRASCANU are o întâlnire la TOROSSIAN, o întâlnire politică și apoi din conversațiile auzite ulterior.-

A treia întâlnire am aflat-o dela ELENA. Ea mi-a spus că ia masa la TOROSSIAN, unde se va întâlni cu GHITA POP, un țărănist cu care a fost la Moscova pentru armistițiu; că e un om extrem de simpatie și că îi pare rău că trebuie să-l vadă în ascuns și că nu poate avea relații cu el. Pe cât îmi amintesc era în Februarie 1945.-

Dintr'o conversație avută mai târziu cu POGONEANU și despre care voi vorbi mai jos, rezultă că ar fi fost și el la una sau mai multe întâlniri în str. Armenească.-

Tot din conversațiile auzite între PATRASCANU și ZILBER, am aflat că SILBER organiza aceste întâlniri dar nu știu dacă la cererea lui PATRASCANU sau a celorlalți.-

În luna Februarie 1945, PATRASCANU mi-a cerut să-i mijlocesc o întâlnire cu POGONEANU. Stia că îl cunosc și că fusesem colegi de monografie pentru că HARI BRAUNNER și cu mine îi vorbisem de mai multe ori despre el în legătură cu un post pe care-l avea HARI la radio. Pe atunci Radio-ul depindea de Ministerul de Externe și cădea în sarcina lui POGONEANU. Nu mi-a spus ce anume vrea să vorbească cu el. Punându-se întrebarea unde să aibă loc această întâlnire pentru a fi cât mai secretă, am propus casa mamei mele din str. Sihleanu 16, o stradă liniștită, și foarte puțin frecventată. Cu câteva zile înainte sora lui

POGONEANU, ANINA POGONEANU mă invitase la o serbare școlară la Liceul Central. Pe ANINA POGONEANU o cunoșteam tot depe timpul monografiei, pentru că fusese măritată cu MIRCEA VULCANESCU monografist dar nu eram în relații de vizite cu ea. Am profitat de un telefon ce i l-am dat pentru a-i mulțumi de această invitație ca să-i spui că o rog să-i transmită fratelui ei PIKI POGONEANU să-mi dea un telefon. Cum PATRASCANU îmi atrăsese atenția că întâlnirea este secretă și nu trebuie să știe nimeni despre ea, n'am vrut să-l chem pe POGONEANU la telefon și ci la el acasă nici la Minister (și nici nu-mi aduc aminte dacă mai era la Minister) cu gândul că aceste telefoane pot fi supravegiate. Când m'a chemat POGONEANU i-am spus că-l rog să vie într'o după masă, nu-mi amintesc data, la ora 4 după masă, la mama mea ca să se întâlnească cu "ANDREI". El a înțeles despre cine vorbesc și a acceptat. În acea după masă eu am stat la mama mea unde luam de obicei masa și am deschis cu ușa când a venit PATRASCANU și POGONEANU. Mamei și tatălui meu, pe cât îmi amintesc, le-am spus că ași vrea să-i fac un serviciu lui PATRASCANU, lăsându-l să se întâlnească la ei cu cineva dar nu-mi amintesc să le fi spus că era POGONEANU. Casa mamei mele este compusă dintr'un mic vestibul pe care se deschisese numai ușa unui hall-salon și din acesta se intră în restul casei, adică întâi în sufragerie și din sufragerie în dormitorul părinților mei.-

Pe cât îmi aduc aminte convorbirea a ținut cam jumătate de ceas și nu am întrebat ce au vorbit. Nu-mi amintesc nici cine a venit primul, nici cine a plecat primul. Părinților mei le-am spus să nu vorbească despre această întâlnire.-

În cursul lunii Martie, PATRASCANU mi-a cerut din nou să-i mijlocesc o întâlnire cu POGONEANU. De data aceasta, mi-a explicat și motivul întâlnirii. Mi-a spus că vrea să afle de la POGONEANU pe ce se baza rezistența partidelor istorice în timpul crizei de guvern și că vrea să-i atragă atenția că ajutorul pe care aceste partide îl așteaptă de la anglo-americani, nu va veni, că nici nu poate veni, pentru că anglo-americanii nu vor rupe relațiile lor cu Uniunea Sovietică pentru România. Mi-a atras iar atenția, cu mai multă insistență decât prima dată, că întâlnirea trebuie să fie extrem de discretă, să nu știe nimeni despre ea nimic. Nu-mi amintesc a cui a fost ideea să se întrebuințeze ca loc de întâlnire o garsonieră din blocul în care locuiam eu, în str. Dionisie Lupu 12, la etajul VII, un etaj deasupra apartamentului meu. PATRASCANU știa că această garsonieră, până atunci

locuită de FLORIAN TEODORU, era liberă și că FLORIAN TEODORU mutându-se într-o casă mai mare, îi încredințase cheia lui SILBER. Stia aceasta cum știam și eu din spusele lui SILBER. - SILBER ne-a spus că a împrumutat-o câțva timp lui ILIE CONSTANTINOVSKI. În timpul cât a stat CONSTANTINOVSKI acolo, eu chiar intrasem odată în garsonieră, când femeia de serviciu a lui SILBER, venind să facă curat și uitând să-și aducă o mătură, m'a rugat să-i împrumut eu una. M'am urcat atunci cu ea sus, din curiozitate, să văd cum arată garsoniera și pentru că mi-a spus "face să veniți să vedeți ce mănâncă dl. CONSTANTINOVSKI". Apoi mai avuseseră loc conversații între BELU SILBER și H. BRAUNER, în fața lui PATRASCANU, ELENEI și în fața mea, despre această garsonieră, pe care HARI știind-o goală, îl tot ruga pe SILBER să i-o împrumute, el stând extrem de prost la mama lui. -

PATRASCANU insistând asupra discreției ce trebuie să păstrăm în jurul acestei întâlniri, m'am gândit să nu întrebunțez de fel telefonul. Știind că OCTAVIAN NEAMTU, directorul Fundațiilor Regale este prieten intim cu POGONEANU; fiind foarte des în timpul acela la el la Fundații, pentru că aveam de ilustrat cărți acolo, având și încredere în discreția lui pentru că și eu îi făcusem un serviciu, m'am dus a doua zi, pe la orele 10 dimineața la Fundațiile Regale din str. Latină și l-am rugat pe NEAMTU să-l cheme pe POGONEANU a doua zi de dimineață la el acasă, mi se pare că tot la ora 10 am fixat întâlnirea, pentru că am să-i spun ceva. Eu nu i-am spus despre ce este vorba și nici el nu m'a întrebat; mi-a spus doar că va face comisionul. Nu-mi amintesc dacă l-am mai întrebat în cursul zilei pe NEAMTU, rezultatul, știu că a doua zi dimineață m'am dus la NEAMTU acasă. Nu-mi amintesc numele străzii, dar este o stradă mică cu nume de ofițer, foarte aproape de Școala de Război. Am sosit înaintea lui POGONEANU, îmi amintesc că am privit pe geam felul în care a coborât din mașină ajutat de NEAMTU. -

NEAMTU locuiește, sau locuia atunci, într'un apartament mai mare, unde avea închiriate două odăi, comunicând între ele și dând amândouă pe un hall comun cu restul casei. Am stat cu POGONEANU într'una din odăi, pe cât îmi amintesc dând spre stradă. Am vorbit cu el foarte puțin. L-am transmis propunerea lui PATRASCANU de a se întâlni cu el a doua zi la ora 4 sau 4,30 și POGONEANU înainte de a-i spune unde, m'a întrebat dacă tot în "case conspirativă", nume pe care se dăduse casei

lui TOROSSIAN, înainte de 23 August când locuise PATRASCANU acolo. I-am explicat unde trebuia să vie, spunându-i că este cu un etaj deasupra mea. La mine venise în timpul războiului, odată în vizită, cred că în 1943. POGONEANU mi-a spus că va veni și nu știu cum am plecat, mi se pare că m'a condus o bucată cu mașina dar nu mai știu sigur.-

I-am spus seara lui PATRASCANU, la ei acasă, unde mergeam aproape seară de seară că POGONEANU a acceptat. A doua zi, PATRASCANU a venit după masă pela ora 4 la mine, fapt ce nu putea să mire nici pe agent, nici pe șofer, pentru că se mai întâmplase să vie înainte de câteva ori deja la mine singur. De altminteri și când venea cu ELENA la mine, uneori veneau separat. M'am urcat cu el sus la garsonieră. Nu-mi amintesc felul în care am căpătat cheia, dacă am cerut-o eu lui SILBER sau a venit PATRASCANU cu ea. Am stat sus cu el doar câteva clipe și l-am lăsat singur să aștepte, eu coborând la mine. După aproximativ 15-20 minute, PATRASCANU a sunat la ușă, știam că e el pentru că suna într'un fel special, apăsând de 5-6 ori pe buton. Mi-a spus că POGONEANU pe semne că s'a răzgândit și că nu va veni. Cum el spusese agentului și mașinei să vie să-l ia peste un ceas, a rămas la mine. Nu pot preciza peste cât timp, poate 10-15 minute am auzit soneria. De obicei nici o cunoștință de a mea nu venea la mine fără să mă anunțe în prealabil. M'am dus la ușă și am rămas foarte prost surprinsă când l-am văzut pe POGONEANU. În spatele lui, mai în umbră mai era un domn. Pentru că eu eram prost pieptănată și cu o rochie de casă pe mine, nu am făcut lumină în vestibul, nici nu i-am poțit să intre, ci am vorbit dela ușă. POGONEANU mi-a spus că a sunat sus și nu a răspuns nimeni. I-am răspuns că îl rog să se urce iar și că PATRASCANU va veni imediat să le deschidă. PATRASCANU a mai zăbovit câteva minute și s'a urcat sus. A coborât din nou la mine cam după 15-20 minute. A stat foarte puțin pentru că a venit mașina să-l ia. L-am întrebat dacă este mulțumit de întrevvedere și mi-a răspuns întâi: că POGONEANU a venit cu BUZESTI și că nu se aștepta la asta și apoi că POGONEANU i-a făcut impresia unui naiv care nu-și dă seama de realitate, de gravitatea situației și din felul în care PATRASCANU vorbea am înțeles că nu este mulțumit. Câtva timp după această întâlnire, din diferite conversații auzite între ELENA sau SILBER și PATRASCANU, am aflat că el îi propusese lui POGONEANU ca acesta să ceară regelui să accepte numirea lui PATRASCANU ca Președinte al Consiliului de Miniștri ca singura soluție a crizei de

35

guvern, PATRASCANU promitându-i și asigurându-l că el va sprijini cât va putea partidele istorice, care altfel merg spre desființare pentru că P.C. urmărește acest scop.-

În legătură cu primele trei întâlniri de care am vorbit și cu tot ce auzeam în convorbirile dintre PATRASCANU, ELENA și SILBER, convorbiri în care criticau activitatea Partidului, într-o zi, cred că în luna Februarie sau Martie, era zăpadă și noi eram într-o Duminică la Predeal, plimbându-ne cu toții, adică cu ELENA, PATRASCANU și HARI și mi se pare că era și MIHAIL SEBASTIAN, l-am întrebat pe PATRASCANU la un moment dat când mergea înaintea celorlalți, de ce este nemulțumit și duce această activitate ascunsă în Partid. PATRASCANU mi-a explicat atunci ideile lui politice. Mi-a spus că el socotește greșită graba Partidului de a prelua puterea; că în țară situația este grea din cauza urmelor războiului și că nu se poate îndrepta repede; că partidul este încă slab pentru că înainte de război erau cu totul câteva sute și acum sunt zeci de mii, dar că a câștigat multe simpatii în masele populare și dacă ar face o politică de opoziție, lăsând partidele istorice să guverneze, criticând greșelile lor și ducând o muncă de lămurire și îndrumare a muncitorimii, peste 4-5 ani ar putea prelua guvernarea fără teamă de a nu putea face față situației, ceea ce nu era cazul, după spusele lui PATRASCANU, atunci. Că din acest motiv, el, socotind că istoricii fac greșeli a intrat în legătură cu ei pentru a-i sfătui, pentru a le lămuri intențiile P.C. de a-i desființa. Mai mi-a spus că mai are încă un motiv de a dori colaborarea cu partidele istorice. Că numai prin ele se pot menține legăturile economice și culturale ale țării cu anglo-americanii și tot apusul, că în cazul unei rupturi de relații, la dispoziția acestor partide, am rămâne închisi, "după cortina de fier" fără să mai avem cunoștință de ce se petrece în lume, fără a putea călători. Mi-a dat ca exemplu un fapt văzut de el și ELENA la Moscova pe timpul cât au stat acolo cu ocazia armistițiului: o lungă coadă în fața unui cinematograf în care rula un vechi film american, fapt ce lui i s'a părut dovada curiozității și dorului acelor oameni de a ști cum e și în afară de țara lor.-

În afară de această explicație, din conversațiile între BELU ZILBER și ELENA PATRASCANU, am mai aflat unele lucruri discutate în acele întâlniri secrete. Astfel știu că PATRASCANU a vrut să afle de la ei ce ajutor au dela anglo-americanii în lupta lor împotriva P.C. că PATRASCANU le-a atras atenția că lupta care

se dă în țară între partidele istorice și P.C. are o importanță mare și pe plan internațional, că este de fapt lupta între Apus și Uniunea Sovietică care lucrează la noi prin P.C.

Că le-a adus la cunoștință unele planuri ale P.C. privind politica sa față de partidele istorice; că le-a propus și promis sprijinul și colaborarea lui împotriva acestor planuri; au mai discutat critic și activitatea economică a Uniunii Sovietice la noi în țară, socotind că se infiltrează în economia țării cu ajutorul P.C.

Cu toate explicațiile date de PATRASCANU și cu toate cele auzite, eu nu am aflat adevăratul gând, - explicând toată această activitate secretă și dușmănoasă partidului, care l-a călăuzit pe PATRASCANU, decât în Decembrie 1947 când fiind în vacanță cu el ELINA și H. BRAUNER la Păltiniș, lângă Sibiu, am aflat prin radio abdicarea regelui. Imi amintesc că am aflat aceasta la prânz și după masă m'am urcat numai cu ei doi în odaia lor și i-am întrebat de ce sunt amândoi atât de amărâți de această veste. Intr'o discuție mai lungă, aproape o ceartă între noi, PATRASCANU mi-a spus că pentru el, existența partidelor istorice erau o cheazășie a independenței țării, că de aceea a căutat să le ajute și că în urma desființării partidelor istorice numai prezența regelui în țară ne mai despărțea de anexiune la Uniunea Sovietelor și când a fost chemat la București a doua zi a crezut chiar că România, adică P.C. a cerut această anexiune.

Aceasta este declarația pe care o dau, susțin și semnez.

ss. Iena Constante

Pentru prima întâlnire din cele ce mi-a povestit A. BRADU 25 Sept. 1951. - Fost în seara aceea la PATRASCANU acasă și pe cele auzite ulterior de mine în conversațiile dintre PATRASCANU, ELINA și BRAUNER. Pentru celelalte întâlniri, pe cele ce mi-a spus personal ele ELINA și pe conversațiile ținute în seara aceea de PATRASCANU, ELINA și BRAUNER.

Am mai discutat cu ei în legătură cu aceste întâmplări, după ce am fost, precum și ce mi s'a povestit personal în legătură cu acestea.

La sfârșitul anului 1945, PATRASCANU a venit la mine acasă. Mi-a povestit cum s'a petrecut opera de revoluție la

DECLARAȚIE

27.9

Subsemnata ELENA CONSTANȚE, de profesiune pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu nr. 12, declar următoarele:

Intrebare:

Câte întâlniri conspirative cunoști dumneata între PATRASCANU și diferiți oameni politici în afară de cele mijlocite de d-ta?

Răspuns:

În afară de întâlnirile mijlocite de mine, cunosc trei întâlniri conspirative între PATRASCANU și diferiți oameni politici.-

Intrebare:

Când și unde au avut loc fiecare întâlnire?

Răspuns:

Prima a avut loc în seara de 31 Dec. 1944, în casa lui TOROESIAN din str. Armenească 14; a doua, tot în casa lui TOROSSIAN, tot seara, nu pot preciza data, dar era încă iarnă și cât îmi amintesc era în Ianuarie 1945; a treia, tot la TOROSSIAN, tot în 1945 în Ianuarie sau Februarie.-

Intrebare:

Pe ce se bazează cele declarate de d-ta în legătură cu cele trei întâlniri de mai sus?

Răspuns:

Pentru prima întâlnire din cele ce mi-a povestit H. BRAUNER, care a fost în seara aceea la PATRASCANU acasă și pe cele auzite ulterior de mine în conversațiile dintre PATRASCANU, ELENA și ZILBER. Pentru celelalte întâlniri, pe cele ce mi-a spus personal mie ELENA și pe conversațiile ținute în fața mea de PATRASCANU, ELENA și ZILBER.-

Intrebare:

Arată în mod amănunțit ce s'a discutat în legătură cu aceste întâlniri față de dumneata, precum și ce ți s'a vorbit personal în legătură cu aceasta?

Răspuns:

În ziua de 1 Ianuarie 1945, H. BRAUNER a venit la mine acasă. Mi-a povestit cum a petrecut seara de revelion la

PATRASCANU acasă unde fusesem și eu invitată dar nu m'am dus. Mi-a spus că ELENA, puțin răcită, era culcată în pat și că pela orele 11 seara PATRASCANU a plecat de acasă cu TROSIAN nu știu dacă era și SILBER acolo, atunci. Mi-a mai spus că PATRASCANU cu TROSIAN și SILBER s'au întors după miezul nopții, fapt care a enervat-o pe ELENA. Aceasta, când au intrat în odaie, i-a primit cu țipete și scandal, a aruncat cu diferite obiecte în soțul ei și TROSIAN spre a o liniști i-a spus că nu trebuie să fie supărată, pentru că ea doar știe ce întâlnire importantă au avut la el acasă. Din felul lui de a vorbi de această întâlnire, HARI a priceput că era vorba de o întâlnire secretă și în zilele următoare, povestindu-mi SILBER scandalul făcut de ELENA, care pe el îl acuzase și de care făcea haz și auzind și pe PATRASCANU, ELENA și tot ZILBER vorbind în fața mea de acest scandal, am aflat că avusese loc la TROSIAN într'adevăr o întâlnire secretă mijlocită de ZILBER între PATRASCANU, ZILBER și TROSIAN la care luaseră parte fruntași ai fostelor partide istorice și AUSCHNIT.-

În luna Ianuarie 1945, ELENA mi-a spus într'o seară că vine la mine pentru că PATRASCANU are o întâlnire numai cu bărbați la TROSIAN. Am stat cu ea și cu HARI la mine, acasă și între orele 11-12 seara, PATRASCANU a venit să o ia de la mine. Nu-mi amintesc ce anume am auzit vorbindu-se despre această întâlnire între ELENA PATRASCANU și ZILBER, dar mi s'a spus să nu vorbesc cu nimeni despre cele ce ei discută în fața mea pentru că întâlnirea nu trebuie să fie cunoscută de nimeni.-

Mai târziu, poate în Februarie, tot ELENA mi-a spus că vor lua masa de seară la TROSIAN, unde îl va vedea pe GHITA POP, cu care fusese la Moscova cu ocazia armistițiului. ELENA mi-a mai spus că este un om extrem de cumsecade și simpatice și că-i pare rău că trebuie să-l vadă în secret în loc să aibă cu el relații de prietenie, poftindu-l la ea acasă.-

În cursul discuțiilor auzite după aceste întâlniri, fără însă să-mi amintesc după care anume, am auzit pomenindu-se ca prezenți numele lui VISCIANU și BUZESTI. Nu știu dacă aceștia au luat parte la una sau mai multe întâlniri nici la care anume, nici dacă mai erau și alții prezenți.-

Intrebare:

De către cine a fost mijlocită fiecare întâlnire în parte și la cererea cui?

Răspuns:

Eu știu că primele două întâlniri au fost mijlocite de ZILBER; despre a treia, cu GHITA POP nu știu sigur dacă a fost mijlocită tot de el sau de TROCȘIAN. Nu știu despre nici una din ele la cererea cui.-

Intrebare:

Ce discuții au avut loc cu ocazia acestor întâlniri dintre PATRASCANU și acei oameni politici?

Răspuns:

Nu știu ce anume s'a discutat în fiecare din aceste întâlniri. Stiu însă cu ce scop au avut loc și care erau ideile care l-au dus pe PATRASCANU să ia parte la aceste întâlniri, dintr'o conversație avută cu el în Februarie-Martie 1945, la Predeal, PATRASCANU răspunzând la întrebarea mea de ce este nemulțumit și duce această activitate.-

Mai cunosc diferite subiecte tratate în acele întâlniri din cele auzite de mine, după întâlniri, vorbindu-se între PATRASCANU, ELENA și ZILBER, discuțiile fiind acelea pe care le-am arătat în declarația mea de ieri 26 Sept.-

Aceasta este declarația mea pe care o dau, susțin și semnez.-

ss. Lena Constante

27 Sept. 1951.-

Declarație

Subsemnata Lena Constanta, de profesie pictor,
domiciliata în Str. Dionisie Lupu 12, declar următoarele:

Intrebare: Câte întâlniri conspirative amori dunn-
mata între Patroscan și diferiți oameni politici în afară
de cele menționate de dumneata?

Răspuns: Am afara de întâlnirile menționate de mine,
cunosc trei întâlniri conspirative între Patroscan și dife-
rit oameni politici.

Intrebare: Când și unde au avut loc fiecare întâlnire?

Răspuns: Prima a avut loc în seara de 31 dec. 1944
în casa lui Toroman din Str. Amuzesca 14; a doua,
tot în casa lui Toroman, tot seara, nu pot preciza data,
dar era încă iarnă și căp în amintire era în ianuarie
1945; a treia, tot la Toroman, tot în 1945 în ianuarie
sau februarie.

Intrebare: Pe ce se bazează cele declarate de dumneata
și legătura cu cele trei întâlniri de mai sus?

Răspuns: Pentru prima întâlnire din cele ce mi-a

L. Constanta

poartat H. Brauner core a fost în Hora acia la Patoșcau
cum acori n' pe cele augite ulterioare de mine în con-
versatiile dintre Patoșcau, Elena n' Lilber. Pentru celelalte
le dăna pe cele ce mi-a spus personal mie Elena n' pe
conversatiile venite în fața mea de Patoșcau, Elena
n' Lilber.

Trătuțu: Arată în mod amănunțit ce s'a discutat
în legătură cu aceste întâmplări față cu demnitate, pe-
cuni n' ce li s'a vorbit personal în legătură cu aceasta.

Prospus: În ziua de 1 ianuarie 1945, H. Brauner a venit la
mine acori. Mi-a povestit cum a petrecut Hora de revelion
la Patoșcau acori unde fusesem n' eu invitată din nou
mi-am dus. Mi-a spus că Elena, puțin răcită, era culcată
și pot n' că pe la orele 11 Hora. Patoșcau a plecat din a-
casi cu Toronian, nu știu dacă era n' Lilber acolo atunci.
Mi-a mai spus că Patoșcau cu Toronian n' Lilber s'au
rătors după mieșul nopții, fapt core a cunoscut-o ex-
trem pe Elena. Aceasta, când au ieșit în oraș, i-a
păru cu tipete n' scandal, a anunțat cu diferite obiecte
în toată ei n' Toronian spre a o liniști i-a spus că nu
trebuie să fie supărată, pentru că ea doar știe ce înțâlmine
importante au avut la el acori. Din felul lui de a
vorbi de aceasta întâmplare, Hony a priceput că era vorba
de o întâmplare nouă n' în zilele următoare, povestindu-
mi Lilber scandalul făcut de Elena core pe el îl amuzau
n' de core făcea hă n' augur n' pe Patoșcau, Elena
n' tot Lilber vorbind în fața mea de acest scandal, au
aflat că au venit loc la Toronian și s'au dus a înțâlmine
veneti mi flocita de Lilber între Patoșcau, Lilber n' Toro-
nian, la core luaseră parte frumtori ai forțele lor portide
d. Comitate

istoria n. Anuschiu.

În luna ianuarie 1945, Elena mi-a spus că s-a dus la
vînzare la mîncare pentru că Patroscu are o dînzărie mică
cu bărbat la Toroniu. Am stat cu ea și cu Hory la mîncă
acostă n. între orele 11-12. Elena Patroscu a venit să o ia de
la mîncă. Mă-mi amintesc că amuzat am auzit vorbiri-
du-se despre această dînzărie între Elena Patroscu și Hory.
Ber din mi s-a spus că nu vorbesc cu nimeni despre cele
ce ei discută în fața mea pentru că dînzăria nu trebuie să
fie cunoscută de nimeni.

Mai tîrziu, poate în februarie, tot Elena mi-a spus că
vor lua mîncă de la Toroniu și de il va vedea pe Ghita
Pop, cu care fusese la Moscova cu ocazia omisiunii.
Elena mi-a mai spus că este un om etim de cîmășă de
mîncă și că-i poate să-i fie rău să-l vadă în secret
în loc să aibă cu el relații de prietenie, potîndu-l la ea
acostă.

În cursul discuției lor auzite după aceste dînzări, forța
mîncă s-a-mi amintesc după care amuzat, am auzit pom-
mîndu-se că prînzul mîncă lui V. Iordan n. Prigori. Mă
stă, dacă aceste au luat parte la mîncă sau mai multe
dînzări nîci la care amuzat, nîci dacă mai erau n. alți
prigori.

Intrebare: De cîtu cîntă a fost mîncă, fiecare dînză
re și parte n. la care ea?

Răspuns: Eu stiu că prînzul dînză dînzărie au fost
mîncă de Lillie; după a lîna, cu Ghita Pop nu stiu
nîci dacă a fost mîncă, tot de el sau de Toroniu. Mă
stiu după nîci una din ele la care ea.

Intrebare: Ce discuții au avut loc cu ocazia acestor
L. Constantin

4)
întâlniri dintre Patroscu și acei oameni politici?

Răspuns: Nu știu ce anume s'a discutat în fiecare din
aceste întâlniri. Știu însă că ce scop au avut lor și
cum erau ideile care le-au dus pe Patroscu să-și poartă
la aceste întâlniri diuț'a conversațiilor avute cu el în
februarie - martie 1945, la Puchol, Patroscu răspundând
la întrebarea f. mea dacă este nemulțumit și ducă acțiune
activitate.

Mai amare diferite subiecte tratate în acele întâlniri
din cele auzite de mine, după întâlniri, vorbindu-mi cu
Patroscu, Elina și Lilian, discutându-le fiind aceea pe
care le-am arătat în declarația mea de ieri 26 Sept.

Asupra erte declarația mea pe care o dau, restul și
rămân.

Leoa Constantin

27 Septembrie 1951

5X51

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONȘTANȚE, str. Dionisie Lupu 12, declar următoarele:

Intrebare:

Câte întâlniri secrete cunoști d-ta, care au avut loc după 23 August 1944 între PATRASCANU și diferiți oameni politici?

Răspuns:

Cunosc următoarele întâlniri secrete între PATRASCANU și diferiți oameni politici:

- 1.- O întâlnire în casa lui TOROSSIAN din str. Armenească 14, care a avut loc aproximativ între orele 23 și 0,30, în noaptea de 31 Dec. 1944 spre 1 Ianuarie 1945.-
- 2.- O întâlnire la TOROSSIAN în cursul lunii Ianuarie 1945, într-o seară, nu știu la ce oră, dar sfârșind către prele 11 seara.-
- 3.- O întâlnire în str. Șihleanu 16, la domiciliul părinților mei, în cursul lunii Februarie la orele aproximativ 4 după masă.-
- 4.- O întâlnire la TOROSSIAN, tot în iarna 1945, cred în luna Februarie pe la orele nouă, fiind poftiți cei prezenți de TOROSSIAN la masă.-
- 5.- O întâlnire în luna Martie, orele 4,30 după amiază în str. Dionisie Lupu într-o garsonieră nelocuită aparținând lui FLORIN TEODORU.-
- 6.- O întâlnire la TOROSSIAN în cursul lunii Septembrie, de care nu-mi amintesc decât foarte vag.

Intrebare:

De către cine și la cererea cui au fost mijlocite fiecare întâlniri în parte?

Răspuns:

Întâlnirile au fost mijlocite astfel:

- 1.- Prima întâlnire din 31 Dec. 1944 știu că a fost mijlocită de ȘIBER dar nu știu la cererea cui.-
- 2.- A doua întâlnire din Februarie 1945, a fost mijlocită tot de ȘIBER. Nu afirm categoric dar cred că a fost cerută de PATRASCANU.

Nu afirm aceasta numai pentru că nu am auzit-o cu urechile mele dar am înțeles-o ulterior.-

3.- Întâlnirea din Sihleanu a fost mijlocită de mine la cererea lui PATRASCANU.-

4.- Despre această întâlnire nu știu nici de cine a fost mijlocită nici la cererea cui.-

5.- Întâlnirea din Dionisie Lupu a fost mijlocită de mine la cererea lui PATRASCANU.-

6.- Întâlnirea aceasta, pe cât îmi amintesc, a fost mijlocită de mine la cererea lui PATRASCANU.-

Intrebare:

Cine a fost prezent la fiecare întâlnire?

Răspuns:

Au fost prezenți atât cât știu eu, următorii:

1.- La întâlnirea din 31 Dec. 1944 dela TOROSSIAN au fost prezenți: PATRASCANU, SILBER, TOROSSIAN, unul sau mai mulți oameni politici și AUSCHNIT. Eu am auzit vorbindu-se ca fiind prezenți după

2.- această întâlnire și a doua din Ianuarie, tot la TOROSSIAN de BUZESTI și VISOIANU. Nu-mi amintesc însă dacă ei au fost la amândouă aceste întâlniri sau dacă la una doar, care anume, nici dacă au fost amândoi împreună sau la fiecare din ele, câte unul adică sau VISOIANU sau BUZESTI.-

3.- In str. Sihleanu au fost prezenți la întâlnire numai PATRASCANU și POGONEANU.-

4.- La întâlnirea dela TOROSSIAN din Februarie, au fost prezenți după câte știu eu, PATRASCANU, ELENA PATRASCANU, GHITA POP și TOROSSIAN, dar nu afirm că nu mai erau poate și alții.-

5.- In str. Dionisie Lupu au fost prezenți la întâlnire, PATRASCANU, POGONEANU și BUZESTI.-

6.- La această întâlnire, de care, repet, îmi amintesc foarte vag, cred că în afară de POGONEANU și PATRASCANU fiind la TOROSSIAN acasă să fi fost și el prezent, dar nu știu sigur și nici dacă mai erau alții de față.-

Intrebare:

Ce știți d-ta că s'a discutat la fiecare din aceste întâlniri?

Răspuns:

Nu știu ce s'a discutat la prima și a doua întâlnire decât

346 528/315

din explicațiile date de PATRASCANU și din crâmpee de conversații auzite ulterior.- PATRASCANU mi-a spus că el a vrut să dea un ajutor partidelor istorice amenințate de politica dusă de P.C.R.

1 - 2. Din cele auzite ulterior cunosc următoarele subiecte discutate în primele două întâlniri dela TROSIAN, dar nu știu precis în care din aceste două întâlniri:

Despre intențiile și planurile P.C.R. împotriva partidelor istorice.-

PATRASCANU s'a informat de ajutorul ce aceste partide îl au în lupta lor contra P.C.R. dela anglo-americieni.-

PATRASCANU a atras atenția acelor fruntași că lupta aceasta din România este de importanță internațională, fiindcă este de fapt lupta de influență asupra României dintre Uniunea Sovietică și Apus. PATRASCANU i-a asigurat de sprijinul și colaborarea lui împotriva planurilor P.C.R. de a desființa partidele istorice.-

S'a discutat infiltrarea Uniunii Sovietice în economia țării cu ajutorul P.C.R.

PATRASCANU i-a sfătuit să se ducă o acțiune fățișă prin ziare și alte manifestări publice, împotriva Uniunii Sovietice.-

3.- Întâlnirea din Sălcău, PATRASCANU i-a cerut lui POGONEANU ca acesta, la rândul lui, să-i ceară regelui să-l accepte pe PATRASCANU ca Președinte al Consiliului de Miniștri, atrăgându-i atenția lui POGONEANU că este singura soluție pentru partidele istorice și asigurându-l de sprijinul lui.-

4.- Nu știu ce s'a discutat în această întâlnire.-

5.- În întâlnirea din Dionisie, PATRASCANU a repetat cererea făcută lui POGONEANU, atrăgându-i atenția că agteaptă zadarnic un ajutor dela anglo-americieni, care nu vor rupe relațiile lor cu Uniunea Sovietică pentru România.-

6.- Nu știu ce s'a discutat la această întâlnire?

Întrebare:

Care a fost scopul urmărit de PATRASCANU prin legăturile sale ascunse cu VISOTIANU, POGONEANU, BUZESTI și alții?

Răspuns:

Am pus și eu această întrebare lui PATRASCANU și el mi-a răspuns, explicându-mi ideile lui. Aceasta s'a întâmplat spre sfârșitul lui Februarie 1945, când eram împreună cu el la Predeal. Ulterior, mi-a mai repetat aceleași idei în diferite ocazii întâmplătoare și anume:

- că el socotește partidul încă prea slab pentru a prelunge puterea.

- că dorește ca în cursul anilor de refacere sau cel puțin 4-5 ani să existe în țară "guvernare cu opoziție".-

- că din aceste cauze dorește menținerea partidelor istorice, ca partide guvernamentale, împotriva dorinței, pe care o cunoaște a P.C.R. de a le desființa cât mai grabnic.-

- că dorește menținerea partidelor istorice și pentru că doar prin ele se pot menține mai departe legăturile noastre culturale și economice cu apusul, legături pe care el, PATRASCANU le consideră necesare țării.-

În concluzie că el va sprijini din toate aceste cauze, partidele istorice.-

Mai târziu, în Decembrie 1947, PATRASCANU mi-a mai dat o altă explicație a acțiunii lui împotriva partidului și al ajutorului dat partidelor istorice, cu ocazia abdicării regelui și anume: că după desființarea partidelor istorice, regele era singura piedică în fața planului P.C.R. de a cere anexarea României la Uniunea Sovietică, plan de care era sigur și-l credea apropiat.-

Aceasta este declarația mea pe care o dau, susțin și donez.-

ss. Lena Constante

5 Oct. 1951.-

18.10

377

~~377~~

DECLARAȚIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr. 12, București, declar următoarele:

Intrebare:

Cari au fost legăturile lui PATRASCANU cu străinii după 23 August și în ce au constat ele?

Răspuns:

Cunosc următoarele legături ale lui PATRASCANU cu străini, după 23 August: 1). o întâlnire la mine acasă în Dionisie Lupu 12, între PATRASCANU și doi americani: ROBERTS și MADISON; 2). o întâlnire la Snagov cu un american al cărui nume nu mi-l amintesc. Prima întâlnire a fost secretă; a doua nu.-

1). În primăvara anului 1945, PATRASCANU a vorbit de față de mine cu ELENA și ZILBER, despre o eventuală întâlnire a lui cu doi americani despre care îi vorbise ZILBER și anume ROBERTS și MADISON. Se punea problema unde să aibă loc această întâlnire, ca să rămână neștiută de agent și astfel secretă față de partid.-

Am propus atunci apartamentul meu, spunând că fiind într'un bloc mare, portarii nu remarcă cine intră și nu știu la ce etaj se urcă. Am mai spus că ei pot sta în atelier, eu circulând din dormitor în vestibul, prin baie. Au fost de acord.-

După câteva zile, într'o seară, pela orele 8,30, a venit la mine primul PATRASCANU. Eu eram acasă cu HARY. După câțva timp au sosit americanii și ZILBER. Nu-mi amintesc dacă ZILBER a venit întâi, sau a venit împreună cu americanii. Ei au stat de vorbă în atelier, eu cu HARY în dormitor. Ușile erau închise și radio-ul cânta încet.-

Cam după un sfert de oră a sosit și ELENA care întârziase la atelier. Eu i-am deschis ușa trecând prin baie, a intrat în dormitor, unde și-a scos haina, apoi s'a apălat pe mâini în baie, s'a pudrat și a intrat în atelier.-

Nu știu precis cât a ținut întâlnirea. Aproximativ trei sferturi de oră. La sfârșit, la plecarea americanilor, am intrat și eu în atelier și îmi amintesc că am văzut-o pe ELENA stând de vorbă în englezește cu unul din americani. Săteau în picioare în mijlocul atelierului.-

După plecarea americanilor, PATRASCANU, ELENA și ZILBER, au rămas la mine, ca de obicei, până la 11-12 când a venit mașina să-i ia. Menționez că de câte ori veneau PATRASCANII sau PATRASCANU singur la mine, dădeau drumul imediat mașinii și agentului, spunându-le la ce oră să vie să-i ia.-

Nu știu conținutul întâlnirii decât din cele auzite de mine înainte și după întâlnire, în conversațiile dintre PATRASCANU, ZILBER și ELENA. Nu-mi amintesc textual ce au vorbit, dar am rămas cu impresia că a fost doar o întâlnire amicală între ei, pentru un schimb de păreri și că nu a avut nici o urmare. PATRASCANU dorea să afle ce sprijin acordă anglo-americanii partidelor istorice ca să se menție în guvernare ca partide active; mai dorea să se facă cunoscute părerile și dorințele lui ca partidul să colaboreze cu partidele istorice și țara să-și menție legături și cu apusul. Cum nu au vorbit clar despre ce au discutat cu americanii, nici eu nu îmi amintesc prea multe. Aceasta se datora poate și faptului că era și HARY de față.-

2/. În cursul aceluiaș an, în vara 1945, fiind la Snagov cu PATRASCANU, ELENA și HARY, a sosit cu barca d-ra JOSETTE LAZAR, spunându-mi^{mie} care eram pe debarcader că dorește să vadă pe dl. și d-na PATRASCANU. Eu o vedeam prima dată dar știam că este sora lui LIC BRATOSANU și gazetară; mi se pare chiar corespondenta unui ziar englez sau american. Am chemat pe PATRASCANU. JOSETTE LAZAR a stat puțin la vilă, invitându-i pe PATRASCANI și pe mine și HARI care eram de față, să venim și noi la vila ei. Nu-mi amintesc dacă s'a fixat precis ziua, sau dacă ne-am dus după câteva zile întâmplător cu barca la JOSETTE.-

Acolo era sora ei EGHI ELIAD și un ofițer american. Am stat câteva clipe în casă, apoi eu am eșit cu HARY și EGHI în curte și foarte curând, după 5-10 minute au eșit și ceilalți și am făcut toți o plimbare cu barca pe lac. Americanul luase o sticlă de coniac și păhărele de metal și ne-a servit pe toți. Nu s'a vorbit despre nimic deosebit.-

Mult după aceasta, dar nu-mi amintesc când, am văzut-o pe JOSETTE LAZAR într-o după amiază, pela orele 4, venind în audiență

~~293197~~

la PATRASCANU. A stat câteva clipe de vorbă cu ELENA, apoi ELENA cu mine am trecut în dormitor, lăsându-i în birou pe JOSETTE și PATRASCANU. Nu cunosc motivul audienței.-

Aceasta este declarația mea pe care o susțin, semnez și dau.-

ss. Lena Constante

18 Oct. 1951.-

Declarație

Subsemnata Elena Constanta, de profesie pictor,
domiciliata in str. Dionisie Lupu 12, Bucuresti, declar in-
truatoarele:

Intrebare: Care au fost legaturile lui Patroscam
cu thainii dupa 23 august si ce au constat ele?

Raspuns: Cunoase intruatoarele legaturii ale lui Patroscam
cu thainii dupa 23 august cu thainii: 1) a intal-
niri la mine acasa, in Dionisie Lupu 12, in te Patroscam
cu doi americani: Robert si Madison; 2) a intal-
niri la Inagore cu un american al carui nume nu
mi-l amintesc. Prima intalnire a fost secreta; a doua nu.
1) In prima vara anului 1945, Patroscam a vorbit de fata
cu mine cu Elena si Lillier despre o eventuala intalnire
a lui cu doi americani despre care ii vorbise Lillier si
cum Robert si Madison. Se punea problema cum de sa
aiba loc aceasta intalnire, ca sa ramana nestiuta de
agent si astfel secreta fata de partid.

L. Constanta

12
Am mers atunci apartamentul meu, spunând că fiind
sint un bloc mare, portorii au renunțat cîm înțai n' au
stii la ce etaj urcă. Am mai spus că ei pot sta în at-
lier, eu circulând din dormitor în vestibul, prin baie.
Am fost de acord.

După cîteva zile, sînt'a seară, pe la orele 8.30 a
venit la mine priinul Pătrîscu. Eu eram acasă cu Hong.

După cîteva timp au sosit americanii n' Liller. Au-
amintesc dacă Liller a venit înțai, sau a venit impen-
na cu americanii. Ei au stat de vorbă în atelier, eu
cu Hong în dormitor. Ușile erau închise n' radio-ul
cînta în cet.

Cum după un sfert de oră, a sosit n' Elena care în-
vîrșione la atelier. Eu i-am deschis ușa n' trecînd prin
baie, a intrat în dormitor, unde n'a scos haina, apoi
s'a spălat pe mâini în baie, n' s'a pus în n' a intrat
în atelier.

Au stîi pînă cît a simțit înțai. Aproximativ
trei sferturi de oră. La sfîrșit, la plecarea americanilor,
am intrat n' eu în atelier n' am amintesc că am în-
țai pe Elena stînd de vorbă în engleză cu unul din
americani. Stăteau în picioare în mijlocul atelierului.

După plecarea americanilor, Pătrîscu, Elena n' L-
ler au rămas la mine, ca de obicei, pînă pe la 11-12,
cînd a venit noaptea să-i ă. Mă dîng ca de cîți
ori veniau Pătrîscu, sau Pătrîscu singur la mine,
să deau drumul în coliat noaptea n' oguzului, spunîndu-le
leu contant.

la ce na sa' vie sa-i ta.

321

332269

Mu stiu cont'ntul intalnirii decit din cele auzite
de mine inainte si dupa intalnirea si conversatiile
dintre Patoscam, Elber si Elena. Mi-mi amintesc textu-
re au vorbit, dar am raiun cu impresia ca o fort
dona o intalnire amicala-into ei, pentru un schimb de
poieri si ca nu a avut nici o unuore. Patoscam dona
sa afle ce spijin acorda anglo-americanii portidelor is-
torice ca sa se mentie in guvernare ca portide active;
mai-dona si sa faca cunoscute poierile si donitiile lui
ca portidul sa colaboreze cu portidul istorice si tota sa-
mentie legatur si cu apusul. Cum mi-au vorbit din
despe ce au discutat cu americanii, nici eu nu mi
amintesc prea multa. Acorda se datona poate si faptul
ca era si Hong de fata.

2) In cursul aceluia an, in vara 1945, fiind la Lugoj
cu Patoscam, Elena si Hong, a sosit la barca D^{na} Zorita
Lagoz, spunandu-mi core erau pe debarcad, ca doreste
sa vada pe D^{si} si D^{sa} Patoscam. Eu o vedeam prima
data din stian ca este vora lui Lic Proptoscam si
gogetora, mi se puse chiar corespondenta unui zior englez sau
american. Au chemat pe Patoscam. Zorita Lagoz a
stat putin la vila, invitandu-i pe Patoscam si pe mine
si Hong core erau de fata sa venim si noi la olo ei.
Mi-mi amintesc daca s-a fixat precis ziua, sau daca
me-au dus dupa cateva zile intru platon cu barca
la Zorita.

L. Contaut

Acolo era sora ei Eghi Eliad și un ofiter american.
Am stat câteva clipe în coră, apoi eu am esch cu Hong
și Eghi în curte și foarte curând, după 5-10 minute
am esch și ceilalți și am făcut tot a plin bon cu bon.
ca pe loc. Americanul luase a sticlă de corua și po-
hoile de metal și au-a terat pe tot. Nu s'a vorbi! depe
urmă deorbi!

Nu la după aceea, dar nu-mi amintesc când
am vorbit-o pe Goretu Logor încă o după amiază, pe la
orele 4, venind în audiență la Patroscam. A stat câteva
clipe de vorbi cu Elina, apoi Elina cu mine am trecut
în dormitor, lăsându-i în birou pe Goretu și Patroscam.
Nu cunosc motivul audienței.

Acum este declarația mea pe care a fost, Heneg
și dan

Elina Constanta

18 octombrie 1951.

DECLARAȚIE

30.10

Subsemnata LENA CONSTANTIN, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, declar următoarele:

Intrebare:

Ce știi d-ta despre problema fugii din țară a lui PATRASCANU precum și care au fost inspiratorii și colaboratorii lui în această privință?

Răspuns:

Am auzit la început pe PATRASCANU, ambii soți, prin anul 1946 începând, vorbind, nu despre fugă din țară, ci vorbind despre un proiect de a pleca trimiși oficiali ca reprezentanți ai țării, la Paris sau Londra. ELENA spunea odată că ar fi o soluție bună pentru situația dificilă a soțului ei în partid și fără să o spuie lămurit în cuvinte precise pe care să mi le amintesc se subînțelegea din vorbele lor că în felul acesta ar fi și la adăpost de neplăceri eventuale, fiind deja în străinătate. Repet că nu discutam ca despre o fugă.-

Prima dată când PATRASCANU mi-a vorbit despre gândul lui de a părăsi țara dacă situația lui în Partid nu s'ar îndrepta, a fost în anul 1947 în luna Iulie la Praga.-

Chiar în ziua sosirii noastre acolo, după ce am luat masa cu ei doi și d-na și d-nul decanul Facultății de Drept, la Ministrul GRIGORESCU, am plecat cu ei patru să ne plimbăm, eu conducându-i pentru că cunoșteam orașul. În timpul plimbării, PATRASCANU a luat-o înainte cu mine pe o stradă comercială foarte animată, ceilalți se tot uitau la vitrine și într-o scurtă conversație pe care mi-o amintesc aproape textual pentru că m'a impresionat foarte tare mi-a spus că vrea să știu că "dacă situația ar fi de natură ca el să trebat să părăsească țara cu ELENA mă asigură că nu m'ar lăsa în țară ci m'ar lua cu ei". I-am întrebat cum crede el că ELENA ar accepta această plecare în trei. Mi-a răspuns că el i-ar explica situația grea în care ași fi plasată în urma plecării lor, eu fiind atât de intimă cu ei, că ași avea sigur de suferit și că ELENA nu ar putea să nu înțeleagă lucrul acesta. Cum PATRASCANU vorbea

numai de viitor, nu mi-a trecut prin cap că plecarea ar putea avea loc chiar atunci, cu prilejul acestei călătorii, mai cu seamă că eu rămâneam la Praga.-

După Rezoluția Partidului din 1943, am auzit pe PATRASCANU amândoi vorbind despre fuga lor ca o salvare, ei așteptându-se la anchetă și arestare. Mi amintesc de o conversație în mașină fiind cu ei doi și cu HARI BRAUNER într-o Duminică dimineață, într-o plimbare pe șoseaua mi se pare spre Pitești. Atunci s'a vorbit despre fugă, dar ca despre un lucru dorit dar imposibil și PATRASCANU ne-a și atras atenția că mașina este urmărită de altă mașină. Altădată tot cu ei am vorbit la Snagov despre fuga ce ar fi o soluție bună și fiecare dădea idei cum s'ar putea efectua dar mai mult în glumă.-

Am mai vorbit cu PATRASCANU singură la mine acasă, când el spunea că nu știe cum va trăi în străinătate, adică din ce bani, eu i-am spus că meseria mea și a lui ELENA sunt bune ori unde și că vom câștiga noi bani.-

Singura conversație serioasă și aducând un proiect precis am auzit-o între PATRASCANU și TEROSSIAN la PATRASCANU acasă în birou, când ELENA întârziase la masă și era aproape ora trei. TEROSSIAN nu a vorbit cu detalii, ci se referea la o altă discuție avută anterior. Era vorba de o fugă a lui PATRASCANU ELENA și TEROSSIAN cu mașina Ministerului pe care o mai întrebuința PATRASCANU. În plan figura o oprire la Poiana Tapului și noaptea TEROSSIAN spunea să plece cu mașina doar ei trei, pe șofer și agent adormindu-i cu un narcotic. Atunci PATRASCANU l-a întrebat pe TEROSSIAN "Ce facem cu fata asta?". TEROSSIAN a răspuns "că va rămâne acasă că nu e nici un pericol pentru ea cum nu ar fi nici pentru SABA (adică ELENA), pentru că ele sunt doar femei". PATRASCANU nu a mai răspuns nimic și nici nu mi-a mai vorbit mie de plecare.-

Nu cunosc nici o altă încercare de plecare. Câtva timp după aceasta, într-o seară fiind la HARI cu PATRASCANU și BRAUNER, îl rugase PATRASCANU să-i primească pe familia GHECIU și o cântăreață, pentru că la arhiva era pian, ca să asculte niște compoziții ale lui GHECIU. În timpul serii am stat de vorbă cu TEROSSIAN și acesta mi-a spus că dacă ANDREI nu pleacă el totuși vrea cu orice preț să plece la Paris, unde nevasta lui îl așteaptă, dar că se teme să nu-i pricinuiască un rău lui PATRASCANU prin fuga lui. I-am spus că dacă vrea îl întreb eu pe PATRASCANU aceasta, ca venind dela mine și TEROSSIAN a acceptat. I-am întrebat pe PATRASCANU nu în seara aceea ci când l-am văzut ziua următoare.

Mi-a răspuns că TOROSSIAN poate pleca dacă vrea, fără să se gândească la el, dar că plecarea, adică fuga este foarte periculoasă. Nu-mi amintesc cu ce ocazie i-am dat acest răspuns lui TOROSSIAN, care într'adevăr a încercat să fugă, dar această încercare noi am aflat-o după ce a fost arestat.-

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez.-

ss. Lena Constante

30 Octombrie 1951.-

Ded nației

La bismamata Lina Constanta, de profesie pictor domiciliată în H. Dionisie Lupu 12, ded naționale:

Tehe bore: Citiți din nou despre problema plății în țară a lui Pătrășcanu, precum și care au fost susținătorii și colaboratorii lui în această privință.

Răspuns: Am auzit la început pe Pătrășcanu, ambii soți, prin anul 1946 începând, vorbind, nu despre o fugă din țară, ci vorbind despre un proiect de a pleca în misiuni oficiale ca reprezentanți ai țării, la Paris sau Londra. Eliza spunea odată că or fi o soluție bună pentru situația dificilă a soțului ei în prizonier și forța sa o spunea că au venit în curând pe care să nu le amintesc și subînțeleg din vorbile lor că în felul acesta se fi în la o săport de neplăceri eventuale, fiind deja în străinătate. Repet că nu discutau ca despre o fugă.

Lina Constanta

Prima dată când Pătrăscu mi-a vorbit des-
pre gândul lui de a părăsi țara dacă situația lui
în țară nu s'ar îndrepta, a fost în anul 1947
în luna Iulie, la Iași.

Chiar în ziua următoare acolo, după ce am
luat vorba cu ei doi și D^{na} și D^{nele}
de la Facultate de după la Ministerul Financelor
am plecat cu ei până să ne plăti bătă, eu con-
lucau, dar-i pentru că cunoșteam orașul. În timpul
pătrăscu, Pătrăscu a avut o discuție cu mine pe
o stradă comercială foarte animată, cei doi se
fotă uitau la vitrine, și uită o scurtă conversație pe
care mi-a amintesc aproape textual pentru că mi-a
un personal foarte tare mi-a spus că oare să știu
că „dacă situația ar fi de natură ca el să trebuie
să părăsească țara cu elva nu așigura că nu m'ar
lăsa în țară ci m'ar lua cu ei”. L'am întrebat cum
crede el că elva ar accepta această plecare în
țară. Mi-a răspuns că el i-o explica situația
pea în care ar fi plorată în urma plecării lor,
eu fiind atât de distanțat cu ei, că ar avea siguran-
ța de refuz și că elva nu ar putea să nu întreba
lucrurile acestea. Când Pătrăscu vorbea numai de
viitor, nu mi-a trecut prin cap că plecarea ar pu-
tea avea loc chiar atunci, cu puțin timp înainte că-
lătorii, mai cu seamă că eu rămânem la Iași.
Le-am Contat.

3
După revoluția Portului din 1948 au au-
zit pe Pătrășcanu amândoi vorbind despre fu-
ga lor ca o salvare, ei așteptându-se la arestare
în orestore. Măi amintesc de o conversație în
săptămână fiind cu ei doi și cu Henry Branner în a-
dunarea dintr-o dată într-o plimbare pe toronau
măi se pare spre Pătrășcanu. Atunci s-a vorbit despre
fuga, dar ca despre un lucru destul de imposibil
și Pătrășcanu nu a atras atenția că morim, este
amănunțit de altă morimă. Altă dată tot cu ei
am vorbit la bagaj despre fuga ce mi s-a volute
buna și fiecare dădea idei cum s-o putea efectua,
dar mai mult în glumă.

Am mai vorbit cu Pătrășcanu singura la mine
acasa; când el spunea că nu stă cum ca să ai în-
stăinătate, adică din ce lași, eu i-am spus că
meseria mea și a lui Elena sunt bune ori unde și
că vom câștiga noi lași.

Singura conversație serioasă și aducând un proiect
precis am avut-o cu Pătrășcanu și Toronau la
Pătrășcanu acasă în birou, când Elena însoțise
la moră și era aproape ora trei. Toronau nu a
vorbit cu detalii, ci se referea la o altă discuție
avută anterior. Era vorba de o fugă a lui Pătrăș-
canu, Elena și Toronau cu morimă în vizită lui pe
Lena Cantantă

cu o noi iubire la Patoscam. În plan fizic
a ajuns la Poiana Tapului și noaptea Toronian pleacă
pleacă cu moșna doi ei trei, pe sofer n'ăgătur
adormindu-i cu un narcotic. Atunci Patoscam
l'a iutebat pe Toronian "Ce facem cu fata asta?"
Torian a răspuns "că va rămâne acasă" că nu
e nici un pericol pentru ea, cum nu va fi nici
pentru Soșă (adica Elena) pentru că ele sunt doi fe-
mei." Patoscam nu a mai răspuns nimic și
nici nu mi-a mai vorbit nimic de plecare.

Nu cunosc nici o altă încercare de plecare.
Către timp după aceasta, s'au seara fiind la
Homy cu Patoscam și Brauer, îl rugase Patoscam
să-i prezenteze pe familia Ghicini și o cântăreață,
pentru că la Arhivă era pian, ca să asculte niște
compozitii ale lui Ghicini. În timpul serii am stat
de vorbă cu Torian și acesta mi-a spus că dacă
Andrei nu place el totuși vrea cu orice preț să
plece la Paris unde nevastă lui îl așteaptă doi că se tem
că nu-i priceaunească un rău lui Patoscam prin fuga
lui. I-am spus că dacă vrea îl iuteb eu pe Patoscam
aceasta, ca venind dela mine și Torian a acceptat.

L'am iutebat pe Patoscam, nu în nota acia ci
când l'am văzut gura umătoare. Mi-a răspuns
că Torian poate pleca dacă vrea, foia să se gă-
dească la el, doi că plecarea adică fuga este foarte
leuă Comărb.

periculoasă. Am-ami amintesc cu ce ocazie i-am
dat acest răspuns lui Toroniu. care i s' a dat
sincerat să fugă, dar aceasta sinceritate noi am
afectat-o după ce a fost orestat. 329

Acosta este declarată mea pe care o dau sursei
m. sursey

Leu Constant

30 octombrie 1951